

IMAM MALIK IBN ENES

Z B I R K A H A D I S A

MUVEŤA

VERZIJA MUHAMMEDA IBNUL-HASENA EŠ-ŠEJBANIJA
UČENIKA IMAMA EBU HANIFE

الموطأ

للإمام مالك بن أنس

رواية محمد بن الحسن الشيباني

تلميذ الإمام أبي حنيفة ، رحمه الله تعالى

prijevod i komentar
HAMID INDŽIĆ

KNJIGA 2

Autor
Imam Malik ibn Enes

Prijevod i komentar
mr. Hamid Indžić

Izdavač
**Elči Ibrahim-pašina
medresa Travnik**

Za izdavača
mr. Muharem Dautović,
direktor

Recenzenti
**prof. dr. Fuad Sedić
prof. dr. Sulejman Topoljak
Salih Indžić, prof.**

Obrada arapskog teksta
mr. Senad Ćeman

Lektor i korektor
Amra Lolić, prof.

Tehnički urednik
Munever Bektaš

Dizajn omota
Saladin Pašalić

Štampa
“Bemust“ Sarajevo

Za štampariju
Mustafa Bećirović

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-725-4/-5

MALIK, ibn Anas
Muvveta' : verzija (rivajet) Muhammeda
Ibnul-Hasena eš-Šejbanija, učenika imama Ebu
Hanife / Malik ibn Enes ; prijevod i komentar
Hamid Indžić. - Travnik : Elči Ibrahim-Pašina
Medresa, 2008. - 386 str. ; 25 cm

Bilješke uz tekst

ISBN 978-9958-9388-3-2

I. Ebu Abdullah Malik, b. Enes b. Malik vidi
Malik, ibn Anas

COBISS.BH-ID 16447238

Uvodna riječ prevodioca
Imam Malik ibn Enes

Neka je neizmjerena hvale Allahu, dž.š., na svim blagodatima sa kojima nas obasipa, a jedna od tih blagodati je i Njegova pomoć u završetku prijevoda i komentara drugog dijela Malikove „Muvette“, i to rivajeta (verzije) koju je od njega čuo i prenio učenik i drug imama Ebu Hanife, Muhammed ibnul-Hasen eš-Šejbani, Allah im se smilovao.

Donosim salavat i selam na posljednjeg Allahovog poslanika, Muhammeda ibn Abdulisha, na njegovu častu porodičnoj i svima koji su se pridružili njemu – do Sudajje, a potom i svima koji su se pridružili njegovim učenicima, imama i đacima koji su prenosili riječi istine i poštovali ulagali svoje živote i imetke na tom putu.

Uoči ramazana 1428. h.g., što odgovara septembru 2007. g., sam završio prevod i komentar ovog veoma vrijednog i jedinstvenog, fihrija, koji je autor jedan od

verzija (rivajet)
Muhammeda ibnul-Hasena eš-Šejbanija
učenika imama Ebu Hanife

Ovo djelo je specifično i karakteristično slijedećim karakteristikama:

– Muvetta' je djelo 'alima koji je bio muhaddis i fekih, imam mezheba, muftija i komentator njegovog vremena presjedajući da je bio jedan od najpoznatijih učenika koji je bio obdaren izvrsnim intelektom i koji je uspio ovladati svim naučnim disciplinama i odlično ih ukomponovati.

– Mnogi islamski autoriteti su kazali sve najljepše o ovom djelu, hvaleći ga i dajući mu najveće ocjene. Dovoljno je citirati riječi hvale jednog od najvećih imama, mudžtebida, fekiha i muhaddisa, imama Šafi'ija koji je rekao: „Nakon Allahove knjige, na Zemlji se nije pojavila autentičnija knjiga od Muvetta'a.“ U drugoj predaji stoji da je on rekao: „Na Zemlji se nije pojavila knjiga koja je bliža Kur'anu od Malikovog Muvetta'a.“ A od njega se prenosi da je, također, rekao: „Nakon

Travnik, 2008.

Uvodna riječ prevodioca

Neka je neizmijerna hvala Allahu, dž.š., na svim blagodatima sa kojima nas obasipa, a jedna od tih blagodati je i Njegova pomoć u završetku prijevoda i komentara drugog dijela Malikove „Muvette“, i to rivajeta (verzije) koju je od njega čuo i prenio učenik i drug imama Ebu Hanife, Muhammed ibnul-Hasen eš-Šejbani, Allah im se smilovao.

Donosim salavat i selam na posljednjeg Allahovog poslanika, Muhammeda ibn Abdullaha, na njegovu časnu porodicu, sve ashabe, kao i na sve njegove sljedbenike do Sudnjeg dana. Neka se Allah Uzvišeni smiluje muslimanskoj ulemi, šehidima i da'ijama koji su pronosili riječi istine i požrtvovano ulagali svoje živote i imetke na tom putu.

Uoči ramazana 1428. h.g., što odgovara septembru 2007. g., sam završio prevod i komentar ovog veoma vrijednog i jedinstvenog, fikhsko-hadiskog djela čiji je autor jedan od najvećih autoriteta, imama i mudžtehida, 'alim Medine, Malik ibn Enes.

Ovo djelo je specifično i odlikuje se slijedećim karakteristikama:

- Muvetta' je djelo 'alima koji je bio muhaddis i fekih, imam mezheba, mudžtehid kojem su učenjaci njegovog vremena posvjedočili da je bio prvak u fikhu i hadisu koji je bio obdaren ogromnim intelektualnim kapacitetom i koji je uspio ovladati objema naučnim disciplinama i odlično ih ukomponovati.

- Mnogi islamski autoriteti su kazali sve najljepše o ovom djelu, hvaleći ga i dajući mu najveće ocjene. Dovoljno je citirati riječi hvale jednog od najvećih imama, mudžtehida, fekiha i muhaddisa, imama Šafi'ija koji je rekao: „Nakon Allahove knjige, na Zemlji se nije pojavila autentičnija knjiga od Muvetta'a.“ U drugoj predaji stoji da je on rekao: „Na Zemlji se nije pojavila knjiga koja je bliža Kur'anu od Malikovog Muvetta'a.“ A od njega se prenosi da je, također, rekao: „Nakon

Allahove knjige nema knjige koja je korisnija od Muvette.“ Veći broj prenesenih izjava imama Šafi'ija je dokaz da se on više puta vrlo pohvalno izrazio o ovom vrijednom djelu.

- Muvett'a je zapisana sredinom drugog stoljeća po Hidžri i to je prvo fikhsko-hadisko djelo. Imama Malika i njegovu metodu su kasnije preuzeli i razradili čuveni 'alimi poput: Abdullaha ibnul-Mubareka, Buharije, Muslima, Ebu Davuda, Et-Tirmizija, En-Nesaija, Ibnul-Madždže...

- Muvettu je od imama Malika prenio imam mudžtehid, fekih i muhaddis, prvak u navednim naučnim disciplinama i u arapskom jeziku, imam Muhammed ibnul-Hasen eš-Šejbani koji je pune tri godine proveo u društvu svog učitelja imama Malika ibn Enesa slušajući i bilježeći od njega hadise, napajajući se sa izvora znanja, koristeći se pri tome svojom oštroomnošću, inteligencijom i natprosječnom nadarenošću.

- Ovo je rivajet Muhammeda ibnul-Hasena koji je bio učenik imama Ebu Hanife i Ebu Jusufa, učitelj imamu Šafi'iju. Svoje poznavanje hadiskih disciplina je usavršio pred imamom Malikom ibn Enesom. Prenoseći Muvettu i nakon citiranja tih hadisa, objašnjavao je stavove svog mezheba koji su nekada bili identični i poklapali se sa Malikovim stavovima, a nekada je argumentirano iznosio stavove hanefijskih pravnikâ koji su bili suprotni Malikovim. Često je iznosio dodatna objašnjenja manje jasnih riječi i pojmova koji se spominju u hadisima, a zatim bi iznosio svoje stavove oko pojedinačnih fikhskih mes'ela. Ponekad bi navodio razlike u stavovima između njega i njegovog učitelja imama Ebu Hanife, kao i imama Malika, dokazujući ispravnost svojih stavova i podupirajući ih sa hadisima, kao što je slučaj u mes'eli koja govori o abdestu nakon curenja (oticanja) krvi iz nosa.¹

Takoder je naveo 16 hadisa koji su u korist njegovog mezheba po pitanju ne gubljenja abdesta u slučaju doticanja spolnog organa, a ti hadisi imaju lance prenosilaca koji ne idu preko Malika ibn Enesa.

---

¹ Pogledaj prvi tom Muvette od 55-57. stranice.

- Zbog činjenice da je u svom rivajetu Muvette imam Muhammed naveo mnogo hadisa koji nisu preneseni od imama Malika, kao i zbog činjenice da u njemu navodi svoja fikhska mišljenja i stavove, zatim stavove svog imama u mezhebu, Ebu Hanife, ali i stavove nekih ashaba, r.a., zbog svega toga je njegovo djelo dobilo naziv „Muvetta' imama Muhammeda“. To nije ništa čudno ako se zna da Muvetta nije prenesen bez komentara i dodataka koji su djelo i ugrađeno znanje i fikh imama Muhammeda, a pored njega i fikh imama Ebu Hanife, kao i većine hanefijskih pravnika. Uz to, tu se nalaze i riječi ashaba, ali i Muhammedovi komentari i neslaganja sa imamom Malikom i drugim učenjacima u nekim mes'elama.

- Ovo djelo je spoj znanja iz oblasti hadisa i fikha, tradicionalnog i racionalnog, statičnog i dinamičnog. Ono je spoj znanja učenjaka Iraka i Hidžaza, uz vaganje i procjenu njihovih stavova koje vrši veliki i stručni znalac, imam i mudžtehid, Muhammed ibnul-Hasen. Ove karakterike i odlike su neprocjenljivog značaja i vrijednosti za one koji to shvaćaju i razumiju.

Molim Uzvišenog Allaha da našu ulemu nagradi za hizmet dini-islam i njegovim naučnim disciplinama, posebno hadisu i fikhu, koje su osnova njegovom ispravnom razumijevanju i primjeni.

U Travniku, 31.9.2007. godine

Hamid Indžić

كتاب النكاح

POGLAVLJE O BRAKU²

١ - (باب الرجل تكون عنده نسوة كيف يقسم بينهن)

1. Kako će onaj koji je oženjen s više žena izvršiti raspored boravka kod njih?

٥٢٣ - أخبرنا مالك حدثنا عبد الله بن أبي بكر عن عبد الملك بن أبي بكر بن الحارث بن هشام عن أبيه : أن النبي صلى الله عليه وسلم حين بنى بأم سلمة قال لها حين أصبحت عنده : ليس بك على أهلك هوان إن شئت سبعت عندك وسبعت عندهن وإن شئت ثلثت عندك ودرت قالت : ثلث .

² Brak je ugovor između muškarca i žene, sklopljen prema šerijatskim propisima, na osnovu kojeg im biva dopušten intimni odnos. Brak je preporučen u mnogim hadisima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a neki od njih su sljedeći: „Brak je moj sunnet, pa ko ostavi moj sunnet, meni ne pripada.” „Ženite se, jer ću se ja ponositi pred drugim narodima vašom brojnošću.” „O omladini, ko od vas bude u mogućnosti, neka se oženi, a ako ne bude u mogućnosti, neka posti, jer mu je to (post) zaštita (od grijeha).” Islamski pravnici kažu da je brak farz onome koji ispunjava sve uvjete neophodne za brak, a ne može izbjeći blud i okolnosti koje su također zabranjene (radnje koje vode ka bludu), i grešan je ako se u toj situaciji ne oženi. Ako se osoba može strpiti i sigurna je da neće učiniti ono što je haram, islamski pravnici se razilaze oko te situacije, pa neki kažu da mu je brak mendub (mustehab), drugi kažu da je fardi kifaje, treći da je vadžib, a četvrti mubah.

قال محمد : وبهذا نأخذ ينبغي إن سيع عندها أن يسيع عندهن لا يزيد لها عليهن شيئاً وإن ثلث عندها أن يثلث عندهن وهو قول أبو حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

523. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Ebi Bekr da mu je prenio Abdul-Melik ibn Ebi Bekr ibnul-Haris ibn Hišam od svoga oca, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., prilikom prvoga bračnog sastanka s Ummu Selemom, r.a., rekao joj prvog jutra kada je osvanula kod njega: **“Ti nimalo nisi manje vrijedna kod mene (u odnosu na ostale supruge), pa ako želiš, kod tebe ću boraviti sedam dana, a i kod njih po sedam dana, ili, ako hoćeš, kod tebe ću boraviti tri dana, a zatim ću kod svake (od vas) boraviti isti vremenski period (od tri dana).”** Ona reče: **“Budi kod mene tri dana!”**

Muhammed je rekao: “Mi postupamo na osnovu ovog hadisa. Obavezno je da, ako bude boravio sedam dana kod nje (one koju je tek vjenčao), i kod ostalih supruga provede sedam dana, s tim da kod nje neće boraviti ni dana duže od toga. A ako bude kod nje boravio tri dana, dužan je i kod ostalih boraviti po tri dana. To je mišljenje Ebu Hanife i većine ostalih naših pravnika.”

٢ - (باب أدنى ما يتزوج الرجل عليه المرأة)

2. Najmanji iznos (mehra) koji je čovjek obavezan dati ženi koju želi vjenčati

٥٢٤ - أخبرنا مالك حدثنا حميد الطويل عن أنس بن مالك : أن عبد الرحمن بن عوف جاء إلى النبي صلى الله عليه وسلم وعليه أثر صفرة فأخبره أنه تزوج امرأة من الأنصار قال : كم سقت إليها ؟ قال : وزن نواة من ذهب قال : أولم ولو بشاة.

قال محمد : وبهذا نأخذ . أدنى المهر عشرة دراهم ما تقطع فيه اليد . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

524. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Humejd et-Tavil od Enesa ibn Malika, da je Abdur-Rahman ibn 'Avf, r.a., došao kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., a na njemu je bilo tragova žute boje (od mirisa šafrana), pa ga je obavijestio da se oženio jednom Ensarijkom. Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga upita: “Koliko si joj poslao (mehra)?” On odgovori: “Oku zlata.” Poslanik, s.a.v.s., tada reče: “Napravi gozbu, pa makar od mesa jedne ovce!”

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo. Najmanji mehr je deset dirhema, a to je iznos zbog kojeg se (u slučaju krađe) odsijeca ruka. To je mišljenje Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٣ - (باب لا يجمع الرجل بين المرأة وعمتها في النكاح)

3. Nije dozvoljeno da čovjek pored svoje supruge oženi i njenu tetku po ocu ili tetku po majci³

٥٢٥ - أخبرنا مالك حدثنا أبو الزناد عن عبد الرحمن الأعرج عن أبي هريرة أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لا يجمع الرجل بين المرأة وعمتها ولا بين المرأة وخالتها .

قال محمد : وبهذا نأخذ وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

525. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zinad od Abdur-Rahmana el-E'aredža, a on prenio od Ebu Hurejre, r.a., da

³ U hadisu se govori o poligamnom braku.

je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **“Čovjek ne sastavlja u braku ženu i njenu tetku po ocu, niti ženu i njenu tetku po majci.”**⁴

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo, a to je mišljenje i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”

٥٢٦ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أنه سمع سعيد بن المسيب ينهى أن تنكح المرأة على خالتها أو على عمتها وأن يطأ الرجل وليدة في بطنها جنين لغيره .

قال محمد : وبهذا نأخذ وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا رحمهم الله تعالى .

526. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je čuo Se'ida ibn Musejjiba **kako zabranjuje sastavljanje u braku žene i njene tetke po ocu, ili žene i njene tetke po majci, kao i da čovjek ima intimni odnos s trudnicom koja nosi u svome stomaku dijete drugog čovjeka.**

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo, a to je mišljenje i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”⁵

⁴ Ljubomora među suprugama bi u ovom slučaju rezultirala kidanje rodbinskih veza.

⁵ Mudrost u zabrani ove vrste braka je u tome što se na taj način sprečava narušavanje krvnog srodstva i rodbinskih veza.

٤ - (باب الرجل يخطب على خطبة أخيه)

4. O čovjeku koji zaruči ženu koju je prethodno zaručio⁶
njegov brat

٥٢٧ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن محمد بن يحيى بن حبان عن عبد الرحمن بن هرمز الأعرج عن أبي هريرة : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : لا يخطب أحدكم على خطبة أخيه .

قال محمد : وبهذا نأخذ وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا رحمهم الله .

527. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Muhammeda ibn Jahaja ibn Habbana, a on od Abdur-Rahmana ibn Hurmuza el-E'aredža koji je prenio od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “**Neka niko ne zaruči ženu koju je prethodno zaručio njegov brat!**”⁷

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo, a to je mišljenje i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”

⁶ Zaruke su preporučeni čin kojim se omogućava budućim supružnicima i njihovim porodicama da se upoznaju, ali se zaručene osobe smatraju jedno drugom strancima i nije im dopušteno osamljivanje i intimni kontakt sve dok ne sklope bračni ugovor.

⁷ Brat po vjeri, rođeni brat, brat po ocu, ili brat po majci. Ovdje su moguće sve ove opcije.

٥ - (باب الثيب أحق بنفسها من وليها)

5. Udavana žena ima pravo sama se (pre) udati, bez traženja saglasnosti svog zaštitnika (skrbnika)

٥٢٨ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الرحمن بن القاسم عن أبيه عن عبد الرحمن ومجمع ابني يزيد بن جارية الأنصاري عن خنساء ابنة خدام : أن أباهما زوجها وهي ثيب فكرهت ذلك فجاءت رسول الله صلى الله عليه وسلم فرد نكاحه.

قال محمد : لا ينبغي أن تنكح الثيب ولا البكر إذا بلغت إلا ياذهما فأما إذن البكر فصمتها وأما إذن الثيب فرضاها بلسانها زوجها والدها أو غيره . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

528. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdur-Rahman ibnul-Kasim od svoga oca, a on od Abdur-Rahmana i Mudžemmi'a, dvojice sinova Jezida ibn Džarije el-Ensarija, koji su kazali **kako je Hansa, kćerka Hizamova, ispričala da ju je njen otac vjenčao, iako je ranije bila udata. To joj nije bilo drago, pa je otišla Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., te je on raskinuo brak koji je sklopio njen otac.**

Muhammed veli: "Ne treba vjenčavati prethodno udavanu, kao i djevicu koja je punoljetna, osim s njihovim dopuštenjem. Dopuštenje djevice je (obično) u vidu njene šutnje (koja je znak odobravanja), a dopuštenje udavane žene je njena izjava da je saglasna, bilo da je udaje njen otac ili neko drugi (od njenih zaštitnika, odnosno skrbnika). Ovo je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika."

٦ - (باب الرجل يكون عنده أكثر من أربع نسوة فيريد أن يتزوج)

6. O čovjeku koji je oženjen s više žena od četiri i želi se (ponovo) oženiti

٥٢٩ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب قال : بلغنا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لرجل من ثقيف - وكان عنده عشر نسوة - حين أسلم الثقيفي فقال له : أمسك منهن أربعاً وفارق سائرهن.

قال محمد : وبهذا نأخذ . يختار منهن أربعاً أيتهاً شاء ويفارق ما بقي وأما أبو حنيفة فقال : نكاح الأربعة الأول جائز ونكاح من بقي منهن باطل وهو قول إبراهيم النخعي .

529. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab: "Do nas je (predajom) stiglo da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao čovjeku iz plemena Sekif koji je bio oženjen s deset žena, kada je prešao na islam: "Zadrži od njih četiri, a razvedi se od ostalih!"

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo, on odabire četiri koje hoće, a napušta preostale. A Ebu Hanife kaže: 'Brak s prvim četirima je dopušten, a brak s ostalima je nevažeći', a to je stav i Ibrahima en-Neha'ija."

٥٣٠ - أخبرنا مالك حدثنا ربيعة بن أبي عبد الرحمن أن الوليد سأل القاسم وعروة وكانت عنده أربع نسوة فأراد أن يبت واحدة ويتزوج أخرى فقال : نعم فارق امرأتك ثلاثاً وتزوج . فقال القاسم في مجالس مختلفة.

قال محمد : لا يعجبنا أن يتزوج خامسة وإن بت طلاق إحداهن حتى تنقضي عدتها . لا يعجبنا أن يكون ماؤه في رحم خمس نسوة حرائر . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله والعامّة من فقهاءنا رحمهم الله .

530. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Rebi'a ibn Ebi Abdur-Rahman da je Velid, koji je bio oženjen s četirima ženama, upitao Kasima i 'Urvu da li može jednu od njih razvjenčati, a oženiti drugu, pa su mu rekli: “Da, razvedi se od svoje žene dajući joj razvod tri puta”, a Kasim je rekao: “Na različitim mjestima.”

Muhammed je rekao: “Ne dopada nam se da se oženi petom, makar se nepovratno razvjenčao s jednom od njih, sve dok joj ne istekne njen priček ('iddet). Ne dopada nam se da njegova sjemena tekućina bude u maternicama pet žena koje nisu robinje. To je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”

۷ - (باب ما يوجب الصداق)

7. Šta iziskuje obavezu davanja vjenčanoga dara?

۵۳۱ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن زيد بن ثابت قال : إذا دخل الرجل بامرأته وأرخت الستور فقد وجب الصداق .

قال محمد : وبهذا نأخذ وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا . وقال مالك بن أنس : إن طلقها بعد ذلك لم يكن لها إلا نصف المهر إلا أن يطول مكثها ويتلذذ منها فيجب الصداق

531. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Zejda ibn Sabita, r.a., da je rekao: “**Kada čovjek ima (prvi) odnos sa svojom ženom i spuste se zastori, vjenčani dar postaje obavezan.**”

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo, a to je mišljenje i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”

Malik ibn Enes je rekao: “Ako joj dadne razvod odmah nakon toga, njoj pripada samo pola vjenčanoga dara, osim u slučaju da se (ona) duže zadrži kod njega i on nastavi uživati s njom (bez intimnog odnosa), onda je obavezan predati cijeli vjenčani dar.”

٨ - (باب نكاح الشغار)

8. Brak bez mehra ('šigar')

٥٣٢ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم فهمى عن الشغار . والشغار أن ينكح الرجل ابنته على أن ينكحه الآخر ابنته ليس بينهما صداق .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا يكون الصداق نكاح امرأة فإذا تزوجها على أن يكون صداقها أن يزوجه ابنته فالنكاح جائز ولها صداق مثلها من نساءها ولا وكس ولا شطط . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

532. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha Ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio 'šigar'. Šigar je ako čovjek vjenča svoju kćerku, pod uvjetom da ga ovaj drugi oženi svojom kćerkom, ali bez davanja vjenčanoga dara (mehra).

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Ne može vjenčanje žene biti zamjena za vjenčani dar (mehr).

Pa ako bi je vjenčao pod uvjetom da njen vjenčani dar bude to što će ga ovaj drugi vjenčati sa svojom kćerkom, takav brak je dopušten, a ona ima pravo na vjenčani dar koji je srazmjern vjenčanim darovima žena poput nje (njenih sestara ili rodica), bez ikakvog umanjivanja, niti povećavanja. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

٩ - (باب نكاح السر)

9. Brak u tajnosti

٥٣٣ - أخبرنا مالك عن أبي الزبير : أن عمر أتى برجل في نكاح لم يشهد عليه إلا رجل وامرأة فقال عمر : هذا نكاح السر ولا نجيذه ولو كنت تقدمت فيه لرجمت .

قال محمد : وبهذا نأخذ لأن النكاح لا يجوز في أقل من شاهدين وإنما شهد على هذا الذي رده عمر رجل وامرأة فهذا نكاح السر لأن الشهادة لم تكمل ولو كملت الشهادة برجلين أو رجل وامرأتين كان نكاحا جائزا وإن كان سرا وإنما يفسد نكاح السر أن يكون بغير شهود فأما إذا كملت فيه الشهادة فهو نكاح العلانية وإن كانوا أسروه .

533. Obavijestio nas je Malik prenoseći od Ebuz-Zubejra da je Omeru doveden čovjek koji se oženio uz prisustvo samo jednog muškarca i jedne žene koji su bili svjedoci tom braku. Omer reče: “To je brak u tajnosti i mi ga ne dopuštamo. Da sam ga prije zabranio (i razglasio propis njegove zabrane), primijenio bih kaznenu mjeru.”

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo, jer brak nije dopušteno sklopiti ako nisu prisutna najmanje dva svjedoka (muškarca). U ovom slučaju, koji je odbio Omer, bili su prisutni muškarac i žena, i ovo se naziva brak u tajnosti, jer svjedočenje nije upotpunjeno. A da je ono bilo upotpunjeno sa prisustvom dvojice muškaraca ili jednog muškarca i dviju žena, takav brak bi bio dopušten iako se i tada sklapa u tajnosti. Brak u tajnosti će biti ništavan ako bude obavljen bez svjedoka, ali ako se upotpuni svjedočenje onda je to javni brak, makar ga oni i tajili.”

٥٣٤ - قال محمد : أخبرنا محمد بن أبان عن حماد عن إبراهيم أن عمر بن الخطاب أجاز شهادة رجل وامرأتين في النكاح والفرقة .

قال محمد : وبهذا نأخذ وهو قول أبي حنيفة رحمه الله .

534. Muhammed veli: “Obavijestio nas je Muhammed ibn Ebban od Hammada, a on od Ibrahima da je Omer ibnul-Hattab, r.a., dopustio svjedočenje muškarca i dviju žena kada se radi o sklapanju braka i njegovu razvodu.”

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife.”

١٠ - (باب الرجل يجمع بين المرأة وابنتها وبين المرأة وأختها في ملك اليمين)

10. O muškarcu koji sastavi u konkubinatu ženu i njenu kćerku, ili ženu i njenu sestru

٣٥ - أخبرنا مالك حدثنا الزهري عن عبيد الله بن عبد الله بن عتبة عن أبيه : أن عمر سئل عن المرأة وابنتها مما ملكت اليمين أتوطأ إحداهما بعد الأخرى ؟ قال : لا أحب أن أجيزهما جميعا وهما .

535. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ez-Zuhri od 'Ubejdullaha ibn Abdullaha ibn 'Utbe, a on od svoga oca da je Omer upitan o konkubinatskoj vezi sa ženom i njenom kćerkom, je li dopušteno da ima intimni odnos s jednom, a zatim s drugom? Omer odgovori: "Ne želim dopustiti odnos s objema ženama", pa mu to zabrani.

٥٣٦ - أخبرنا مالك عن الزهري عن قبيصة بن ذؤيب : أن رجلا سأل عثمان عن الأختين مما ملكت اليمين هل يجمع بينهما ؟ فقال : أحلتها آية وحرمتها آية ما كنت لأصنع ذلك ثم خرج فلقي رجلا من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم فسأله عن ذلك ؟ فقال : لو كان لي من الأمر شيء ثم أتيت بأحد فعل ذلك جعلته نكالا . قال ابن شهاب : أراه عليا رضي الله تعالى عنه .

قال محمد : وبهذا كله نأخذ لا ينبغي أن يجمع بين المرأة وبين ابنتها ولا بين المرأة وأختها في ملك اليمين . قال عمار بن ياسر : ما حرم الله تعالى من الحرائر شيئا إلا وقد حرم من الإماء مثله إلا أن يجمعهن رجل . يعني بذلك أنه يجمع ما شاء من الإماء ولا يحل له فوق أربع حرائر . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله تعالى .

536. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ez-Zuhri od Kabise ibn Zuejba da je jedan čovjek upitao Osmana o dvjema sestrama konkubinama, da li je dopušteno da budu

zajedno s jednim čovjekom? Osman odgovori: "To je dopustio jedan ajet, a zabranio drugi. Ne bih to učinio." Čovjek je izašao i sreo jednoga od ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., te mu je postavio isto pitanje. Taj mu reče: "Da ja imam vlast u svojim rukama, pa mi bude doveden neko ko je to učinio, ja bih to nedjelo kaznio odgovarajućom kaznom." Ibn Šihab veli: "Smatram da je to bio Alija."

Muhammed je rekao: "Mi sve ovo prihvatamo. Ne trebaju se sastaviti kao konkubine žena i njena kćerka, niti žena i njena sestra. Ammar ibn Jasir veli: "Allah nije ništa zabranio kada se radi o ženama, a da to isto nije zabranio i kada se radi o konkubinama, osim što mu je dopušteno da ih ima više." Time je želio kazati da mu je dopušteno imati neograničen broj konkubina, a nije mu dopušteno imati više od četiriju žena, a to je i stav Ebu Hanife."

١١ - (باب الرجل ينكح المرأة ولا يصل إليها لعله بالمرأة أو بالرجل)

11. O muškarcu koji vjenča ženu, a bude spriječen imati intimni odnos zbog njezine ili svoje tjelesne mahane

٥٣٧ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن سعيد بن المسيب أنه كان يقول : من تزوج امرأة فلم يستطع أن يمسه فإنه يضرب له أجل سنة فإن مسها وإلا فرق بينهما .

قال محمد : وبهذا نأخذ وهو قول أبي حنيفة رحمه الله إن مضت سنة ولم يمسه خيرت فإن اختارته فهي زوجته ولا خيار لها بعد ذلك أبدا . وإن اختارت نفسها فهي تطليقة بائنة وإن قال إني قد مسستها السنة إن كانت ثيبا فالقول قوله مع يمينه وإن كانت بكرًا نظر إليها النساء فإن قلن هي بكر خيرت بعد ما تحلف بالله ما مسها وإن قلن هي ثيب فالقول قوله مع يمينه لقد مسستها وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

537. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab da Se'id ibnul-Musejjib govorio: **“Ko vjenča ženu, pa s njom ne bude mogao stupiti u intimni odnos, određuje mu se period od jedne (hidžretske) godine. Pa ako nakon toga ne stupi sa njom u intimni odnos, taj brak će se razvrgnuti.”**

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife. Ako prođe godina, a on ne bude u stanju imati intimni odnos s njom, njoj se daje pravo izbora. Pa ako izabere ostati s njim, ona je i nadalje njegova supruga i ona nakon toga nikada više nema pravo izbora. A ako izabere ostaviti ga, onda je to neopoziv razvod braka.

A ako bi on kazao: „Ja sam imao intimni odnos s njom godinu“, pa ako se radi o udavanoj ženi (sejjib), onda se prihvata njegova izjava, uz njegovu zakletvu. A ako se radi o djevici, ženske osobe će to provjeriti, pa ako kažu da je djevica, dat će joj se pravo izbora nakon što se ona zakune Allahom da nije imao intimni odnos s njom. Ali ako kažu da je imala bračni odnos, onda se prihvata njegova izjava da je imao intimni odnos s njom, uz njegovu zakletvu. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٥٣٨ - أخبرنا مالك أخبرنا مجبر عن سعيد بن المسيب أنه قال : أيما رجل تزوج امرأة وبه جنون أو ضر فإنها تخير إن شاءت قرت وإن شاءت فارقت .

قال محمد : إذا كان أمرا لا يحتمل خيرت فإن شاءت قرت وإن شاءت فارقت وإلا لا خيار لها إلا في العينين والمحبوب .

538. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Mudžebber prenoseći od Se'ida ibnul- Musejjiba da je rekao: **“Ko vjenča ženu, a boluje od ludila ili neke druge bolesti, žena ima pravo izbora: ako želi, ostat će s njim, a ako želi, može ga napustiti.”**

Muhammed je rekao: „Ako je situacija takva da se (u takvoj zajednici) ne može izdržati; pa ako bude htjela ostat će, a

ako želi može ga napustiti, s tim što u drugim okolnostima ona nema pravo izbora, osim kada se radi o impotentnom ili kastriranom muškarcu.”

١٢ - (باب البكر تستأمر في نفسها)

12. Od djevice se traži dopuštenje kada se radi o njezinoj udaji

٥٣٩ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن الفضل عن نافع بن جبير عن ابن عباس : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : الأيم أحق بنفسها من وليها والبكر تستأمر في نفسها وإذنها صماتها .

قال محمد : وبهذا نأخذ وهو قول أبي حنيفة وذات الأب وغير الأب في ذلك سواء .

539. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibnul-Fadl od Nafi'a ibn Džubejra, a on od Ibn 'Abbasa, r.a., da Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “**Hudovica ili puštenica je preča da sama izabere svog bračnog druga od njezinog staratelja, a od djevice se traži dopuštenje kada se radi o njezinoj udaji, a to dopuštenje je njezina šutnja.**”

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife. Nema razlike, da li se radi o ženskoj osobi koja ima oca, ili onoj koja ga nema.”

٥٤٠ - أخبرنا مالك أخبرنا قيس بن الربيع الأسدي عن عبد الكريم الجزري عن سعيد بن المسيب قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : تستأذن الأبكار في أنفسهن ذوات الأب وغير الأب .

قال محمد : فبهذا نأخذ .

540. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Kajs ibnur-Rebi'a el-Esedi od Abdul-Kerima el-Džezerija, a on prenio od

Se'ida ibnul-Musejjiba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Od djevica se traži njihova dopuštenje kada se radi o njihovoj udaji, imale one očeve ili ne.”**

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo.”

۱۳ - (باب النكاح بغير ولي)

13. Brak bez staratelja⁸

۵۴۱ - أخبرنا مالك أخبرنا رجل عن سعيد بن المسيب قال : قال عمر بن الخطاب :

لا يصلح لامرأة أن تنكح إلا بإذن وليها أو ذي الرأي من أهلها أو السلطان .

قال محمد : لا نكاح إلا بولي فإن تشاجرت هي والولي فالسلطان ولي من لا ولي له .

فأما أبو حنيفة فقال : إذا وضعت نفسها في كفاءة ولم تقصر في نفسها في صداق

فالنكاح جائز ومن حجته قول عمر في هذا الحديث : أو ذي الرأي من أهلها . إنه

ليس بولي وقد أجاز نكاحه لأنه إنما أراد أن لا تقصر بنفسها فإذا فعلت هي ذلك

جاز .

541. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je jedan čovjek od Se'ida ibnul-Musejjiba, da je Omer ibnul-Hattab, r.a., rekao: **“Nije ispravno da se žena udaje, osim uz dopuštenje svoga staratelja, ili nekog razumnog rođaka, ili, pak, vladara.”**

⁸ Malik i Šafija uvjetuju dopuštenje ženinog staratelja kako bi bračni ugovor bio valjan, dok su Ebu Hanife i Zufer dopustili brak i bez dopuštenja njezinog staratelja, pod uvjetom da se uda za njoj dostojnog čovjeka i uz uobičajeni mehr. Staratelj muslimanki ne može biti: nevjernik, maloumnik, maloljetnik, glup (blesav), rob i ženska osoba.

Muhammed je rekao: "Nema braka osim uz dopuštenje staratelja, pa ako se sukobe ona i njezin staratelj, onda je vladar (zamjenik, kadija) staratelj onoj koja nema svoga staratelja.

A Ebu Hanife veli: 'Ako se uda za sebi dostojnog muškarca i ne odredi sebi malu vrijednost vjenčanoga dara (mehra), takav vid braka je dopušten. Njegov dokaz su riječi Omera u ovom hadisu: '... ili nekog razumnog rođaka...', neka zna da zaista on nije staratelj, iako je Omer dopustio da je on može vjenčati, jer ju je time želio zaštititi da ona sebi ne odredi mali iznos mehra. Pa ako ona pravilno postupi u tome (uda se za sebi dostojnog muškarca i odredi odgovarajući iznos svoga mehra), dopušta se (njezina udaja bez prisustva njezinog staratelja)."

١٤ - (باب الرجل يتزوج المرأة ولا يفرض لها صداقا)

14. O čovjeku koji se oženi, a ne odredi ženi vjenčani dar

٥٤٢ - أخبرنا مالك حدثنا نافع أن بنتا لعبيد الله بن عمر - وأمها ابنة زيد بن الخطاب كانت تحت ابن لعبد الله بن عمر - فمات ولم يسم لها صداقا فقامت أمها تطلب صداقها ؟ فقال ابن عمر : ليس لها صداق ولو كان لها صداق لم نمسكه ولم نظلمها . وأبت أن تقبل ذلك فجعلوا بينهم زيد بن ثابت فقضى أن لا صداق لها ولها الميراث .

قال محمد : ولسنا نأخذ بهذا .

542. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je kćerka 'Ubejdullaha ibn Omera, a njezina majka je bila kćerka Zejda ibnul-Hattaba, bila udata za sina Abdullaha ibn Omera. Njezin muž je umro, a nije joj odredio mehr, pa je njezina majka zahtijevala da joj se preda mehr. Ibn Omer je rekao: "Ona nema pravo na mehr, a da ima pravo na njega, mi joj ga ne bismo uskratili, niti bismo joj nepravdu učinili." Majka je odbila to prihvatiti, pa su odredili da im

Zejd ibn Sabit, r.a., presudi u tom sporu. On je presudio da ona nema pravo na mehr, a ima pravo na nasljedstvo.

Muhammed veli: "Mi ovo ne prihvatamo."

٥٤٣ - أخبرنا أبو حنيفة عن حماد عن إبراهيم النخعي : أن رجلا تزوج امرأة ولم يفرض لها صداقا فمات قبل أن يدخل بها فقال عبد الله بن مسعود : لها صداق مثلها من نساءها لا وكس ولا شطط فلما قضى قال فإن يكن صوابا فمن الله وإن يكن خطأ فمني ومن الشيطان والله ورسوله بريتان فقال رجل من جلسائه : بلغنا أنه معقل بن سنان الأشجعي وكان من أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم قضيت - والذي يحلف به - بقضاء رسول الله صلى الله عليه وسلم في بروع بنت واشق الأشجعية قال : ففرح عبد الله فرحة ما فرح قبلها مثلها لموافقة قوله قول رسول الله صلى الله عليه وسلم .

قال مسروق ابن الأجدع : لا يكون ميراث حتى يكون قبله صداق .

قال محمد : وبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

543. Obavijestio nas je Ebu Hanife od Hammada, a on prenio od Ibrahima en-Neha'ija, da je neki čovjek oženio ženu a nije joj odredio mehr, te je umro prije nego što je imao intimni kontakt s njom. Abdullah ibn Mes'ud je povodom toga događaja rekao: "Ona ima pravo na mehr koji je srazmjeran mehru žena poput nje (njezinih rodica), bez umanjivanja ili povećanja." Nakon što je donio presudu, rekao je: "Ako ona (presuda) bude ispravna, pa od Allaha je, a ako bude pogrešna, pa od mene je i od šejtana, a Allah i Njegov Poslanik su od toga čisti." Jedan od prisutnih reče, a do nas je predajom stiglo da se radi o M'akilu ibn Sinanu el-Ešdže'iju, jednom od ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: "Presudio si, tako mi Onoga kojim se zaklinje, presudom Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u slučaju Biru'e kćerke Vašikove el-Ešdže'ijje!" A Abdullah se obradovao kao

nikada prije zbog toga što je njegova presuda bila istovjetna presudi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.”

Mesruk ibnul-Edžde'a veli: “Nema nasljedstva ako prije njega ne bude mehra.”

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo, a to je i stav Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”

١٥ - (باب المرأة تزوج في عدتها)

15. O ženi koja se uda dok je u periodu pričeke ('iddeta)

٥٤٤ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن سعيد بن المسيب وسليمان بن يسار أنهما حدثا : أن ابنة طلحة بن عبيد الله كانت تحت رشيد الثقفي فطلقها فنكحت في عدتها أبا سعيد بن منبه أو أبا الجلاس بن منية فضربها عمر وضرب زوجها بالمخفقة ضربات وفرق بينهما وقال عمر : أيما امرأة نكحت في عدتها - وإن كان زوجها الذي تزوجها لم يدخل بها - فرق بينهما واعتدت بقية عدتها من الأول ثم كان مخاطبا من الخطاب وإن كان قد دخل بها فرق بينهما ثم اعتدت بقية عدتها من الآخر ثم لم ينكحها أبدا . قال سعيد بن المسيب : ولها مهرها بما استحل من فرجها . قال محمد : بلغنا أن عمر بن الخطاب رجع عن هذا القول إلى قول علي بن أبي طالب رضي الله تعالى عنه .

544. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Se'ida ibnul-Musejjiba i Sulejmana ibn Jesara da je kćerka Talhe ibn 'Ubejdullaha bila udata za Rušejda es-Sekafija koji joj je dao razvod, pa se u 'iddetu udala za Ebu Se'ida ibn Munebbiha ili za Ebul-Džulasa ibn Munejjeta što je bio povod da je Omer, r.a., udari, a i njezinoga muža s nekoliko udaraca štapom, zatim ih je rastavio. Omer, r.a., je tom prilikom rekao: “Žena koja se uda u periodu svoga pričeke ('iddeta), a njezin muž nije imao intimni odnos s njom, u tom

slučaju njih dvoje će se rastaviti, ali će upotpuniti ostatak svog 'iddeta od prvog muža, a drugi muž će biti jedan od potencijalnih prosaca. A ako je imao intimni odnos s njom, njih dvoje će se rastaviti, pa će upotpuniti svoj 'iddet od prvog muža, pa će onda sačekati da prođe 'iddet od drugog muža, a nakon toga je više nikada ne može oženiti.” Se'id ibnul-Musejjib veli: “A njoj pripada njezin mehr zbog toga što je imao intimni odnos s njom.”

Muhammed je rekao: “Do nas je predajom došlo da je Omer ibnul-Hattab promijenio svoj stav i prihvatio stav Alije ibn Ebi Taliba, r.a. (što slijedi).”

٥٤٥ - أخبرنا الحسن بن عمارة عن الحكم بن عيينة عن مجاهد قال : رجع عمر بن الخطاب في التي تتزوج في عدتها إلى قول علي بن أبي طالب وذلك أن عمر قال : إذا دخل بها فرق بينهما ولم يجتمعا أبدا وأخذ صداقها فجعل في بيت المال فقام علي كرم الله وجهه : لها صداقها بما استحل من فرجها فإذا انقضت عدتها من الأول تزوجها الآخر إن شاء . فرجع عمر إلى قول علي بن أبي طالب رضي الله عنهما .

قال محمد : وبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

545. Obavijestio nas je El-Hasen ibn 'Umare od El-Hakema ibn 'Ujejne, a on od Mudžahida, koji je kazao: “Omer ibnul-Hattab je promijenio svoj stav o pitanju one koja se uda dok je u periodu 'iddeta i prihvatio je stav Alije. Naime, Omer je rekao: 'Ako bude imao intimni odnos s njom, njih dvoje će biti rastavljeni i nikada se više neće moći vjenčati.' Uzeo je njezin mehr i stavio ga u bejtul-mal. Alija je rekao: “Ona ima pravo na mehr zbog toga što je imao intimni odnos s njom. A kada protekne njezin 'iddet od prvog muža, drugi muž je, ako hoće, može oženiti.” Omer je odustao od svoga stava i prihvatio Alijin stav o tom pitanju.”

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnikâ.”

٥٤٦ - أخبرنا يزيد بن عبد الله بن الهاد عن محمد بن إبراهيم عن سليمان بن يسار عن عبد الله بن أبي أمية : أن امرأة هلك عنها زوجها فاعتدت أربعة أشهر وعشرا ثم تزوجت حين حلت فمكثت عند زوجها أربعة أشهر ونصفا ثم ولدت ولدا تاما فجاء زوجها إلى عمر بن الخطاب فدعا عمر نساء من نساء أهل الجاهلية قدماء فسألهن عن ذلك فقالت المرأة منهن : أنا أخبرك أما هذه المرأة هلك زوجها حين حملت فأهريقتم الدماء فحشف ولدها في بطنها فلما أصابها زوجها الذي نكحته وأصاب الولد الماء تحرك الولد في بطنها وكبر فصدقها عمر بذلك وفرق بينهما وقال عمر : أما إنه لم يبلغني عنهما إلا خيرا وألحق الولد بالأول .

قال محمد : وبهذا نأخذ الولد ولد الأول لأنها جاءت به عند الآخر لأقل من ستة أشهر فلا تلد المرأة ولدا تاما لأقل من ستة أشهر فهو ابن الأول ويفرق بينهما وبين الآخر ولها المهر بما استحلت من فرجها : الأقل مما سمي لها ومن مهر مثلها . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

546. Obavijestio nas je Jezid ibn Abdullah ibnul-Had od Muhammeda ibn Ibrahima, a on prenio od Sulejmana ibn Jesara da je Abdullah ibn Ebi Umejje rekao: **“Jednoj ženi je umro muž, te je bila u 'iddetu četiri mjeseca i deset dana, zatim se udala nakon isteka 'iddeta, pa je kod drugog muža provela četiri i po mjeseca, a zatim je rodila potpuno (zdravo) dijete. Njezin muž je otišao Omeru ibnul-Hattabu, r.a., a on je pozvao starije i iskusne žene koje su doživjele i predislamski period te ih je upitao o tome. Jedna od tih žena reče: 'Ja ću te obavijestiti: Toj ženi je umro prvi muž nakon što je zaniжела, pa joj je potekla krv (hajda ili dr.), a njezin plod u stomaku je zakržljao, a kada je njezin drugi muž za kojeg se udala imao intimni odnos s njom, do ploda je doprla sjemena tekućina, a zatim se pokrenuo u njezinom stomaku i razvio se.' Omer je prihvatio njezine riječi kao istinite i razvrgnuo taj brak. Omer reče: “O njima dvoma sam samo dobro čuo”, i dijete je pripisao prvom mužu.”**

Muhammed veli: "Mi ovo prihvatamo. Dijete pripada prvom mužu, jer ga je ona rodila kod drugog muža s kojim je bila kraći period od šest mjeseci, a žena ne može roditi potpuno dijete u periodu kraćem od šest mjeseci. Zato je to dijete od prvog muža, a brak se razvrgne između nje i drugog muža i ona ima pravo na mehr zbog toga što je imao intimni odnos s njom, i to onaj koji je manji od ugovorenog i uobičajenog. Ovo je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika."

١٦ - (باب العزل)

16. O ejakulaciji izvan spolnog organa žene (kontracepcija)⁹

٥٤٧ - أخبرنا مالك أخبرنا سالم أبو النضر عن عامر بن سعد بن أبي وقاص عن أبيه أنه كان يعزل .

547. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Salim Ebun-Nadr od Amira ibn Sa'da ibn Ebi Vekkasa, a on prenio od svog oca da je ejakulirao izvan spolnog organa svoje žene.

٥٤٨ - أخبرنا مالك أخبرنا سالم أبو النضر عن عبد الرحمن بن أفلح مولى أبي أيوب الأنصاري عن أم ولد أبي أيوب: أن أبا أيوب كان يعزل .

548. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Salim Ebun-Nadr od Abdur-Rahmana ibn Efleha, sluge Ebu Ejjuba el-Ensarija, a on od Ebu Ejjubove žene da je Ebu Ejjub, r.a., ejakulirao izvan spolnog organa (svoje supruge).

⁹ El-'azl, se može prevesti i kao izvlačenje spolnog uda iz vulve pred ejakulaciju, ne želeći začeće.

٥٤٩ – أخبرنا مالك أخبرنا ضمرة بن سعيد المازني عن الحجاج بن عمرو بن غزية : أنه كان جالسا عند زيد بن ثابت فجاءه ابن قهد رجل من أهل اليمن فقال : يا أبا سعيد إن عندي جواري ليس نسائي اللاتي كن بأعجب إلي منهن وليس كلهن يعجبني أن تحمل مني أفأعزل ؟ قال : قال : أفته يا حجاج قال : قلت : غفر الله لك إنما تجلس إليك لتتعلم منك قال . أفته قال : قلت : هو حرثك إن شئت عطشته وإن شئت سقيته قال : وقد كنت أسمع ذلك من زيد فقال زيد : صدق .

قال محمد : وبهذا نأخذ لا نرى بالعزل بأسا عن الأمة وأما الحرّة فلا ينبغي أن يعزل عنها إلا بإذن وإذا كانت الأمة زوجة الرجل فلا ينبغي أن يعزل عنها إلا بإذن مولاه . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله .

549. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Damre ibn Se'id el-Mazini od Hadždžadža ibn 'Amra ibn Gazijje da je on sjedio kod Zejda ibn Sabita kada mu je došao Ibn Kahd, čovjek iz Jemena; i upitao ga: "O Ebu Se'ide, ja imam robinje (konkubine), a među ženama koje imam nema mi dražih od njih, ali mi se ne dopada da sa svima njima imam djecu, pa da li ću ejakulirati izvan spolnog organa tih žena?" Zejd reče: "Daj mu fetvu (odgovori mu), o Hadždžadžu!" Rekao sam: "Allah ti oprostio grijeha, mi sjedimo kod tebe da bismo naučili od tebe." Zejd ponovi: "Daj mu fetvu!" Odgovorih: "To je tvoja njiva, ako hoćeš, nemoj je zalijevati, a ako hoćeš, zalijevaj je." "Ovo sam slušao od Zejda", a Zejd reče: "Istinu je rekao."

Muhammed veli: "Mi ovo prihvatamo. Ne smatramo da ima smetnje da čovjek ima snošaj izvan spolnog organa robinje (konkubine), a kada se radi o slobodnoj ženi koja nije robinja, ne bi trebao to činiti, osim uz njezino dopuštenje.¹⁰ A ako bi robinja

¹⁰ Islam je poveo računa i o intimnom zadovoljstvu oba supružnika, a nikako samo jednoga na štetu drugoga. Intimni život supružnika i njihovo zadovoljstvo u njemu je veoma važan faktor bračne veze čiji uspjeh i harmonija umnogome zavisi od uspješnosti intimnih

odnosa. U protivnom, imamo brak u kome zavladaju osjećaji duševnog nemira, rastresenosti, potištenosti, nerveze, psihičke nestabilnosti, a može dovesti i do uništenja i propasti braka.

Možda neki misle da je islam zanemario ovu vrstu problema, ili da nije dao smjernice za intimni život supružnika, ali oni se varaju. Islam priznaje postojanje poriva i strasti koje je Allah, dž.š., stvorio u čovjeku. U isto vrijeme, on kritikuje one koji te porive smatraju nečim nečistim i niskim, nedostojnim ljudskih bića. Allah, dž.š., u Svojoj Časnoj Knjizi spominje, u kontekstu nekih propisa, i intimni odnos, pa kaže: „Dopušta vam se da se u noći posta sastajete s vašim ženama (imate intimne odnose), one su vaša odjeća, a vi ste njihova odjeća... Nemojte se s njima sastajati dok ste mu'tekifi u džamijama...” (El-Bekare, 187) A u drugom ajetu: „I pitaju te o mjesečnom pranju, reci: 'To je neprijatnost', zato ne općite sa ženama za vrijeme mjesečnoga pranja i ne prilazite im dok se ne očiste. A kad se očiste (okupaju), onda im prilazite onako kako vam je Allah naredio...” (En-Nisa' 222) Islam je utvrdio pravo svakog od supružnika na intimne odnose i potakao je na njih, smatrajući ih ibadetom kojim se čovjek približava zadovoljstvu Uzvišenog Allaha. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: „Vi i u spolnom odnosu imate nagradu.” Ashabi su upitali: „Zar će neko od nas imati nagradu kada utoli svoju spolnu želju i nagon?” Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: „Da. Zar neće biti kažnjen u slučaju ako ima nedopušteni intimni odnos, pa isto tako će biti nagrađen ako ima halal odnos. Zar vi samo računate ono što je zlo, a ne uzimate u obzir ono što je dobro?!”

Islam je obavezao muškarca da ispuni pravo žene na intimni odnos u kojem će biti zadovoljeni njeni intimni prohtjevi. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao Abdullahu ibn 'Amru, koji je po danu postio, a noću klanjao nafilu: „Tvoje tijelo ima kod tebe svoja prava, i tvoja žena ima kod tebe svoja prava.” Imam Gazali, Allah mu se smilovao, kaže: „Treba da (shodno njenim potrebama) ima intimni odnos s njom najmanje jedanput u četiri noći, pa i više ili manje od toga, ako ona ima potrebu za tim.” ('Ihja' 'ulumid-din', 2/50, na arapskom jeziku) Islam je skrenuo pažnju da muškarcu ne smije biti cilj samo zadovoljenje svoje potrebe, ne obraćajući pažnju na osjećanja i potrebe svoje supruge. Imam Gazali u navedenom djelu detaljno spominje islamski bonton (predigru, sami tok

bila njegova supruga, ne treba to činiti, osim uz dopuštenje njezinoga gospodara. To je stav i Ebu Hanife.”

٥٥٠ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن سالم بن عبد الله عن عبد الله بن عمر أن عمر بن الخطاب قال : ما بال رجال يعزلون عن ولأئدهم؟ لا تأتيني وليدة فيعترف سيدها أنه قد ألم بما إلا ألحقت به ولدها فاعتزلوا بعد أو اتركوا.

قال محمد : إنما صنع هذا عمر رضي الله عنه على التهديد للناس أن يضيعوا ولأئدهم وهم يطؤونهم . قد بلغنا أن زيد بن ثابت وطئ جارية له فجاءت بولد فنفاه وأن عمر بن الخطاب وطئ جارية له فحملت فقال : اللهم لا تلحق بآل عمر من ليس منهم فجاءت بغلام أسود فأقرت أنه من الراعي فانتفى منه عمر . وكان أبو حنيفة يقول إذا حصنها ولم يدعها تخرج فجاءت بولد لم يسعه فيما بينه وبين ربه صلى الله عليه وسلم ينتفى منه فهذا نأخذ .

550. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Salima ibn Abdullaha, a on od Abdullaha ibn Omera da je Omer ibnul-Hattab, r.a., rekao: “Šta misle ljudi koji imaju snošaj izvan spolnog organa svojih robinja! Nemojte misliti da će mi doći robinja čiji gospodar priznaje kako je imao intimni odnos s njom, a da mu ja neću pripisati njezino dijete. Zato, činite to i nadalje, ili se prođite toga!”

Muhammed je rekao: “Omer je ovako postupio zato da bi upozorio ljude i zaprijetio im da ne izgube svoje robinje, a imaju s njima intimne odnose.

Do nas je predajom došlo da je Zejd ibn Sabit, r.a., imao intimni odnos sa svojom robinjom koja je rodila dijete, ali ga je on porekao.

Također je Omer ibnul-Hattab, r.a., imao intimni odnos s robinjom koja je zanjela, pa je rekao: 'O Allahu, ne dopusti da Omerovoj porodici bude pridružen onaj koji nije

---

intimnog odnosa i njegov završetak) koji tretira ovaj segment bračnog života.

od njih.' Robinja je rodila crno dijete i priznala je da je to dijete jednog pastira, a Omer je opovrgao njenu prethodnu izjavu u kojoj mu ona pripisuje to dijete.

Ebu Hanife je govorio: 'Ako joj zabrani kretanje i ne dopusti da izlazi, pa ona zatrudni, nije mu dopušteno, s moralne strane, poreći da je to njegovo dijete,' i mi ovo prihvatamo."

٥٥١ - أخبرنا مالك حدثنا نافع عن صفية بنت أبي عبيد قالت : قال عمر بن الخطاب : ما بال رجال يطؤون ولائدهم ثم يدعونهم فيخرجون ؟ والله لا تأتي وليدة فيعترف سيدها أن قد وطئها إلا ألحقت به ولدها فأرسلوهن بعد أو أمسكوهن .

551. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Safijje, kćerke Ebu 'Ubejde, da je pripovijedala od Omera ibnul-Hattaba, r.a., koji je rekao: **“Šta misle ljudi koji imaju intimni odnos sa svojim robinjama, zatim ih puštaju da izlaze! Tako mi Allaha, nemojte misliti da će mi doći robinja čiji gospodar priznaje da je imao intimni odnos s njom, a da mu ja neću pripisati njezino dijete, pa ih nastavite puštati ili ih zadržite!”**

كتاب الطلاق

POGLAVLJE O RAZVODU BRAKA¹¹

١ - (باب طلاق السنة)

1. Razvod braka koji je u skladu sa sunnetom

٥٥٢ - أخبرنا مالك حدثنا عبد الله بن دينار قال : سمعت ابن عمر يقرأ : { يا أيها النبي إذا طلقتم النساء فطلقوهن لقبل عدتهن } .
قال محمد : طلاق السنة أن يطلقها لقبل عدتها طاهرا من غير جماع حين تطهر من حيضها قبل أن يجامعها . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

552. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar da je čuo Ibn Omera kako uči ajet: **“O vjerovjesniče, kada budete puštali vaše žene, puštajte ih na početku perioda kada su čiste.”**¹²

Muhammed je rekao: “Razvod braka koji je u skladu sa sunnetom je da čovjek razvede ženu na početku njezinoga

¹¹ Razvod braka je raskid bračnog ugovora koji je u islamu dozvoljen, iako je islam propisao nekoliko koraka koji imaju za cilj pokušaj očuvanja bračne veze. Ti koraci su spomenuti u kur’anskim ajetima sure En-Nisa’, 34. i 35. Ako ti koraci ne dovedu do očuvanja braka, onda muž daje ženi razvod braka, ili može doći do sporazumnog razvoda, ili sudskog razvoda braka.

¹² Et-Talak, 1. Ovdje je citiran ajet po kiraetu koji se prenosi od Ibn Abbasa i Ibn Omera, r.a. a ta predaja od njih dvojice je ocijenjena kao „šazz“ (neprihvatljiva) predaja, tako da se ne može prihvatiti i smatrati kur’anskim ajetom, kao što kod nas (hanefija) ne može imati stepen ahad hadisa.

perioda kada je čista i u periodu kada nije imao s njom intimni odnos, odnosno kada se očisti (okupa) od mjesečnice (hajza) a prije nego što se intimno sastane s njom. Ovo je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”

٥٥٣ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد الله بن عمر أنه طلق امرأته وهي حائض في عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم فسأل عمر عن ذلك رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال : مره فليراجعها ثم يمسكها حتى تطهر ثم تحيض ثم تطهر ثم إن شاء أمسكها بعد وإن شاء طلقها قبل أن يمسه فتلك العدة التي أمر الله أن تطلق لها النساء قال محمد : وهذا نأخذ .

553. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je on dao razvod svojoj ženi dok je imala mjesečnicu, a to se desilo za života Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Omer je upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., za taj slučaj, pa mu je rekao: “Naredi mu da je vrati, zatim, neka je zadrži kod sebe sve dok se ne očisti (okupa nakon mjesečnice), zatim, kada bude imala ponovo mjesečnicu i od nje se očisti, ako bude htio, može je još zadržati, ili, ako bude htio, može je razvesti prije nego što bude imao intimni sastanak s njom. To je period u kojem je Allah naredio da se u njemu mogu razvesti žene.”

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo.”

٢ - (باب طلاق الحرة تحت العبد)

2. Razvod koji se daje slobodnoj ženi koja je udata za roba

٥٥٤ - أخبرنا مالك حدثنا الزهري عن سعيد بن المسيب أن نفيعا مكاتب أم سلمة كانت تحتها امرأة حرة فطلقها تطليقتين فاستفتى عثمان بن عفان : فقال : حرمت عليك .

554. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ez-Zuhri od Se'ida ibnul-Musejjiba da je Nufej', Ummu Selemin rob koji je otkupio svoju slobodu, bio oženjen slobodnom ženom, te joj je dva puta dao razvod braka, pa je zatražio fetvu od Osmana ibn 'Affana, r.a., koji mu reče: "Zabranjena ti je."¹³

٥٥٥ - أخبرنا مالك حدثنا أبو الزناد عن سليمان بن يسار : أن نفيعا كان عبداً لأم سلمة أو مكاتبا وكانت تحته امرأة حرة فطلقها تطليقتين فأمره أزواج النبي صلى الله عليه وسلم أن يأتي عثمان فيسأله عن ذلك فلقيه عند الدرج وهو آخذ بيد زيد بن ثابت فسأله فابتدراه جميعاً فقالا : حرمت عليك حرمت عليك .

555. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zinad od Sulejmana ibn Jesara, da je Nufej' bio Ummu Selemin rob, ili rob koji je otkupio svoju slobodu, a bio je oženjen slobodnom ženom koju je razveo dva puta, pa su mu supruge Allahovog Poslanika, s.a.v.s., naredile da ode Osmanu, r.a., i upita ga za taj slučaj. Susreo se s njim kod Deredža¹⁴ u momentu kada se držao za ruku sa Zejdom ibn Sabitom, r.a., te mu je postavio pitanje, a obojica mu užurbano odgovoriše: "Zabranjena ti je, zabranjena ti je!"

٥٥٦ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر قال : إذا طلق العبد امرأته اثنتين فقد حرمت حتى تنكح زوجا غيره حرة كانت أو أمة وعدة الحرة ثلاثة قروء وعدة الأمة حيضتان .

قال محمد : قد اختلف الناس في هذا فأما ما عليه فقهاؤنا فإنهم يقولون : الطلاق بالنساء والعدة بمن لأن الله تعالى قال : { فطلقوهن لعدتهن } وإنما الطلاق للعدة فإذا

¹³ Njihov brak je razvrgnut, nakon što je dva puta razvede.

¹⁴ Mjesto u blizini Medine, po Zerkaniju, ili se ovdje misli na stepenice džamije, kako je prokomentarisao Kari.

كانت الحرة وزوجها عبد فعدتها ثلاثة قروء وطلاقها ثلاثة تطليقات للعدة كما قال الله تبارك وتعالى وإذا كان الحر تحتها الأمة فعدتها حيضتان وطلاقها للعدة تطليقتان كما قال الله تعالى.

556. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je rekao: **“Kada rob dva puta razvede svoju ženu, ona mu postaje zabranjena sve dok se ne uda za drugog čovjeka, svejedno bila ona slobodna žena ili robinja. 'Iddet slobodne žene je tri mjesecnice, a 'iddet robinje je dvije mjesecnice.”**

Muhammed je rekao: “Učenjaci se razilaze oko ovog pitanja. Naši pravnici kažu: 'Talak (razvod braka koji daje muž svojoj ženi) je u vezi sa ženama, a i 'iddet je svojstven ženama, jer Allah, dž.š., kaže: “Vi ih u vrijeme kad su čiste (nakon isteka 'iddeta) pustite!” Razvod braka je u vezi s protokom 'iddeta.

Ako bi slobodna žena bila udata za roba, njezin 'iddet traje tri mjesecna pranja (mjesecnice), a srazmjerno broju perioda mjesecnice je i broj od tri razvoda, kao što kaže Uzvišeni Allah.

A ako slobodni muškarac bude oženjen robinjom, njezin 'iddet traje dvije mjesecnice, a srazmjerno broju perioda mjesecnice je i broj od dva razvoda, kao što kaže Uzvišeni Allah.

٥٥٧ - قال محمد : أخبرنا إبراهيم بن يزيد المكي قال : سمعت عطاء بن أبي رباح يقول : قال علي بن أبي طالب : الطلاق بالنساء والعدة بمن . وهو قول عبد الله بن مسعود وأبي حنيفة والعامية من فقهاءنا .

557. Muhammed veli: “Ibrahim ibn Jezid el-Mekki je rekao: 'Čuo sam 'Ata-a ibn Ebi Rebaha da kaže: **'Alija ibn Ebi Talib, r.a., je kazao: 'Talak je vezan za žene, a i 'iddet je svojstven ženama.'** To je stav i Abdullaha ibn Mes'uda, Ebu Hanife i većine naših pravnika.“

٣ - (باب ما يكره للمطلقة المتوتة والمتوفى عنها من المبيت في غير بيتها)

3. Šta je pokuđeno ženi koja je dobila neopozivi razvod braka¹⁵ i hudovici u vezi s noćivanjem izvan svoje kuće

٥٥٨ - أخبرنا مالك حدثنا نافع أن ابن عمر كان يقول : لا تبيت المتوتة ولا المتوفى عنها إلا في بيت زوجها .

قال محمد : وبهذا نأخذ . أما المتوفى عنها فإنها تخرج بالنهار في حوائجها ولا تبيت إلا في بيتها وأما المطلقة مبتوتة كانت أو غير مبتوتة فلا تخرج ليلا ولا نهارا ما دامت في عدتها . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

558. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Ibn Omer, r.a., govorio: **“Nije dopušteno ženi koja je dobila neopozivi razvod braka i hudovici noćivati negdje drugo osim u kući svoga muža.”**

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Što se tiče hudovice, njoj je dopušten izlazak iz kuće po danu radi njezinih potreba, ali može noćivati samo u svojoj kući. A ženi koja je dobila neopozivi razvod braka ili opozivi razvod nije dopušten izlazak iz kuće danju ili noću sve dok ne istekne njezin 'iddet. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

¹⁵ Žena koja je dobila neopozivi razvod braka ne može se vratiti mužu, osim uz sklapanje novog bračnog ugovora, svejedno je li to njegovo puštanje žene bilo prvi, drugi put, ili treći put.

٤ - (باب الرجل يأذن لعبده في التزويج هل يجوز طلاق المولى عليه ؟)

4. Je li dopušteno da vlasnik razvede ženu svoga roba nakon što mu je odobrio sklapanje braka?

٥٥٩ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر أنه كان يقول : من أذن لعبده في أن ينكح فإنه لا يجوز لامرأته طلاق إلا أن يطلقها العبد فأما أن يأخذ الرجل أمة غلامه أو أمة وليدته فلا جناح عليه .

قال محمد : وبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

559. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je govorio: "Ko dopusti svom robu da se oženi, onda nije dopušteno da njegovoj ženi dadne razvod neko drugi osim roba (njezinog muža). A ako bi čovjek uzeo sebi robinju svoga sluge (roba) ili robinju svoje robinje koja mu je rodila dijete, onda u tome nema grijeha."

Muhammed veli: "Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnikâ."

٥٦٠ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر : أن عبدا لبعض ثقيف جاء إلى عمر بن الخطاب فقال : إن سيدي أنكحني جاريتته فلانة - وكان عمر يعرف الجارية - وهو يطأها فأرسل عمر إلى الرجل فقال ما فعلت جاريتك ؟ قال : هي عندي قال : هل تطأها ؟ فأشار إليه بعض من كان عنده فقال : لا فقال عمر : أما والله لو اعترفت لجعلتك نكالا .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا ينبغي إذا زوج الرجل جاريتته عبده أن يطأها لأن الطلاق والفرقة بيد العبد إذا زوجه مولاه وليس لمولاه أن يفرق بينهما بعد أن زوجها فإن وطنها يندم إليه في ذلك فإن عاد أدبه الإمام على قدر ما يرى من الحبس والضرب ولا يبلغ بذلك أربعين سوطا .

560. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je rob jednog čovjeka iz plemena Sekif došao Omeru ibnul-Hattabu, r.a., požalio mu se, rekavši: "Moj gospodar me oženio tom i tom svojom robinjom", a Omer je poznavao tu robinju, "zatim s njom ima intimne kontakte." Omer je poslao po njega, pa mu je rekao: "Šta ima u vezi s tom i tom tvojom robinjom?" On odgovori: "Ona je u mom vlasništvu." "A da li imaš intimne odnose s njom?, ponovo upita Omer. Neki ljudi koji su bili u Omerovom društvu naišaretiše mu da ne prizna, pa on reče: "Ne, nemam." Omer reče: "Tako mi Allaha, da si priznao, odredio bih ti žestoku kaznu."

Muhammed veli: Mi ovo prihvatamo. Ako vlasnik oženi svoga roba svojom robinjom, ne treba imati intimne odnose s njom, jer je razvod braka i razvrgnuće bračne veze u rukama roba kojeg oženi njegov gospodar. Njegov gospodar ih nema pravo rastaviti nakon što ih je vjenčao. Pa ako bi imao intimne odnose s njom, onda će biti ukoren i kritikovan, a ako bi to ponovo uradio, vladar će preduzeti odgovarajuće kaznene mjere, poput zatvora ili batina čiji broj ne smije preći cifru od četrdeset udaraca bičem."

٥- (باب المرأة تختلع من زوجها بأكثر مما أعطها أو أقل)

5. O ženi koja se sporazumno razvede od svoga muža, uz veći ili manji iznos mehra koji joj je dao

٥٦١ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع : أن مولاة لصفية اختلعت من زوجها بكل شيء لها . فلم ينكره ابن عمر .

قال محمد : ما اختلعت به امرأة من زوجها فهو جائز في القضاء وما تحب له أن يأخذ أكثر مما أعطها وإن جاء النشوز من قبلها . فأما إذا جاء النشوز من قبله لم تحب له

أن يأخذ منها قليلا ولا كثيرا وإن أخذ فهو جائز في القضاء وهو مكروه له فيما بينه وبين الله تعالى . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله .

561. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi', da se Safijjina robinja sporazumno razvela od svoga muža, dajući mu sve što je posjedovala, a Ibn Omer, r.a., nije doveo u pitanje ispravnost takvoga postupka.

Muhammed je rekao: “Pravno je dopušteno ženi da ustupi bilo šta prilikom sporazumnog razvoda braka, ali mi ne volimo da on od nje uzme više od onoga što joj je dao, i pored toga što je žena bila uzrok sukoba i neslaganja. A ako bi sukob i neslaganje bili izazvani njegovim odnosom, nije nam drago da od nje išta uzima, bilo to malo ili mnogo, pa ako bi i uzeo, pravno je dopušteno, iako mu je to mekruh kada se radi o moralnoj dimenziji, a to je stav i Ebu Hanife.”

٦ - (باب الخلع كم يكون من الطلاق)

6. Koliko se razvoda broji kada dođe do sporazumnog razvoda braka?

٥٦٢ - أخبرنا مالك أخبرنا هشام بن عروة عن أبيه عن جهان مولى الأسلميين عن أم بكر الأسلمية : أنها اختلعت من زوجها عبد الله بن أسيد ثم أتيا عثمان بن عفان في ذلك فقال : هي تطليقة إلا أن تكون سمت شيئا فهو على ما سمت .

قال محمد : وبهذا نأخذ الخلع تطليقة بائنة إلا سمى ثلاثا أو نواها فيكون ثلاثا .

562. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Hišam ibn 'Urve od svoga oca, a on od Džumhana, sluge Eslemijjina, koji je prenio od Ummu Bekr el-Eslemijje da se ona sporazumno razvela od svoga muža Abdullaha ibn Usejda, zatim su njih dvoje otišli Osmanu ibn 'Affanu, r.a., da ga upitaju o svom slučaju, pa im je on rekao: “To se računa kao jedno

puštanje, osim ukoliko je ona nešto drugo izgovorila (od mehra), te se u tom slučaju postupa prema onome što je izgovoreno.”

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo. Sporazumni razvod braka ima status jednog neopozivog puštanja žene (bain), osim ako kaže ili srčano odluči (zanijeti) da je pušta tri puta, onda se računa da je tri puta pustio.

٧ - (باب الرجل يقول إذا نكحت فلانة فهي طالق)

7. O čovjeku koji kaže: „Ako se oženim dotičnom ženom, ona je razvedena (puštena)“

٥٦٣ - أخبرنا مالك أخبرنا مجبر عن عبد الله بن عمر أنه كان يقول : إذا قال الرجل : إذا نكحت فلانة فهي طالق فهي كذلك إذا نكحها وإذا كان طلقها واحدة أو اثنتين أو ثلاثا فهو كما قال .

قال محمد : وبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله .

563. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Mudžebber da je Abdullah ibn Omer, r.a., govorio: “**Kada čovjek rekne: 'Ako se oženim dotičnom ženom, ona je razvedena', ta njegova izjava je validna ako je oženi. A ako je pusti jednom, dva, ili tri puta, onda se postupa shodno njegovoj izjavi.**”

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife.”¹⁶

¹⁶ Šafija smatra da takva vrsta uvjetovanog razvoda nema svoju pravnu snagu, tj. takav razvod se neće desiti u slučaju da je oženi, i kao argument navodi hadis: „Nema razvoda prije sklapanja braka.”(Ibn Maždže)

٥٦٤ - أخبرنا مالك عن سعيد بن عمرو بن سليم الزرقى عن القاسم بن محمد : أن رجلا سأل عمر بن الخطاب رضي الله عنه فقال : إن قلت إن تزوجت فلانة فهي علي كظهر أمي قال : إن تزوجتها فلا تقر بها حتى تكفر .
قال محمد : وبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة يكون مظاهرا منها إذا تزوجها فلا يقربها حتى يكفر .

564. Obavijestio nas je Malik od Se'ida ibn 'Amra ibn Sulejma ez-Zurekija, a on prenio od El-Kasima ibn Muhammeda, da je neki čovjek upitao Omera ibnul-Hattaba, r.a.: "Ako kažem: 'Ako se oženim dotičnom ženom, ona je meni poput leđa moje majke.'" Omer odgovori: "Ako je oženiš, ne približavaj joj se sve dok se ne iskupiš (keffaret učiniš)!"

Muhammed veli: "Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife. Takva osoba ima status onoga koji je sam sebi zabranio (intimni) odnos s tom ženom koja mu je dopuštena, i uporedio je sa svojom majkom (zihar), tako, u slučaju da je oženi, ne smije joj se (intimno) približiti sve dok ne učini keffaret."¹⁷

٨ - (باب المرأة يطلقها زوجها تطليقة أو تطليقتين فتزوج زوجها ثم يتزوجها الأول)

8. O ženi koju njezin muž pusti jednom ili dva puta, pa je oženi drugi čovjek, a zatim je ponovo oženi prvi muž

٥٦٥ - أخبرنا مالك أخبرنا الزهري عن سليمان بن يسار وسعيد بن المسيب عن أبي هريرة أنه استفتى عمر بن الخطاب في رجل طلق امرأته تطليقة أو تطليقتين وتركها

¹⁷ Iskup (keffaret) se sastoji u tome da roba oslobodi ropstva, ili da dva mjeseca uzastopce posti, ili da nahrani šezdeset siromaha (prosječnim ručkom i večerom). Sa ženom ne smije imati intimne odnose sve dok se ne iskupi.

حتى تحل ثم تنكح زوجا غيره فيموت أو يطلقها فيتزوجها زوجها الأول على كم هي ؟ قال عمر : هي على ما بقي من طلاقها .

قال محمد : وبهذا نأخذ . فأما أبو حنيفة فقال : إذا عادت إلى الأول بعد ما دخل بها الآخر عادت على طلاق جديد ثلاث تطليقات مستقبلات . وهو قول ابن عباس وابن عمر رضي الله عنهم .

565. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ez-Zuhri od Sulejmana ibn Jesara i Se'ida ibnul-Musejjiba, a oni od Ebu Hurejre, r.a., da je on upitao Omera ibnul-Hattaba, r.a., koliko puštanja se računa ženi čiji muž je jednom ili dva puta pusti, zatim je ostavi sve dok ne bude u periodu kada joj je dopušten novi brak (tj. dok joj ne prođe 'iddet), a potom se ona uda za drugog čovjeka, pa on umre ili je razvede, te je ponovo oženi njezin prvi muž?" Omer odgovori: "Računa joj se preostali broj puštanja." (tj. ubrajajući prethodna puštanja prvog muža)

Muhammed veli: "Mi ovo prihvatamo. A Ebu Hanife je rekao: 'Ako se vrati svom prvom mužu nakon što je imala intimni odnos s drugim mužem, računat će taj razvod kao novi ciklus od tri eventualna puštanja.' Ovo je stav Ibn 'Abbasa i Ibn Omera, r.a."

٩ - (باب الرجل يجعل أمر امرأته بيدها أو غيرها)

9. O čovjeku koji svoje pravo razvoda braka ustupi ženi ili nekome drugom

٥٦٦ - أخبرنا مالك أخبرنا سعيد بن سليمان بن زيد بن ثابت عن خارجة بن زيد عن زيد بن ثابت : أنه كان جالسا عنده فأتاه بعض بني أبي عتيق وعيناه تدمعان فقال له : ما شأنك ؟ فقال : ملكت امرأتي أمرها بيدها ففارتني فقال له : ما حملك على

ذلك ؟ قال : القدر قال له زيد بن ثابت ارتجعتها إن شئت فإنما هي واحدة وأنت أملك بها .

قال محمد : هذا عندنا على ما نوى الزوج فإن نوى واحدة فواحدة بائة وهو خاطب من الخطاب وإن نوى ثلاثا فثلاث وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا . وقال عثمان بن عفان وعلي بن أبي طالب رضي الله عنهما : القضاء ما قضت .

566. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Se'id ibn Sulejman ibn Zejd ibn Sabit od Haridže ibn Zejda da je on sjedio kod Zejda ibn Sabita, r.a., kada mu je došao jedan čovjek plačnih očiju iz plemena Benu ebi 'Atik, te ga Zejd upita: "Šta ti je?" Ovaj odgovori: "Ustupio sam pravo razvoda svojoj ženi, pa me je napustila." Zejd ga ponovo upita: "A šta te natjeralo da to učiniš?" Ovaj čovjek odgovori: "Allahovo određenje." Zejd mu potom reče: "Vrati je ako hoćeš, jer je to jedno puštanje, a ti imaš najviše prava kada se radi o njoj."

Muhammed je rekao: "Kod nas se gleda u namjeru muža, pa ako je namjeravao jedno puštanje, onda se i desilo jedno neopozivo puštanje (bain), a on ima pravo biti jedan od prosaca. A ako je namjeravao tri puštanja, onda su se i desila tri uzastopna puštanja. Ovo je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika. Alija ibn Ebi Talib i Osman ibn 'Affan, r.a., smatraju da je njezina namjera u tome presudna.

٥٦٧ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الرحمن بن القاسم عن أبيه عن عائشة رضي الله عنها : أنها خطبت على عبد الرحمن بن أبي بكر رضي الله عنهما قريية بنت أبي أمية فزوجته ثم إنهم عتبوا على عبد الرحمن بن أبي بكر . وقالوا: ما زوجنا إلا عائشة فأرسلت إلى عبد الرحمن فذكرت له ذلك فجعل عبد الرحمن أمر قريية بيدها فاختارته . وقالت: ما كنت لأختار عليك أحدا ففرت تحته فلم يكن ذلك طلاقا .

567. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdur-Rahman ibnul-Kasim od svoga oca, a on od 'Aiše, r.a., da je ona zaprosila Kurejbu, kćerku Ebu Umejje, za Abdur-Rahmana ibn Ebi Bekra (svoga brata), pa su ga oženili. Zatim se njezina rodbina naljutila na Abdur-Rahmana ibn Ebi Bekra (zbog povremenih grubosti u njegovom ophođenju prema drugima) i rekli su: “Udali smo je samo zbog 'Aiše i njezinoga posredovanja.” 'Aiša je poslala poruku Abdur-Rahmanu, u kojoj mu je prenijela njihove riječi, a on je prepustio Kurejbi da odluči, te je ona izabrala ostati s njim i tada je rekla: “Ne bih izabrala nekoga drugoga pored tebe”, i ostala je živjeti s njim, a to nije bio talak (razvod).”

٥٦٨ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الرحمن بن القاسم عن أبيه عن عائشة : أنها زوجت حفصة بنت عبد الرحمن بن أبي بكر المنذر بن الزبير وعبد الرحمن غائب بالشام فلما قدم عبد الرحمن قال : ومثلي يصنع به هذا ويفتات عليه بناته؟ فكلمت عائشة المنذر بن الزبير فقال : فإن ذلك في يد عبد الرحمن فقال عبد الرحمن : ما لي رغبة عنه ولكن مثلي ليس يفتات عليه بناته وما كنت لأرد أمرا قضيته فقررت امرأته تحته ولم يكن ذلك طلاقا .

568. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdur-Rahman ibnul-Kasim od svoga oca, a on od 'Aiše, r.a., da je ona vjenčala Hafsu, kćerku Abdur-Rahmana ibn Ebi Bekra, za Munzira ibnuz-Zubejra, a Abdur-Rahman (Hafsin otac) je bio na putu u Šamu. Nakon što se Abdur-Rahman vratio, rekao je: “Zar se sa mnom tako postupa i o mojim kćerkama odlučuje bez konsultovanja sa mnom? 'Aiša je o tome obavijestila Munzira ibnuz-Zubejra koji reče: “Odluka je u rukama Abdur-Rahmana.” A Abdur-Rahman na to odgovori: “Nemam ništa protiv njega, ali ja nisam od onih koji dopuštaju da im se o kćerkama odlučuje bez konsultovanja s njima, i ne želim poništiti ono što si ti

izvršila.” Njegova kćerka je ostala u braku sa svojim mužem i to nije bio talak.”

٥٦٩ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر أنه كان يقول : إذا ملك الرجل امرأته أمرها فالقضاء ما قضت إلا أن ينكر عليها فيقول : لم أرد إلا تطليقة واحدة فيحلف على ذلك ويكون أملك بها في عدتها .

569. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je on govorio: “**Ako čovjek svoje pravo razvoda braka ustupi svojoj ženi, onda je njezina namjera u tome presudna, osim u situaciji kada on to porekne i kaže: 'Namjeravao sam time tebi ustupiti pravo na jedno puštanje', pa se na tu izjavu zakune, i tada je najpreči da vrati svoju ženu dok je u 'iddetu (periodu pričeke).**”

٥٧٠ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن سعيد بن المسيب أنه قال : إذا ملك الرجل امرأته أمرها فلم تفارقه وقرت عنده فليس ذلك بطلاق .

قال محمد : وبهذا تأخذ . إذا اختارت زوجها فليس ذلك بطلاق وإن اختارت نفسها فهو على ما نوى الزوج فإن نوى واحدة فهي واحدة بائنة . وإن نوى ثلاثا فثلاث . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

570. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Se'ida ibnul-Musejjiba da je rekao: “**Ako čovjek svoje pravo razvoda braka ustupi svojoj ženi, pa ga ona ne napusti, već ostane s njim, onda to nije talak.**”

Muhammed veli: “Ako odabere ostanak sa svojim mužem, onda to nije talak, a ako odabere napustiti ga, u tom slučaju postupa se po namjeri muža; ako je namjeravao jedno puštanje, to je jedno puštanje (bain), a ako je namjeravao tri puštanja odjednom, onda su tri puštanja. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

١٠ - (باب الرجل يكون تحته أمة فيطلقها ثم يشتريها)

10. O čovjeku koji je oženjen robinjom, pa joj dadne razvod, a zatim je kupi

٥٧١ - أخبرنا مالك أخبرنا الزهري عن أبي عبد الرحمن عن زيد بن ثابت : أنه سئل عن رجل كانت تحته وليدة فأبت طلاقها ثم اشتراها أيحل أن يمسه؟ فقال : لا يحل له حتى تنكح زوجا غيره .

قال محمد : وبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

571. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ez-Zuhri od Ebu Abdur-Rahmana, a on od Zejda ibn Sabita, r.a., da je on upitan o čovjeku koji je oženjen robinjom, pa joj dadne definitivni razvod braka, a zatim je kupi, je li takvom dopušten intimni odnos s njom? Odgovorio je: "Nije mu ona dopuštena sve dok se prethodno ne uda za drugog čovjeka."

Muhammed veli: "Mi ovo prihvatamo, a to je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

١١ - (باب الأمة تكون تحت العبد فتعتق)

11. O robinji koja bude udata za roba, pa bude oslobođena

٥٧٢ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر : أنه كان يقول في الأمة تحت العبد فتعتق : إن الخيار لها ما لم يمسه .

572. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' kako je Ibn Omer, r.a., govorio za robinju koja bude udata za roba, pa bude oslobođena, da ona ima pravo izbora (ostati s njim u braku ili ga napustiti), pod uvjetom da se nije s njim intimno sastala.

٥٧٣ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن عروة بن الزبير : أن زبراء مولاة لبني عدي بن كعب أخبرته أنها كانت تحت عبد وكانت أمة فاعتقت فأرسلت إليها حفصة وقالت : إني مخبرتك خيرا وما أحب أن تصنعي شيئا إن أمرك بيدك ما لم يمسك فإذا مسك فليس لك من أمرك شيئا قالت : وفارقتة .

قال محمد : إذا علمت أن لها خيارا فأمرها بيدها ما دامت في مجلسها ما لم تقم منه أو تأخذ في عمل آخر أو يمسه فإذا كان شيء من هذا بطل خيارها فأما إن مسها ولم تعلم بالعتق أو علمت به ولم تعلم أن لها الخيار فإن ذلك لا يبطل خيارها . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

573. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od 'Urve ibnuz-Zubejra kako mu je Zebra', robinja Benu 'Adija ibn K'aba, prenijela da je ona bila udata za jednog roba dok je bila robinja, pa je postala slobodna, a Hafsa, r.a., joj je poslala glasnika (koji je prenio poziv da je posjeti, a kada je došla), Hafsa joj reče: "Ja te želim obavijestiti o nečemu, jer ne bih voljela da nešto (u neznanju) učiniš: Zaista ti imaš pravo o sebi odlučiti ukoliko se on (tvoj muž) nije s tobom intimno sastao, pa ako se intimno sastao, onda ti nemaš pravo o sebi odlučiti." Zebra' je izjavila: "Napustila sam ga."

Muhammed je rekao: "Kada ona sazna da ima pravo izbora, tada sama o sebi odlučuje dok je na tom mjestu (medžlis) i dok ga ne napusti (dok se ne udalji s tog mjesta). U slučaju da započne raditi neki posao, ili bude imala intimni odnos s njim, gubi pravo na vlastiti izbor. Ako bi ona imala intimni odnos s njim, a prethodno nije saznala za vijest o svom oslobađanju, ili, pak, ako bi saznala za tu vijest, ali joj nije bilo poznato da ima pravo na izbor, sve to ne anulira njeno zakonsko pravo na vlastiti izbor. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnikâ."

١٢ - (باب طلاق المريض)

12. Razvod bolesnika

٥٧٤ - أخبرنا مالك أخبرنا الزهري عن طلحة بن عبد الله بن عوف أن عبد الرحمن بن عوف طلق امرأته وهو مريض فورثها عثمان منه بعد ما انقضت عدتها .

574. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ez-Zuhri od Talhe ibn Abdullaha ibn 'Avfa da je **Abdur-Rahman ibn 'Avf, r.a., razveo svoju ženu kada je bio bolestan, pa joj je Osman, r.a., dodijelio njezin dio nasljedstva nakon što joj je istekao 'iddet.**

٥٧٥ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن الفضل عن الأعرج عن عثمان بن عفان : أنه ورث نساء ابن مكمل منه كان طلق نساءه وهو مريض .

قال محمد : يرثه ما دمن في العدة فإذا انقضت العدة قبل أن يموت فلا ميراث له . وكذلك ذكر هشيم بن بشير عن المغيرة الضبي عن إبراهيم النخعي عن شريح أن عمر بن الخطاب كتب إليه في رجل طلق امرأته ثلاثا وهو مريض : أن ورثها ما دامت في عدتها فإذا انقضت العدة فلا ميراث لها . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله تعالى والعامه من فقهاءنا .

575. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibnul-Fadl od El-E'aredža, a on prenio da je **Osman, r.a., dodijelio nasljedstvo Ibn Mukmilovim ženama, koji ih je u stanju bolesti razveo.**

Muhammed je rekao: "One ga naslijeđuju sve dok su u periodu 'iddeta, pa ako istekne taj period prije nego što umre, one nemaju pravo na nasljedstvo. To je, također, spomenuo Hušejm ibn Bešir od El-Mugire ed-Dabija, on od Ibrahima en-Neha'ija, a on od Šurejha, da mu je **Omer ibnul-Hattab, r.a., poslao pismo u kojem, o slučaju čovjeka koji je dao trostruki razvod braka svojoj ženi, a bolestan je, kaže: 'Osiguraj joj njezino**

pravo na nasljedstvo dok je u 'iddetu, a nakon što joj istekne 'iddet, gubi to pravo.' Ovo je stav Ebu Hanife, Allah mu se smilovao, i većine naših pravnika.¹⁸

١٣ - (باب المرأة تطلق أو يموت عنها زوجها وهي حامل) - ٢٧٥

13. O razvedenici, ili hudovici koja je noseća (u drugom stanju)

٥٧٦ - أخبرنا مالك أخبرنا الزهري أن ابن عمر سئل عن امرأة يتوفى عنها زوجها ؟ قال : إذا وضعت فقد حلت قال رجل من الأنصار كان عنده : إن عمر بن الخطاب قال : لو وضعت ما في بطنها وهو على سرير لم يدفن بعد حلت . قال محمد : وبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

576. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ez-Zuhri da je Ibn Omer, r.a., upitan o hudovici, pa je rekao: "Kada se porodi, postaje slobodna (za udaju)." Jedan ensarija koji je bio prisutan kod njega reče: "Omer ibnul-Hattab, r.a., je rekao: 'Čak ako bi rodila ono što je u njezinom' stomaku dok on leži (mrtav) na svom krevetu i još nije ukopan, postaje slobodna (za udaju).'"

Muhammed veli: "Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika."

¹⁸ Islamski pravници su se razišli o pitanju razvoda koji daje bolesnik. Hanefije smatraju da razvedena žena ima pravo na nasljedstvo ako bi muž umro dok je ona još u 'iddetu, a ako bi joj istekao 'iddet, ona gubi pravo na nasljedstvo. Hanbelije smatraju da ona ima pravo na nasljedstvo i nakon isteka 'iddeta pa sve dok se ne uda za drugoga, pa ako se uda za drugoga, gubi to pravo. Malikije smatraju da ga ona u svakom slučaju naslijeđuje, makar se i udala za drugoga, nakon smrti prvoga muža. Šafije smatraju da ga ona ne naslijeđuje, imao intimni odnos s njom, ili ga nemao.

٥٧٧ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر قال : إذا وضعت ما في بطنها حلت .

قال محمد : وبهذا نأخذ في الطلاق والموت جميعا تنقضي عدتها بالولادة . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله تعالى .

577. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Ibn Omer, r.a., rekao: **“Kada rodi ono što je u njezinom stomaku (dijete), postaje slobodna (za udaju).”**

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo i kada se radi o razvodu braka, a, također, i smrti; njezin 'iddet ističe porodom. Ovo je stav i Ebu Hanife, Allah mu se smilovao.”

١٤ - (باب الإيلاء)

14. Zakletva muža da napušta ženu četiri mjeseca i više (El-Īla')

٥٧٨ - أخبرنا مالك أخبرنا الزهري عن سعيد بن المسيب قال : إذا آلى الرجل من امرأته ثم فاء قبل أن تمضي أربعة أشهر فهي امرأته لم يذهب من طلاقها شيء فإن مضت الأربعة الأشهر قبل أن يفيء فهي تطليقة وهو أملك بالرجعة ما لم تنقض عدتها . قال : وكان مروان يقضي بذلك .

578. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ez-Zuhri od Se'ida ibnul-Musejjiba da je rekao: **“Kada se muž zakune da napušta svoju ženu, zatim joj se vrati prije nego što prođe period od četiri mjeseca (nakon njegove zakletve), ona ostaje i nadalje njegova zakonita supruga i neće se smatrati da je došlo do razvoda. A ako prođe period od četiri mjeseca (od dana njegove zakletve) prije nego što joj se vrati, to se računa jednim puštanjem (razvod), s tim što je on najpreči da je vrati sebi u periodu dok joj nije istekao 'iddet. Mervan je tako sudio.”**

٥٧٩ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر قال : أيما رجل آلى من امرأته فإذا مضت الأربعة الأشهر وقف حتى يطلق أو يفيء ولا يقع عليها طلاق وإن مضت الأربعة الأشهر حتى يوقف .

قال محمد : بلغنا عن عمر بن الخطاب وعثمان بن عفان وعبد الله بن مسعود وزيد بن ثابت أنهم قالوا : إذا آلى الرجل من امرأته فمضت أربعة أشهر قبل أن يفيء فقد بانة بتطليقة بائة وهو خاطب من الخطاب وكانوا لا يرون أن يوقف بعد الأربعة . وقال ابن عباس في تفسير هذه الآية : { للذين يؤلون من نسائهم تربص أربعة أشهر فإن فاءوا فإن الله غفور رحيم وإن عزموا الطلاق فإن الله سميع عليم } قال : الفيء الجماع في الأربعة الأشهر وعزيمة الطلاق انقضاء الأربعة الأشهر فإذا مضت بانة بتطليقة ولا يوقف بعدها . وكان عبد الله بن عباس أعلم بتفسير القرآن من غيره . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

579. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Ibn Omer, r.a., rekao: **“Kada se muž zakune da napušta svoju ženu, pa proteknu četiri mjeseca (od datuma njegove zakletve), onda se stavi u pritvor sve dok ženu ne razvede ili joj se vrati, a ne dolazi do (automatskog) razvoda braka, pa makar i protekla četiri mjeseca (i više), sve dok se ne pritvori (i onda donese odluku).”**

Muhammed je rekao: “Do nas je predajom došlo da su Omer ibnul-Hattab, Osman ibn 'Affan, Abdullah ibn Mes'ud i Zejd ibn Sabit, r.a., govorili: **“Kada se muž zakune da ostavlja svoju ženu, pa proteknu četiri mjeseca prije nego što joj se vrati, ona je dobila relativno neopozivi razvod braka nakon jednog puštanja (bain) a (sada bivši) muž se može pojaviti kao jedan od prosaca.”** Oni nisu smatrali da se muž treba pritvoriti nakon isteka četiri mjeseca. Ibn 'Abbas, r.a., u pogledu komentara ajeta: !Onima koji se zakunu da se neće približavati ženama svojim, rok je samo četiri mjeseca. A ako se vrate

ženama, pa Allah zaista prašta i milostiv je. A ako odluče rastaviti se, pa Allah doista sve čuje i zna.¹⁹ kaže: 'El-Fej'u' znači intimno sastajanje u toku četiri mjeseca, a 'Azimetut-talak' znači protok četveromjesečnog perioda. Pa ako taj period protekne (bez intimnog odnosa), ona je dobila relativno neopozivi razvod braka jednim puštanjem (bain), a nakon toga perioda muž se ne stavlja u pritvor.' Ibn 'Abbas, r.a., je najbolje poznao tefsir Kur'ana od nekoga drugog (pa zato prihvatamo njegov komentar). To je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”

١٥ - (باب الرجل يطلق امرأته ثلاثا قبل أن يدخل بها)

15. O čovjeku koji razvede svoju ženu tri puta prije nego s njom stupi u intimni odnos

٥٨٠ - أخبرنا مالك أخبرنا الزهري عن محمد بن عبد الرحمن بن ثوبان عن محمد بن إياس بن بكير قال : طلق رجل امرأته ثلاثا قبل أن يدخل بها ثم بدا له أن ينكحها فجاء يستفتي قال : فذهبت معه فسأل أبا هريرة وابن عباس فقالا : لا ينكحها حتى تنكح زوجا غيره فقال : إنما كان طلاقها إياها واحدة . قال ابن عباس : أرسلت من يدك ما كان لك من فضل .

قال محمد : وبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعامية من فقهاءنا لأنه طلقها ثلاثا جميعا فوقعن عليها جميعا معا ولو فرقهن وقعت الأولى خاصة لأنها بانت بما قبل أن يتكلم ولا عدة عليها فتقع عليها الثانية والثالثة ما دامت في العدة.

580. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ez-Zuhri od Muhammeda ibn Abdur-Rahmana ibn Sevbanu, a on od Muhammeda ibn Ijasa ibnul-Bukejra da je rekao: “Neki čovjek je razveo svoju ženu tri puta (odjednom) prije nego je stupio s

¹⁹ El-Bekare, 226., 227.

njom u intimni odnos, zatim mu je na um palo da je (ponovo) oženi, te je krenuo tražiti fetvu." Ibnul-Bukejr nastavlja, pa kazuje: "I ja sam pošao s njim, te je upitao Ebu Hurejru i Ibn 'Abbasa, r.a., koji rekoše: 'Nije mu dopušteno oženiti je sve dok se ne uda za drugog čovjeka' (jer je došlo do apsolutno neopozivog razvoda), a on na to reče: 'Moj razvod koji sam joj dao je bio jednim puštanjem.' Ibn 'Abbas, r.a., mu reče: 'Ispustio si iz ruku ono u čemu si imao blagodat.'"

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.²⁰ To je zato što joj je on dao razvod s tri puštanja odjednom, pa je time došlo do definitivnog razvoda braka. Međutim, da je ta puštanja rastavio, onda bi došlo samo do prvog razvoda, jer je ona dobila relativno neopozivi razvod prije nego što je on izgovorio riječi drugog razvoda. U ovom slučaju ona nije obavezna biti u 'iddetu, pa drugo i treće puštanje biva dok je ona u 'iddetu."

١٦ - (باب المرأة يطلقها زوجها فتزوج رجلا فيطلق قبل الدخول)

16. O ženi koju njezin muž razvede, pa se uda za drugog čovjeka koji je razvede prije intimnog sastajanja

٥٨١ - أخبرنا مالك أخبرنا المسور بن رفاعة القرظي عن الزبير بن عبد الرحمن بن الزبير : أن رفاعة بن سموال طلق امرأته تيممة بنت وهب في عهد رسول الله

²⁰ Međutim, odabrano mišljenje je da nije dopušteno čovjeku da razvede svoju ženu više od jednom dok se ona nalazi u periodu čistoće (nakon mjesečnice u kojoj nije imala intimni odnos), a ako bi to učinio, onda se ne računa više od jednog puštanja. Isti je propis (računa se samo jedno puštanje, razvod) za onoga koji razvede ženu tri puta odjednom na istom mjestu, ili na različitim mjestima ako se to desilo dok je ona bila u jednom svom periodu čistoće, svejedno je da li su imali intimni odnos ili nisu, ali je grešan jer je postupio suprotno sunnetu, pa treba učiniti tevbu.

صلى الله عليه وسلم ثلاثا فنكحها عبد الرحمن بن الزبير فأعرض عنها فلم يستطع أن يمسه ففارقها ولم يمسه فأراد رفاة أن ينكحها وهو زوجها الأول الذي طلقها فذكر ذلك لرسول الله صلى الله عليه وسلم فنهاه عن تزويجها وقال : لا تحل لك حتى تذوق العسيلة .

قال محمد : وبهذا نأخذ وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا لأن الثاني لم يجامعها فلا يحل أن ترجع إلى الأول حتى يجامعها الثاني .

581. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je El-Misver ibn Rifa'a el-Kurezi od Ez-Zubejra ibn Abdur-Rahmana ibnuz-Zubejra, da je Rifa'a ibn Simval razveo svoju ženu Temimu bint Vehb za života Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa ju je oženio Abdur-Rahman ibnuz-Zubejr koji je ostavi jer nije mogao imati intimni kontakt s njom. Razveo se, te ju je Rifa'a htio ponovo oženiti, a on je njezin prvi muž koji joj je dao razvod, te je to spomenuo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., koji mu je zabranio stupanje u brak s njom i rekao mu: "Nije ti dopuštena sve dok s drugim mužem ne bude imala intimni odnos."

Muhammed ističe: "Mi ovo prihvatamo, a to je stav Ebu Hanife i većine, jer s drugim mužem nije imala intimni kontakt tako da joj nije dopušteno vratiti se prvom mužu sve dok se intimno ne sastane s drugim."

١٧ - (باب المرأة تسافر قبل انقضاء عدتها)

17. O ženi koja putuje prije isteka njezinog 'iddeta

٥٨٢ - أخبرنا مالك حدثنا حميد بن قيس المكي الأعرج عن عمرو بن شعيب عن سعيد بن المسيب : أن عمر بن الخطاب كان يرد المتوفى عنهن أزواجهن من البيداء يمنعهن الحج .

قال محمد : وبهذا نأخذ وهو قول أبي حنيفة والعمامة من فقهاءنا لا ينبغي لامرأة أن تسافر في عدتها حتى تنقضي من طلاق كانت أو موت.

582. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Humejd ibn Kajs el-E'aredž el-Mekki od 'Amra ibn Šu'ajba, a on od Se'ida ibnul-Musejjiba, **da je Omer ibnul-Hattab, r.a., vraćao hudovice iz El-Bejde i zabranjivao im odlazak na hadždž.**

Muhammed veli: "Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika. Ne treba žena putovati u toku svog 'iddeta, a zabrana prestaje važiti istekom 'iddeta, bio on nakon razvoda braka ili smrti muža."

١٨ - (باب المتعة)

18. O privremenom braku (mut'a)²¹

٥٨٣ - أخبرنا مالك أخبرنا الزهري عن عبد الله والحسن ابني محمد بن علي عن أبيهما عن علي بن أبي طالب جدتهما : أنه قال لابن عباس : فهم رسول الله صلى الله عليه وسلم عن متعة النساء يوم خيبر وعن أكل لحوم الحمر الإنسية .

583. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ez-Zuhri od Abdullaha i El-Hasena, dvojice sinova Muhammeda ibn Alije, a oni od svoga oca, a on prenio od svoga oca, njihovog djeda Alije, r.a., **da je on rekao Ibn 'Abbasu, r.a.: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je na dan Hajbera zabranio privremeni brak (mut'u) i jedenje mesa domaćih magaraca."**

²¹ Privremeni brak je Allahov Poslanik, s.a.v.s., više puta zabranjivao, pa bi ga na nekim putovanjima i pohodima dopuštao, ali ga je definitivno zabranio nakon oslobađanja Mekke, a prema nekim autorima na Oprosnom haždžu. Svi učenjaci ovakav brak smatraju zabranjenim, osim nekih šijskih sekti koje imaju oprečan stav o tom pitanju.

٥٨٤ - أخبرنا مالك أخبرنا الزهري عن عروة بن الزبير : أن خولة بنت حكيم دخلت على عمر بن الخطاب فقالت : إن ربيعة بن أمية استمتع بامرأة مولدة فحملت منه فخرج عمر فرعا يجرداء فقال : هذه المتعة لو كنت تقدمت فيها لرجمت .

قال محمد : المتعة مكروهة فلا ينبغي فقد هي عنها رسول الله صلى الله عليه وسلم فيما جاء في غير حديث ولا اثنين وقول عمر : لو كنت تقدمت فيها لرجمت إنما نضعه من عمر على التهديد وهذا قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

584. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ez-Zuhri od 'Urve ibnuz-Zubejra, da je Havla bint Hakim došla kod Omera ibnul-Hattaba, r.a., i kazala mu: "Rebi'a ibn Umejje je stupio u privremeni brak sa ženom koja rađa, pa je s njim zanjela dijete." Omer je zaprepašten time izašao, povlačeći svoju odjeću za sobom te reče: "Ovo je mut'a, a da sam upoznao javnost o tome da je takav brak zabranjen, naredio bih da se izvrši šerijatska kazna."

Muhammed je rekao: "Privremeni brak (mut'a) je zabranjen, jer ga je zabranio Allahov Poslanik, s.a.v.s., u nekoliko hadisa, a Omerove riječi: 'Da sam upoznao javnost o tome da je takav brak zabranjen, naredio bih da se izvrši šerijatska kazna', shvatamo kao prijetnju (a ne da bi on uistinu izvršio šerijatsku kaznu kamenovanja počinitelja). To je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika."

١٩ - (باب الرجل تكون عند امرأتان فيؤثر إحداهما على الأخرى)

19. O čovjeku koji bude u isto vrijeme oženjen s dvjema ženama, pa jednoj dadne prednost u odnosu na drugu

٥٨٥ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن رافع بن خديج : أنه تزوج ابنة محمد بن سلمة فكانت تحته فتزوج عليها امرأة شابة فأثر الشابة عليها فناشدته الطلاق فطلقها واحدة ثم أمهلها حتى إذا كادت تحل ارتجعها ثم عاد فأثر الشابة فناشدته الطلاق فطلقها واحدة ثم أمهلها حتى كادت أن تحل ارتجعها ثم عاد فأثر الشابة فناشدته الطلاق فقال: ما شئت إنما بقيت واحدة فإن شئت استقررت على ما ترين من الأثرة وإن شئت طلقتك قالت : بل أستقر على الأثرة فأمسكها على ذلك ولم ير رافع أن عليه في ذلك إثما حين رضيت أن تستقر على الأثرة .

قال محمد : لا بأس بذلك إذا رضيت به المرأة ولها أن ترجع عنه إذا بدا لها . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

585. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Rafi'a ibn Hadidža, da je on oženio kćerku Muhammeda ibn Mesleme, i dok je ona bila s njim, oženio je još jednu mlađu ženu kojoj je dao prednost u odnosu na prvu ženu, te je prva zatražila razvod, pa joj je dao prvi razvod braka, zatim je ostavio sve do dana kada joj ističe period pričeka, a potom je vratio. Nakon toga, opet je iskazao veću naklonost prema mlađoj ženi i starija je opet zatražila od njega razvod, pa joj je dao još jedan razvod, a zatim je ostavio sve do dana kada postaje slobodna, te je ponovo vratio. Ponovo je iskazao veću naklonost prema mlađoj ženi, a starija po treći put zatraži razvod, pa joj on reče: "Šta želiš? Ostao je još samo jedan razvod. Pa ako hoćeš, ostani sa mnom živjeti, gledajući moju veću naklonost prema drugoj ženi ili, ako želiš, ja ću te razvesti." Ona reče: "Ostat ću s tobom i pored tvoje veće naklonosti prema drugoj ženi." Rafi' ju je zadržao kod sebe i

nije smatrao da u tome ima grijeha kada se ona složila ostati i pored iskazivanja veće pažnje i naklonosti prema drugoj ženi.

Muhammed veli: "To ne smeta, pod uvjetom da je s tim žena saglasna, a ona ima i pravo predomisliti se i odustati od prethodne saglasnosti kada to zaželi, te zatražiti svoje pravo (na ravnopravan odnos). To je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika."

٢٠ - (باب اللعان)

20. O zakletvi supružnika koja se odnosi na vlastitu nevinost i prizivanju prokletstva na sebe (El-Li'an)²²

٥٨٦ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر : أن رجلا لاعن امرأته في زمان رسول الله صلى الله عليه وسلم فانتفى من ولدها ففرق رسول الله صلى الله عليه وسلم بينهما وأحق الولد بالمرأة .

قال محمد : وبهذا تأخذ . إذا نفى الرجل ولد امرأته ولاعن فرق بينهما ولزم الولد أمه . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا رحمهم الله تعالى .

586. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je jedan čovjek okrivio svoju ženu u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i nakon što su se zakleli o svojoj nevinosti i prizvali prokletstvo Allahovo na sebe (ako ne

²² O tom pitanju su objavljeni slijedeći kur'anski ajeti: „A oni koji okrive svoje žene za blud, a ne budu imali drugih svjedoka, nego su samo oni svjedoci, potvrdiće svoje svjedočenje zakletvom Allahom, i to četiri puta, da, zaista, govore istinu, a peti put, da ih pogodi Allahovo prokletstvo ako (on) laže. A žena će kazne biti pošteđena, ako se četiri puta Allahom zakune da on, doista, laže, a peti put, da je stigne Allahova srdžba ako on govori istinu.” (En-Nur, 6.,7., i 8.)

govore istinu), **negirao je da ima dijete iz braka s njom, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., ih je rastavio i dodijelio dijete ženi.**

Muhammed veli: "Mi ovo prihvatamo. Kada čovjek negira da ima dijete sa svojom ženom i dođe do (propisane pravne procedure) zaklinjanja (svakog od) supružnika kojim žele potvrditi svoju nevinost (a nakon toga) i (propisanog) prizivanja prokletstva na sebe, u tom slučaju se oni rastave, a dijete ostaje majci. Ovo je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika."

٢١ - (باب متعة الطلاق)

21. O poklonu prilikom razvoda

٥٨٧ - أخبرنا مالك حدثنا نافع عن ابن عمر قال : لكل مطلقة متعة إلا التي تطلق وقد فرض لها صداق ولم تمس فحسبها نصف ما فرض لها .

قال محمد : وبهذا نأخذ. وليست المتعة التي يجبر عليها صاحبها إلا متعة واحدة هي متعة الذي يطلق امرأته قبل أن يدخل بها ولم يفرض لها فهذه لها المتعة واجبة يؤخذ بها في القضاء وأدى المتعة لباسها في بيتها : الدرع والملحفة والخمار . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا رحمهم الله .

587. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je rekao: "Svaka razvedena žena ima pravo na poklon, osim one koja bude razvedena a prethodno joj je određen mehr i nije se sa njom spolno općilo, jer je njoj dovoljno to što će dobiti pola već određenog mehra."

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Poklon kojim se obavezuje čovjek samo je za onoga koji pusti svoju ženu s kojom nije imao intimni odnos a prethodno joj nije odredio mehr. Ova žena ima pravo na obavezni poklon i, u slučaju sudskog spora, taj poklon će joj se i dodijeliti."

Najmanja vrijednost tog poklona je ženina odjeća koju oblači u svojoj kući, a to je: haljina, mantil i mahrama. Ovo je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”

٢٢ - (باب ما يكره للمرأة من الزينة في العدة)

22. Šta je od ukrasa ženi pokuđeno u toku 'iddeta

٥٨٨ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع أن صفية بنت أبي عبيد اشكت عينيها وهي حاد على عبد الله بعد وفاته فلم تكتحل حتى كادت عيناها أن ترمصا .
قال محمد : وبهذا نأخذ لا ينبغي أن تكتحل بكحل الزينة ولا تدهن ولا تتطيب فأما الذرور ونحوه فلا بأس به لأن هذا ليس بزينة . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

588. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' **da su Safiju bint Ebi 'Ubejd boljele oči dok je bila u žalosti nakon Abdullahove smrti, pa, i pored toga, nije stavljala surmu u oči iako su joj se oči gotovo zatvorile** (zbog krmelja u očima).

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo. Ona ne treba koristiti ukrasnu surmu, eterična ulja, niti se smije namirisati. A što se tiče ljekovitih kapi za oči, one su dopuštene za upotrebu, jer se ne smatraju ukrasom. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٥٨٩ - أخبرنا مالك حدثنا نافع عن صفية بنت أبي عبيد عن حفصة أو عائشة أو عنهما جميعا : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : لا يحل لامرأة تؤمن بالله واليوم الآخر أن تحد على ميت فوق ثلاث ليال إلا على زوج .

قال محمد : وبهذا نأخذ . ينبغي للمرأة أن تحد على زوجها حتى تنقضي عدتها ولا تتطيب ولا تدهن لزينة ولا تكتحل لزينة حتى تنقضي عدتها وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

589. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Safijje bint Ebi 'Ubejd, a ona od Hafse ili 'Aiše, r.a., ili od njih dviju zajedno, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “**Nije dopušteno ženi koja vjeruje u Allaha i u Sudnji dan biti u žalosti za umrlim više od tri noći, osim za mužem.**”

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Žena je obavezna biti u žalosti za mužem sve dok joj ne istekne 'iddet. Ona ne upotrebljava mirise, eterična ulja, niti ukrasnu surmu sve dok joj ne protekne 'iddet. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٢٣ - (باب المرأة تنتقل من منزلها قبل انقضاء عدتها من موت أو طلاق)

23. O ženi koja preseli iz svoje kuće prije isteka njezinog 'iddeta nakon smrti (muža) ili razvoda braka

٥٩٠ - أخبرنا مالك أخبرني يحيى بن سعيد عن القاسم بن محمد وسليمان بن يسار أنه سمعهما يذكران أن يحيى بن سعيد بن العاص طلق بنت عبد الرحمن بن الحكم البتة فانتقلها عبد الرحمن فأرسلت عائشة إلى مروان وهو أمير المدينة : اتق الله واردد المرأة إلى بيتها فقال مروان في حديث سليمان : إن عبد الرحمن غلبي وقال في حديث القاسم : أو ما بلغك شأن فاطمة بنت قيس ؟ قالت عائشة : لا يضرك أن لا تذكر حديث فاطمة قال مروان : إن كان بك الشر فحسبك ما بين هذين من الشر .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا ينبغي للمرأة أن تنتقل من منزلها الذي طلقها فيه زوجها طلاقاً بائناً أو غيره أو مات عنها فيه حتى تنقضي عدتها . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

590. Obavijestio nas je Malik, pričao mi je Jahja ibn Se'id da je čuo Kasima ibn Muhammeda i Sulejmana ibn Jesara kako spominju da je Jahja ibn Se'id ibnul-'As dao neopozivi razvod kćerki Abdur-Rahmana ibnul-Hakema pa ju je Abdur-Rahman premjestio, a 'Aiša, r.a., je poslala poruku Mervanu, tadašnjem namjesniku Medine, u kojoj je stajalo: "Boj se Allaha i povrati ženu njezinoj kući." U Sulejmanovoj predaji stoji da je Mervan rekao: "Zaista me je Abdur-Rahman nadvladao" (tj nisam ga mogao spriječiti da je odvede), a u El-Kasimovoj predaji stoji da je Mervan rekao ('Aiši): "Zar nisi upoznata sa slučajem Fatime bint Kajs?" 'Aiša odgovori: "Ne bi ti smetalo da nisi spomenuo hadis o Fatimi (jer se taj slučaj razlikuje od ovoga)." Mervan reče: "Ako smatraš da je postojao opravdan razlog (zlo) za Fatimin izlazak iz kuće, onda ti je to dovoljno da dopustiš i 'Amrin izlazak zbog opravdanog razloga (zla) koji postoji u vezi između njih dvoje."

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Žena ne smije izlaziti iz svoje kuće u kojoj joj je muž dao razvod braka, bio taj razvod neopozivi ili neki drugi, ili je u toj kući preselio njezin muž, sve dok joj ne istekne 'iddet. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.

٥٩١ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع أن ابنة سعيد بن زيد بن نقييل طلقت البتة فانتقلت فانكر ذلك عليها ابن عمر .

591. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je kćerka Se'ida ibn Zejda ibn Nufejla bila definitivno razvedena, pa se preselila, a Ibn Omer, r.a., joj je to zamjerio i osporio.

٥٩٢ - أخبرنا مالك أخبرنا سعد بن إسحاق بن كعب بن عجرة عن عمته زينب ابنة كعب بن عجرة أن الفريضة بنت مالك بن سنان وهي أخت أبي سعيد الخدري أخبرته : أنها أتت رسول الله صلى الله عليه وسلم تسأله أن ترجع إلى أهلها في بني

خدره فإن زوجي خرج في طلب أعبد له أبقوا حتى إذا كان بطرف القدم أدرتهم فقتلوه فقالت : فسألت رسول الله صلى الله عليه وسلم أن يأذن لي أن أراجع إلى أهلي في بني خدره فإن زوجي لم يتركني في مسكن يملكه ولا نفقة فقال : نعم . فخرجت حتى إذا كنت بالحجرة دعاني أو أمر من دعاني فدعيت له فقال : كيف قلت ؟ فرددت عليه القصة التي ذكرت له فقال : امكثي في بيتك حتى يبلغ الكتاب أجله قالت : فاعتددت فيه أربعة أشهر وعشرا قالت : فلما كان أمر عثمان أرسل إلي فسألني عن ذلك فأخبرته بذلك فاتبعه وقضى به .

592. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je S'ad ibn Ishak ibn K'ab ibn 'Udžre od svoje tetke Zejneb bint K'ab ibn 'Udžre, da je Furej'a bint Malik ibn Sinan, a ona je bila sestra Ebu Se'ida el-Hudrija, r.a., pričala da je otišla Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i zatražila dopuštenje da se vrati svojoj familiji u plemenu Benu Hudra, obrazloživši to riječima: "Moj muž je izašao u potragu za svojim odbjeglih robovima, pa ih je sustigao na putu za Kaddum (mjesto udaljeno šest milja od Medine) i oni ga ubiše." Ona nadalje veli: "Zatražila sam dopuštenje od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da se vratim svojoj familiji u Benu Hudra, jer me moj muž nije ostavio u kući čiji je on vlasnik, niti mi je ostavio imetka kojim ću se izdržavati." Rekao mi je: "Da (idi)." Međutim, dok sam još bila u sobi, pozvao me je, ili je naredio ko će me pozvati, pa sam se odazvala, a on mi reče: "Kako si ono kazala?" Ja mu ponovih priču koju sam mu prethodno ispričala, te mi reče: "Ostani u svojoj kući sve dok ne prođe određeni period 'iddeta!" Ona dalje kazuje: "Ostala sam u njoj period 'iddeta od četiri mjeseca i deset dana, a kada je Osman, r.a., izabran za halifu, poslao je nekoga do mene da me upita o tom slučaju, te sam mu to ispričala, a on je to slijedio u svojoj praksi i sudio po tome.

٥٩٣ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن ابن المسيب : أنه سئل عن المرأة يطلقها زوجها وهي في بيت بكراء على من الكراء ؟ قال : على زوجها قالوا : فإن لم يكن عند زوجها ؟ قال : فعليها قالوا : فإن لم يكن عندها ؟ قال : فعلى الأمير .

593. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Se'ida ibnul-Musejjiba, da je on upitan o slučaju žene koju razvede njezin muž dok je ona u iznajmljenoj kući, ko je dužan plaćati zakupninu? Odgovorio je: "Njezin muž." Upitaše: "A ako on ne bude imao sredstava?" "Ona (će tada plaćati zakupninu kuće)" "A ako ni ona ne bude imala sredstava," ponovo upitaše. "Onda je vladar dužan to platiti", odgovori.

٥٩٤ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع : أن ابن عمر طلق امرأته في مسكن حفصة زوج النبي صلى الله عليه وسلم وكان طريقه في حجرتهما فكان يسلك الطريق الأخرى من أدبار البيوت إلى المسجد كراهة أن يستأذن عليها حتى راجعها .

قال محمد : وبهذا نأخذ لا ينبغي للمرأة أن تنتقل من مترها الذي طلقها فيه زوجها إن كان الطلاق بائنا أو غير بائن أو مات عنها فيه حتى تنقضي عدتها . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

594. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Ibn Omer razveo svoju ženu u kući Hafse, Vjerovjesnikove, s.a.v.s., supruge, a put prema džamiji je prolazio kroz njezinu (Hafsinu, r.a.) sobu, pa je (nakon toga) išao do džamije drugim putem koji je vodio iza kuća, jer mu nije bilo drago od nje tražiti dopuštenje za prolazak, i tako je činio sve dok je nije vratio.

Muhammed je rekao: "Mi sve ovo prihvatamo. Ženi nije dopušteno napuštati svoju kuću u kojoj je dobila razvod od muža sve dok joj ne istekne 'iddet, bio taj razvod definitivni

(neopozivi) ili ne, ili je, pak, u njoj dočekala muževu smrt. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”²³

٢٤ - (باب عدة أم الولد)

24. 'Iddet robinje koja svome gospodaru rodi dijete

٥٩٥ - أخبرنا مالك حدثنا نافع عن ابن عمر : أنه كان يقول : عدة أم الولد إذا توفي عنها سيدها حيضة .

595. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Ibn Omer, r.a., govorio: “**Iddet robinje koja svome gospodaru rodi dijete, u slučaju da njezin gospodar umre, jeste period jedne mjesečnice.**”

٥٩٦ - أخبرنا مالك أخبرني الحسن بن عمارة عن الحكم بن عيينة عن يحيى بن الجزار عن علي بن أبي طالب كرم الله وجهه أنه قال : عدة أم الولد ثلاث حيض .

596. Obavijestio nas je Malik, pričao mi je El-Hasen ibn 'Umare od El-Hakema ibn 'Ujejne, a on prenio od Jahja ibnul-Džezzara, da je Alija ibn Ebi Talib, r.a., rekao: „**Iddet robinje koja svome gospodaru rodi dijete je period od tri mjesečnice.**”

٥٩٧ - أخبرنا مالك عن ثور بن يزيد عن رجاء بن حيوة أن عمرو بن العاص سئل عن عدة أم الولد ؟ فقال : لا تلبسوا علينا في ديننا إن تك أمة فإن عدتها عدة حرة . قال محمد : وبهذا نأخذ وهو قول أبي حنيفة وإبراهيم النخعي والعامية من فقهاءنا .

²³ Izuzetak je ako žena mora napustiti kuću zbog neodgodivoga posla, u nuždi. U tom slučaju joj je izlazak dopušten, ali se ne smije ukrašavati dok ne istekne 'iddet.

597. Obavijestio nas je Malik od Sevra ibn Jezida, a on od Redžae ibn Hajve da je 'Amr ibnul-'As, r.a., upitan za 'iddet robinje koja svome gospodaru rodi dijete, pa je odgovorio: "Nemojte nas zbunjivati (takvim pitanjima) koja se tiču naše vjere! Iako je ona robinja, njezin 'iddet je isti kao i 'iddet slobodne žene."

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife, Ibrahima en-Neha'ija, kao i većine naših pravnika."

٢٥ - (باب الخلية والبرية وما يشبه الطلاق)

25. Riječi 'halijjeh' i 'berijjeh'²⁴ i njima slične koje aludiraju na razvod braka

٥٩٨ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد الله بن عمر أنه كان يقول : الخلية والبرية ثلاث تطليقات كل واحدة منهما .

598. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Abdullah ibn Omer, r.a., govorio: "Riječi 'halijjeh' i 'berijjeh' se smatraju trostrukim razvodom braka, svaki od njih (ima tu pravnu snagu)."

٥٩٩ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن القاسم بن محمد قال : كان رجل تحته وليدة فقال لأهلها : شأنكم بما ؟ قال القاسم : فرأى الناس أنها تطليقة .

قال محمد : إذا نوى الرجل بالخلية وبالبرية ثلاث تطليقات فهي ثلاث تطليقات وإذا أراد بما واحدة فهي واحدة بائن دخل بامرأته أو لم يدخل . وهو قول أبي حنيفة والعامية من فقهاءنا .

²⁴ Riječi „halijjeh“ i „berijjeh“ imaju značenje neudate žene, ili žene koja nema muža.

599. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od El-Kasima ibn Muhammeda da je on rekao: “**Jedan čovjek je bio oženjen robinjom, pa je rekao njezinoj familiji: 'Eto vam je!' El-Kasim veli: 'Pravnici tog vremena su smatrali da je došlo do jednoga puštanja žene (razvoda).'**”

Muhammed je rekao: “Ako čovjek bude imao namjeru riječima 'halijjeh' i 'berijjeh' dati trostruki razvod braka, on se takvim smatra, a ako bi imao namjeru tim riječima dati jedan razvod, onda se on smatra jednim razvodom, bez prava na vraćanje dok je u 'iddetu (neopozivi razvod-bain), bez obzira da li imao intimni odnos sa svojom ženom ili ne. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٢٦ - (باب الرجل يولد له فيغلب عليه الشبه)

26. O čovjeku kojem se rodi dijete, a na njemu budu izraženije osobine nekoga drugoga

٦٠٠ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن سعيد بن المسيب عن أبي هريرة : أن رجلا من أهل البادية أتى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال : إن امرأتي ولدت غلاما أسود فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : هل لك من إبل ؟ قال : نعم قال : ما ألوانها ؟ قال : حمر قال : فهل فيها من أوراق ؟ قال : نعم قال : فيما كان ذلك ؟ قال : أراه نزعه عرق يا رسول الله قال : ففعل ابنك نزعه عرق .

قال محمد : لا ينبغي للرجل أن ينتفي من ولده بهذا ونحوه .

600. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Se'id ibn ul-Musejjiba, a on prenio od Ebu Hurejre, r.a., da je neki nomad (beduin) došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao mu: “Moja žena mi je rodila crno dijete,” a Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga upita: “Da li ti imaš deva?” “Da”, odgovori nomad. “A koje su boje?”, ponovo upita Poslanik, s.a.v.s. “Crvene”, odgovori nomad. “A da li među njima

ima smeđih (koje naginju ka crnoj boji)?”, upita Poslanik, s.a.v.s. Nomad odgovori: “Da, ima.” “Pa o čemu se tu radi?”, nastavi sa pitanjima Poslanik, s.a.v.s. Nomad odgovori: “Smatram da su to geni, o Allahov Poslaniče.” “Možda je isti slučaj i s tvojim sinom”, reče mu Poslanik, s.a.v.s.

Muhammed je rekao: “Čovjek ne treba da svoje dijete odbija pripisati sebi, bez obzira da li se radilo o ovome (problemu) ili tome sličnom.”

٢٧ - (باب المرأة تسلم قبل زوجها)

27. O ženi koja pređe (konvertira) na islam prije muža

٦٠١ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب : أن أم حكيم بنت الحارث بن هشام كانت تحت عكرمة بن أبي جهل فأسلمت يوم الفتح وخرج عكرمة هاربا من الإسلام حتى قدم اليمن فارتحلت أم حكيم حتى قدمت فدعته إلى الإسلام فأسلم فقدم على النبي صلى الله عليه وسلم فلما رآه النبي صلى الله عليه وسلم وثب إليه فرحا وما عليه رداؤه حتى بايعه .

قال محمد : إذا أسلمت المرأة وزوجها كافر في دار الإسلام لم يفرق بينهما حتى يعرض على الزوج الإسلام فإن أسلم فهي امرأته وإن أبي أن يسلم فرق بينهما وكانت فرقتهما تطليقة بائنة . وهو قول أبي حنيفة وإبراهيم النخعي .

601. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab da je Ummu Hakim bintul-Haris bila udata za 'Ikrimu ibn Ebi Džehla, pa je prešla na islam na dan oslobođenja Mekke, a 'Ikrima je napustio Mekku, bježeći od muslimana, i stigao je u Jemen. Ummu Hakim je krenula za njim i sustigla ga, pozvala ga je u islam i on postade musliman. Došao je Vjerovjesniku, s.a.v.s., koji, kada ga ugleda, radostan i bez gornjeg ogrtača pohrli ka njemu, te mu se ('Ikrima) zakleo na vjernost.

Muhammed je rekao: "Ako žena primi islam dok je njezin muž nevjernik, u islamskoj zemlji, njih dvoje se neće rastaviti sve dok se mužu ne ponudi prihvatanje islama. Pa ako prihvati islam, ona ostaje njegova žena, a ako to odbije, njih dvoje će biti rastavljeno, a to će se smatrati (neopozivom) rastavom. Ovo je stav Ebu Hanife i Ibrahima en-Neha'ija."

٢٨ - (باب انقضاء الحيض)

28. O prestanku mjesečnice (hajda)

٦٠٢ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن عروة بن الزبير عن عائشة قالت : انتقلت حفصة بنت عبد الرحمن بن أبي بكر حين دخلت في الدم من الحيضة الثالثة فذكرت ذلك لعمرة بنت عبد الرحمن فقالت : صدق عروة وقد جادلها فيه ناس وقالوا : إن الله تعالى يقول : { ثلاثة قروء } فقالت : صدقتم وتلدون ما الأقراء ؟ إنما الأقراء الأطهار .

602. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od 'Urve ibnuz-Zubejra, a on od 'Aiše, r.a., majke vjernika, da je rekla: "Hafsa bint Abdur-Rahman ibn Ebi Bekr je napustila svoju kuću kada je nastupilo krvarenje u periodu treće mjesečnice." Ispričao sam (Ibn Šihab) to 'Amri bint Abdur-Rahman koja reče: 'Istinu je rekao 'Urve.' A o tom slučaju su s njom ('Aišom) raspravljali neistomišljenici koji su kazali: 'Allah uistinu kaže: 'Tri 'kuru'a', pa im ona uzvratila riječima: 'Istinu ste rekli, a znate li šta su to 'kuru'i'? To su periodi u kojima je žena čista (od mjesečnice).' "

٦٠٣ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن أبي بكر بن عبد الرحمن بن الحارث بن هشام أنه كان يقول مثل ذلك .

603. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab da je Ebu Bekr ibn Abdur-Rahman ibnul-Haris ibn Hišam isto tako govorio.

٦٠٤ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع وزيد بن أسلم عن سليمان بن يسار أن رجلا من أهل الشام يقال له الأحوص طلق امرأته ثم مات حين دخلت في الدم من الحيضة الثالثة فقالت : أنا وارثته وقال بنوه : لا ترثينه فاختصموا إلى معاوية بن أبي سفيان فسأل معاوية فضالة بن عبيد وناسا من أهل الشام فلم يجد عندهم علما فيه فكتب إلى زيد بن ثابت فكتب إليه زيد بن ثابت أنها إذا دخلت في الدم من الحيضة الثالثة فإنها لا ترثه ولا يرثها وقد برأت منه وبرئ منها .

604. Obavijestio nas je Malik, pričali su nam Nafi' i Zejd ibn Eslem od Sulejmana ibn Jesara, da je neki čovjek iz Šama, po imenu El-Ahves, razveo svoju ženu, zatim je umro u vrijeme kada joj je nastupilo krvarenje u periodu treće mjesečnice, pa je rekla: "Ja ga naslijeđujem", a njegovi sinovi su rekli: "Ti ga ne naslijeđuješ." Pokrenuli su parnicu kod Mu'avije ibn Ebi Sufjana koji upita za rješenje ovog slučaja Fedalu ibn 'Ubejda i još neke učenjake Šama, ali kod njih ne nađe odgovor, pa se obrati pismom Zejdu ibn Sabitu, r.a., koji mu odgovori: "Ako joj je nastupilo krvarenje u periodu treće mjesečnice, onda ga ona ne naslijeđuje niti on nju naslijeđuje. Njihova veza je time prekinuta."

٦٠٥ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع مولى ابن عمر عن عبد الله بن عمر مثل ذلك .

قال محمد : انقضاء العدة عندنا الطهارة من الدم من الحيضة الثالثة إذا اغتسلت منها .

605. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi', Ibn Omerov sluga, da je Abdullah ibn Omer ibnul-Hattab, r.a., bio istog mišljenja.

Muhammed veli: "Kod nas (za razliku od prethodno navedenih mišljenja i dokaza) 'iddet ističe sa nastupanjem perioda čistoće nakon prestanka krvarenja u periodu treće mjesečnice, i odmah nakon što se ona okupa (gusl)."

٦٠٦ - أخبرنا أبو حنيفة عن حماد عن إبراهيم : أن رجلا طلق امرأته تطليقة يملك الرجعة ثم تركها حتى انقطع دمها من الحيضة الثالثة ودخلت مغتسلها وأدنت ماءها فأتاها فقال لها : قد راجعتك فسألت عمر بن الخطاب عن ذلك وعنده عبد الله بن مسعود فقال عمر : قل فيها برأيك فقال : أراه يا أمير المؤمنين أحق برجعتها ما لم تغتسل من حيضتها الثالثة فقال : عمر رضي الله عنه : وأنا أرى ذلك ثم قال عمر لعبد الله بن مسعود : كيف ملئ علما .

606. Muhammed je rekao: "Obavijestio nas je Ebu Hanife od Hammada, a on prenio od Ibrahima, da je neki čovjek razveo svoju ženu opozivim razvodom, zatim ju je ostavio dok joj nije prestalo krvarenje u periodu treće mjesečnice i dok ona nije ušla u svoje kupatilo i primakla sebi vodu za kupanje. Tada je njezin muž došao i kazao joj: "Ja sam te vratio." Upitao sam Omera ibnul-Hattaba, r.a., o tome, a kod njega je bio i Abdullah ibn Mes'ud, r.a., pa Omer reče: "Iznesi ti svoje mišljenje o tome!" Ibn Mes'ud, r.a., reče: "O vladaru pravovjernih, smatram da je njezin muž najpreči vratiti je ako se ona nije okupala nakon isteka treće mjesečnice." Omer doda: "I ja imam identičan stav o tom pitanju", a zatim Omer reče: "Zaista je Abdullah ibn Mes'ud more znanja."

٦٠٧ - أخبرنا سفيان بن عيينة عن ابن شهاب عن سعيد بن المسيب قال : قال علي بن أبي طالب رضي الله عنه : هو أحق بما حتى تغتسل من حيضتها الثالثة .

607. Muhammed je rekao: "Obavijestio nas je Sufjan ibn 'Ujejne, a on prenio od Ibn Šhaba ez-Zuhrija, da je Se'id ibnul-

Musejjib kazao: 'Alija ibn Ebi Talib je rekao: '**On (muž) ima najveće pravo na nju sve dok se ne okupa nakon isteka njezine treće mjesečnice.**'“

٦٠٨ - أخبرنا عيسى بن أبي عيسى الحياط المديني عن الشعبي عن ثلاثة عشر من أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم كلهم قالوا : الرجل أحق بامرأته حتى تغتسل من حيضتها الثالثة . قال عيسى : وسمعت سعيد بن المسيب يقول : الرجل أحق بامرأته حتى تغتسل من حيضتها الثالثة .

قال محمد : وبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

608. Muhammed je rekao: “Obavijestio nas je 'Isa ibn Ebi 'Isa el-Hajjat el-Medini od Eš-Ša'bija, a on prenio od trinaesterice ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je svaki od njih rekao:.' 'Isa veli: '**Čuo sam (lično, svojim ušima) Se'ida ibnul-Musejjiba da kaže: 'Muž ima najveće pravo na svoju ženu sve dok se ne okupa nakon isteka njezine treće mjesečnice.**'“

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo, a to je i stav Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”

٢٩ - (باب المرأة يطلقها زوجها طلاقا يملك الرجعة فتحيض حيضة أو

حيضتين ثم ترتفع حيضتها)

29. O ženi koju njezin muž razvede opozivim razvodom, pa ona stupi u period prve ili druge mjesečnice, a zatim se ti ciklusi prekinu

٦٠٩ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن محمد بن يحيى بن حبان : أنه كان عند جده امرأتان هاشمية وأنصارية فطلق الأنصارية و هي ترضع وكانت لا تحيض وهي

ترضع فمر بها قريب من سنة ثم هلك زوجها حبان عند رأس السنة أو قريب من ذلك لم تحض فقالت : أنا أرثه ما لم أحض فاخصموا إلى عثمان بن عفان - رضي الله عنه - فقضى لها بالميراث فلامت الهاشمية عثمان فقال : هذا عمل ابن عمك هو أشار علينا بذلك يعني علي بن أبي طالب كرم الله وجهه .

609. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Muhammeda ibn Jahja'a ibn Habbana, da je njegov djed imao dvije žene: Hašimijku i Ensarijku, pa je razveo Ensarijku dok je dojila i u tom periodu nije imala ciklus hajda što je potrajalo blizu godinu dana. Zatim je njezin muž Habban umro na početku slijedeće godine ili blizu toga datuma, a ona ni tada nije bila dobila mjesečnicu. Rekla je: "Ja ga naslijeđujem, ako ne dobijem mjesečnicu." Obratile su se Osmanu ibn 'Affanu, r.a., da riješi ovaj spor, te on presudi da ona ima pravo na naslijedstvo. Hašimijka se žalila na Osmanovu presudu, a on joj reče: "Ovo je presuda i tvog amidžića koji nam je ukazao na nju", misleći na Aliju ibn Ebi Taliba, r.a."

٦١٠ - أخبرنا مالك أخبرنا يزيد بن عبد الله بن قسيط ويحيى بن سعيد عن سعيد بن المسيب أنه قال : قال عمر بن الخطاب رضي الله عنه : أيما امرأة طلقت فحاضت حيضة أو حيضتين ثم رفعت حيضتها فإنها تنتظر تسعة أشهر فإن استبان بما حمل فذلك وإلا اعتدت بعد التسعة ثلاثة أشهر ثم حلت .

610. Obavijestio nas je Malik, pričali su nam Jezid ibn Abdullah ibn Kusejt i Jahja ibn Se'id prenoseći od Se'ida ibn-ul-Musejjiba, da je Omer ibn-ul-Hattab rekao: "Koja žena bude razvedena, pa joj prođe period od jedne mjesečnice ili dviju, a potom joj se prekine mjesečni ciklus, dužna je da čeka devet mjeseci. Pa ako se pokaže da je noseća, čekat će dok se ne rodi, a ako nije, nakon tih devet mjeseci će biti u 'iddetu još tri mjeseca, nakon kojih će biti slobodna za (novi) brak."

٦١١ - قال محمد : أخبرنا أبو حنيفة عن حماد عن إبراهيم : أن علقمة بن قيس طلق امرأته طلاقا يملك الرجعة فحاضت حيضة أو حيضتين ثم ارتفع حيضها عنها ثمانية عشر شهرا ثم مات فسأل علقمة عبد الله بن مسعود عن ذلك فقال : هذه امرأة حبس الله عليك ميراثها فكله .

611. Muhammed je rekao: "Obavijestio nas je Ebu Hanife od Hammada, a on prenio od Ibrahima, da je 'Alkame ibn Kajs razveo svoju ženu opozivim razvodom, pa je imala periode od jedne mjesecnice ili dviju, zatim joj se prekinuo mjesečni ciklus, a prekid je potrajao osamnaest mjeseci, nakon kojih je ona umrla. 'Alkame je upitao Abdullaha ibn Mes'uda, r.a., o tome, pa mu on reče: "Allah je tebi ustupio nasljedstvo ove žene, pa se njime koristil!"

٦١٢ - أخبرنا عيسى بن أبي عيسى الخياط عن الشعبي : أن علقمة بن قيس سأل ابن عمر عن ذلك فأمره بأكل ميراثها .

قال محمد : فهذا أكثر من تسعة أشهر وثلاثة أشهر بعدها فهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا لأن العدة في كتاب الله تعالى على أربعة أوجه لا خامس لها : للحامل حتى تضع والتي لم تبلغ الحيضة ثلاثة أشهر والتي قد يئست من الحيض ثلاثة أشهر والتي تحيض ثلاث حيض فهذا الذي ذكرتم ليس بعدة الحائض ولا غيرها .

612. Obavijestio nas je 'Isa ibn Ebi 'Isa el-Hajjat od Š'abija, da je 'Alkame ibn Kajs upitao Ibn Mes'uda o tom slučaju, pa mu je naredio da se koristi njezinim nasljedstvom."

Muhammed je rekao: "Ova (fetva Ibn Mes'uda) je vremenski duža od (fetve koja propisuje čekanje od) devet mjeseci, nakon kojih se dodaju još tri mjeseca, a mi to prihvatamo (tj. fetvu Ibn Mes'uda), a to je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika, jer se u Allahovoj Knjizi spominju samo četiri vrste 'iddeta: za trudnicu dok se ne porodi, za malodobnu tri (hidžretska) mjeseca, za onu koja je izgubila nadu da će imati

mjesečno pranje (starica, bolesna osoba) tri (hidžretska) mjeseca i za onu koja ima redovnu mjesečnicu 'iddet je tri mjesečnice, tako da ovo što ste spomenuli nije 'iddet žene koja ima redovnu mjesečnicu, niti neki od ostalih vrsta 'iddeta.”

٣٠ - (باب عدة المستحاضة)

30. 'Iddet žene koja ima bijelo pranje (mustehada)

٦١٣ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب : أن سعيد بن المسيب قال : عدة المستحاضة سنة .

قال محمد : المعروف عندنا أن عدتها على أقرانها التي كانت تجلس فيما مضى وكذلك قال إبراهيم النخعي وغيره من الفقهاء وبه نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا ألا ترى أنها تترك الصلاة أيام أقرانها التي كانت تجلس لأنّها فيهن حائض ؟ فكذلك تعتد بمن فإذا مضت ثلاثة قروء منهن بانت إن كان ذلك أقل من سنة أو أكثر .

613. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab da je Se'id ibnul-Musejjib rekao: **“Iddet mustehade traje jednu (hidžretsku) godinu.”**

Muhammed veli: “Kod nas je poznato da njezin 'iddet traje onoliko koliko su trajali i periodi mjesečnica u proteklom vremenu (prije nastupanja istihade). Identičan stav imaju Ibrahim en-Neha'i i drugi šerijatski pravnici, i mi njega prihvatamo, a ujedno je to stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika. Zar ne zapažaš da ona ostavlja namaz u danima mjesečnice, jer je u njima nečista, pa isto tako njen 'iddet će isteći nakon što protekne period računajući tri mjesečna pranja (koja je prije njihovog prekida) imala. Kada protekne taj period, ona je razvedena, bez prava na opozivost, bio taj period duži ili kraći od godinu dana.”

٣١ - (باب الرضاع)

31. Dojenje²⁵

٦١٤ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع : أن عبد الله بن عمر كان يقول : لا رضاعة إلا لمن أرضع في الصغر .

614. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Abdullah ibn Omer, r.a., govorio: **“Ne uzima se da dojenje ima pravne posljedice, osim za onu koja zadoji (dijete) u fazi ranog djetinjstva.”**

٦١٥ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن أبي بكر عن عمرة بنت عبد الرحمن عن عائشة : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان عندها وإنما سمعت رجلا يستأذن في بيت حفصة قالت عائشة : فقلت : يا رسول الله هذا رجل يستأذن في بيتك قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : أراه فلانا لعم حفصة من الرضاعة قالت عائشة : يا رسول الله لو كان عمي فلان من الرضاعة حيا دخل علي ؟ قال : نعم .

615. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Ebi Bekr od 'Amre bint Abdur-Rahman, a ona od 'Aiše, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio kod nje, a ona je začula nekog čovjeka koji je pred Hafsinim vratima tražio dopuštenje da uđe, pa 'Aiša kazuje: **“Rekla sam: 'Allahov Poslaniče, ovo je čovjek koji traži dopuštenje za ulazak u tvoju kuću.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Mislim da je taj i taj, Hafsin amidža po mlijeku.” 'Aiša, r.a., upita: “O**

²⁵ Islam tretira srodstvo po mlijeku isto kao što tretira srodstvo po krvi u pogledu zabrane stupanja u brak, avreta (stidnih mjesta), propisa ulaska i sl. Tako su zabranjene majke po mlijeku, sestre po mlijeku, tetke po mlijeku, nane po mlijeku itd. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: „Allah je zabranio po mlijeku ono što je zabranio i po (krvnom) srodstvu.”

Allahov Poslaniče, da je taj i taj, moj amidža po mlijeku, živ, da li bi mogao ući kod mene (kao što ulaze članovi bliže rodbine, poput oca, brata, rođenog amidže i sl.)?" "Da", odgovori Poslanik, s.a.v.s.

٦١٦ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار عن سليمان بن يسار عن عائشة : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : يحرم من الرضاعة ما يحرم من الولادة .

616. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar od Sulejmana ibn Jesara, a on prenio od 'Aiše, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Zabranjeno je po mlijeku, isto što je zabranjeno po krvi."**

٦١٧ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الرحمن بن القاسم عن أبيه عن عائشة أنه كان يدخل عليها من أرضعتها أخواتها وبنات أخيها ولا يدخل عليها من أرضعتها نساء إخوانها .

617. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdur-Rahman ibnul-Kasim od svog oca, a on od 'Aiše, r.a., **da su kod nje (slobodno) ulazili oni koje su zadojile njezine sestre i bratične, a nisu (slobodno) ulazili oni koje su zadojile žene njene braće.**

٦١٨ - أخبرنا مالك أخبرني الزهري عن عمرو بن الشريد : أن ابن عباس سئل عن رجل كانت له امرأتان فأرضعت إحداهما غلاما والأخرى جارية فسئل هل يتزوج الغلام الجارية ؟ قال : لا اللقاح واحد .

618. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ez-Zuhri od 'Amra ibn Eš-Šerida **da je Ibn 'Abbas, r.a., upitan o čovjeku koji je bio oženjen s dvjema ženama, od kojih je jedna zadojila dječaka a druga djevojčicu, da li dječak može oženiti**

djevojčicu (nakon što odrastu)? **Odgovorio je: “Ne, jer je sjeme jednog čovjeka.”**

٦١٩ - أخبرنا مالك أخبرنا إبراهيم بن عقبة : أنه سأل سعيد بن المسيب عن الرضاعة ؟ فقال : ما كان في الحولين وإن كانت مصة واحدة فهي تحرم وما كان بعد الحولين فإنما طعام يأكله.

619. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibrahim ibn 'Ukbe da je upitao Se'ida ibnul-Musejjiba o dojenju, pa mu je rekao: **“Ako bude u periodu od (prve) dvije godine, makar bila i jedna kapljica (mlijeka), ona čini (brak između srodnika po mlijeku) zabranjenim. A sve što bude nakon tih dviju godina, onda je to (mlijeko) poput obične hrane koje jede.”**

٦٢٠ - أخبرنا مالك أخبرنا إبراهيم بن عقبة : أنه سأل عن عروة بن الزبير فقال له مثل ما قال سعيد بن المسيب .

620. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibrahim ibn 'Ukbe da je on upitao (o dojenju) 'Urve ibnuz-Zubejra, pa mu je rekao isto ono što je rekao i Se'id ibnul-Musejjib.

٦٢١ - أخبرنا مالك أخبرنا ثور بن زيد : أن ابن عباس كان يقول : ما كان في الحولين وإن كانت مصة واحدة فهي تحرم .

621. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Sevr ibn Zejd da je Ibn 'Abbas, r.a., govorio: **“Ono (dojenje) koje bude u toku (prve) dvije godine (čini brak između srodnika po mlijeku) zabranjenim, makar bilo i jedan srk (gutljaj).”**

٦٢٢ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع مولى عبد الله بن عمر أن سالم بن عبد الله أخبره : أن عائشة أم المؤمنين رضي الله عنها أرسلت به وهو يرضع إلى أختها أم كلثوم بنت

أبي بكر فقالت : أرضعته عشر رضعات حتى يدخل علي فأرضعتني أم كلثوم بنت أبي بكر ثلاث رضعات ثم مرضت فلم ترضعني غير ثلاث مرار فلم أكن أدخل علي عائشة من أجل أن أم كلثوم لم تتم لي عشر رضعات .

622. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi', sluga Abdullaha ibn Omera, da mu je ispričao Salim ibn Abdullah da ga je 'Aiša, r.a., majka pravovjernih, dok je još dojió, poslala svojoj sestri Ummu Kulsum bint Ebi Bekr i rekla joj: "Doji ga deset dojenja kako bi mogao (nesmetano, dok sam bez hidžaba) ulaziti kod mene", pa me je Ummu Kulsum bint Ebi Bekr dojila tri dojenja, a zatim se razboljela i nije me više dojila osim ta tri puta, tako da nisam ulazio kod 'Aiše (bez njene prethodne pripreme da primi stranca) zato jer Ummu Kulsum nije upotpunila broj od deset dojenja."

٦٢٣ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن صفية ابنة أبي عبيد : أنها أخبرته أن حفصة أرسلت بعاصم بن عبد الله بن سعد إلى فاطمة بنت عمر ترضعه عشر رضعات ليدخل عليها ففعلت فكان يدخل عليها وهو يوم أرضعته صغير يرضع .

623. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Safijje bint Ebi 'Ubejd, da mu je ona ispričala kako joj je Hafsa, r.a., poslala 'Asima ibn Abdullaha ibn S'ada Fatimi bint Omer da ga doji deset dojenja kako bi mogao (nesmetano, dok je bez hidžaba) ulaziti kod nje, pa je ona tako i postupila, te je on slobodno ulazio kod nje, a u tom periodu kada ga je dojila, bio je još malo (novorođenče) koje je dojilo.

٦٢٤ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن أبي بكر عن عمرة عن عائشة قالت : كان فيما أنزل الله تعالى من القرآن : عشر رضعات يحرم من ثم نسحن بخمس معلومات فتوفي رسول الله صلى الله عليه وسلم وهن مما يقرأ من القرآن .

624. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Ebi Bekr od 'Amre, a ona od 'Aiše, r.a., da je rekla: **“Među objavljenim kur'anskim ajetima je bio i: “Deset uobičajenih dojenja zabranjuju (brak)”**, zatim je on derogiran ajetom: **“Pet dojenja”**, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., umro, a ovaj ajet se i nadalje učio kao sastavni dio Kur'ana.”

٦٢٥ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار قال : جاء رجل إلى عبد الله بن عمر وأنا معه عند دار القضاء يسأله عن رضاعة الكبير فقال عبد الله بن عمر : جاء رجل إلى عمر بن الخطاب فقال : كانت لي وليدة فكنت أصيها فعمدت امرأتي إليها فأرضعتها فدخلت عليها فقالت امرأتي : دونك : والله قد أرضعتها قال عمر رضي الله عنه : أوجعها واثت جاريتك وإنما الرضاعة رضاعة الصغير .

625. Obavijestio nas je Malik, Abdullah ibn Dinar nam je ispričao: **“Abdullahu ibn Omeru, r.a., je došao neki čovjek dok sam ja bio s njim pred sudnicom i pitao ga o dojenju odrasle osobe, pa mu Abdullah ibn Omer odgovori: 'Jedan čovjek je došao Omeru ibnul-Hattabu, r.a., i rekao mu: 'Imao sam robinju s kojom sam imao intimne odnose, a moja žena je, s namjerom da mi je učini zabranjenom, zadojila je, a kada sam ušao kod nje (robinje ili žene), moja žena mi je rekla: 'Kloni se nje, tako mi Allaha, ja sam je zadojila.' Omer reče: 'Kazni je, i dopušteno ti je da odlaziš svojoj robinji, jer je dojenje (koje ima pravne posljedice) dojenje novorođenčeta (u okviru prvih dviju godina života).”**

٦٢٦ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب وسئل عن رضاعة الكبير ؟ فقال : أخبرني عروة بن الزبير أن أبا حذيفة بن عتبة بن ربيعة كان من أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم شهد بدرا وكان تبني سالما الذي يقال له مولى أبي حذيفة كما كان تبني رسول الله زيد بن حارثة فأنكح أبو حذيفة سالما وهو يرى أنه ابنه أنكحه

ابنة أخيه فاطمة بنت الوليد بن عتبة بن ربيعة وهي من المهاجرات الأول وهي يومئذ من أفضل أيامي قريش فلما أنزل الله تعالى في زيد ما أنزل : {ادعوهم لآبائهم هو أقسط عند الله} رد كل أحد تبني إلى أبيه فإن لم يكن يعلم أبوه رد إلى مواليه . فجاءت سهلة بنت سهيل امرأة أبي حذيفة وهي من بني عامر بن لؤي إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فيما بلغنا فقالت : كنا نرى سالما ولدا وكان يدخل علي وأنا فضل وليس لنا إلا بيت واحد فما ترى في شأنه ؟ فقال لها رسول الله صلى الله عليه وسلم : فيما بلغنا أرضعيه خمس رضعات فتحرم بلبنك أو بلبنتها وكانت تراه ابنا من الرضاعة فأخذت بذلك عائشة فيمن تحب أن يدخل عليها من الرجال فكانت تأمر أم كلثوم وبنات أخيها يرضعن من أحببن أن يدخل عليها وأبي سائر أزواج النبي صلى الله عليه وسلم أن يدخل عليهم بتلك الرضاعة أحد من الناس وقلن لعائشة : والله ما نرى الذي أمر به رسول الله صلى الله عليه وسلم سهلة بنت سهيل إلا رخصة لها في رضاعة سالم وحده من رسول الله صلى الله عليه وسلم لا يدخل علينا بهذه الرضاعة أحد . فعلى هذا كان رأي أزواج النبي صلى الله عليه وسلم في رضاعة الكبير .

626. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab, kada je bio upitan o dojenju odrasle osobe: Ispričao mi je 'Urve ibnuz-Zubejr da je Ebu Huzejfe ibn 'Utbe ibn Rebi'a, r.a., bio jedan od ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., učestvovao je u Bici na Bedru i posinio je Salima koji je poznat pod nazivom Mevla Ebi Huzejfe, kao što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., posinio Zejda ibn Harisa, pa je Ebu Huzejfe oženio Salima kojeg je smatrao svojim sinom. Oženio ga je svojom bratičnom Fatimom bintul-Velid ibn 'Utbe ibn Rebi'a, koja je bila jedna od prvih muhadžirki i u to vrijeme jedna od najuglednijih kurejšijskih djevojaka. Kada je Uzvišeni Allah objavio ajet u vezi sa Zejdom: "Zovite ih po očevima njihovim, to je kod Allaha ispravnije"²⁶, svaki od njih koji je

²⁶ El-Ahzab, 5.

usvojen i učinjen posinkom vraćen je (pripisan) svom ocu, a ako se nije znalo ko mu je otac, bio je pripisivan onima koji su ga oslobodili, ili su mu pružili zaštitu. Ebu Huzejfina žena, Sehla bint Suhejl, iz plemena Benu 'Amir ibn Luej, otišla je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., što je do nas predajom stiglo, i rekla: "Mi smo Salima smatrali našim sinom, pa je on ulazio kod mene, a ja sam bila otkrivena pred njim, a mi imamo samo jednu sobu, pa šta nam naređuješ da učinimo povodom njegovog slučaja?" Do nas je predajom došlo da joj je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio: "Doji ga pet dojenja, pa će ti postati zabranjen preko tvoga mlijeka, ili njenoga mlijeka²⁷!" Ona ga je (nakon toga) smatrala svojim sinom po mlijeku, te je tako postupala i 'Aiša, r.a., sa onom muškom osobom koju je voljela da je posjećuje, a i naređivala je Ummu Kulsumi i svojim bratičnama da zadoje one koje vole da ih posjećuju. Ostale supruge, r.a., Allahovog Poslanika, s.a.v.s., su odbile da tim dojenjem iko od ljudi ulazi kod njih i rekle su 'Aiši, r.a.: "Tako nam Allaha, mi smatramo da je naredba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., Sehli bint Suhejl o dojenju Salima bila olakšica od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., isključivo i samo za nju. Tako nam Allaha, niko od ljudi nam neće ulaziti sa ovim načinom dojenja!" Ovakav stav su zastupale supruge Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada se radi o dojenju odrasle osobe."

٦٢٧ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن سعيد بن المسيب : أنه سمعه يقول :

لا رضاعة إلا في المهد ولا رضاعة إلا ما أنبت اللحم والدم .

قال محمد : لا يحرم الرضاع إلا ما كان في الحولين فما كان فيها من الرضاع وإن كان مصة واحدة فهي تحرم كما قال عبد الله بن عباس وسعيد بن المسيب وعروة بن الزبير وما كان بعد الحولين لم يحرم شيئا لأن الله تعالى قال : {والوالدات يرضعن

²⁷ Nesigurnost prenosioca koji prenosi hadis pa je izrečen u drugom ili trećem licu.

أولادهن حولين كاملين لمن أراد أن يتم الرضاعة { فتمام الرضاعة الحولان فلا رضاعة بعد تمامهما تحرم شيئا . وكان أبو حنيفة رحمه الله يحتاط بستة أشهر بعد الحولين فيقول : يحرم ما كان في الحولين وبعدهما إلى تمام ستة أشهر وذلك ثلاثون شهرا ولا يحرم ما كان بعد ذلك . ونحن لا نرى أنه يحرم ونرى أنه لا يحرم ما كان بعد الحولين . وأما لبن الفحل فإننا نراه يحرم ونرى أنه يحرم من الرضاع ما يحرم من النسب فالأخ من الرضاعة من الأب تحرم عليه أخته من الرضاعة من الأب وإن كانت الأمان مختلفتين إذا كان لبيهما من رجل واحد كما قال ابن عباس : اللقاح واحد . فبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله .

627. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je čuo Se'ida ibnul-Musejjiba kako kaže: “Nema dojenja (koje ima pravne posljedice), osim dojenja u kolijevci, niti ima dojenja (koje ima pravne posljedice), osim onoga koje doprinosi razvoju organizma i hrani krv.”

Muhammed je rekao: “Dojenje koje nije u okviru prvih dviju godina života nije ono koje ima pravne posljedice zabrane. Svako (dojenje) koje bude u okviru tih prvih dviju godina života, makar bilo koliko i jedan srk (gutljaj), ima pravnu posljedicu zabrane, kao što kažu Abdullah ibn 'Abbas, Se'id ibnul-Musejjib i 'Urve ibnuz-Zubejr. Svako dojenje nakon napunjene druge godine života nema pravnih posljedica zabrane, jer Uzvišeni Allah kaže: “Majke neka doje svoju djecu pune dvije godine onima koji žele da dojenje bude potpuno.”²⁸ Na osnovu ovog ajeta, potpuno dojenje traje dvije godine, zato nema dojenja koje ima pravnu posljedicu zabrane nakon njihovog upotpunjenja. Ebu Hanife je iz opreznosti dodavao još šest mjeseci iza dvije godine i govorio je: “Svako dojenje koje bude u toku dvije godine i još šest mjeseci nakon njih je dojenje koje ima pravnu posljedicu zabrane, što ukupno iznosi trideset mjeseci, što znači da nijedno dojenje nakon tog perioda nema pravnih posljedica zabrane. A mi (Muhammed, Ebu Jusuf i drugi) smatramo da

²⁸ El-Bekare, 233.

nema zabrane kada dojenje bude nakon navršene druge godine života.

A što se tiče muža dojilje koji je uzrok pojavi mlijeka kod nje, smatramo da je njegovo sjeme razlog zabrane (braka između djece koju su dojile njegove žene) i, također, smatramo da je zabranjeno (oženiti žene koje su u srodstvu) po mlijeku, kao što je zabranjeno (oženiti iste te žene koje su u srodstvu) po krvi. Tako je bratu po mlijeku od oca zabranjeno oženiti svoju sestru po mlijeku od zajedničkog oca, makar majke bile dvije različite osobe ako je njihovo mlijeko od sjemena jednog čovjeka, kao što je kazao Abdullah ibn 'Abbas, r.a.: "Sjeme je od jednog čovjeka." Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife, Allah mu se smilovao."

Abdullah ibn 'Abbas, r.a., govorio za kurban: "Deva koja uđe u drugu godinu i starija, i goveče koje uđe u treću godinu i starije."

٦٢٩ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر : أنه كان يهين عما لم يس من الصحايا والبدن وعن النبي لعمر من خلفها

629. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Ibn Omer, r.a., zabranjivao žrtvovanje za kurban one stoke i deva koje nisu bile određene starosne dobi, i one koja ima tjelesnih nedostataka i manjkavosti.

٦٣٠ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد الله بن عمر : أنه حين مره بالبدن فامرني أن أشتري له كبشاً فبعيلاً أقرن ثم أذبحه له يوم الأضحية في مصلى النبي ففعلت ثم حمل إليه فحامل رأسه حين ذبح كبشه وكان مرصداً لم يشهد العيد مع النبي

²⁷ Prinosenje žrtve (kurban) je u hanefijskom mezhebu drugostepena obaveza (vadžib) za osobe ko ima viška sredstava koja prelaze njegove svakodnevnne obaveze, odnosno da ima viška u vrijednosti stoka u danima kurban-bajrama.

كتاب الضحايا وما يجزئ منها

POGLAVLJE O KURBANIMA I ŠTA SE MOŽE
ZAKLATI ZA KURBAN²⁹

٦٢٨ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع : أن عبد الله بن عمر كان يقول في الضحايا والبدن التي فما فوقه .

628. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Abdullah ibn Omer, r.a., govorio za kurbane: **“Deva koja uđe u šestu godinu i starija, i goveće koje uđe u treću godinu i starije.”**

٦٢٩ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر : أنه كان ينهى عما لم تسن من الضحايا والبدن وعن التي نقص من خلقها .

629. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Ibn Omer, r.a., zabranjivao žrtvovanje za kurban one stoke i deva koje nisu bile određene starosne dobi, i one koja ima tjelesnih nedostataka i manjkavosti.

٦٣٠ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد الله بن عمر : أنه ضحى مرة بالمدينة فأمرني أن أشتري له كبشا فحيتا أقرن ثم أذبحه له يوم الأضحى في مصلى الناس ففعلت ثم حمل إليه فحلق رأسه حين ذبح كبشه وكان مريضا لم يشهد العيد مع الناس

²⁹ Prinošenje žrtve (kurban) je u hanefijskom mezhebu drugostepena obaveza (vadžib) za onoga ko ima viška sredstava koja prelaze njegove svakodnevne obaveze, odnosno da ima viška u vrijednosti nisaba u danima kurban-bajrama.

قال نافع : وكان عبد الله بن عمر يقول : ليس حلاق الرأس بواجب على من ضحى إذا لم يحج وقد فعله عبد الله بن عمر .

قال محمد : وبهذا كله نأخذ إلا في خصلة واحدة الجذع من الضأن إذا كان عظيما أجزأ في الهدى والأضحية بذلك جاءت الآثار : الخصي من الأضحية يجزئ مما يجزئ منه الفحل . وأما الحلاق فنقول فيه بقول عبد الله بن عمر : إنه ليس بواجب على من لم يحج في يوم النحر . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

630. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi': "Abdullah ibn Omer, r.a., je klao kurban jedanput u Medini, pa mi je naredio da mu kupim rogatog ovna, neuštavljena i da ga zakoljem na dan kurban-bajrama u blizini musalle gdje ljudi klanjaju bajram-namaz, pa sam tako i učinio. Zatim mu je kurban donesen, pa je obrijao glavu nakon što je njegov ovan zaklan, a bio je (Ibn Omer) bolestan, te nije prisustvovao bajram-namazu s ljudima. Nafi' veli: "Abdullah ibn Omer, r.a., je govorio: 'Brijanje glave nije obavezno za onoga koji kolje kurban, a ne obavlja hadždž', a Abdullah ibn Omer je to (brijanje glave) činio."

Muhammed je rekao: "Mi sve ovo prihvatamo, osim jednog pitanja, a to je da je dopušteno zaklati za kurban, kao i za kurban koji se kolje radi hadždža (hedj), ovcu koja je navršila šest mjeseci ako je naizgled velika, a to potvrđuju hadisi koji govore o toj temi. Može se žrtvovati za kurban kastrirana životinja, kao i nekastrirana.

A o pitanju brijanja glave, mi potvrđujemo riječi Abdullaha ibn Omera da to nije obavezno za onoga koji nije na hadždžu prvi dan kurban-bajrama (Jevmun-nahri), a to je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika."

٦٣١ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع أن عبد الله بن عمر لم يكن يضحى عما في بطن المرأة .

قال محمد : وبهذا نأخذ لا يضحى عما في بطن المرأة .

631. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da **Abdullah ibn Omer, r.a., nije klaio kurban za ono (dijete) koje nije rođeno.**"

Muhammed veli: "Mi ovo prihvatamo i smatramo da nije obaveza klati kurban za ono dijete koje nije rođeno."

١ - (باب ما يكره من الضحايا)

1. Životinje koje je pokuđeno žrtvovati za kurban

٦٣٢ - أخبرنا مالك أخبرنا عمرو بن الحارث أن عبيد بن فيروز أخبره أن البراء بن عازب سأل رسول الله صلى الله عليه وسلم : ماذا يتقى من الضحايا ؟ فأشار بيده وقال : أربع - وكان البراء بن عازب يشير بيده ويقول : يدي أقصر من يده - وهي العرجاء البين ظلعها والعوراء البين عورها والمريضة البين مرضها العجفاء التي لا تنقى .

قال محمد : وبهذا نأخذ . فأما العرجاء فإذا مشت على رجلها فهي تجزئ وإن كانت لا تمشي لم تجزئ وأما العوراء فإن كان بقي من البصر الأكثر من نصف البصر أجزأت وإن ذهب النصف فصاعدا لم تجزئ وأما المريضة التي فسدت لمريضها والعجفاء التي لا تنقى فإتھما لا يجزئان .

632. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je 'Amr ibnul-Haris da mu je ispričao 'Ubejd ibn Fejruz od El-Bera'a ibn 'Aziba, r.a., da je **Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: "Koje životinje (koje se namjeravaju prinijeti kao) kurban treba izbjegavati?" Zatim je (Poslanik, s.a.v.s.) pokazao rukom i rekao: "Četiri", a El-Bera' je (oponašao Poslanika, s.a.v.s.) pokazujući svojom rukom i govoreći: "Moja ruka je kraća od njegove, s.a.v.s., a te životinje su: izrazito šepava, slijepa toliko da se jasno primijeti njena sljepoća, toliko bolesna da je njena bolest očita, i izrazito mršava koja nema sala."**

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Šepava životinja koja se može prinijeti kao kurban je ona koja se u hodu oslanja na svoju nogu, a ona koja se ne oslanja prilikom hoda na nju, nije dopuštena za kurban. Ako je životinja slijepa, ali joj je vid veći od 50 %, onda ona može biti žrtvovana za kurban, a ako joj je vid 50 % i manji, ona ne može biti kurbanom. A što se tiče bolesne životinje koju je iscrpila bolest te izuzetno mršave koja nema nimalo sala, one ne mogu biti žrtvovane kao kurbani.

٢ - (باب لحوم الأضاحي)

2. Kurbansko meso

٦٣٣ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن أبي بكر عن عبد الله بن واقد أن عبد الله بن عمر أخبره : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم نهى عن أكل لحوم الضحايا بعد ثلاث . قال عبد الله بن أبي بكر فذكرت ذلك لعمره بنت عبد الرحمن فقالت : صدق سمعت عائشة أم المؤمنين تقول : دف ناس من أهل البادية حضرة الأضحى في زمان رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال : ادخروا الثلث وتصدقوا بما بقي فلما كان بعد ذلك قيل : يا رسول الله لقد كان الناس ينتفعون في ضحاياهم يحملون منها الودك ويتخذون منها الأسقية قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : وما ذاك ؟ - كما قال - قالوا : نهيت عن إمساك لحوم الأضاحي بعد ثلاث ؟ فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : إنما نهيتكم من أجل الدفاعة التي كانت دفت حضرة الأضحى فكلوا وتصدقوا وادخروا .

633. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Ebi Bekr od Abdullaha ibn Vakida, da mu je Abdullah ibn Omer, r.a., prenio da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio jedenje kurbanskog mesa nakon (što proteknu) tri dana (bajrama).³⁰

³⁰ S obzirom da je to bilo vrijeme neimaštine kada je vrlo mali broj ljudi imao mogućnosti zaklati kurban, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je

Abdullah ibn Ebi Bekr veli: "To sam spomenuo 'Amri bint Abdur-Rahman, pa je rekla: 'Istinu je rekao. Čula sam 'Aišu, r.a., majku pravovjernih, da kaže: 'Ljudi su navalili (u Medinu) u vrijeme bajrama za života Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa je naredio (onima koji su zaklali kurban): 'Trećinu zadržite, a podijelite kao sadaku ono što je preostalo!' Slijedeće godine je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., rečeno: 'Ljudi su prije imali (više) koristi od svojih kurbanda, topili su loj (salo) i od njihovih koža pravili mješine (za vodu).' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'A šta vas je spriječilo da i nadalje tako postupate', ili je nešto slično tome rekao. Oni odgovoriše: 'O Allahov Poslaniče, zabranio si nam držati kurbansko meso duže od tri dana.' A Allahov Poslanik, s.a.v.s., tada reče: 'To sam vam zabranio zbog skupine (gladnih i siromašnih) pridošlica koji su stigli (u Medinu) u vrijeme bajrama. Sada jedite, dijelite kao sadaku i ostavljajte (skladištite)!'"

٦٣٤ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الزبير المكي عن جابر بن عبد الله أنه أخبره : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم نهى عن أكل لحوم الضحايا بعد ثلاث . ثم قال بعد ذلك : كلوا وتزودوا وادخروا .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا بأس بالادخار بعد ثلاث والتزود وقد رخص في ذلك رسول الله صلى الله عليه وسلم بعد أن كان نهى عنه فقوله الآخر ناسخ للأول فلا بأس بالادخار والتزود من ذلك . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

634. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zubejr el-Mekki od Džabira ibn Abdullaha, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio jesti kurbansko meso nakon tri

---

tom zabranom skladištenja mesa omogućio da se ono što više podijeli drugima (siromasima) koji nisu klali kurbane. Kasnije se situacija promijenila, pa je on to dopustio.

dana, da bi nakon toga (slijedeće godine), kazao: “Jedite, snadbijte se i ostavljajte!”

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Ne smeta da se meso čuva i duže od tri noći, kao što nema smetnje da se njime snadbije. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je u tome dao olakšicu nakon što je to prethodno zabranio, tako da su njegove posljednje riječi (u vezi sa ovim pitanjem) derogirale prethodne, zato (konstatacija i zaključak je da) nema smetnje da se kurbansko meso čuva (skladišti) i da se njime snadbijeva. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٦٣٥ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الزبير المكي أن جابر بن عبد الله أخيره : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان ينهى عن أكل لحوم الضحايا بعد ثلاث ثم قال بعد ذلك : كلوا وادخروا وتصدقوا .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا بأس بأن يأكل الرجل من أضحيته ويدخر ويتصدق وما نحب له أن يتصدق بأقل من الثلث وإن تصدق بأقل من ذلك جاز .

635. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zubejr el-Mekki da mu je Džabir ibn Abdullah, r.a., rekao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranjivao jedenje kurbanskog mesa nakon tri dana, zatim je nakon toga rekao: “Jedite, ostavljajte i dijelite (meso) kao sadaku!”

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo. Nema smetnje da čovjek jede meso svoga kurbana, da ga ostavlja i dijeli kao sadaku, a nije nam drago da podijeli kao sadaku manje od jedne trećine, ali bilo bi dopušteno kada bi podijelio kao sadaku i manje od toga.”

٣ - (باب الرجل يذبح أضحيته قبل أن يغدو يوم الأضحى)

3. O čovjeku koji zakolje svoj kurban prvi dan Bajrama prije nego što ujutro pođe klanjati bajram-namaz

٦٣٦ - أخبرنا مالك أخبرني يحيى بن سعيد عن عباد بن تميم : أن عويمر بن أشقر ذبح أضحيته قبل أن يغدو يوم الأضحى وأنه ذكر ذلك لرسول الله صلى الله عليه وسلم فأمره أن يعود بأضحية أخرى .

قال محمد : وهذا نأخذ . إذا كان الرجل في مصر يصلي العيد فيه فذبح قبل أن يصلي الإمام فإنما هي شاة لحم ولا يجزئ من الأضحية ومن لم يكن في مصر وكان في بادية أو نحوها من القرى النائية عن المصر فإذا ذبح حين يطلع الفجر وحين تطلع الشمس أجزاءه . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله .

636. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od 'Abbada ibn Temima, da je 'Uvejmir ibn Eškar zaklao svoj kurbana prvi dan Bajrama prije nego što je ujutro pošao klanjati bajram-namaz, pa je to ispričao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., te mu je on naredio da ponovo zakolje drugi kurban.

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Čovjek koji živi u gradu u kome se klanja bajram-namaz, a zakolje kurban prije nego što imam klanja (bajram) namaz, to mu se računa kao ovca koju je zaklao radi mesa i ne može biti kurban.

A ko ne bude u gradu, nego bude u pustinji ili u nekom selu veoma udaljenom od grada, pa zakolje kurban kada nastupa zora ili kada izlazi sunce, to mu je dopušteno. Ovo je stav i Ebu Hanife, Allah mu se smilovao."³¹

³¹ Kurban se ne može klati prije klanjanja bajram-namaza u mjestima (gradovima i selima) gdje se taj namaz obavlja. Kada se radi o mjestima (koja su udaljena, ili) gdje se ne klanja bajram-namaz, onda Ebu Hanife smatra da klanje kurbana može početi od zore.

٤ - (باب ما يجزئ من الضحايا عن أكثر من واحد)

4. Koliko osoba može učestvovati u jednom kurbanu?

٦٣٧ - أخبرنا مالك أخبرنا عمارة بن صياد أن عطاء بن يسار أخبره أن أبا أيوب صاحب رسول الله صلى الله عليه وسلم أخبره قال : كنا نضحى بالشاة الواحدة يذبحها الرجل عنه وعن أهل بيته ثم تباهى الناس بعد ذلك فصارت مباحة .

قال محمد : كان الرجل يكون محتاجا فيذبح الشاة الواحدة يضحى بها عن نفسه فيأكل ويطعم أهله فأما شاة واحدة تذبح عن اثنين أو ثلاثة أضحية فهذا لا يجزئ ولا يجوز شاة إلا عن الواحد . وهو قول أبي حنيفة والعمامة من فقهاءنا .

637. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je 'Umare ibn Sajjad da mu je prenio 'Ata ibn Jesar, a njemu je ispričao Ebu Ejjub, r.a., ashab Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kazavši: **“Mi smo kao kurban prinosili jednu ovcu koju bi čovjek zaklao za sebe i za svoje ukućane, zatim su se ljudi nakon toga počeli nadmetati u hvalisanju, pa je postao (predmetom) hvalisanja (uobraženosti i oholosti).”**

Muhammed je rekao: “Kada je čovjek bio siromašan, tada bi zaklao jednu ovcu koju bi žrtvovao za sebe, pa se on hranio i nahranio bi svoju porodicu. Međutim, ovca koja se žrtvuje kao obavezni kurban za dvije ili tri osobe (koje su dužne zaklati kurban) nije dovoljna, nego je jedna ovca dovoljna samo za jednu osobu. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”³²

³² Kao na primjer, ako u jednoj porodici samo muž radi i privređuje za svoju porodicu, dovoljno je da zakolju jedan kurban, ali ako, na primjer, muž, žena i njihovo dijete privređuju i svako od njih ponaosob ispunjava uvjete da bi bio dužan zaklati kurban (odnosno posjeduju samostalne nisabe), onda nije dovoljan samo jedan kurban, nego je svako od njih troje obavezno klati kurban. Ipak, većina učenjaka smatra da je, u svakom slučaju, jedan kurban

٦٣٨ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الزبير المكي عن جابر بن عبد الله قال : نحرنا مع رسول الله صلى الله عليه وسلم بالحديبية البدنة عن سبعة والبقرة عن سبعة .

قال محمد : وبهذا نأخذ . البدنة والبقرة تجزئ عن سبعة في الأضحية والهدي متفرقين كانوا أو مجتمعين من أهل بيت واحد أو غيره . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا رحمهم الله .

638. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zubejr el-Mekki od Džabira ibn Abdullaha, r.a., da je rekao: **“Na Hudejbijji smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., zaklali devu za sedam osoba i kravu za sedam osoba.”**

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo. Deva i krava mogu biti žrtvovane kao kurban, kao i hedj (hadžski kurban koji se žrtvuje u Mekki), za (najviše) sedam osoba, bile one (te osobe) razdvojene ili sastavljene, stanovnici jedne kuće ili više njih. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٥ - (باب الذبائح)

5. Klanje životinja

٦٣٩ - أخبرنا مالك أخبرنا زيد بن أسلم عن عطاء بن يسار : أن رجلا كان يرعى لقمحة له بأحد فجاءها الموت فذكاها بشظاظ فسأل رسول الله صلى الله عليه وسلم عن أكلها فقال : لا بأس بما كلوها .

639. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Zejd ibn Eslem od 'Ata'a ibn Jesara, da je jedan čovjek na Uhudu čuvao (napasao) svoju devu koja je davala puno mlijeka, pa joj se primakla smrt, a on ju je uspio zaklati oštricom štapa.

dovoljan na sve ukućane, makar ih bilo stotinu, kako smatra Ševkani.

Upitao je Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o jedenju njenog mesa, te mu je odgovorio: "U redu je, jedite njeno meso!"

٦٤٠ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن رجل من الأنصار أن معاذ بن سعد أو سعد بن معاذ أخبره : أن جارية لكعب بن مالك كانت ترعى غنما له بسلع فأصيبت منها شاة فأدركتها ثم ذبحتها بحجر فسئل رسول الله صلى الله عليه وسلم عن ذلك فقال : لا بأس بما كلوها .
قال محمد : وبهذا نأخذ كل شيء أفرى الأوداج وأمر الدم فذبحت به فلا بأس بذلك إلا السن والظفر والعظم فإنه مكروه أن تذبح بشيء منه . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

640. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od jednog ensarije, da mu je Mu'az ibn S'ad, ili S'ad ibn Mu'az³³ prenio da je sluškinja K'aba ibn Malika čuvala njegove ovce na Sel'u (brdo pokraj Medine). Jednoj ovci se približio kraj, pa ju je sustigla i zaklala je (oštrim) kamenom. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je bio upitan o tome, te je rekao: "U redu je, jedite njeno meso!"

Muhammed je rekao: "Mi sve ovo prihvatamo. Ako izvršiš klanje onim (predmetom) što siječe vratne žile i pušta krv, to je uredu, izuzev zuba, nokta i kosti kojima je pokuđeno izvršiti klanje. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

٦٤١ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن سعيد بن المسيب أنه كان يقول : ما ذبح به إذا بضع فلا بأس به إذا اضطرت إليه .

³³ Prenosilac hadisa se dvoumi i nije siguran, pa je iznio obje mogućnosti.

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا بأس بذلك كله على ما فسرت لك وإن ذبح بسن أو ظفر متزوعين فأفرى الأوداج وأهر الدم أكل أيضا . وذلك مكروه فإن كانا متزوعين فإنما قتلها قتلا فهي ميتة لا تؤكل . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله تعالى .

641. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Se'ida ibnul-Musejjiba, **da je on govorio da, u slučaju kad si prinuđen, ne smeta bilo čime zaklati (životinju) ako taj predmet siječe (svojom oštricom).**

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Sve to (nabrojano) ne smeta, kao što sam ti prethodno objasnio. Ako bi klanje bilo izvršeno iščupanim zubom ili noktom, tako što se presijeku vratne žile i pusti krv, i tada bi bilo dopušteno jesti to meso, ali je to pokuđeno. A ako zub i nokat ne bi bili iščupani, nego je životinja ubijena (zubom ili noktom koji su na svojim prirodnim mjestima), onda je to strvina koju nije dopušteno jesti. Ovo je stav i Ebu Hanife."

٦ - (باب الصيد وما يكره أكله من السباع وغيرها)

6. O lovu i šta je zabranjeno konzumirati od divljači i drugih životinja

٦٤٢ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن أبي إدريس الخولاني عن أبي ثعلبة الخشني : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم نهى عن أكل كل ذي ناب من السباع .

642. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Ebu Idrisa el-Havlanija, a on prenio od Ebu S'alebea el-Hušenija, r.a., **da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio konzumiranje (mesa) svih zvijeri koje imaju očnjake."**

٦٤٣ - أخبرنا مالك حدثنا إسماعيل بن أبي حكيم عن عبيدة بن سفيان الحضرمي عن أبي هريرة عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال : أكل كل ذي ناب من السباع حرام .

قال محمد : وبهذا نأخذ . يكره أكل كل ذي ناب من السباع وكل ذي مخلب من الطير ويكره من الطير أيضا ما يأكل الجيف مما له مخلب أو ليس له مخلب . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا وإبراهيم النخعي .

643. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Isma'il ibn Ebi Hakim od 'Ubejde ibn Sufjana el-Hadramija, a on prenio od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Konzumiranje (mesa) svake zvijeri koja ima očnjake je haram.”**

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Zabranjeno je konzumirati meso svake zvijeri koja ima očnjake i meso svake ptice koja ima kandže. Također je zabranjeno konzumirati meso ptica koje se hrane lešinama, bez obzira imale one kandže ili ne. Ovo je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika, a uz njih i Ibrahima en-Neha'ija.”

٧ - (باب أكل الضب)

7. Konzumiranje mesa pustinjskoga bodljorepoga guštera

٦٤٤ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن أبي أمامة بن سهل بن حنيف عن عبد الله بن عباس عن خالد بن الوليد بن المغيرة : أنه دخل مع رسول الله صلى الله عليه وسلم بيت ميمونة زوج النبي صلى الله عليه وسلم فأتي بضب مخلوذ فأهوى إليه رسول الله صلى الله عليه وسلم يده فقال بعض النسوة اللاتي كن في بيت ميمونة : أخبروا رسول الله صلى الله عليه وسلم بما يريد أن يأكل منه فقلن :

هو ضب فرفع يده فقلت : أحرام هو ؟ قال : لا ولكنه لم يكن بأرض قومي فأجديني أعافه . قال : فاجترته فأكلت ورسول الله صلى الله عليه وسلم ينظر .

644. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Ebu 'Umame ibn Sehla ibn Hunejfa, a on od Abdullaha ibn 'Abbasa, koji je prenio od Halida ibnul-Velida ibnul-Mugire da je on ušao zajedno sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u kuću Vjerovjesnikove supruge Mejmune, r.a., pa je doneseno (meso) pečenog bodljorepoga guštera. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je pružio ruku da ga dohvati, a neka od njegovih supruga koja je bila u kući Mejmune reče: “Obavijestite Allahovog Poslanika, s.a.v.s., šta je to što je htio jesti.” Rečeno je: “To je gušterovo meso”, pa on skloni ruku (s mesa), a ja (Halid ibnul-Velid) rekoh: “Zar je to (konzumiranje mesa bodljorepoga guštera) zabranjeno?” On odgovori: “Nije, ali ga nije bilo u zemlji mog naroda (Mekki), pa ga ne volim konzumirati (gadi mi se).” Halid veli: “Ja sam ga povukao pred sebe i jeo, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., je to gledao.”

٦٤٥ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار عن عبد الله بن عمر أنه قال : نادى رجل رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال : يا رسول الله كيف ترى في أكل الضب ؟ قال : لست بأكله ولا محرمة . قال محمد : قد جاء في أكله اختلاف فأما نحن فلا نرى أن يؤكل .

645. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je rekao: “Jedan čovjek je dozvao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa ga je upitao: “O Allahov Poslaniče, šta kažeš za konzumiranje mesa bodljorepoga guštera?” On odgovori: “Ja ga ne konzumiram, niti ga zabranjujem.”

Muhammed veli: “O pitanju konzumiranja mesa bodljorepoga guštera postoji razilaženje (među šerijatskim pravnicima), a mi ne smatramo da se on može konzumirati.”

٦٤٦ - أخبرنا أبو حنيفة عن حماد عن إبراهيم النخعي عن عائشة : أنه أهدي لها ضب فأتاها رسول الله صلى الله عليه وسلم فسألته عن أكله فنهاها عنه فجاءت سائلة فأرادت أن تطعمها إياه فقال لها رسول الله صلى الله عليه وسلم : أتطعمينها مما لا تأكلين؟

646. Obavijestio nas je Ebu Hanife od Hammada, a on od Ibrahima, koji je prenio da je 'Aiši, r.a., bio poklonjen bodljorepi gušter. Kada joj je došao Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitala ga je o konzumiranju njegovog mesa, pa joj je to zabranio. Potom je došla prosjakinja, te je htjela nju nahraniti time, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., joj reče: "Zar ćeš je nahraniti nečim što ni ti sama ne konzumiraš?!"

٦٤٧ - أخبرنا عبد الجبار عن ابن عباس الهمداني عن عزيز بن مرثد عن الحارث عن علي بن أبي طالب كرم الله وجهه : أنه فهمى عن أكل الضب والضبغ . قال محمد : فتركه أحب إلينا . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله تعالى .

647. Obavijestio nas je Abdul-Džebbar da je Ibn 'Abbas el-Hemdani prenio od 'Aziza ibn Mersedaa, a on od El-Harisa, da je Alija ibn Ebi Talib, r.a., zabranio konzumiranje mesa bodljorepoga guštera i hijene.

Muhammed veli: "Zato (zbog navedenih hadisa) nama je apstinencija od njega draža od njegove konzumacije, a to je stav i Ebu Hanife, Allah mu se smilovao."

٨ - (باب ما لفظه البحر من السمك الطافي وغيره)

8. O uginuloj ribi i drugom što more izbaci na površinu

٦٤٨ - أخبرنا مالك حدثنا نافع أن ابن عبد الرحمن بن أبي هريرة سأل عبد الله بن عمر عما لفظه البحر ؟ فنهاه عنه ثم انقلب فدعا بمصحف فقرأ : { أحل لكم صيد

البحر وطعامه { قال نافع : فأرسلني إليه أن ليس به بأس فكله . قال محمد : وبقول ابن عمر الآخر نأخذ . لا بأس بما لفظه البحر وبما حسر عنه الماء إنما يكره من ذلك الطافي . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا رحمهم الله .

648. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi', da je Abdur-Rahman ibn Ebi Hurejre upitao Abdullaha ibn Omera, r.a., o onome što more izbaci, pa mu je to zabranio (konzumirati), te se nakon toga vratio svojoj kući, zatražio Mushaf i u njemu proučio: "Vama se dopušta da u moru lovite i da ulov jedete..."³⁴ Nafi' veli: "Pa me poslao njemu (Abdur-Rahmanu da mu kažem): U tome nema smetnje, pa ga možeš konzumirati."

Muhammed je rekao: "Mi prihvatamo ovo drugo mišljenje Ibn Omera. Nema smetnje u (konzumiranju) onoga što je more izbacilo i što voda, kada se povuče, ostavi iza sebe, nego je od toga pokuđeno ono što (mrtvo) pliva na površini. To je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnikâ."

٩ - (باب السمك يموت في الماء)

9. O ribi koja ugine u vodi

٦٤٩ - أخبرنا مالك أخبرنا زيد بن أسلم عن سعيد الجاري بن الجار قال : سألت ابن عمر عن الحيتان يقتل بعضها وبعضا ويموت صردا قال : ليس به بأس . قال : وكان عبد الله بن عمرو بن العاص يقول مثل ذلك .

قال محمد : وبهذا نأخذ . إذا ماتت الحيتان من حر أو برد أو قتل بعضها بعضا فلا بأس بأكلها فأما إذا ماتت ميتة نفسها فطفت فهذا يكره من السمك فأما سوى ذلك فلا بأس به .

³⁴ El-Ma'ide, 96.

649. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Zejd ibn Eslem od S'ada el-Džarija ibnul-Džara da je rekao: “**Upitao sam Ibn Omera, r.a., o ribama koje se međusobno poubijaju u borbi, kao i za onu koja uquine od hladnoće. Odgovorio mi je: “Nema smetnje (da je konzumiraš). A i Abdullah ibn 'Amr ibnul-'As je isto tako govorio.”**

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Ako ribe uginu od hladnoće, ili vrućine, ili, pak, budu ubijene u međusobnoj borbi, nema smetnje da se konzumiraju. Ali ako uquine sama (bez utjecaja nekog vanjskog faktora) i mrtva pliva na površini, onda je to riba koju je pokuđeno konzumirati, a sve ostalo, izuzev toga, nema smetnje da se konzumira.”

١٠ - (باب ذكاة الجنين ذكاة أمه)

10. Klanje ženke ima status klanja mladunčeta

٦٥٠ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع أن عبد الله بن عمر كان يقول : إذا نحرقت الناقة فذكاة ما في بطنها ذكاتها إذا كان قد تم خلقه ونبت شعره فإذا خرج من بطنها ذبح حتى يخرج الدم من جوفه .

650. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Abdullah ibn Omer, r.a., govorio: “**Kada se zakolje deva, onda njeno klanje važi i za ono što je u njenoj utrobi ako je upotpunjene fizionomije i izrasle dlake. Ali ako izađe iz njene utrobe, zaklat će se kako bi krv istekla iz njega.”**

٦٥١ - أخبرنا مالك أخبرنا يزيد بن عبد الله بن قسيط عن سعيد بن المسيب أنه كان يقول : ذكاة ما كان في بطن الذبيحة ذكاة أمه إذا كان قد نبت شعره وتم خلقه .

قال محمد : وبهذا نأخذ إذا تم خلقه فذكاته في ذكاة أمه فلا بأس بأكله . فأما أبو حنيفة فكان يكره أكله حتى يخرج حيا فيذكي وكان يروي عن حماد عن إبراهيم أنه قال : لا تكون ذكاة نفس ذكاة نفسين .

651. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jezid ibn Abdullah ibn Kusejt da je Se'id ibnul-Musejjib govorio: **“Klanjem ženke, zaklano je i mladunče u njenoj utrobi, ako mu je dlaka izrasla i tijelo formirano.”**

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Ako tijelo bude formirano, onda, klanjem ženke, smatra se da je i mladunče šerijatski zaklano, pa nema smetnje da se ono konzumira.

A Ebu Hanife je smatrao da je to pokuđeno konzumirati sve dok ne dođe na svijet živo pa se zakolje. Prenosio je od Hammada da je Ibrahim (En-Neha'i) rekao: **'Klanje jedne životinje ne može biti klanje za dvije životinje.'** “

١١ - (باب أكل الجراد)

11. Konzumiranje skakavaca

٦٥٢ - أخبرنا مالك حدثنا عبد الله بن دينار عن عبد الله بن عمر عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه أنه سئل عن الجراد ؟ فقال : وددت أن عندي قفعة من جراد فأكل منه .

قال محمد : وبهذا نأخذ . فجراد ذكي كله لا بأس بأكله إن أخذ حيا أو ميتا وهو ذكي على كل حال . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

652. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar od Abdullaha ibn Omera, a on prenio da je Omer ibnul-Hattab, r.a., bio upitan o (konzumiranju) skakavaca, pa je rekao: **“Volio bih da imam korpu skakavaca pa da ih jedem (da se njima nahranim).”**

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Nema smetnje u konzumiranju skakavaca, bili oni uhvaćeni živi ili mrtvi. (Samim hvatanjem, ulovom) oni su svakako (šerijatski) dopušteni za jelo. To je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”

١٢ - (باب ذبائح نصارى العرب)

12. Meso životinja koje su zaklali arapski kršćani

٦٥٣ - أخبرنا مالك أخبرنا ثور بن زيد الديلي عن عبد الله بن عباس أنه سئل عن ذبائح نصارى العرب؟ فقال: لا بأس بها وتلا هذه الآية { ومن يتولهم منكم فإنه منهم } . قال محمد : وبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعامه .

653. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Sevr ibn Zejd ed-Dejli da je Abdullah ibn 'Abbas, r.a., upitan o mesu životinja koje zakolju arapski kršćani, pa je odgovorio: “U tome nema smetnje”, i proučio je ovaj ajet: “Njihov je onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati.”³⁵

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”

١٣ - (باب ما قتل الحجر)

13. O onome što bude ubijeno kamenom

٦٥٤ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع قال : رميت طائرین بحجر وأنا بالجرف فأصبتهما فأما أحدهما فمات فطرحه عبد الله بن عمر وأما الآخر فذهب عبد الله يذكيه بقدم فمات قبل أن يذكيه فطرحه أيضا .

³⁵ El-Ma'ide, 51.

قال محمد : وبهذا نأخذ . ما رمي به الطير فقتل به قبل أن تدرك ذكاته لم يؤكل إلا أن يحرق أو يبضع فإذا حرق وبضع فلا بأس بأكله وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

654. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi': "Gađao sam kamenom dvije ptice u Džurufu (mjesto u blizini Medine), pa sam ih pogodio. Jedna od njih je uginula, pa ju je Abdullah ibn Omer, r.a., bacio, a za drugom je potrčao s nožem, ali je i ona uginula prije nego što ju je stigao zaklati, te je i nju bacio."

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Onu pticu koja bude ubijena bačenim predmetom prije nego što se stigne propisno zaklati, nije dopušteno konzumirati (jesti), osim ako (kamen) probija ili siječe (svojom ošrom ivicom), onda ne smeta da se ona konzumira (jede). Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

١٤ - (باب الشاة وغير ذلك تذكى قبل أن تموت)

14. O klanju ovce i drugih životinja prije nego što uginu

٦٥٥ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن أبي مرة أنه سأل أبا هريرة عن شاة ذبحها فتحرك بعضها ؟ فأمره بأكلها ثم سأل زيد ابن ثابت فقال : إن الميتة لتتحرك وفهاه .

قال محمد : إذا تحركت تحركا : أكبر الرأي فيه والظن أنها حية أكلت وإذا كان تحركها شبيها بالاختلاج وأكبر الرأي والظن في ذلك أنها ميتة لم تؤكل .

655. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Ebu Murre da je on upitao Ebu Hurejru, r.a., o ovci koja je zaklana (a prije klanja) se micao dio njenog tijela, pa mu je naredio da je konzumira (jede).

Zatim je postavio pitanje i Zejdu ibn Sabitu, r.a., koji mu je rekao: “Zaista se uginula životinja (strv) pomjera”, pa mu je to zabranio.”

Muhammed je rekao: “Ako se bude jako vrtila, pa prevlada mišljenje da je živa, dopušteno mu je njeno konzumiranje (nakon što je zakolje), a ako njeno micanje bude slično grču i prevlada mišljenje u tome da je uginula (prije klanja), nije dozvoljeno njeno konzumiranje.”

١٥ - (باب الرجل يشتري اللحم فلا يدري أذكي هو أم غير ذكي)

15. O čovjeku koji kupi meso (životinje), ne znajući je li zaklana na šerijatski način, ili nije

٦٥٦ - أخبرنا مالك أخبرنا هشام بن عروة عن أبيه أنه قال سئل رسول الله صلى الله عليه وسلم فقيل : يا رسول الله إن ناسا من أهل البادية يأتون بلحمان فلا ندري هل سموا عليها أم لا ؟ قال فقال : رسول الله صلى الله عليه وسلم : سموا الله عليها ثم كلوها .

قال : وذلك في أول الإسلام .

قال محمد : وبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة إذا كان الذي يأتي بها مسلما أو من أهل الكتاب فإن أتى بذلك مجوسي وذكر أن مسلما ذبحه أو رجلا من أهل الكتاب لم يصدق ولم يؤكل بقوله .

656. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Hišam ibn 'Urve od svoga oca, koji je rekao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je upitan: 'O Allahov Poslaniče, neki beduini nam donose meso, a mi ne znamo da li su spomenuli (Allahovo) ime (prilikom klanja), ili nisu, (pa da li nam je dopušteno konzumirati to meso)?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., je odgovorio: 'Vi

spomenite Allahovo ime (proučite bismillu), a zatim ga konzumirajte!', a to je bilo u ranom periodu islama.”

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife. Ako bi to meso donio musliman ili sljedbenik Knjige (jevrej, kršćanin), (onda je to meso dopušteno konzumirati). A ako bi to (meso) donio vatropoklonik (medžusija) i spomenuo da je klanje izvršio musliman ili sljedbenik Knjige, neće mu se vjerovati, niti je dopušteno konzumiranje na osnovu njegovih riječi.”

١٦ - (باب صيد الكلب المعلم)

16. Lov uz pomoć dresiranog psa (lovačkog kera)

٦٥٧ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع أن عبد الله بن عمر كان يقول : في الكلب المعلم :

كل ما أمسك عليك وإن قتل أو لم يقتل .

قال محمد : وبهذا تأخذ . كل ما قتل وما لم يقتل إذا ذكيت ما لم يأكل منه فإن أكل

فلا تأكل فإنما أمسكه على نفسه . وكذلك بلغنا عن ابن عباس رضي الله تعالى عنه .

وهو قول أبي حنيفة والعامية من فقهاءنا رحمهم الله .

657. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Abdullah ibn Omer, r.a., govorio o pitanju lova uz pomoć dresiranog psa: “Konzumiraj ono što ti ulovi (donese), bez obzira ubio (lovinu), ili je ne ubio.”

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Konzumiraj ono što ubije, i ono što ne ubije, pod uvjetom da obaviš šerijatsko klanje one životinje od koje (pas) nije ništa jeo, a ako bi jeo nešto od nje, nije je dopušteno konzumirati, jer ju je ulovio

za sebe. To je do nas stiglo predajom od Ibn 'Abbasa, r.a., a i stav je Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”³⁶

١٧ - (باب العقيقة)

17. 'Akika³⁷ (kurban koji se kolje povodom rođenja djeteta, i drugi obredi u vezi s tim)

٦٥٨ - أخبرنا مالك حدثنا زيد بن أسلم عن رجل من بني ضمرة عن أبيه أن النبي صلى الله عليه وسلم سئل عن العقيقة ؟ قال : لا أحب العقوق فكأنه إنما كره الاسم وقال : من ولد له ولد فأحب أن ينسك عن ولده فليفعل .

658. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Zejd ibn Eslem od nekog čovjeka iz plemena Benu Damre, a on od svoga oca, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., upitan o 'akiki, pa je rekao: “Ne volim 'ukuk (neposlušnost)”, pa kao da nije volio naziv. Još je rekao: “Kome se rodi dijete, pa bude želio zaklati kurban za svoje dijete, neka to učini!”

³⁶ Allah, dž.š., je rekao: „Pitaju te šta im se dopušta. Reci: 'Dopuštaju vam se sva lijepa jela i ono što vam ulove životinje koje ste lovu podučili, onako kako je vas Allah naučio. Jedite ono što vam one uhvate i spomenite Allahovo ime pri tome (kada ih puštate u lov) i bojte se Allaha, jer, Allah, zaista, brzo sviđa račune.” (El-Ma'ide, 4.)

³⁷ 'Akika podrazumijeva da se sedmi dan po rođenju zakolju dva kurbana za muško novorođenče, a jedno za žensko novorođenče. To je, po mišljenju većine islamskih pravnika, sunnet za onoga ko je u mogućnosti. Jedan dio pravnika, među kojima je Malik ibn Enes, smatraju da se za muško i žensko novorođenče kolje po jedan kurban. Osim toga, novorođenčetu se obrije kosa i podijeli sadaka u vrijednosti težine kose, da mu se ime i prouči mu se ezan na desno a ikamet na lijevo uho.

٦٥٩ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد الله بن عمر أنه لم يكن يسأله أحد من أهله عقيقة إلا أعطاه إياه وكان يعق عن ولده بشاة شاة عن الذكر والأنثى .

659. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da kada bi neko iz familije Abdullaha ibn Omera, r.a., tražio ovcu koju bi zaklali kao 'akiku, on bi im je davao, a zaklao bi za svoju djecu po jednu ovcu, za muško i žensko dijete.

٦٦٠ - أخبرنا مالك أخبرنا جعفر بن محمد بن علي عن أبيه أنه قال : وزنت فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه وسلم شعر حسن وحسين رضي الله عنهما وزينب وأم كلثوم فتصدقت بوزن ذلك فضة .

660. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Dž'afer ibn Muhammed ibn 'Ali od svoga oca da je rekao: "Fatima, r.a., kćerka Allahovog Poslanika, s.a.v.s., je vagala (obrijanu) kosu Hasana, Husejna, Zejnebe i Ummu Kulsume, r.a., pa je shodno težini (kose), dijelila sadaku u srebru."

٦٦١ - أخبرنا مالك أخبرني ربيعة بن أبي عبد الرحمن عن محمد بن علي بن حسين أنه قال : وزنت فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه وسلم شعر حسن وحسين فتصدقت بوزنه فضة .

قال محمد : أما العقيقة فبلغنا أنها كانت في الجاهلية وقد فعلت في أول الإسلام ثم نسخ الأضحى كل ذبح كان قبله ونسخ صوم شهر رمضان كل صوم كان قبله ونسخ غسل الجنابة كل غسل كان قبله ونسخت الزكاة كل صدقة كان قبلها . كذلك بلغنا .

661. Obavijestio nas je Malik, pričao mi je Rebi'a ibn Ebi Abdur-Rahman od Muhammeda ibn Alije ibn Husejna da je rekao: "Fatima, r.a., kćerka Allahovog Poslanika, s.a.v.s., je vagala (obrijanu) kosu Hasana, Husejna, Zejnebe i Ummu

Kulsume, r.a., pa je shodno težini (kose), dijelila sadaku u srebru."

Muhammed ističe: "Što se tiče 'akike, do nas je stiglo da je ona bila (uobičajena) u džahilijetu. Ona se praktikovala i u prvo doba islama, zatim je propisivanje kurbana derogiralo sve povode klanja koji su bili prije njega, kao što je post mjeseca ramazana derogirao sve vrste posta koje su bile prije njega, i kao što je propisivanje gusula (šerijatskog kupanja) derogiralo sve vrste kupanja koje je bilo prije njega, te kao što je propisivanje zekata derogiralo sve vrste sadake koje su bile prije njega. Tako je do nas stiglo."

١٨ - (أبواب الديات)

18. O krvarinama za ubistvo³⁸, ili za nanesene povrede

٦٦٢ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن أبي بكر أن أباه أخبره عن الكتاب الذي كان رسول الله صلى الله عليه وسلم كتبه لعمر بن حزم في العقول فكتب أن في النفس مائة من الإبل وفي الأنف إذا أو أوعيت جدعا مائة من الإبل وفي الجائفة ثلث النفس وفي المأمومة مثلها وفي العين خمسين وفي اليد خمسين وفي الرجل خمسين وفي كل إصبع مما هنالك عشر من الإبل وفي السن خمس من الإبل وفي الموضحة خمس من الإبل . قال محمد : وهذا كله نأخذ وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

662. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Ebi Bekr da ga je njegov otac obavijestio o pismu koje je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao 'Amru ibn Hazmu po pitanju krvarine, pa mu je u njemu pisao: "Da za ubijenu osobu (krvarina je) stotinu deva, za nos koji bude u potpunosti odsječen (krvarina je) stotinu deva, za ubod koji prodire u utrobu (duboka rana od uboda krvarina je) trećina odštete za ubistvo, za duboku ranu na glavi koja dopire do mozga isto toliko, za iskopano oko (krvarina je) pedeset (deva), i za ruku (krvarina je) pedeset (deva), i za nogu (krvarina je) pedeset (deva), za svaki prst krvarina je deset

³⁸ Allah, dž.š., kaže: „Nezamislivo je da vjernik ubije vjernika, to se može samo dogoditi nehotice. Onaj ko ubije vjernika nehotice mora osloboditi ropstva jednog roba vjernika i predati krvarinu (odštetu) porodici njegovoj, a oslobođen je krvarine (odštete) jedino ako oni oproste. Ako on pripada narodu koji vam je neprijatelj, a sam je vjernik, mora osloboditi ropstva jednog roba vjernika, a ako pripada narodu s kojim ste u savezu, mora dati krvarinu porodici njegovoj i osloboditi ropstva jednog roba vjernika. Ne nađe li (sredstava) mora uzastopce postiti dva mjeseca da bi mu Allah primio pokajanje. A Allah sve zna i mudar je.” (En-Nisa', 92.)

deva, a za zub pet deva, i isto toliko za lakšu povredu glave (koja ne dovodi do pucanja lobanje)."

Muhammed veli: "Mi sve ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika."

١٩ - (باب الدية في الشفتين)

19. Krvarina za nanošenje povreda usni

٦٦٣ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن سعيد بن مسيب أنه قال : في الشفتين الدية فإذا قطعت السفلى ففيها ثلث الدية .

قال محمد : ولسنا نأخذ بهذا الشفتان سواء في كل واحدة منهما نصف الدية ألا ترى أن الخنصر والإبهام سواء ومنفعتهما مختلفة . وهذا قول إبراهيم النخعي وأبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

663. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Se'ida ibnul-Musejjiba, r.a., da je rekao: **"O pitanju povrede usni, postoji krvarina. Ako bi donja usna bila odsječena, za nju je odšteta trećina punog iznosa krvarine (od stotinu deva)."**

Muhammed je rekao: "Mi ovo ne prihvatamo. Usne se jednako posmatraju (pravno tretiraju kada se radi o plaćanju krvarine), tako da je za svaku usnu krvarina u visini pola punog iznosa krvarine (za svaku odsječenu usnu po pedest deva). Zar ne vidiš da se mali prst i palac jednako posmatraju (odnosno pravno tretiraju) iako su njihove koristi različite (za čovjeka). Ovo je stav Ibrahima en-Neha'ija, Ebu Hanife i većine naših pravnika."

٢٠ - (باب دية العمد)

20. Krvarina za namjerno ubistvo³⁹

٦٦٤ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب قال : مضت السنة أن العاقلة لا تحمل شيئا من دية العمد إلا أن تشاء .

قال محمد : وبهذا نأخذ .

664. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab: **“Uobičajena je praksa (Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i njegovih ashaba, r.a.) da agnati ubice (rodbina sa njegove očeve strane) ne snosi ništa od krvarine za namjerno ubistvo, osim ako to oni budu htjeli.”**⁴⁰

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo.”

٦٦٥ - أخبرنا عبد الرحمن بن أبي الزناد عن أبيه عن عبيد الله بن عبد الله بن عتبة بن مسعود عن ابن عباس قال: لا تعقل العاقلة عمدا ولا صلحا ولا اعترافا ولا ما جنى المملوك .

قال محمد وبهذا نأخذ وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

665. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdur-Rahman ibn Ebiz-Zinad od svoga oca, a on od 'Ubejdullaha ibn Abdullaha ibn 'Utbe ibn Mes'uda, koji je prenio od Ibn 'Abbasa, r.a., da je rekao: **“Agnati ubice (njegova rodbina sa očeve strane) ne snosi teret odštete za namjerno ubistvo, ne snosi ni**

³⁹ Allah, dž.š., kaže: „Onome koji hotimično ubije vjernika kazna će biti džehennem, u kome će vječno ostati. Allah će na njega gnjev Svoj spustiti i proklet će ga i patnju mu veliku pripremiti.” (En-Nisa', 93.)

⁴⁰ Sve posljedice i konsekvence snosi ubica.

teret odštete u slučaju vansudske nagodbe, niti odštete za priznanje (krivice). Također, porodica gospodara ne snosi teret odštete za namjerno ubistvo koje je počinio njegov rob.”

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”

٢١ - (باب دية الخطأ)

21. Krvarina za nenamjerno ubistvo (iz nehata)

٦٦٦ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن سليمان بن يسار أنه كان يقول : في دية الخطأ عشرون بنت مخاض وعشرون بنت لبون وعشرون ابن لبون وعشرون حقة وعشرون جذعة .

قال محمد : ولسنا نأخذ بهذا ولكننا نأخذ بقول عبد الله بن مسعود . وقد رواه ابن مسعود عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه قال : دية الخطأ أخماس عشرون بنت مخاض وعشرون ابن مخاض وعشرون بنت لبون وعشرون حقة وعشرون جذعة أخماس وإنما خالفنا سليمان بن يسار في الذكور فجعلها من بني اللبون وجعلها عبد الله بن مسعود من بني مخاض وهو قول أبي حنيفة مثل قول ابن مسعود .

666. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Sulejmana ibn Jesara da je on govorio: “**Za nenamjerno ubistvo odšteta je dvadeset deva u drugoj godini života, dvadeset deva u trećoj godini, dvadeset mužjaka u trećoj godini, dvadeset deva u četvrtoj godini i dvadeset deva u petoj godini života.**”

Muhammed je rekao: “Mi ovo ne prihvatamo, nego uzimamo riječi Abdullaha ibn Mes'uda, r.a., u kojima on kaže da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: '**Odšteta za nenamjerno ubistvo je u petinama: dvadeset deva u drugoj godini života,**

dvadeset mužjaka u drugoj godini, dvadeset deva u trećoj godini, dvadeset deva u četvrtoj godini i dvadeset deva u petoj godini.' Stav Sulejmana ibn Jesara se od našega razlikuje u preciziranju muških deva, tako da je on smatrao da su to mužjaci u trećoj godini, a Abdullah ibn Mes'ud je smatrao da su to mužjaci u drugoj godini. Ovo je stav i Ebu Hanife, koji je identičan stavu Ibn Mes'uda, r.a.”

٢٢ - (باب دية الأسنان)

22. Odšteta za izbijene zube

٦٦٧ - أخبرنا مالك أخبرنا داود بن الحصين أن أبا غطفان أخبره أن مروان بن الحكم أرسله إلى ابن عباس يسأله ما في الضرس ؟ فقال : إن فيه خمسا من الإبل قال : فردني مروان إلى ابن عباس فقال : فلم تجعل مقدم الفم مثل الأضراس ؟ قال : فقال ابن عباس : لولا أنك لا تعتبر إلا بالأصابع عقلها سواء .

قال محمد : وبقول ابن عباس نأخذ عقل الأسنان سواء وعقل الأصابع سواء في كل إصبع عشر من الدية وفي كل سن نصف عشر من الدية وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

667. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Davud ibnul-Husajn da mu je prenio Gatafan kako ga je Mervan ibnul-Hakem poslao kod Ibn 'Abbasa, r.a., da ga upita kolika je odšteta za (izbijeni) kutnjak. Abdullah ibn 'Abbas, r.a., je odgovorio da je odšteta za njega pet deva. Gatafan veli: “Mervan me je ponovo poslao Ibn 'Abbasu, r.a., kazavši mu: 'Zašto si dao isti status sjekutićima (prednjim zubima) kao kutnjacima?’ Ibn 'Abbas mu je odgovorio: 'Dovoljno bi ti bilo da shvatiš da se zubi računaju kao i prsti, stoga je i odšteta za njih ista.’“

Muhammed je rekao: "Mi prihvatamo ove riječi Ibn 'Abbasa, r.a. Odšteta za zube je ista, kao što je ista odšteta i za prste; za svaki prst plaća se jedna desetina punog iznosa odštete (deset deva), a za svaki zub se plaća jedna dvadesetina punog iznosa odštete (pet deva). Ovo je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika."

٢٣- (باب أرش السن السوداء والعين القائمة)

23. Obeštećenje za oštećeni zub i za izbijeno oko

٦٦٨ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أن سعيد بن المسيب كان يقول : إذا أصيبت السن فاسودت ففيها عقلها تاما .

قال محمد : وبهذا نأخذ إذا أصيبت السن فاسودت أو احمرت أو اخضرت فقد تم عقلها وهو قول أبي حنيفة .

668. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je Se'id ibnul-Musejjib govorio: "Ako se povrijedi zub pa on pocrni (od udarca), to povlači za sobom potpuni iznos odštete za zub (pet deva)."

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Ako zub bude povrijeđen, pa pocrni ili pocrveni ili pozeleni, za to je predviđen puni iznos odštete, a to je stav i Ebu Hanife."

٦٦٩ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن سليمان بن يسار أن زيد بن ثابت كان يقول : في العين القائمة إذا فقتت مائة دينار .

قال محمد : ليس عندنا فيها أرش معلوم ففيها حكومة عدل فإن بلغت الحكومة مائة دينار أو أكثر من ذلك كانت الحكومة فيها وإنما نضع هذا من زيد بن ثابت لأنه حكم بذلك .

669. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Sulejmana ibn Jesara, **kako je Zejd ibn Sabit, r.a., govorio da je odšteta za izbijeno oko stotinu (zlatnih) dinara.**

Muhammed je rekao: "Kod nas nema određene naknade za oko, nego se vrši pravedna procjena⁴¹, pa ako procjena za to bude u iznosu od stotinu (zlatnih) dinara, ili više od toga, po toj procjeni se i postupa. Mi smo ovaj iznos koji je kazao Zejd ibn Sabit okvirno fiksirali, jer je on tako presudio."

٢٤ - (باب النفر يجتمعون على قتل واحد)

24. O grupi koja zajedno izvrše ubistvo jedne osobe

٦٧٠ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن سعيد بن المسيب : أن عمر بن الخطاب قتل نفرا - خمسة أو سبعة - برجل قتلوه قتل غيلة وقال : لو تمالأ عليه أهل صنعاء قتلتهم به .

قال محمد : وبهذا نأخذ إن قتل سبعة أو أكثر من ذلك رجلا عمدا قتل غيلة أو غير غيلة ضربوه بأسيا فهم حتى قتلوه قتلوا به كلهم وهو قول أبي حنيفة والعامية من فقهاءنا رحمهم الله .

670. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Se'ida ibnul-Musejjiba, **da je Omer ibnul-Hattab, r.a., naredio smaknuće grupe od pet ili sedam osoba koji su počinili ubistvo jedne osobe, na perfidan način, i tom prilikom je rekao: "Kada bi svi stanovnici San'e (u Jemenu)**

⁴¹ Procjena se izvrši tako što se kod većine pravnika usporedi vrijednost roba koji ima oči sa onim robom koji je bez jednog oka, pa se uzme ta razlika kao iznos naknade za oko, ili se ispita koliko je potrebno da se posljedice saniraju, pa se podmirenje tih troškova smatra naknadom za nanesenu štetu.

učestvovali i potpomagali se u njegovom ubistvu, ja bih izvršio odmazdu i sve ih pogubio.”

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Ako sedmerica ili više njih budu učestvovali u namjernom ubistvu jednog čovjeka, bilo to ubistvo na perfidan i tajnovit način, ili ne, a to su izvršili (naprimjer) udarajući ga (oštricama) sablji sve dok ga nisu dokrajčili, (kazna je za njih) da će svi biti smaknuti. Ovo je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”

٢٥- (باب الرجل يرث من دية امرأته والمرأة ترث من دية زوجها)

25. Čovjek naslijeđuje dio krvarine svoje supruge, a i supruga naslijeđuje dio krvarine svoga muža

٦٧١ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب أن عمر بن الخطاب نشد الناس بمضى : من كان عنده علم في الدية أن يخبرني به فقام الضحاك بن سفيان فقال : كتب إلي رسول الله صلى الله عليه وسلم في أشيم الضبي أن ورث امرأته من دية فقال عمر : ادخل الخباء حتى آتيك فلما نزل أخبره الضحاك بن سفيان بذلك فقضى به عمر بن الخطاب .

قال محمد : وبهذا نأخذ لكل وارث في الدية والدم نصيب امرأة كان الوارث أو زوجا أو غير ذلك . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

671. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab da je Omer ibnul-Hattab, r.a., zahtijevao od ljudi na Mini (tokom hadždža) da onaj ko bude znao propise o krvarini ima obavezu to mu prenijeti, pa je ustao Dahhak ibn Sufjan, r.a., (koji je stajao izvan šatora) i rekao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je poslao pismo u vezi s Ešjemom ed-Dibabijem, naredivši mi: 'Daj njegovoj supruzi dio od njegove krvarine!'” “Omer mu reče: “Uđi u šator i sačekaj dok dođem!” Kada je Omer

došao, Dahhak ibn Sufjan mu je to ponovo ispričao, pa je Omer ibnul-Hattab, r.a., po tome presudio.”

Muhammed ističe: “Mi ovo prihvatamo. Svaki nasljednik ima pravo na dio od odštete kao i pravo glasa u zahtijevanju odmazde, bio taj nasljednik žena, muž ili neko treći. To je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”

٢٦- (باب الجروح وما فيها من الأرش)

26. O povredama i njihovim krvarinama

٦٧٢ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن سعيد بن المسيب قال : في كل نافذة في عضو من الأعضاء ثلث عقل ذلك العضو .

قال محمد : في ذلك أيضا حكومة عدل وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

672. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je Se'id ibnul-Musejjib rekao: “**Za svaku prostrijelnu ranu naknada je trećina (od pune) odštete za taj dio tijela.**”

Muhammed veli: “I ovdje se, također, donosi pravedna procjena, a to je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٢٧- (باب ذية الجنين)

27. Odšteta za pobačaj

٦٧٣ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن سعيد بن المسيب : أن رسول الله قضى في الجنين يقتل في بطن أمه بغرة عبد أو وليدة فقال الذي قضى عليه : كيف أغرم من لا شرب ولا أكل ولا نطق ولا استهل ومثل ذلك يطل قال : فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : إنما هذا من أخوان الكهان .

673. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Se'ida ibnul-Musejjiba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u slučaju (nasilnog) ubistva zametka (djeteta) u utrobi majke, presudio da je odšteta za to vrijednost (jednog) roba ili robinje. Onaj kome je presuda izrečena reče: "Kako ću isplatiti taj iznos za onoga koji nije ni jeo, niti pio, i koji nije (nijedne riječi) izustio, niti zaplakao? Za takvog ne važi propis odštete." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Zaista je ovaj (jedan) od vračareve⁴² braće."

٦٧٤ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن أبي سلمة بن عبد الرحمن عن أبي هريرة : أن امرأتين من هذيل استبتا في زمان رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمت إحداهما الأخرى فطرحت جنينها فقضى فيه رسول الله صلى الله عليه وسلم بغرة عبد أو وليدة .

قال محمد : وبهذا نأخذ إذا ضرب بطن المرأة الحرة فألقت جنينا ميتا ففيه غرة عبد أو أمة أو خمسون دينارا أو خمس مائة درهم نصف عشر الدية فإن كان من أهل الإبل أخذ منه خمس من الإبل وإن كان من أهل الغنم أخذ منه مائة من الشاة نصف عشر الدية .

674. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Ebu Seleme ibn Abdur-Rahmana, a on od Ebu Hurejre, r.a., da su se zavadile dvije žene iz Huzejla, u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa je jedna od njih pogodila (kamenom) drugu, koja je pobacila (abortirala), te je Allahov Poslanik, s.a.v.s., presudio da se isplati odšteta u vrijednosti jednog roba ili robinje.

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Ako bude nanesen udarac slobodnoj ženi u predjelu stomaka, pa to izazove (spontani) pobačaj, za to djelo je predviđena odšteta u vrijednosti

⁴² Jer je govorio rimujući svoje riječi i tom rimom je želio zadiviti Poslanika, s.a.v.s., pa tako izbjeći primjenu šerijatskog propisa.

jednog roba ili robinje, ili (u protuvrijednosti od) pedeset (zlatnih) dinara, ili petsto, (srebrnih) dirhema, što je petina (potpunog) iznosa odštete (od stotinu deva). Ako bi onaj koji je dužan isplatiti odštetu bio stočar koji posjeduje deve, od njega će se uzeti pet deva, a ako je vlasnik stada ovaca, od njega će se uzeti stotinu ovaca, što predstavlja jednu petinu (potpunog) iznosa odštete.”

٢٨- (باب الموضحة في الوجه والرأس)

28. O posjekotini na licu i na glavi

٦٧٥ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن سليمان بن يسار أنه قال في الموضحة في الوجه : إن لم تعب الوجه مثل ما في الموضحة في الرأس .

قال محمد : الموضحة في الوجه والرأس سواء في كل واحدة نصف عشر الدية وهو قول إبراهيم النخعي وأبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

675. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je Sulejman ibn Jesar rekao u vezi s posjekotinom na licu: „Ako ona ne ostavlja ožiljak na licu, onda je obim odštete identičan posjekotini koja bude u predjelu glave.“

Muhammed je rekao: “Nema razlike između posjekotine na licu i na glavi. Obje rane povlače za sobom petinu iznosa pune odštete (dije). Ovo je stav Ibrahima en-Neha'ija, Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٢٩ - (باب البئر جبار)

29. O povredi za koju nema odštete

٦٧٦ - أخبرنا مالك حدثنا ابن شهاب عن سعيد بن المسيب وعن أبي سلمة بن عبد الرحمن عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : جرح العجماء جبار والبئر جبار والمعدن جبار وفي الركاز الخمس .

قال محمد : وبهذا تأخذ . والجبار الهدر والعجماء الدابة المنفلتة تجرح الإنسان أو تعقره والبئر والمعدن الرجل يستأجر الرجل يحفر له بئرا ومعدنا فيسقط عليه فيقتله فذلك هدر . وفي الركاز الخمس و الركاز ما استخراج من المعدن من ذهب أو فضة أو رصاص أو نحاس أو حديد أو زبيق ففيه الخمس وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

676. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Se'ida ibnul-Musejjiba, a on od Ebu Seleme ibn Abdur-Rahmana, a on je prenio Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Za povredu koju nanese životinja, nema odštete, za (iskopani) bunar (u koji neko upadne), nema odštete, i za (nesreću) u rudniku, nema odštete⁴³, a na pronađeno blago se izdvaja jedna petina (zekata).”**

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo. Riječ 'džubar' znači prolivena krv za koju ne postoji odšteta, a riječ 'adžma' ima značenje životinje koja se otrgne i nanese tjelesne povrede čovjeku, ili ga ujede. Što se tiče bunara i rudnika, (primjer za to je) čovjek koji unajmi drugu osobu da mu iskopa bunar ili neku rudu, pa bude zatrpan (zemljom koja se strovali na njega) i umre,

⁴³ Smatram da u današnjim uslovima država kao vlasnik rudnika ima obavezu i odgovornost da osigura sve neophodne uvjete koji će omogućiti rudarima da budu maksimalno zaštićeni na radu i da u slučaju nesreće, kojoj je uzrok neadekvatan pristup vlasnika rudnika i njegova neodgovornost, oni i njihove porodice budu zbrinute, a otšteta isplaćena. A Allah najbolje zna.

to se tretira smrću za koju nema odštete. A na rudno bogatstvo (koje bude izvađeno iz zemlje) daje se jedna petina (zekata). Pod pojmom 'rikaz' misli se na izvađenu rudu zlata, srebra, olova, bakra, željeza, žive (nafte i sl.), iz koje se mora izdvojiti jedna petina (zekata). Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.

٦٧٧ - أخبرنا مالك حدثنا ابن شهاب عن حازم بن سعيد بن محيصة : أن ناقه للبراء بن عازب دخلت حائطا لرجل فأفسدت فيه فقضى رسول الله صلى الله عليه وسلم أن على أهل الحائط حفظها بالنهار وأن ما أفسدت المواشي بالليل فالضمان على أهلها .

677. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Hizama ibn Se'ida ibn Muhajjisa da je deva koja je bila vlasništvo El-Berra'a ibn 'Aziba, r.a., ušla u bašču nekog čovjeka i nanijela veliku štetu tom vlasniku bašče, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., presudio da su vlasnici bašči dužni voditi brigu (o svojim baščama) danju (i paziti da stoka ne uđe i nanese im štetu), a štetu koju stoka učini noću, namirit će njihovi vlasnici (tj. vlasnici te stoke).

٣٠ - (باب من قتل خطأ ولم تعرف له عاقلة)

30. O onome koji bude ubijen iz nehata, a njegova rodbina s muške strane bude nepoznata

٦٧٨ - أخبرنا مالك أخبرني أبو الزناد أن سليمان بن يسار أخبره أن سائبة كان أعتقه بعض الحجاج فكان يلعب مع ابن رجل من بني عابد فقتل السائبة ابن العابدي فجاء العابدي أبو المقتول إلى عمر بن الخطاب فطلب دية ابنه فأبي عمر أن يديه وقال : ليس له مولى فقال العابدي له : رأيت لو أن ابني قتله ؟ قال : إذن تخرجوا دينه قال العابدي : هو إذن كالأرقم إن يترك يلقم وإن يقتل ينقم .

قال محمد : وهذا نأخذ لا نرى أن عمر أبطل دينه عن القاتل ولا نراه أبطل ذلك لأن له عاقلة ولكن عمر لم يعرفها فيجعل الدية على العاقلة ولو أن عمر لم ير له مولى ولا أن له عاقلة لجعل دية من قتل في ماله أو على بيت المال ولكنه رأى له عاقلة ولم يعرفهم لأن بعض الحجاج أعتقه ولم يعرف المعتق ولا عاقلته فأبطل ذلك عمر حتى يعرف ولو كان لا يرى له عاقلة لجعل ذلك عليه في ماله أو على المسلمين في بيت مالهم .

679. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zinad da mu je ispričao Sulejman ibn Jesar **da je Saiba oslobodio ropstva neki hadžija, i dok se Saibe (jednom prilikom) igrao sa sinom čovjeka iz plemena Benu 'Abidijj (po imenu Ibn Abidijj), Saib je na njega nasrnuo i ubio ga (Ibn Abidijja). Otac ubijenog, 'Abidijj, otišao je Omeru ibnul-Hattabu, r.a., i od njega zatražio odštetu za svog sina. Omer je odbio predati mu je i tada mu reče: "On (ubica) nije imao gospodara (vlasnika)." 'Abidijj mu reče: "A šta misliš da ga je moj sin ubio?" Omer odgovori: "Onda bi vi bili dužni predati odštetu." 'Abidijj na to reče: "On je onda poput pjegaste zmijske koja ako se pusti postaneš njen plijen, a ako se ubije stigne te osveta."**

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Ne smatramo da je Omer poništio njegovo pravo na odštetu koju daje ubica, niti smatramo da je njegovo poništenje toga prava bilo iz razloga što nije imao rodbine i nasljednika (koji bi mu pomogli platiti tu odštetu), nego smatramo da ih Omer nije poznavao, tako da se nije ni mogao obavezati isplatom odštete (porodici ubijenog), jer da je Omer znao da on zasigurno nema gospodara (vlasnika) niti rodbine ni nasljednika, onda bi odštetu isplatio iz svog imetka ili iz centralne kase (bejtul-mala). Dakle, Omer je smatrao da ubijeni ima rodbine i nasljednika koje nije poznavao, jer ga je oslobodio ropstva neki hadžija koji je bio nepoznat (Omeru), a, također, bili su mu nepoznati njegovi nasljednici i rodbina. Zato je Omer, ustvari, zamrznuo njegov status do eventualnog saznanja o njegovom oslobodiocu i rodbini. Da je Omer zasigurno znao da ubijeni nema rodbine, on bi obavezu isplate

odštete izvršio iz svog imetka ili iz zajedničke imovine svih muslimana (bejtul-mala).”

٣١ - (باب القسامة)

31. O zakletvi kojom se negira umiješanost u ubistvo

٦٧٩ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن سليمان بن يسار وعراك بن مالك الغفاري أنهما حدثاه أن رجلا من بني سعد بن ليث أجرى فرسا فوطئ على إصبع رجل من بني جهينة فترف منها الدم فمات فقال عمر بن الخطاب للذين ادعي عليهم : أتخلفون خمسين يمينا ما مات منها ؟ فأبوا وتخرجوا من الأيمان فقال للآخرين : احلفوا أنتم فأبوا فقضي بشرط الدية على السعديين .

679. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab da su mu Sulejman ibn Jesar i 'Trak ibn Malik el-Gifari kazivali kako je neki čovjek iz plemena Benu S'ad ibn Lejs potjerao konja koji je svojim kopitom nagazio na prst jednog čovjeka iz plemena Benu Džuhejne, kojem je potekla krv, pa je (iskrvavivši) umro. Omer ibnul-Hattab, r.a., reče onima koji su optuženi za to: “Hoćete li se zakleti pedeset puta da nije umro od posljedica krvarenja?” Oni odbiše i ustegnuše se od zakletvi, a Omer reče drugima: “Vi se zakunite!”, pa su i oni odbili to učiniti, te je potom presudio da su pripadnici plemena Benu S'ad dužni isplatiti pola odštete (dije).

٦٨٠ - أخبرنا مالك حدثنا أبو ليلي بن عبد الله بن عبد الرحمن عن سهل بن أبي حشمة أنه أخبره رجال من كبراء قومه أن عبد الله بن سهل ومحيصة خرجا إلى خير من جهد أصابهما فأتي محيصة فأخبر أن عبد الله بن سهل قد قتل وطرح في فقير أو عين فأتى يهود فقال : أنتم قتلتموه ؟ فقالوا : والله ما قتلناه ثم أقبل حتى قدم على قومه فذكر ذلك لهم ثم أقبل هو وحويصة - وهو أخوه أكبر منه - وعبد الرحمن بن

سهل فذهب ليتكلم وهو الذي كان بخير فقال له رسول الله صلى الله عليه وسلم :
 كبر كبر يريد السن فتكلم حويصة ثم تكلم محيصة فقال رسول الله
 صلى الله عليه وسلم : إما أن يدوا صاحبكم وإما أن يؤذنوا بحرب فكتب إليهم
 رسول الله صلى الله عليه وسلم في ذلك فكتبوا له : إنا والله ما قتلناه فقال رسول
 الله صلى الله عليه وسلم لحويصة ومحيصة وعبد الرحمن : تحلفون وتستحقون دم
 صاحبكم قالوا : لا . قال : فتحلف لكم يهود قالوا : لا ليسوا بمسلمين . فوداه
 رسول الله صلى الله عليه وسلم من عنده فبعث إليهم بمائة ناقة حتى أدخلت عليهم
 الدار . قال سهل بن أبي حثمة : لقد ركضتني منها ناقة حمراء .

قال محمد : وإنما قال لهم رسول الله صلى الله عليه وسلم : أتخلفون وتستحقون دم
 صاحبكم يعني بالدية ليس بالقود وإنما يدل على ذلك : أنه إنما أراد الدية دون القود
 قوله في أول الحديث إما أن تدوا صاحبكم وإما أن تؤذنوا بحرب . فهذا يدل على
 آخر الحديث وهو قوله : تحلفون وتستحقون دم صاحبكم لأن الدم قد يستحق
 بالدية كما يستحق بالقود لأن النبي صلى الله عليه وسلم لم يقل لهم : تحلفون
 وتستحقون دم من ادعيتهم فيكون هذا على القود وإنما قال لهم : تحلفون وتستحقون
 دم صاحبكم وإنما عني به تستحقون دم صاحبكم بالدية لأن أول الحديث يدل على
 ذلك وهو قوله : إما أن تدوا صاحبكم وإما أن تؤذنوا بحرب وقد قال عمر بن
 الخطاب : القسامة توجب العقل ولا تشيط الدم في أحاديث كثيرة فبهذا نأخذ وهو
 قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

680. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebu Lejla ibn
 Abdullah ibn Abdur-Rahman od Sehla ibn Ebi Hasme kako ga je
 obavijestila elita iz njegovog naroda da su Abdullah ibn Sehl i
 Muhajjisa otputovali do Hajbera, natjerani teškom nedaćom
 i siromaštvom koji su ih pogodili. Do Muhajjisa je stigla
 vijest da je Abdullah ibn Sehl ubijen i da je bačen u bunar ili
 podzemni izvor vode, pa je otišao da se o tome raspita kod
 židova. Upitao ih je: "Da li ste ga vi ubili?" Odgovorili su:

“Tako nam Boga, nismo ga mi ubili.” Zatim se vratio među svoj narod, i to im ispričao, pa su se on, njegov stariji brat Huvejjisa i Abdur-Rahman ibn Sehl zaputili k Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Muhajjisa koji je bio u Hajberu htjede govoriti, ali Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Najstariji, najstariji” (neka govori), pa progovori Huvejjisa, a nakon njega i Muhajjisa. Allahov Poslanik, s.a.v.s. reče: “Ili će oni (židovi) isplatiti odštetu za vašeg druga, ili će njihovo odbijanje dovesti do rata!” Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naredio da im se to napiše i pošalje pismo, na koje su mu oni odgovorili: “Tako nam Boga, mi ga, uistinu, nismo ubili!” Potom Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita Huvejjisa, Muhajjisa i Abdur-Rahmana: “Hoćete li se zakleti i tako zaslužiti (odštetu) za (prolivenu) krv vašega druga?” Oni odgovoriše: “Ne.” Poslanik, s.a.v.s., reče: “Hoćete li da vam se židovi zakunu?” Odgovoriše: “Ne, oni nisu muslimani.” Najzad je Allahov Poslanik, s.a.v.s., isplatio odštetu iz svog imetka i poslao im stotinu deva koje su im dovedene pred kuću. Sehl ibn Ebi Hasme veli: “Jedna crvena deva me je udarila (svojom nogom).”

Muhammed je rekao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., im je rekao: 'Hoćete li se zakleti i tako zaslužiti (odštetu) za (prolivenu) krv vašega druga?', želeći im time skrenuti pažnju da oni imaju pravo na odštetu, a ne na odmazdu, a na to upućuje prvi dio hadisa, u kojem stoji: 'Ili će isplatiti odštetu za vašega druga, ili će njihovo odbijanje izazvati rat'. Na ovo spomenuto odnosi se drugi dio hadisa: ' Hoćete li se zakleti i tako zaslužiti (odštetu) za (prolivenu) krv vašega druga?', jer za prolivenu krv postoje dvije kazne; krvarina, ili odmazda. Ovdje im Vjerovjesnik, s.a.v.s., nije kazao: ' Hoćete li se zakleti i tako zaslužiti odmazdu onoga kojeg ste optužili za (prolivenu) krv vašega druga?', nego je time želio kazati: 'Tako ćete zaslužiti odštetu za (prolivenu) krv vašega druga', jer prvi dio hadisa aludira na to, a to su riječi (Vjerovjesnika, s.a.v.s.): 'Ili će isplatiti odštetu za vašega druga, ili će njihovo odbijanje dovesti do rata!'

... za ono što su učinili i popomena od Allaha. A ... je nisan i sudar.” (El-Ma'ide, 38.)

Omer ibnul-Hattab, r.a., je rekao: **'Zakletva kojom se negira umiješanost u ubistvo povlači za sobom (punu) odštetu (diju), a ne odmazdu'**, što je navedeno u mnogim hadisima.

Mi ovo prihvatamo, a to je stav Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika."

كتاب الحدود في السرقة

POGLAVLJE O FIKSNIM KAZNAMA⁴⁴ ZA KRAĐU⁴⁵

١ - (باب العبد يسرق من مولاه)

1. O robu koji ukrade od svoga gospodara

٦٨١ - أخبرنا مالك حدثنا الزهري عن السائب بن يزيد أن عبد الله بن عمرو الحضرمي جاء إلى عمر بن الخطاب رضي الله عنه بعبد له فقال : اقطع هذا فإنه سرق فقال : وماذا سرق ؟ فقال : سرق امرأة لامرأتي ثمنها ستون درهما قال عمر : أرسله ليس عليه قطع خادمكم سرق متاعكم .

قال محمد : وبهذا نأخذ . أيما رجل له عبد سرق من ذي رحم محرم منه أو من مولاه أو من امرأة مولاه أو من زوج مولاته فلا قطع عليه في ما يسرق وكيف يكون عليه القطع فيما سرق من أخته أو أخيه أو عمته أو خالته وهو لو كان محتاجا زمنا أو صغيرا أو كانت محتاجة أجبر على نفقتهم فكان لهم في ماله نصيب فكيف يقطع من سرق من له في ماله نصيب ؟ وهذا كله قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

⁴⁴ U šerijatskom pravu postoje kazne koje su određene zakonskim tekstovima Kur'ana i sunneta (hudud) i one su fiksne, kao kazne za krađu, blud, potvoru, pijenje alkohola, a postoje i kazne koje nisu precizno određene, nego je izricanje adekvatnih kaznenih mjera i diskrecionih kazni prepušteno zakonodavnoj vlasti (te'azir), što čini Šerijat primjenljivim u svakom vremenu i svim okolnostima.

⁴⁵ Allah, dž.š., kaže: „Kradljivcu i kradljivici odsijecite ruke njihove, neka im to bude kazna za ono što su učinili i opomena od Allaha. A Allah je silan i mudar.” (El-Ma'ide, 38.)

681. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ez-Zuhri od Es-Saiba ibn Jezida, da je Abdullah ibn 'Amr el-Hadremi došao kod Omera ibnul-Hattaba, r.a., vodeći svoga roba sa sobom, pa mu reče: "Odsijeci ovom (ruku), on je, uistinu, ukrao!" Omer ga upita: "A šta je ukrao?" "Ogledalo moje žene, čija vrijednost je šezdeset dirhema", odgovori. Omer mu reče: "Pusti ga, za njega nema odsijecanja (ruke)! Vaš sluga je ukrao vaše stvari!"

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Svaki čovjek koji bude imao roba (slugu) pa on ukrade od svoje rodbine, svoga gospodara, ili supruga svoga gospodara, ili muža svoje gospodarice, za njega nema odsijecanja (ruke) za ono što ukrade, jer kako će biti odsijecanja za potkradanje njegove sestre, brata, tetke po ocu, ili tetke po majci. A ako bi on (rob, sluga) bio potrebit, starac, ili dijete, ili ako bi, pak, (njegova sestra, tetka i dr.) bila potrebita, primorao bi se (rob, sluga koji je u krvnom srodstvu s njima) da ih izdržava i oni bi imali svoj udio u njegovom imetku. Kako onda da se izvrši kazna odsijecanja (ruke) onome koji ima svog prava i udio u ukradenom imetku?! Sve ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

٢ - (باب من سرق ثمرا أو غير ذلك مما لم يحوز)

2. O onome ko ukrade datule ili nešto drugo što nije uobičajeno zaštićeno

٦٨٢ - أخبرنا مالك حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن بن أبي حسين أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : لا قطع في ثمر معلق ولا في حريسة جبل فإذا آواه المراح أو الجرين فالقطع في ما بلغ ثمن المجن . قال محمد : وبهذا نأخذ . من سرق ثمرا في رأس النخل أو شاة في المرعى فلا قطع عليه فإذا أتي بالثمر الجرين أو البيت وأتي بالغنم المراح وكان لها من يحفظها فجاء

سارق سرق من ذلك شيئاً يساوي ثمن الجن ففيه القطع والجن كان يساوي يومئذ عشرة دراهم ولا يقطع في أقل من ذلك . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا رحمهم الله .

682. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Abdur-Rahman ibn Ebi Husejn da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “**Nema sječe (ruke) zbog (krađe) plodova sa stabla, niti zbog (krađe) stoke sa pašnjaka. Pa kada (stoka) bude u toru, ili plodovi u hambaru (i tada dođe do krađe), onda se odsijeca (ruka) ako (iznos vrijednosti stvari) dostigne iznos (cijenu) štita (koji se koristi u borbi).**”

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo. Ko ukrade plodove (datule) s palminog stabla, ili ovcu s pašnjaka, neće mu se odsjeći (ruka). Kada plodovi budu doneseni do hambara ili kuće, ili stoka bude zatvorena u tor, te to (plodovi i stoka) bude imalo svog čuvara, pa kradljivac dođe i ukrade nešto od toga što odgovara cijeni (iznosu) štita, njega slijedi odsijecanje (ruke). Štit je tada imao vrijednost deset dirhema (srebrenjaka), tako da nema odsijecanja kada se radi o manjoj vrijednosti od toga (ali ima druga sankcija koju sud odredi). To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnikā, Allah im se smilovao.”

٦٨٣ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن محمد بن يحيى بن حبان أن غلاماً سرق ودياً من حائط رجل فغرسه في حائط سيده فخرج صاحب الودي يلتمس وديه فوجده فاستعدى عليه مروان بن الحكم فسجنه وأراد قطع يده فانطلق سيد العبد إلى رافع بن خديج فسأله فأخبره أنه سمع رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول : لا قطع في ثمر ولا كثر . والكثير الجمار . قال الرجل : إن مروان أخذ غلامي وهو يريد قطع يده فأنا أحب أن تمشي إليه فتخبره بالذي سمعت من رسول الله صلى الله عليه وسلم فمشى معه حتى أتى مروان فقال له رافع : أخذت غلام هذا ؟

فقال : نعم قال : فما أنت صانع قال: أريد قطع يده قال : فإني سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول : لا قطع في ثمر ولا كثر فأمر مروان بالعبد فأرسل .
قال محمد : وبهذا نأخذ . لا قطع في ثمر معلق في شجر ولا في كثر - والكثير الجمار - ولا في ودي ولا في شجر وهو قول أبي حنيفة رحمه الله .

683. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Muhammeda ibn Jahja'a ibn Habbana, koji je kazao da je neki sluga ukrao palmine sadnice iz bašče nekog čovjeka pa ih je presadio u bašču svoga gospodara. Vlasnik je izašao u potragu za svojim sadnicama, pa ih je pronašao, te se obratio Mervanu ibnul-Hakemu (koji je tada bio namjesnik Medine), koji je zatvorio tog slugu i imao namjeru odsjeći mu ruku. Gospodar sluge se uputio kod Rafi'a ibn Hadidža kojeg je upitao o tome, pa ga on obavijesti kako je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: "Nema odsijecanja (ruke) za (ukradene) plodove, niti za (ukradenu) sadnicu (palme). Čovjek reče: "Mervan je zatvorio moga slugu i želi mu odsjeći ruku, pa bih volio da mu ti odeš i obavijestiš ga o onom što si čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s." Otišao je s njim do Mervana pa mu Rafi' reče: "Da li si zatvorio slugu ovoga (čovjeka)?" "Da", (odgovori Mervan). "Pa šta ćeš uraditi?" (upita Rafi') "Namjeravam mu odsjeći njegovu ruku." Rafi' mu (tada) reče: "Uistinu sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'Nema odsijecanja (ruke) za (ukradene) plodove niti za (ukradenu) sadnicu palme.'" Mervan je potom naredio da se sluga oslobodi.

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Nema odsijecanja (ruke) za (ukradene) plodove koji vise na stablu, ni za (ukradenu) sadnicu (palme), niti ima odsijecanja za (ukradenu) mladicu ili stablo. Ovo je stav i Ebu Hanife, Allah mu se smilovao."

٣ - (باب الرجل يسرق منه الشيء يجب فيه القطع فيهه السارق بعد ما يرفعه إلى الإمام)

3. O čovjeku kojem nešto bude ukradeno što zahtijeva odsijecanje, pa on to pokloni kradljivcu nakon što podnese prijavu vlastima

٦٨٤ - أخبرنا مالك حدثنا الزهري عن صفوان بن عبد الله بن أمية : قال : قيل لصفوان بن أمية : إنه من لم يهاجر هلك فدعا براحلته فركبها حتى قدم على رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال : إنه قد قيل لي : إنه من لم يهاجر هلك فقال له رسول الله صلى الله عليه وسلم : ارجع أبا وهب إلى أباطح مكة فنام صفوان في المسجد متوسدا رداءه فجاءه سارق فأخذ رداءه فأخذ السارق فأتى به رسول الله صلى الله عليه وسلم فأمر رسول الله صلى الله عليه وسلم بالسارق أن تقطع يده فقال صفوان : يا رسول الله إني لم أرد هذا هو عليه صدقة فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : فهلا قبل أن تأتيني به .

قال محمد : إذا رفع السارق إلى الإمام أو القاذف فوهب صاحب الحد حده لم ينبغ للإمام أن يعطل الحد ولكنه يمضيه . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

684. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ez-Zuhri od Safvana ibn Abdullaha ibn Umejje da je rekao: "Rečeno je Safvanu ibn Umejji: 'Ko ne učini hidžru, propao je.' Safvan je pozvao da mu dovedu njegovu devu koju je uzjahao i stigao kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kojem je rekao: 'Meni je rečeno: 'Zaista, onaj ko ne učini hidžru, propao je.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu na to reče: 'O Ebu Vehbe, vrati se mekanskim dolinama!', pa je Safvan zaspao u džamiji (Allahovog Poslanika u Medini), stavivši svoj ogrtač pod glavu. Došao je kradljivac i i uzeo njegov ogrtač, pa je uhvatio kradljivca i doveo ga pred Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je naredio da mu se odsiječe ruka, a Safvan reče:

'O Allahov Poslaniče, ja nisam ovo želio, dajem mu ga (poklanjam mu ogrtač) kao sadaku', a Allahov Poslanik, s.a.v.s., na to reče: 'E, da si to učinio prije nego što si mi ga doveo!' “

Muhammed je rekao: “Ako protiv kradljivca ili klevetnika bude podnesena prijava nadležnim organima, pa onaj radi koga se treba izvršiti šerijatska kazna oprostiti, nije dopušteno vladaru obustaviti izvršenje te kazne, nego je treba provesti. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٤ - (باب ما يجب فيه القطع)

4. Kolika je vrijednost ukradene stvari zbog koje je obavezno odsijecanje?

٦٨٥ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع مولى عبد الله بن عمر عن ابن عمر : أن النبي صلى الله عليه وسلم قطع في مجن قيمته ثلاثة دراهم.

685. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi', sluga Abdullaha ibn Omera, od Ibn Omera, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., (naredio) odsijecanje (šake za ukradeni) štit čija je cijena iznosila tri dirhema.

٦٨٦ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن أبي بكر عن عمرة بنت عبد الرحمن : أن عائشة زوج النبي صلى الله عليه وسلم خرجت إلى مكة ومعها مولاتان لها ومعها غلام لبني عبد الله بن أبي بكر الصديق وأنه بعث مع تينك المرأتين يبرد مراجل قد خيطن عليه خرقة خضراء قالت : فأخذ الغلام البرد ففتق عنه فاستخرجه وجعل مكانه لبدا أو فروة وخاط عليه . فلما قدمنا المدينة دفعنا ذلك البرد إلى أهله فلما فتقوا عنه وجدوا ذلك اللبد ولم يجدوا البرد فكلّموا المرأتين فكلّمنا عائشة رضي الله

عنها أو كتبنا إليها واقممتا العبد فسئل عن ذلك فاعترف فأمرت به عائشة فقطعت يده . وقالت عائشة : القطع في ربع دينار فصاعدا .

686. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Ebi Bekr od 'Amre bint Abdur-Rahman, da je 'Aiša, Vjerovjesnikova, s.a.v.s., supruga, krenula na put ka Mekki i sa sobom pvela dvije sluškinje i slugu iz porodice Abdullaha ibn Ebi Bekra es-Siddika. S tim sluškinjama je poslan jedan jemenski ogrtač koji je bio zašiven u zeleno platno (platnenu vreću). Ona ('Amra) pripovijeda (taj slučaj): "Sluga je uzeo vreću, otvorio je i izvadio ogrtač, a na njegovo mjesto je stavio odjeću od vune ili janjeće kože i ponovo je zašio vreću. Kada smo stigli u grad, taj ogrtač smo predali onome kome je poslan. Nakon što su otvorili vreću, našli su onu vunenu odjeću, a ne (poslani) ogrtač, pa su se obratili onim sluškinjama koje su to prenijele 'Aiši usmeno ili su joj o tome pisale, te su (za krađu) optužile slugu. On je upitan o tome, pa je priznao, a 'Aiša je naredila da mu se odsiječe ruka (šaka), pa je tako i učinjeno. 'Aiša je (nakon toga) rekla: 'Odsijecanje biva (u slučaju krađe onoga čija vrijednost iznosi) četvrtinu (zlatnog) dinara.'"

٦٨٧ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن أبي بكر عن أبيه عن عمرة ابنة عبد الرحمن : أن سارقا سرق في عهد عثمان أترجة فأمر بما عثمان أن تقوم فقومت بثلاثة دراهم من صرف اثني عشر دراهما بدينار فقطع عثمان يده .

قال محمد : قد اختلف الناس فيما يقطع فيه اليد : فقال أهل المدينة : ربع دينار ورووا هذه الأحاديث وقال العراق : لا تقطع اليد في أقل من عشرة دراهم ورووا ذلك عن النبي صلى الله عليه وسلم وعن عمر وعن عثمان وعن علي وعن عبد الله بن مسعود وعن غير واحد . فإذا جاء الاختلاف في الحدود أخذ فيها بالثقة وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

687. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Ebi Bekr od svoga oca, a on od 'Amre bint Abdur-Rahman, **da je jedan kradljivac ukrao grejpfrut** (u to doba jednu od najkvalitetnijih i skupocjenih vrsta voća) **u vrijeme** (halife) **Osmana, r.a., pa je Osman naredio da se izvrši procjena njene vrijednosti i, nakon toga, ustanovljena je vrijednost od tri dirhema, a tada se dvanaest dirhema mijenjalo za jedan (zlatni) dinar, te je Osman (naredio) da se izvrši odsijecanje ruke** (kradljivcu).

Muhammed je rekao: "Učenjaci su se razišli o pitanju vrijednosti (ukradene stvari) zbog koje se odsijeca ruka. Učenjaci Medine smatraju da je to četvrtina (zlatnog) dinara i prenijeli su prethodne hadise. Učenjaci Iraka smatraju da se ruka ne odsijeca kada se radi o vrijednosti manjoj od deset (srebrnih) dirhema, i to su prenijeli od Vjerovjesnika, s.a.v.s., Omera, Osmana, Alije, Abdullaha ibn Mes'uda i drugih (ashaba i tabi'ina). Pa kada se radi o razilaženju uleme u pogledu šerijatskih kazni, onda se uzima ono što je sigurnije, a u ovom slučaju je to stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

٥ - (باب السارق يسرق وقد قطعت يده أو يده ورجله)

5. O kradljivcu koji ukrade, a već mu je odsječena ruka (šaka), ili ruka i noga (stopalo)

٦٨٨ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الرحمن بن القاسم عن أبيه : أن رجلا من أهل اليمن أقطع اليد والرجل قدم فترل على أبي بكر الصديق رضي الله عنه وشكا إليه أن عامل اليمن ظلمه قال : فكان يصلي من الليل فيقول أبو بكر : وأبيك ما لي لك بليل سارق . ثم افتقدوا حليا لأسماء بنت عميس امرأة أبي بكر فجعل يطوف معهم ويقول اللهم عليك بمن بيت أهل هذا البيت الصالح فوجدوه عند صائغ زعم أن الأقطع

جاءه به فاعترف به الأقطع وأشهد عليه. فأمر به أبو بكر ففقطعت يده اليسرى قال أبو بكر : والله لدعاؤه على نفسه أشد عندي عليه من سرقته .

قال محمد : قال ابن شهاب الزهري : يروى ذلك عن عائشة أنها قالت : إنما كان الذي سرق حلي أسماء أقطع اليد اليمنى فقطع أبو بكر رجله اليسرى وكانت تنكر أن يكون أقطع اليد والرجل وكان ابن شهاب أعلم من غيره بهذا ونحوه من أهل بلاده وقد بلغنا عن عمر بن الخطاب وعن علي بن أبي طالب أنهما لم يزيدا في القطع على قطع اليمنى أو الرجل اليسرى فإن أبي به بعد ذلك لم يقطعاه وضمناه . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا رحمهم الله .

688. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdur-Rahman ibnul-Kasim od svoga oca, da je neki čovjek iz Jemena, odsječene ruke i noge, stigao (u Medinu), pa je otišao Ebu Bekru es-Siddiku i požalio mu se da mu je namjesnik Jemena učinio nepravdu. Taj čovjek je (te noći) klanjao noćni namaz (nafilu), pa je Ebu Bekr rekao: "Tako mi Gospodara tvog oca, ogromne li razlike između tvoje noći i noći kradljivca!" Nakon toga je nestao nakit (ogrlica) Esme bint 'Umejs, Ebu Bekrove supruge. Taj čovjek je zajedno s njima tražio (nestalu ogrlicu) i govorio: "Allahu, Ti kazni onoga koji je pokrao ove dobre ukućane!" Pronašli su je kod zlatara koji je potvrdio da je čovjek odsječene ruke i noge donio (njemu) tu oglicu (da je proda). Kradljivac je priznao, i posvjedočeno je protiv njega, pa je Ebu Bekr, r.a., izdao zapovijed te mu je odsječena njegova lijeva ruka. Ebu Bekr (tada) reče: "Tako mi Allaha, njegova kletva protiv samog sebe je, po meni, za njega teža od njegove krađe!"

Muhammed prenosi: "Ibn Šihab ez-Zuhri je rekao kako se prenosi od 'Aiše, r.a., da je kazala: 'Zaista je onaj koji je ukrao Esminu ogrlicu bio čovjek bez desne ruke, pa je Ebu Bekr naredio da mu se izvrši odsijecanje njegove desne noge', i poricala je da se radi o čovjeku koji je bio bez ruke i noge, a Ibn Šihab je najbolje bio upoznat sa ovim i sličnim stvarima u

odnosu na njegove sunarodnjake. Do nas je doprlo i da Omer ibnul-Hattab i 'Alija ibn Ebi Talib, r.a., nisu u odsijecanju išli više od desne ruke (šake) i lijeve noge (stopala), pa, ako bi takvog doveli (ponovo zbog krađe), nisu primjenjivali kaznu odsijecanja, nego su od njega uzimali nadoknadu za pričinjenu štetu. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika, Allah im se smilovao.⁴⁶

٦ - (باب العبد يأتى ثم يسرق)

6. O robu koji pobjegne, pa ukrade

٦٨٩ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع : أن عبدا لعبد الله بن عمر سرق وهو آبق فبعث به ابن عمر إلى سعيد بن العاص ليقطع يده فأبى سعيد أن يقطع يده قال : لا تقطع يد الآبق إذا سرق فقال له عبد الله بن عمر : أفي كتاب الله وجدت هذا : إن العبد الآبق لا تقطع يده ؟ فأمر به ابن عمر فقطعت يده .

قال محمد : تقطع يد الآبق وغير الآبق إذا سرق ولكن لا ينبغي أن يقطع السارق أحد إلا الإمام الذي يحكم لأنه حد لا يقوم به إلا الإمام أو من ولاة الإمام ذلك وهو قول أبي حنيفة رحمه الله .

689. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je jedan rob Abdullaha ibn Omera, r.a., izvršio krađu dok je

⁴⁶ Ako bi mu se odsjekla i lijeva šaka, takav bi bio stopostotni invalid i bila bi mu potrebna pomoć drugih u obavljanju osnovnih radnji i djelatnosti, a da ne govorimo o odsijecanju i lijevog stopala (ako bi bio uhvaćen po četvrti put u krađi, nakon što mu je odsječena desna šaka, lijevo stopalo, i lijeva šaka), jer bi onda bio toliko hendikepiran da ne bi mogao gotovo ništa raditi bez tuđe pomoći. Zato hanefije smatraju da se nakon sankcionisanja dvaju krivičnih djela krađe, kada bude izvršeno odsijecanje desne šake, a drugi put lijevog stopala, ne ide dalje.

bio u bijegu, pa ga je (nakon hvatanja) Abdullah ibn Omer poslao Se'idu ibnul-'Asu, r.a., da naredi izvršenje odsijecanja ruke. Se'id je odbio izvršiti tu sankciju, te je rekao: "Ne kažnjava se odbjegli rob kaznom sječe ruke kada ukrade." Abdullah ibn Omer, r.a., ga upita: "Da li si pronašao u Allahovoj Knjizi da, kada odbjegli rob ukrade, ne odsijeca mu se ruka?!" Zatim je Ibn Omer naredio da mu se odsiječe ruka.

Muhammed veli: "Odsijeca se ruka odbjeglom i neodbjeglom robu koji izvrši krađu, ali nije dopušteno da neko drugi, osim imama (vladara, namjesnika, sudije) koji ima pravo presuditi, naredi izvršenje kazne odsijecanja, jer je to hadd (tekstom Kur'ana ili sunneta određena sankcija) koji ne provodi niko drugi izuzev imama ili onoga koga imam ovlasti. To je stav i Ebu Hanife, Allah mu se smilovao."

۷ - (باب المختلس)

7. O 'muhtelisu'⁴⁷

٦٩٠ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب : أن رجلا اختلس شيئاً في زمن مروان بن الحكم فأراد مروان قطع يده فدخل عليه زيد بن ثابت فأخبره أنه لا قطع عليه . قال محمد : وبهذا نأخذ . لا قطع في المختلس . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله تعالى .

690. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab da je neki čovjek oteo nešto u vrijeme Mervana ibnul-Hakema,

⁴⁷ Definicija ove vrste krađe je: spretno i brzo uzimanje tuđeg imetka javno, dok vlasnik ne obraća pažnju, bilo to po danu ili noći. Ova vrsta se razlikuje od klasične krađe, jer je krađa tajno uzimanje tuđeg imetka. Za ovu vrstu krađe ne slijedi kazna odsijecanja šake, ali su na raspolaganju druge vrste sankcija koje budu adekvatne počinjenom nedjelu.

te je Mervan htio narediti da mu se odsiječe ruka, pa mu je Zejd ibn Sabit došao sugerisati da se ovome ne siječe ruka.

Muhammed veli: "Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika."

أبواب الحدود في الزناء

POGLAVLJA O FIKSNIM KAZNAMA ZA BLUD

١ - (باب الرجم)

1. O kamenovanju

٦٩١ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن عبيد الله بن عبد الله بن عتبة عن عبد الله بن عباس : أنه سمع عمر بن الخطاب يقول : الرجم في كتاب الله تعالى حق على من زنى إذا أحصن من الرجال والنساء إذا قامت عليه البينة أو كان الحبل أو الاعتراف .

691. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od 'Ubejdullaha ibn Abdullaha ibn 'Utbe, a on od Abdullaha ibn 'Abbasa, r.a., da je on čuo Omera ibnul-Hattaba, r.a., kako kaže: **“Kamenovanje je utvrđen propis po Allahovoj Knjizi⁴⁸ i to je pravična sankcija za onoga koji počini blud a bio je u braku, bio muškarac ili žena, ako se to dokaže jasnim dokazom, trudnoćom, ili bude priznanje.”**

⁴⁸ Allah, dž.š., kaže: „Bludnicu i bludnika (koji nisu bili u braku) izbičujte sa stotinu udaraca bičem, svakog od njih, i neka vas pri vršenju Allahovih propisa ne obuzima prema njima nikakvo sažaljenje, ako u Allaha i u onaj svijet vjerujete, i neka kažnjavanju njihovu jedna grupa vjernika prisustvuje.” (En-Nur, 2.)

Smrtna kazna kamenovanjem (koja je predviđena za one koji su u braku, ili su bili u braku) ustanovljena je na osnovu ajeta o kamenovanju koji je derogiran tako što je derogirano njegovo učenje, ali je ostao propis.”

٦٩٢ - أخبرنا مالك حدثنا يحيى بن سعيد أنه سمع سعيد بن المسيب يقول : لما صدر عمر بن الخطاب من منى أناخ بالأبطح ثم كوم كومة من بطحاء ثم طرح عليه ثوبه ثم استلقى ومد يديه إلى السماء فقال : اللهم كبرت سني وضعفت قوتي وانتشرت رعيتي فاقبضني إليك غير مضيع ولا مفرط . ثم قدم المدينة فخطب الناس فقال : أيها الناس قد سنت لكم السنن وفرضت لكم الفرائض وتركتم على الواضحة - وصفق ياحدى يديه على الأخرى - إلا أن لا تضلوا بالناس يمينا وشمالا ثم إياكم أن تملكوا عن آية الرجم أن يقول قاتل : لا نجد حدين في كتاب الله فقد رجم رسول الله صلى الله عليه وسلم ورجمنا وإني والذي نفسي بيده لولا أن يقول الناس زاد عمر بن الخطاب في كتاب الله لكتبتهما : الشيخ والشيخة إذا زنيا فارجموهما البتة فإننا قد قرأناها . قال سعيد بن المسيب : فما انسلخ ذو الحجة حتى قتل عمر .

692. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je on čuo Se'ida ibnul-Musejjiba kako govori: "Kada je Omer ibnul-Hattab, r.a., krenuo s Mine, zaustavio je devu kod Ebtaha, zatim je napravio hrpu od kamenčića iz Bathe i bacio svoju odjeću na njih, te je zalegao i ispružio svoje ruke prema nebu rekavši: 'Allahu, ostario sam i izgubio snagu, povećao se broj mojih podanika, pa me uzmi Sebi a da ja ne ispustim nešto od Tvojih naredbi, niti da nešto tome dodam što nije od vjere. Nakon toga je stigao u Medinu i održao hutbu u kojoj je ljudima kazao: 'O ljudi! Propisani su vam propisi i naredbe. Ostavljeni ste na jasnom putu!' Zatim je pljesnuo jednom rukom po drugoj i nastavio: 'Zato, nemojte ljude skretati (s toga pravog puta) lijevo ili desno! A onda, čuvajte se da ne budete uništeni zbog napuštanja ajeta o kamenovanju, govoreći: 'U Allahovoj Knjizi ne nalazimo dvije kaznene mjere (kamenovanje i bičevanje)', a Allahov Poslanik, s.a.v.s., je primjenjivao sankciju kamenovanja i mi smo je primjenjivali. Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, kada ljudi ne bi rekli da je Omer dodao nešto Allahovoj Knjizi, dodao bih (ajet koji se učio prije njegove derogacije): 'Oženjen starac i udata starica kada počinu blud,

svakako ih kamenujte!', jer smo ga mi učili (dok nije derogiran).' Ebu Se'id veli: 'Zul-hidždže nije ni istekao, a Omer je ubijen (u njemu).“

٦٩٣ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد الله بن عمر : أن اليهود جاؤوا إلى النبي صلى الله عليه وسلم وأخبروه أن رجلا منهم وامرأة زنيا فقال لهم رسول الله صلى الله عليه وسلم : ما تجدون في التوراة في شأن الرجم ؟ فقالوا : نفضحهما ويجلدان فقال لهم عبد الله بن سلام : كذبتن إن فيها الرجم فأتوا بالتوراة فنشروها فجعل أحدهم يده على آية الرجم ثم قرأ ما قبلها وما بعدها فقال عبد الله بن سلام : ارفع يدك فرفع يده فإذا فيها آية الرجم فقال : صدقت يا محمد فيها آية الرجم فأمر بهما رسول الله صلى الله عليه وسلم فرجما .

قال ابن عمر : فرأيت الرجل يجنأ على المرأة يقبها الحجر .

قال محمد : وبهذا كله نأخذ أيما رجل حر مسلم زنى بامرأة وقد تزوج بامرأة قبل ذلك حرة مسلمة وجامعها ففيه الرجم وهذا هو المحصن فإن كان لم يجمعها إنما تزوجها ولم يدخل بها أو كانت تحت أمة يهودية أو نصرانية لم يكن بها محصنا ولم يرحم وضرب مائة . وهذا هو قول أبي حنيفة رحمه الله والعامه من فقهاءنا .

693. Pričao nam je Malik, obavijestio nas je Nafi' da je Abdullah ibn Omer, r.a., prenio slijedeći događaj. Jevreji su došli kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., pa su ga obavijestili da su jedan njihov čovjek i jedna žena počinili blud, pa ih je Vjerovjesnik, s.a.v.s., upitao: “Šta šte pronašli u Tevratu o pitanju kamenovanja?” Odgovorili su: “Da ih ponizimo i da se izbičuju.” Abdullah ibn Selam im reče: “Slagali ste, zaista se u njemu spominje kamenovanje.” Zatim su donijeli Tevrat i otvorili ga, a jedan od njih je stavio svoju ruku pokrivši ajet o kamenovanju i pročitavši tekst ispred i iza tog ajeta. Abdullah ibn Selam mu reče: “Podigni ruku!”, pa je podigao ruku, kad ono ispod ruke ajet o kamenovanju. Jevreji su

tada rekli: "Istinu si rekao, Muhammede! Zaista je u Tevratu ajet o kamenovanju." Zatim je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio da se dvoje spomenutih kamenuju i kazna je izvršena. Ibn Omer, r.a., pripovijeda: "Vidio sam čovjeka (bludnika) koji se nadnio nad ženu (bludnicu) štiteći je od kamenja."

Muhammed je rekao: "Mi sve ovo prihvatamo. Muškarac musliman koji počini blud s nekom ženom, a prethodno je stupio u brak sa slobodnom ženom muslimankom i s njom imao intimni odnos, kažnjava se kaznom kamenovanja i on se naziva "muhsan". A ako sa suprugom nije imao intimni odnos, ili je imao za ženu ropkinju, jevrejku, ili kršćanku, u tom slučaju se ne smatra "muhsanom" i neće biti sankcionisan kamenovanjem, nego će biti izbičevan sa stotinu udaraca bičem. Sve ovo je i stav Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika."

٢- (باب الإقرار بالزنا)

2. O priznanju bluda

٦٩٤ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن عبيد الله بن عبد الله بن عتبة عن أبي هريرة وزيد بن خالد الجهني : أنهما أخبراه أن رجلين اختصما إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال أحدهما : يا نبي الله اقض بيننا بكتاب الله وقال الآخر - وهو أفقههما - أجل يا رسول الله فاقض بيننا بكتاب الله وائذن لي في أن أتكلم قال تكلم قال : إن ابني كان عسيفا على هذا - يعني أجيرا - فزني بامرأته . فأخبروني أن علي ابني جلد مائة فافتديت منه بمائة شاة وجارية لي ثم إنني سألت أهل العلم فأخبروني إنما علي ابني جلد مائة وتغريب عام وإنما الرجم على امرأته فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : أما والذي نفسي بيده لأقضين بينكم بكتاب الله تعالى : أما

غنمك وجاريتك فرد عليك. وجلد ابنه مائة وغربه عاما وأمر أنيسا الأسلمي أن يأتي امرأة الآخر فإن اعترقت رجها فاعترفت فرجها .

694. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od 'Ubejdullaha ibn Abdullaha ibn 'Utbe, a on od Ebu Hurejre i Zejda ibn Halida el-Džuheniya, r.a., da su pripovjedali kako su dva čovjeka bili parničari pred Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa je jedan od njih dvojice kazao: “O Allahov Vjerovjesniče! Presudi nam po Allahovoj Knjizi!? Drugi, koji je bio učeniji u vjeri od prvoga, reče: “Da, Allahov Poslaniče, presudi nam po Allahovoj Knjizi i dopusti mi da govorim!” Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu reče: “Govori!” “Zaista je moj sin bio najamnik kod ovoga, pa je učinio blud s njegovom ženom, pa su me obavijestili da mog sina slijedi kazna kamenovanja, a ja sam ga iskupio sa stotinu ovaca i jednom ropkinjom koje sam posjedovao. Potom sam upitao učene ljude o tome, pa su mi odgovorili da je kazna za mog sina stotinu udaraca bičem i progon u trajanju od godinu dana, dok je za njegovu ženu kazna kamenovanje.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: “Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, presudiću vam po Allahovoj Knjizi! Što se tiče stoke i ropkinje, one ti se trebaju vratiti”, a njegovog sina je dao izbičevati sa stotinu udaraca i prognao ga godinu dana, zatim je naredio Unejsu el-Eslemiju da dovede ženu onoga drugog čovjeka, pa ako bi priznala, izvršio bi smrtnu kaznu kamenovanjem. Ona je priznala, pa je kazna kamenovanja izvršena.

٦٩٥ - أخبرنا مالك أخبرنا يعقوب بن زيد عن أبيه زيد بن طلحة عن عبد الله بن أبي مليكة أنه أخبره : أن امرأة أتت النبي صلى الله عليه وسلم فأخبرته أنها زنت وهي حامل فقال لها رسول الله صلى الله عليه وسلم : اذهبي حتى تضعي فلما وضعت أته فقال لها : اذهبي حتى ترضعي فلما أرضعت أته فقال لها : اذهبي حتى تستودعيه فاستودعته ثم جاءته فأمر بما فأقيم عليها الحد .

695. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jakub ibn Zejd od svoga oca Zejda ibn Talhe, a on od Abdullaha ibn Ebi Mulejke, da je jedna žena došla Vjerovjesniku, s.a.v.s., i obavijestila ga da je počinila blud, a trudna je, pa joj je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Idi (i ne vraćaj se) dok se ne porodiš!" Kada je rodila (dijete) došla mu je (ponovo). On (Allahov Poslanik, s.a.v.s.) joj je rekao: "Idi (i ne vraćaj se) dok dojiš (to dijete)!" Kada je završila s dojenjem (nakon dvije godine), došla mu je (po treći put). "Idi (i ne vraćaj se) dok mu ne pronađeš staratelja", reče joj. Pronašla je onoga ko će se o njemu starati, a zatim mu je ponovo došla, pa je naredio da se izvrši nad njom šerijatska kazna (hadd).⁴⁹

٦٩٦ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب : أن رجلا اعترف بالزنا على نفسه على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم وشهد على نفسه أربع شهادات فأمر به فحد . قال ابن شهاب : فمن أجل ذلك يؤخذ المرء باعترافه على نفسه .

696. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab da je neki čovjek za vrijeme Allahova Poslanika, s.a.v.s., priznao da je počinio blud i priznao to četiri puta (da je istina ono što

⁴⁹ U ovom slučaju se jasno vidi izuzetna snaga istinske vjere kod ove žene, Allah joj se smilovao i oprostio joj, koja je skupila ogromnu snagu da prizna nedjelo koje je počinila, ali u isto vrijeme je pokazala istinsko kajanje za ono što je uradila. Hadis je i dokaz da kaznu zaslužuje samo onaj ko počini nedjelo, a ne neko drugi, kao što je dijete koje je nosila u stomaku i nakon što ga je rodila. Poslanik, s.a.v.s., je zaštitio dijete i omogućio mu dolazak do njegovih prava. Također, s obzirom da se radi o priznanju, postojala je mogućnost da se žena i ne pojavi nakon protoka određenog vremena (pa bi izvršenje kazne bilo opozvano), ali je ona odabrala da se očisti od grijeha na ovom svijetu, kako ne bi bila kažnjena na ahiretu. Neki učenjaci smatraju da se ona obratila četiri puta izrekavši svoje priznanje, tako da je to u rang u četverostrukog svjedočenja.

za sebe tvrdi), **pa je** (Allahov Poslanik, s.a.v.s.) **naredio da se nad njim izvrši šerijatska kazna** (hadd).

Ibn Šihab veli: "I zbog toga, prihvata se priznanje osobe protiv samog sebe."

٦٩٧ - أخبرنا مالك حدثنا زيد بن أسلم : أن رجلا اعترف على نفسه بالزنا على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم فدعا رسول الله صلى الله عليه وسلم بسوط فأتي بسوط مكسور فقال : فوق هذا فأتي بسوط جديد لم تقطع ثمرته فقال : بين هذين فأتي بسوط قد ركب به فلان فأمر به فجلد ثم قال : أيها الناس قد آن لكم أن تنتهوا عن حدود الله فمن أصابه من هذه القاذورات شيئا فليستتر بستر الله فإنه من يبد لنا صفحته نقم عليه كتاب الله تعالى.

697. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Zejd ibn Eslem kako je neki čovjek za vrijeme Allahova Poslanika, s.a.v.s., priznao da je počinio blud, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zatražio da mu se donese bič, te mu je donesen ishaban. Reče: "Bolji od ovoga (mi donesite)!" Donijeli su mu novi bič čiji gornji kraj nije bio rascvjetan (od prethodne upotrebe). On ponovo reče: "Između ova dva (mi donesite)!" Tada su mu donijeli bič koji je upotrebljavan prilikom jahanja pa je tako omekšan. Zatim je naredio da se izbičuje njime, a nakon toga rekao: "O ljudi! Došlo je vrijeme da prestanete prekoračivati Allahove granice! Pa ko počini neko od ovih nevaljalih (nečistih, nemoralnih) djela, neka se pokrije Allahovim prekrivačem (tj. neka se pokaje), jer onaj ko nam otkrije svoje lice (objelodani svoje djelo), provest ćemo nad njim Allahovu Knjigu!" (tj. propise Kur'ana)

٦٩٨ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع أن صفية بنت أبي عبيد حدثته عن أبي بكر الصديق رضي الله تعالى عنه : أن رجلا وقع على جارية بكر فأحبها ثم اعترف على نفسه أنه زنى ولم يكن أحسن فأمر به أبو بكر الصديق فجلد الحد ثم نفي إلى فداك .

698. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' kako je Safijja bint Ebi 'Ubejd pripovijedala od Ebu Bekra es-Siddika, r.a., da je neki čovjek bludničio s ropkinjom koja je bila djevojka te je zaniжела. Zatim je on priznao da je počinio blud, a nije prethodno bio u braku (nije bio muhsan), pa je Ebu Bekr, r.a., naredio da se izvrši kazna bičevanja, a onda je prognan u Fedek.

٦٩٩ - أخبرنا مالك حدثني يحيى بن سعيد قال : سمعت سعيد بن المسيب يقول : إن رجلا من أسلم أتى أبا بكر فقال : إن الآخر قد زنى قال أبو بكر : هل ذكرت هذا لأحد غيري ؟ قال : لا قال أبو بكر : تب إلى الله تعالى واستتر بستر الله فإن الله يقبل التوبة عن عباده . قال سعيد : فلم تقر به نفسه حتى أتى عمر بن الخطاب فقال له كما قال لأبي بكر فقال له عمر كما قال أبو بكر . قال سعيد : فلم تقر به نفسه حتى أتى النبي صلى الله عليه وسلم فقال له : الآخر قد زنى قال سعيد : فأعرض عنه النبي صلى الله عليه وسلم قال : فقال له ذلك مرارا كل ذلك يعرض عنه حتى إذا أكثر عليه بعث إلى أهله فقال : أيشتكى ؟ أبه جنة ؟ قالوا : يارسول الله إنه لصحيح . قال : أبكر أم ثيب قال : ثيب . فأمر به فرجم .

699. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id: "Čuo sam Se'ida ibnul-Musejjiba da kaže: 'Neki čovjek iz Eslema (po imenu Ma'iz) došao je Ebu Bekru, r.a., i rekao mu da je nitkov počinio blud (misli na sebe), pa ga Ebu Bekr, r.a., upita: 'Da li si to ikome osim mene spomenuo?' Ovaj odgovori: 'Ne.' Ebu Bekr mu reče: 'Pokaj se Allahu i pokrij se Allahovim pokrivačem, jer uistinu Allah prima pokajanje svojih robova.'

Se'id je rekao: "Duša mu se nije smirila, pa je otišao Omeru ibnul-Hattabu, r.a., koji mu je dao identičan odgovor Ebu Bekrovom, ali mu ni to nije bilo dovoljno za smiraj duše, pa je otišao Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekao mu: '(Ovaj nitkov je počinio blud.' Se'id pripovijeda: 'Allahov Poslanik,

s.a.v.s., se okrenuo od njega, te mu ovaj to ponovi više puta, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., se stalno okretao od njega. Kada je to mnogo puta učinio, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je poslao (nekoga) da ode do njegove rodbine i upita ih: 'Da li se žali na bolest, da li je lud?' Oni su odgovorili: 'Allahov Poslaniče, on je uistinu sasvim zdrav.' Poslanik, s.a.v.s., je upitao: 'Da li je bio oženjen (muhsan), ili neoženjen?' Odgovorili su: 'Oženjen.' Zatim je naredio da se izvrši kazna kamenovanja.'“

٧٠٠ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أنه بلغه : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لرجل من أسلم يدعى هزالا : يا هزال لو سترته بردائك لكان خيرا لك قال يحيى : فحدثت بهذا الحديث في مجلس فيه يزيد بن نعيم بن هزال فقال : هزال جدي والحديث صحيح حق .

قال محمد : وبهذا كله نأخذ . ولا يحذ الرجل باعترافه بالزنى حتى يقر أربع مرات في أربع مجالس مختلفة وكذلك جاءت السنة : لا يؤخذ الرجل باعترافه على نفسه بالزنى حتى يقر أربع مرات وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا . وإن أقر أربع مرات ثم رجع قبل رجوعه وخلي سبيله .

700. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id kako je do njega (predajom) stiglo **da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao čovjeku iz (plemena) Eslem po imenu Hezzal: "O Hezzale! Da si ga pokrio svojim ogrtačem (sakrio njegovu sramotu), to bi bilo bolje za tebe!"**⁵⁰

⁵⁰ Hezzal je imao sluškinju s kojom je Ma'iz počinio blud, pa mu je Hezzal rekao: "Idi Allahovom Poslaniku, pa ga o tome obavijesti, možda će mu o tom pitanju biti spuštена objava", pa je on otišao i desilo se ono što se desilo, te je Allahov Poslanik, s.a.v.s., izrekao ovaj hadis.

Jahja veli: "Citirao sam ovaj hadis skupu na kojem je prisustvovao i Jezid ibn Nu'ajm ibn Hezzal, pa Jezid reče: 'Hezzal je moj djed, a hadis je istinit i tačan.'"

Muhammed je rekao: "Mi sve ovo prihvatamo. Čovjek koji prizna da je počinio blud neće biti sankcionisan sve dok ne posvjedoči četiri puta na četiri odvojene sjednice da je počinio to djelo. To je i sunnet potvrdio, da se čovjek koji prizna da je počinio blud neće sankcionisati sve dok to ne potvrdi četiri puta. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika. A ako bi priznao četiri puta, zatim povukao svoja priznanja (prije izvršenja kaznene mjere ili u toku njenog izvršenja), prihvatit će se njegov opoziv priznanja i pustit će se na slobodu.

٣ - (باب الاستكراه في الزنا)

3. O prisili na blud

٧٠١ - أخبرنا مالك حدثنا نافع : أن عبدا كان يقوم على رقيق الخمس وأنه استكره جارية من ذلك الرقيق فوقع بها فجلده عمر بن الخطاب ونفاه ولم يجلد الوليدة من أجل أنه استكرهها .

701. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je jedan rob koji je bio zadužen za prikupljanje petine od ratnog plijena privolio jednu ropkinju na blud, a bila je ratni plijen (zarobljena), pa ga je Omer ibn Hattab, r.a., dao izbičevati i protjerati, a ropkinju nije dao izbičevati zbog toga što ju je ovaj prisilio.

٧٠٢ - أخبرنا مالك حدثنا ابن شهاب : أن عبد الملك بن مروان قضى في امرأة أصيبت مستكرهة بصداقها على من فعل ذلك .

قال محمد : إذا استكرهت المرأة فلا حد عليها وعلى من استكرهها الحد فإذا وجب عليه الحد بطل الصداق ولا يجب الحد والصداق في جماع واحد فإن درى عنه الحد بشبهة وجب عليه الصداق وهو قول أبي حنيفة وإبراهيم النخعي والعامه من فقهاءنا .

702. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab, da je Abdul-Melik ibn Mervan presudio o pitanju žene koja je privoljena na blud, da je onaj koji je to počinio obavezan dati iznos u visini njenog mehra.

Muhammed je rekao: “Ako bi žena bila prisiljena na blud, za nju nema sankcije, a sankcija (hadd) se izvršava nad onim koji ju je privolio (na blud). Pa ako se ustanovi striktno određena sankcija (hadd), otpada obaveza plaćanja iznosa u visini (njenog) mehra, tako da nije obavezujuće izvršenje hadda i obeštećenje u visini mehra kada se radi o jednom bludnom činu. A ako bi bilo odbačeno izvršenje hadda zbog postojanja sumnje, onda postaje obavezno obeštećenje u visini mehra. Ovo je stav Ebu Hanife, Ibrahima en-Neha'ija i većine naših pravnika.”

٤ - (باب حد المالك في الزنا)

4. Određena kaznena mjera (hadd) za robove o pitanju bluda

٧٠٣ - أخبرنا مالك حدثنا يحيى بن سعيد أن سليمان بن يسار أخبره عن عبد الله بن عياش بن أبي ربيعة المخزومي قال : أمرني عمر بن الخطاب في فتية من قریش فجلدنا ولائد من ولائد الإمارة خمسين خمسين في الزناء .

703. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da ga je obavijestio Sulejman ibn Jesar, a on prenio od Abdullaha ibn 'Ajjaša ibn Ebi Rebi'e el-Mahzumija da je kazao: “Omer ibnul-Hattab, r.a., mi je izdao naredbu o pitanju mladića iz Kurejša, pa smo, zbog bluda, izbičevali sluškinje koje su radile u organima uprave s po pedeset udaraca.”

٧٠٤ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن عبيد الله بن عبد الله بن عتبة عن أبي هريرة وعن زيد بن خالد الجهني : أن النبي صلى الله عليه وسلم سئل عن الأمة إذا زنت ولم تحصن ؟ فقال : إذا زنت فاجلدوها ثم إذا زنت فاجلدوها ثم إذا زنت فاجلدوها ثم يبعوها ولو بضعير . قال ابن شهاب : لا أدري أ بعد الثالثة أو الرابعة . والضعير : الحبل .

قال محمد : وهذا نأخذ . يجلد المملوك والمملوكة في حد الزنا نصف حد الحرة خمسين جلدة وكذلك القذف وشرب الخمر والسكر . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

704. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od 'Ubejdullaha ibn Abdullaha ibn 'Utbe da su Ebu Hurejre i Zejd ibn Halid el-Džuheni, r.a., rekli da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., upitan o robinji koja počini blud, a nije bila u zakonitoj bračnoj vezi, pa je odgovorio: "Ako počini blud, izbičujte je, pa ako opet to učini, izbičujte je ponovo, pa ako opet to učini, izbičujte je ponovo, a ako to ponovi, prodajte je, pa i za cijenu jednog užeta." Ibn Šihab veli: "Ne znam da li nakon trećeg ili četvrtoga puta."

Muhammed veli: "Mi ovo prihvatamo. Kada se radi o sankcionisanju roba i robinje, oni se za počinjeni blud kažnjavaju bičevanjem upola manjim brojem udaraca nego što je slučaj sa slobodnom osobom, a to je pedeset udaraca. Isti propis (polovična kazna) odnosi se i na kaznene mjere za potvoru (muslimana ili muslimanke da su počinili blud), konzumiranje alkohola i drugih opojnih sredstava. To je mišljenje i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika."

٧٠٥ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الزناد عن عمر بن عبد العزيز : أنه جلد عبدا في فرية ثمانين . قال أبو الزناد : فسألت عبد الله بن عامر بن ربيعة فقال : أدركت عثمان بن عفان والخلفاء هلم جرا فما رأيت أحدا ضرب عبدا في فرية أكثر من أربعين . قال محمد : وبهذا نأخذ لا يضرب العبد في الفرية إلا أربعين جلدة نصف حد الحر . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

705. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zinad, prenoseći da je Omer ibn Abdul-'Aziz dao da se rob koji je počinio potvoru izbičuje s osamdeset udaraca. Ebuz-Zinad veli: "Upitao sam (o tome) Abdullaha ibn 'Amira ibn Rebi'u, pa mi je odgovorio: 'Doživio sam (vrijeme u kojem je vladao) Osman ibn 'Affan, r.a., i halife koje su dolazili iza njega jedan za drugim (do hilafeta Omera ibn Abdul-'Aziza), pa nisam vidio nikog od njih da je roba koji je počinio potvoru kaznio s više od četrdeset udaraca.' "

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Rob koji počinio potvoru kažnjava se s četrdeset udaraca bičem, što je pola od kazne koja je predviđena za slobodnu osobu. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

٧٠٦ - أخبرنا مالك حدثنا ابن شهاب و سئل عن حد العبد في الخمر ؟ فقال : بلغنا أن عليه نصف حد الحر وأن عليا وعمر وعثمان وابن عامر رضي الله عنهم جلدوا عبيدهم نصف حد الحر في الخمر .

قال محمد : وبهذا كله نأخذ . الحد في الخمر والسكر ثمانون وحد العبد في ذلك أربعون . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

706. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab da je upitan o kazni za roba koji je konzumirao alkohol, pa je odgovorio: "Do nas je (predajom) stiglo da se treba kazniti s pola kazne koja je predviđena za slobodnu osobu, te da su Omer, Osman, Alija i Abdullah ibn Omer, r.a., svoje robove

sankcionisali s polovinom kazne predviđene za slobodnu osobu o pitanju (konzumiranja) alkohola.

Muhammed veli: "Mi sve ovo prihvatamo. Određena sankcija za pijenje alkohola i drugih opojnih sredstava je osamdeset (udaraca bičem), a sankcija za roba o tom pitanju je četrdeset (udaraca bičem). To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

٥ - (باب الحد في التعريض)

5. O propisanoj kazni za implicitnu potvoru

٧٠٧ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الرجال محمد بن عبد الرحمن عن أمه عمرة بنت عبد الرحمن : أن رجلين في زمان عمر استبا فقال أحدهما : ما أبي بزنان ولا أمي بزانية فاستشار في ذلك عمر بن الخطاب فقال قائل : مدح أباه وأمه وقال آخرون : وقد كان لأبيه وأمّه مدح سوى هذا نرى أن تجلده الحد فجلده عمر الحد ثمانين .

قال محمد : قد اختلف في هذا على عمر بن الخطاب أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم فقال بعضهم : لا نرى عليه حدا مدح أباه وأمّه فأخذنا بقول من درأ الحد منهم ومن درأ الحد وقال : ليس في التعريض جلد علي بن أبي طالب رضي الله عنه وبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

707. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebur-Ridžal, Muhammed ibn Abdur-Rahman, od svoje majke, 'Amre bint Abdur-Rahman, da su se dva čovjeka u doba Omera, r.a., međusobno psovala i vrijeđala, pa je jedan kazao: "Moj otac nije bludnik, niti je moja majka bludnica." Potom je Omer zatražio savjet (od učenih ashaba) o tom pitanju, pa je neko (od njih) rekao: 'Pohvalio je njegovog oca i majku'⁵¹, a drugi su kazali: 'Zar nije mogao naći neku drugu pohvalu, osim

⁵¹ pa ga zato ne čeka kazna potvore za njegove riječi

ove⁵², zato mi smatramo da ga trebaš sankcionisati određenom kaznom bičevanja', pa ga je Omer dao izbičevati s osamdeset udaraca.

Muhammed je rekao: "Ashabi Vjerovjesnika, s.a.v.s., su se razišli oko ovog pitanja u prisustvu Omera, r.a., pa su jedni kazali: 'Ne smatramo da za njega ima predviđene sankcije. On je pohvalio njegovog oca i majku', pa smo uzeli za (ispravno) mišljenje riječi onih koji su ga oslobodili kazne, a jedan od onih koji odbacuju postojanje kazne (hadda) i koji kažu da nema sankcije bičevanja za indirektnu potvoru je i Alija ibn Ebi Talib, r.a. Stoga, mi ovo prihvatamo, a to je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

٦ - (باب الحد في الشرب)

6. O propisanoj kazni za konzumiranje alkohola

٧٠٨ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب أن السائب بن يزيد أخبره قال : خرج علينا عمر بن الخطاب فقال : إني وجدت من فلان ريح شراب فسألته فزعم أنه شرب طلاء وأنا سائل عنه فإن كان يسكر جلدته الحد فجلده الحد .

708. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab da mu je Saib ibn Jezid prenio (slijedeći događaj): "Izašao je pred nas Omer ibnul-Hattab, r.a., pa nam se obratio: 'Ja sam osjetio da taj i taj čovjek miriše na alkohol, pa sam ga o tome i upitao. Tvrdio je da se napio ukuhanog voćnog soka. Ja sam se raspitivao o njemu (tom piću), jer ako opija, daću da se sankcioniše predviđenom kaznom bičevanja, pa je (ustanovljeno da se radi o alkoholnom piću), i izvršena je propisana kazna bičevanja."

⁵² jer je time želio indirektno kazniti da su roditelji drugog čovjeka bludnici, pa zaslužuje kaznu za potvoru

٧٠٩ - أخبرنا مالك أخبرنا ثور بن زيد الديلي : أن عمر بن الخطاب استشار في الخمر يشربها الرجل فقال علي بن أبي طالب : أرى أن تضربه ثمانين فإنه إذا شربها سكر وإذا سكر هذى وإذا هذى افتري . أو كما قال . فجلد عمر في الخمر ثمانين .

709. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Sevr ibn Zejd ed-Dili da je Omer ibnul-Hattab, r.a., zatražio savjet o pitanju čovjeka koji konzumira alkohol, pa mu Alija ibn Ebi Talib, r.a., reče: 'Smatram da ga trebaš izbičevati s osamdeset udaraca, jer kada konzumira alkohol, napije se, a kada se napije, govori ono što ne treba, a kada govori što ne treba, počne lagati i potvarati', ili kako je već kazao⁵³, pa je Omer kažnjavao s osamdeset udaraca bičem za konzumiranje alkohola.

٧ - (باب شرب البتع و الغبراء و غير ذلك)

7. O konzumiranju opojnih pića od meda (bit'), kukuruza (gubejra') i drugih

٧١٠ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن أبي سلمة بن عبد الرحمن عن عائشة قالت : سئل رسول الله صلى الله عليه وسلم عن البتع ؟ فقال : كل شراب أسكر فهو حرام .

710. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Ebu Seleme ibn Abdur-Rahmana, a on od 'Aiše, r.a., supruge Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekla: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je bio upitan o 'bit'u', pa je odgovorio: 'Svako piće koje opija je zabranjeno (haram).' "

⁵³ dvoumljenje prenosioca hadisa

٧١١ - أخبرنا مالك أخبرنا زيد بن أسلم عن عطاء بن يسار : أن النبي صلى الله عليه وسلم سئل عن الغبيراء ؟ فقال : لا خير فيها وهي عنها . فسألت زيدا ما الغبيراء ؟ فقال : السكركة .

711. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Zejd ibn Eslem od 'Ata'a ibn Jesara da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., upitan o (piću) 'gubejri', pa je rekao: "U njoj nema dobra (hajra)", i zabranio ju je, te sam Zejda upitao šta je 'gubejra', pa mi je odgovorio: sekreka.⁵⁴

٨ - (باب تحريم الخمر وما يكره من الأشربة)

8. O zabrani opojnih pića ('hamra'), i o drugim pićima koja je, također, zabranjeno konzumirati

٧١٢ - أخبرنا مالك أخبرنا زيد بن أسلم عن أبي وعلة المصري أنه سئل ابن عباس عما يعصر من العنب فقال ابن عباس : أهدي رجل لرسول الله صلى الله عليه وسلم راوية خمر فقال له النبي صلى الله عليه وسلم : هل علمت أن الله تعالى حرمها ؟ قال : لا فساره إنسان إلى جنبه فقال له النبي صلى الله عليه وسلم : بم ساررته ؟ قال : أمرته ببيعها فقال : إن الذي حرم شرهما حرم بيعها . قال : ففتح المزادتين حتى ذهب ما فيهما .

712. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Zejd ibn Eslem od Ibn V'ale el-Misrija da je on upitao Ibn 'Abbasa, r.a., o onome što se dobiva cijedenjem grožđa, pa mu je Ibn 'Abbas odgovorio: "Jedan čovjek je poklonio Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., mješinu s vinom, pa mu Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Zar nisi znao da ga je Allah zabranio?!' Ovaj odgovori: 'Ne.' Zatim mu čovjek do njega nešto šapnu, a

⁵⁴ vrsta alkoholnog pića od kukuruza koje je pravljeno u Abesiniji (današnjoj Etiopiji)

Vjerovjesnik, s.a.v.s., ga upita: 'Šta si mu šapnuo?' Čovjek odgovori: 'Naredio sam mu da ga proda.' Na to Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Zaista, Onaj koji je zabranio njegovu pijenje, zabranio je i njegovu prodaju!' On (prenosilac hadisa) veli: 'Otvorio je dvije mješine iz kojih je isteklo sve što je bilo (od vina) u njima.'“

٧١٣ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر : أن رجلا من أهل العراق قال لعبد الله بن عمر : إنا نبتاع من ثمر النخل والعنب والقصب فنعصره خمرا فنبيعه ؟ فقال له عبد الله بن عمر : إني أشهد الله عليكم وملائكته ومن سمع من الجن والإنس أي لا آمركم أن تبتاعوها فلا تبتاعوها ولا تعصروها ولا تسقوها فإنها رجس من عمل الشيطان . قال محمد : وبهذا نأخذ . ما كرهننا شربه من الأشربة الخمر والسكر ونحو ذلك فلا خير في بيعه ولا أكل ثمن .

713. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' prenoseći od Ibn Omera, r.a., da mu je jedan stanovnik Iraka rekao: “Mi kupujemo hurme i grožđe te ih cijedimo dok ne dobijemo vino, pa ga onda prodajemo.” Abdullah ibn Omer mu reče: 'Ja zaista prizivam Allaha i Njegove meleke za svjedoke protiv vas, kao i one od džina i ljudi koji ovo čuju, da vam ja ne odobravam njegovu kupovinu, pa ga ne kupujte, ne cijedite i ne pijte, jer je on, uistinu, šejtansko djelo.'“

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Pića čije konzumiranje zabranjujemo su vino od grožđa (hamr) i vino od zrelih hurmi (seker) i tome slično, pa nema dobra u njegovoj prodaji, niti novcu koji se dobije od toga.”

٧١٤ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من شرب الخمر في الدنيا ثم لم يتب منها حرمها في الآخرة فلم يسقها .

714. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Ko bude pio alkoholna pića (vino, hamr) na ovom svijetu, zatim se ne pokaje, bit će mu zabranjen na ahiretu, pa njime neće biti napojen.”**

٧١٥ - أخبرنا مالك أخبرنا إسحاق بن عبد الله بن أبي طلحة الأنصاري عن أنس بن مالك أنه قال : كنت أسقي أبا عبيدة بن الجراح وأبا طلحة الأنصاري وأبي بن كعب شرابا من فضيخ وتمر فأتاهم آت فقال : إن الخمر قد حرمت فقال أبو طلحة : يا أنس قم إلى هذه الجرار فاكسرها فقامت إلى مهراس لنا فضربتها بأسفله حتى تكسرت . قال محمد : النقيع عندنا مكروه . ولا ينبغي أن يشرب من البسر والزبيب والتمر جميعا . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله إذا كان شديدا يسكر .

715. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ishak ibn Abdullah ibn Ebi Talha el-Ensari prenoseći od Enesa ibn Malika, r.a., da je rekao: **“Pojio sam Ebu 'Ubejdu ibnul-Džerraha, Ebu Talhu el-Ensarija i Ubejja ibn K'aba, r.a., pićem od nedozrelih hurmi kod kojih se pojavilo crvenilo (tj. počele su sazrijevati) i pićem od zrelih hurmi, pa je došao glasonoša i rekao: 'Hamr (alkoholna pića) je, uistinu, upravo zabranjen.' Ebu Talha reče: 'O Enese! Pristupi ovim vrčevima pa ih porazbijaj!' Prišao sam našoj (velikoj, kamenoj) posudi, udario je s donje strane dok se nije polomila.”**

Muhammed ističe: “Piće pod nazivom 'neki'⁵⁵ kod nas je zabranjeno konzumirati, a zabranjeno je i piti (alkoholno) piće od nedozrelih hurmi (busr), groždica i (zrelih) hurmi. Ovo je stav i Ebu Hanife kada se radi o piću koje je žestoko i koje opija.”

⁵⁵ Vrsta alkoholnog pića od groždica.

٩ - (باب الخليطين)

9. O (alkoholnim) koktelima

٧١٦ - أخبرنا مالك أخبرنا الثقة عندي عن بكير بن عبد الله بن الأشج عن عبد الرحمن بن حباب الأسلمي عن أبي قتادة الأنصاري : أن النبي صلى الله عليه وسلم نهى عن شرب التمر والزبيب جميعا والزهو والرطب جميعا .

716. Obavijestio me je Malik, pričao mi je onaj koji je kod mene pouzdan, a on od Bukejra ibn Abdullaha ibn el-Ešedždža, koji je prenio od Abdur-Rahmana ibn Hubaba el-Eslemija, a on od Ebu Katade el-Ensarija, **da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zabranio pijenje koktela (dobivenog) od (alkoholnog pića spravljenog od) hurmi i groždica, kao i koktela (dobivenog) od (alkoholnog pića spravljenog od) nedozrelih višebojnih hurmi i (alkoholnog pića spravljenog od) zrelih hurmi.**

٧١٧ - أخبرنا مالك أخبرنا زيد بن أسلم عن عطاء بن يسار : أن النبي صلى الله عليه وسلم نهى أن ينبذ البسر والتمر جميعا والتمر والزبيب جميعا .

717. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Zejd ibn Eslem od 'Ata' ibn Jesara, **da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zabranio (alkoholno) piće (koktel) od nedozrelih i zrelih hurmi, i groždica.**

١٠ - (باب نبيذ الدباء والمزفت)

10. O kiseljenju voća (koje se spravlja u) 'dubbi' i 'muzeffetu'⁵⁶

٧١٨ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر : أن النبي صلى الله عليه وسلم خطب في بعض مغازيه . قال ابن عمر : فأقبلت نحوه فانصرف قبل أن أبلغه فقلت : ما قال ؟ قالوا هي أن ينبذ في الدباء والمزفت .

718. Obavijestio me je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., držao govor u toku jednog od svojih vojnih pohoda. Ibn Omer kazuje: "Uputio sam se prema njemu, pa se udaljio prije nego što sam stigao do njega. Upitao sam: 'Šta je rekao?' Odgovorili su mi: 'Zabranio je da se kiseli voće u posudi od tikve i posudi od smole ili katrana.'"

٧١٩ - أخبرنا مالك أخبرنا العلاء بن عبد الرحمن عن أبيه أن النبي صلى الله عليه وسلم هي أن ينبذ في الدباء والمزفت .

719. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je el-'Ala' ibn Abdur-Rahman, a on prenio od svoga oca da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zabranio kiseljenje voća u posudama od tikve, smole ili katrana.

⁵⁶ Komentatori su rekli da je naglašena zabrana kiseljenja voća u posudama od tikve, smole ili katrana jer u njima vrlo brzo dolazi do vrenja i nastanka alkohola.

١١ - (باب نبيد الطلاء)

11. O piću od grožđa (tila')⁵⁷

٧٢٠ - أخبرنا مالك أخبرنا داود بن الحصين عن واقد بن عمرو بن سعد بن معاذ عن محمود بن لبيد الأنصاري عن عمر بن الخطاب حين قدم الشام : شكى إليه أهل الشام وباء الأرض أو ثقلها وقالوا : لا يصلح لنا إلا هذا الشراب قال : اشربوا العسل قالوا : لا يصلحنا العسل . قال له رجل من أهل الأرض : هل لك أن أجعل لك من هذا الشراب شيئاً لا يسكر قال : نعم . فطبخوه حتى ذهب ثلثاه وبقي ثلثه فأتوا به إلى عمر بن الخطاب فأدخل أصبعه فيه ثم رفع يده فتبعه يتمطط فقال : هذا الطلاء مثل طلاء الإبل فأمرهم أن يشربوه . فقال عبادة بن الصامت : أحللتها والله قال : كلا والله ما أحللتها اللهم إني لا أحل لهم شيئاً حرمته عليهم ولا أحرم عليهم شيئاً أحللته لهم . قال محمد : وبهذا نأخذ . لا بأس بشرب الطلاء الذي قد ذهب ثلثاه وبقي ثلثه وهو لا يسكر فأما كل معتق يسكر فلا خير فيه .

720. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Davud ibnul-Husajn, prenoseći od Vakida ibn 'Amra ibn S'ada ibn Mu'aza, a ovaj od Mahmuda ibn Lebida el-Ensarija, da su se stanovnici Šama požalili Omeru ibnul-Hattabu, r.a., prilikom njegovog dolaska u Šam, na bolesti ili na oskudicu vode, pa su mu rekli: "Ne odgovara nam ništa drugo osim ovog pića." On im reče: "Konzimirajte med!" Oni odgovoriše: "Ne odgovara nam med." Jedan čovjek od domicilnih mu reče: "Hoćeš li da ti spravim od ovog napitka što ne opija?" On mu odgovori: "Da." Oni su ga kuhali sve dok dvije trećine napitka nisu isparile, a jedna trećina ostala, pa su ga donijeli Omeru ibnul-Hattabu koji je umočio svoj prst u njega, potom je podigao ruku s koje je curio (napitak) i zatim reкао: "Ovaj ukuhani mošt (tila') je poput boje za deve!", potom im

⁵⁷ Piće „tila“ je, ustvari, ukuhani mošt.

je dopustio da ga piju. 'Ubade ibnus-Samit, r.a., reče: "Tako ti Allaha, da li si ga dopustio?" On odgovori: "Ne, tako mi Allaha, nisam ga dopustio!"⁵⁸ Allahu, zaista ja ne dopuštam išta što si im Ti zabranio, niti im zabranjujem išta što si im Ti dopustio!"

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Nema smetnje u konzumiranju ukuhanog mošta (tila'a) kojem (u toku spravljanja) ispare dvije trećine (cjelokupne količine napitka), a preostane jedna trećina i on (tada) ne opija. A što se tiče svakog pića koje zbog dužine stajanja opija, u njemu nema nikakvog dobra."

⁵⁸ Omer, r.a., je prvobitno donio fetvu da je ukuhani mošt ('tila') dopušteno piće, ali ga je kasnije zabranio. Neki pravници smatraju da je 'tila' dopuštena ako prilikom kuhanja ispare dvije trećine tekućine, a ako bi isparilo manje od dvije trećine, to piće je onda zabranjeno konzumirati.

كتاب الفرائض

POGLAVLJE O PROPISANIM DIJELOVIMA
NASLJEDSTVA⁵⁹

٧٢١ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن قبيصة بن ذؤيب : أن عمر بن الخطاب رضي الله عنه فرض للجد الذي يفرض له الناس اليوم .

⁵⁹ Nasljedno pravo ('ilmul-miras, ili 'ilmul-feraid) je skup pravnih odredaba koje uređuju prelazak zaostavštine umrlog lica (ostavitelja) na neko drugo živo lice (nasljednika). Uzvišeni Allah kaže: „Allah vam naređuje da od djece vaše muškom pripadne koliko dvjema ženskim. A ako bude više od dvije ženske (kćerke), njima pripadaju dvije trećine onoga što je (umrli) ostavio, a ako je samo jedna, njoj pripada polovina. A roditeljima, svakom posebno, pripada šestina od onog što je ostavio, ako bude imao dijete. A ako ne bude imao djeteta, a nasljeđuju ga samo roditelji, onda njegovoj majci pripada trećina. A ako bude imao braće, onda njegovoj majci pripada šestina, pošto se izvrši oporuka koju je ostavio, ili podmiri dug. Vi ne znate ko vam je bliži, roditelji vaši ili sinovi vaši. To je Allahova zapovijed! Allah, zaista, sve zna i mudar je. A vama pripada polovina od onoga što ostave žene vaše, ako ne budu imale djeteta. A ako budu imale dijete, onda vam pripada četvrtina onoga što su ostavile, pošto se izvrši oporuka, ili podmiri dug. A njima pripada četvrtina onoga što vi ostavite, ako ne budete imali djeteta. A ako budete imali dijete, njima pripada osmina onoga što vi ostavite, pošto se izvrši oporuka, ili podmiri dug. A ako muškarac ili žena ne budu imali ni roditelja ni djeteta, a budu imali brata ili sestru, onda će svako od njih dvoje dobiti šestinu. A ako ih bude više, onda zajednički učestvuju u jednoj trećini, pošto se izvrši, ne oštećujući nikoga, oporuka koja je ostavljena ili podmiri dug. To je Allahova zapovijed! A Allah sve zna i blag je.” (En-Nisa', 11. i 12.)

قال محمد : وبهذا نأخذ في الجدة . وهو قول زيد بن ثابت وبه يقول العامة . وأما أبو حنيفة فإنه كان يأخذ في الجدة بقول أبي بكر الصديق وعبد الله بن عباس رضي الله عنهما فلا يورث الإخوة معه شيئا .

721. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Kubejse ibn Zuejba, da je **Omer ibnul-Hattab, r.a., odredio dio nasljedstva djedu, koji mu ljudi (tj. kadije) i danas dodjeljuju.**⁶⁰

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo o pitanju nasljednoga dijela djeda. To je stav Zejda ibn Sabita i većine pravnikâ. Na drugoj strani Ebu Hanife se o pitanju djeda držao mišljenja Ebu Bekra es-Siddika i Abdullaha ibn 'Abbasa, r.a., koje nije davalo ništa od nasljedstva braći koja su s njim (djedom).”

⁶⁰ S obzirom na to da djed sliči ocu o pitanju određenih šerijatskih propisa, a takva situacija je i s djedom uz kojeg postoji kao nasljednik i brat umrloga, a nema kur'ansko-sunnetskog teksta koji tretira pitanje zakonskoga dijela nasljedstva na koji ima pravo djed u društvu s braćom, postavlja se pitanje da li djed u toj situaciji isključuje braću iz nasljedstva ili s njima učestvuje u njemu? Ashabi, r.a., i generacije nakon njih su se razili u stavovima o tom pitanju. Na jednoj strani Ebu Bekr es-Siddik, r.a., je zauzeo stav da braća bivaju isključeni iz nasljedstva ako je živ djed. To mišljenje je slijedio Ebu Hanife, a preneseno je i od Ibn 'Abbasa, Ibnuz-Zubejra, Huzejfe ibnul-Jemanija, Ebu Se'ida el-Hudrija, Ubejja ibn K'aba, Mu'aza ibn Džebela, Ebu Musaa el-Eš'arija, 'Aiše, Ebu Hurejre, 'Imrana ibn Husajna, Katade, Šurejha, 'Ata'a, Omera ibn Abdul-'Aziza, Ibn Sirina i drugih. Drugačiji stav su zauzeli Alija, Ibn Mes'ud i Zejd ibn Sabit, koji su braći odredili dio nasljedstva zajedno s djedom. To je stav i sljedećih učenjaka: Ebu Jusufa, Muhammeda, Malika, Šafije, 'Alkame, El-Esveda, En-Neha'ija, Es-Sevrija i drugih. Omer ibnul-Hattab i Osman ibn 'Affan, r.a., djedu su odredili polovinu ukupnog nasljedstva ako uz njega od nasljednika ima i jedan brat umrloga, a odredili su mu trećinu ako osim njega budu dvojica i više braće.

٧٢٢ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن عثمان بن إسحاق بن خرشة عن قبيصة بن ذؤيب أنه قال : جاءت الجدة إلى أبي بكر تسأله ميراثها فقال : مالك في كتاب الله من شيء وما علمنا لك في سنة رسول الله صلى الله عليه وسلم شيئاً فارجمي حتى أسأل الناس قال : فسأل الناس فقال المغيرة بن شعبة : حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلم أعطها السدس فقال: هل معك غيرك ؟ فقال محمد بن مسلمة : فقال مثل ذلك . فأنفذه لها أبو بكر ثم جاءت الجدة الآخري إلى عمر بن الخطاب تسأله ميراثها فقال : مالك في كتاب الله من شيء وما كان القضاء الذي قضى به إلا لغيرك وما أنا بزائد في الفرائض من شيء ولكن هو ذلك السدس فإن اجتمعتما فيه فهو بينكما وأيتكما خلت به فهو لها .

قال محمد : وبهذا نأخذ . إذا اجتمعت الجدتان أم الأم وأم الأب فالسدس بينهما وإن خلت به إحداهما فهو لها ولا ترث معها جدة فوقها . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا رحمهم الله .

722. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab, prenoseći od Osmana ibn Ishaka ibn Hareše, a on od Kabise ibn Zuejba da je rekao: **“Došla je nana kod Ebu Bekra, r.a., da ga upita za svoj dio nasljedstva, pa joj je rekao: 'U Allahovoj Knjizi za tebe nema ništa (propisano), niti nam je nešto o tome poznato iz sunneta Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa se ti vrati (kući) dok ja ne upitam ljude (učene ashabe).'** On je pitao ljude, pa mu Mugire ibn Š'ube reče: **'Bio sam prisutan događaju kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odredio nani jednu šestinu od nasljedstva.'** Ebu Bekr, r.a., mu reče: **'Da li pored tebe ima još neko ko je tome prisustvovao?'** 'Ima, Muhammed ibn Mesleme.' I on ponovi iste riječi, a Ebu Bekr joj to (jednu šestinu) odobri i predade.” Druga nana je došla Omeru ibnul-Hattabu, r.a., tražeći svoj zakonski dio nasljedstva, pa joj je on rekao: **“U Allahovoj Knjizi ti nije ništa određeno, a i ono što je u prethodnim presudama bilo, određeno je za drugu osobu (za majčinu majku). Ja neću povećavati bilo šta od određenih dijelova nasljedstva. Postoji**

za vas jedna šestina, pa ako vas ima dvije, podijelićete to (jednu šestinu) između vas (na dva jednaka dijela), a ako bude samo jedna (nana), njoj (samoj) pripada šestina.”

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Ako budu nasljednice dvije nane: majčina mama i očeva mama, njih dvije dijele šestinu, a ako bude samo jedna od njih dviju, njoj pripada cijeli dio (šestina). Uz nanu nema pravo na nasljedni dio pranana, što je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika, Allah im se smilovao.”

١ - (باب ميراث العممة)

1. O nasljedstvu tetke po ocu

٧٢٣ - أخبرنا مالك أخبرنا محمد بن أبي بكر بن عمرو بن حزم : أنه كان يسمع أباه كثيرا يقول : كان عمر بن الخطاب يقول : عجا للعمة تورث ولا ترث .

قال محمد : إنما يعني عمر هذا فيما نرى أنها ترث لأن ابن الأخ ذو سهم ولا ترث لأنها ليست بذات سهم ونحن نروي عن عمر بن الخطاب وعلي بن أبي طالب وعبد الله ابن مسعود أنهم قالوا في العممة والحالة إذا لم يكن ذو سهم ولا عصة : فللخاله الثلث وللعمة الثلثان . وحديث يرويه أهل المدينة لا يستطيعون رده أن ثابت بن الدحداح مات ولا وارث له فأعطى رسول الله صلى الله عليه وسلم أبا لبابة بن عبد المنذر وكان ابن أخته ميراثه . وكان ابن شهاب يورث العممة والحالة وذوي القربات بقربتهم وكان من أئمة أهل المدينة وأعلمهم بالرواية .

723. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Muhammed ibn Ebi Bekr ibn 'Amr ibn Hazm da je on često slušao svoga oca kako govori: **“Omer ibnul-Hattab je govorio: 'Čudna li je situacija tetke po ocu, od nje se nasljeđuje, a ona ne nasljeđuje.'”**

Muhammed je rekao: “Kada je izjavio da se od nje nasljeđuje, Omer, r.a., je mislio, kako mi to razumijevamo, na sina (njenog) brata koji ima udjela u njezinom nasljedstvu, a kada je kazao da ona ne nasljeđuje, želio je time reći da ona nema propisanog (aliquotnog) dijela u nasljedstvu. S druge strane, mi prenosimo predaju od Omera ibnul-Hattaba, Alije ibn Ebi Taliba i Abdullaha ibn Mes'uda, r.a., koji su kazali o pitanju zakonskih dijelova tetke po ocu i tetke po majci koje, u slučaju kada nema drugih zakonskih nasljednika, onih koji imaju zakonsko pravo na određeni aliquotni - farz dio, a niti onih koji su agnati, tj. univerzalnih nasljednika, pa raspodjela nasljedstva bude na taj način da tetki po majci

pripada jedna trećina, a tetki po ocu dvije trećine. Osim toga, u drugom hadisu, koji prenose stanovnici Medine i koji (neistomišljenici) ne mogu odbaciti (zbog njegove vjerodostojnosti), stoji **da je Sabit ibn-Dahdah umro a iza sebe nije ostavio nasljednika, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., Sabitovo nasljedstvo dao Ebu Lubabi ibn Abdul-Munziru koji je bio njegov sestrić.** Ibn Šihab ez-Zuhri je dodjeljivao nasljedstvo tetki po ocu i tetki po majci, kao i drugim srodnicima (ostavitelja), shodno njihovom stepenu srodstva, a poznato je da je on bio među naučenijim i najboljim poznavacima hadiskih znanosti.“

٧٢٤ - أخبرنا مالك أخبرنا محمد بن أبي بكر عن عبد الرحمن بن حنظلة بن عجلان الزرقى أنه أخبره عن مولى لقريش كان قديماً يقال له ابن مرس قال : كنت جالسا عند عمر بن الخطاب فلما صلى صلاة الظهر قال : يا يرفأ هلّم ذلك الكتاب - لكتاب كان كتبه في شأن العمّة - يسأل عنه ويستخير الله هل لها من شيء ؟ فأتى به يرفأ ثم دعا بتور فيه ماء أو قدح فمحا ذلك الكتاب فيه ثم قال : لو رضيك الله أقرك لو رضيك الله أقرك .

724. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Muhammed ibn Ebi Bekr od Abdur-Rahmana ibn Hanzale ibn 'Adžlana ez-Zurekija, a on od kurejšijskog sluge, starca koji je imao nadimak Ibn Mirs, da je rekao: “**Sjedio sam kod Omera ibnul-Hattaba, r.a., koji, nakon klanjanja podne-namaza, reče: 'O Jerfeu, donesi mi taj dokument** (dokument koji je napisao u vezi s nasljedstvom tetke po ocu, nakon što se pitalo o njenom statusu i što je Omer tražio odgovor od Allaha, dž.š., na pitanje da li tetka po ocu ima ikakvo pravo na nasljedstvo)!’ **Jerfe'a mu ga donese, a potom zatraži posudu ili kofu s vodom u kojoj je izbrisao taj dokument** (njegov tekst), **a onda reče: 'Da je Allah bio zadovoljan** (da te uvrsti u nasljednike), **uvrstio bi te, da je Allah bio zadovoljan** (da te uvrsti u nasljednike), **uvrstio bi te!** (ponovivši tu rečenicu dva puta)“

٢ - (باب النبي صلى الله عليه وسلم هل يورث ؟)

2. Da li se Vjerovjesnik, s.a.v.s., nasljeđuje?

٧٢٥ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الزناد عن الأعرج عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : لا تقسم ورثتي دينارا ما تركت بعد نفقة نسائي ومؤونة عاملي فهو صدقة .

725. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zinad od El-E'aredža, a on od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Moji nasljednici ne dijele niti jedan dinar, ono što ostavim poslije (svoje smrti) je imetak za održavanje mojih supruga i donacija mom halifi (koji dođe iza mene), ustvari, to je sadaka.”**

٧٢٦ - أخبرنا مالك حدثنا ابن شهاب عن عروة بن الزبير عن عائشة زوج النبي صلى الله عليه وسلم : أن نساء النبي صلى الله عليه وسلم حين مات رسول الله صلى الله عليه وسلم أردن أن يعثن عثمان بن عفان إلى أبي بكر يسألن ميراثهن من رسول الله صلى الله عليه وسلم فقالت لهن عائشة : أليس قد قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : لا نورث ما تركنا صدقة .

726. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od 'Urve ibnuz-Zubejra, a on od 'Aiše, Vjerovjesnikove, s.a.v.s., supruge, da su ostale njegove supruge htjele poslati Osmana ibn 'Affana kod Ebu Bekra es-Siddika, r.a., nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., preselio (na ahiret), da ga upita za njihovo nasljedstvo iza Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa im je 'Aiša, r.a., rekla: **“Zar Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije kazao: 'Mi (poslanici) ne ostavljamo ništa u nasljedstvo, ono što ostavimo je sadaka.’“**

٣ - (باب لا يرث المسلم الكافر)

3. Musliman ne nasljeđuje nemuslimana

٧٢٧ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن علي بن حسين بن علي بن أبي طالب عن عمر بن عثمان بن عفان عن أسامة بن زيد أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : لا يرث المسلم الكافر .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا يورث المسلم الكافر ولا الكافر المسلم . والكفر ملة واحدة يتواثون به وإن اختلفت مللهم يرث اليهودي النصراني والنصراني اليهودي وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

727. Obavijestio nas je Malik da je njega obavijestio Ibn Šihab, a on prenio od Alije ibn ul-Husejna ibn Alije ibn Ebi Taliba, da je njemu prenio Omer ibn Osman ibn 'Affan, a opet njemu prenio Usame ibn Zejd, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “**Musliman ne nasljeđuje nemuslimana.**”

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Musliman ne nasljeđuje nemuslimana, niti nemusliman nasljeđuje muslimana. Nevjernici su jedna vjera. Oni se međusobno nasljeđuju, makar bili pripadnici različitih religija. Jevrej nasljeđuje kršćanina, a i kršćanin jevreja. To je stav imama Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٧٢٨ - أخبرنا مالك عن ابن شهاب عن علي بن حسين قال : ورث أبا طالب عقيل وطالب ولم يرثه علي .

728. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Alije ibn Husejna da je rekao: “**Ebu Taliba su naslijedili 'Akil i Talib** (koji su u vrijeme smrti svoga oca Ebu Taliba bili nemuslimani), **a nije ga naslijedio Alija** (koji je tada bio musliman).”

٤ - (باب ميراث الولاء)

4. O pravu nasljeđivanja imovine oslobođenoga roba

٧٢٩ - أخبرنا مالك حدثنا عبد الله بن أبي بكر بن محمد بن عمرو بن حزم أن عبد الملك بن أبي بكر بن عبد الرحمن بن الحارث بن هشام أخبره أن أباه أخبره : أن العاص بن هشام هلك وترك بنين له ثلاثة : ابنين لأم ورجلا لعله فهلك أحد الابنين اللذين هما لأم وترك مالا وموالي فورثه أخوه لأمه وأبيه وورث ماله وولاء مواليه ثم هلك أخوه وترك ابنه وأخاه لأبيه فقال ابنه : قد أحرزت ما كان أبي أحرز من المال وولاء الموالي وقال أخوه : ليس كله لك إنما أحرزت المال فأما ولاء الموالي فلا أرايت لو هلك أخي اليوم ألسنت أرثه أنا ؟ فاختصما إلى عثمان بن عفان فقضى لأخيه بولاء الموالي .

قال محمد : وبهذا نأخذ . الولاء للأخ من الأب دون بني الأخ من الأب والأم وهو قول أبي حنيفة رحمه الله .

729. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Ebi Bekr ibn Muhammed ibn 'Amr ibn Hazm da ga je obavijestio Abdul-Melik ibn Ebi Bekr ibn Abdur-Rahman ibnul-Haris ibn Hišam, prenoseći od svog oca, koji je njemu prenio **da je umro El-'As ibn Hišam i iza sebe ostavio trojicu sinova: dvojicu sinova od jedne zajedničke majke** (prve njegove supruge), i jednog od druge žene. Jedan od ove dvojice sinova koji su imali zajedničku majku (tj. od prve supruge) **je umro i iza sebe ostavio imetka i imovinu oslobođenih robova**, pa ga je naslijedio njegov rođeni brat, a potom je i on umro a taj imetak i imovina oslobođenih robova su ostali za njegovog sina i brata po ocu (koji im je bio polubrat od druge očeve žene). Njegov sin je rekao: “Uzeo sam ono što je moj otac naslijedio od imetka i imovine oslobođenih robova”, a njegov polubrat je rekao: “Nije sve ovo samo za tebe. Ti si uzeo imetak, a nemaš pravo na imovinu oslobođenih robova. Šta misliš da je moj brat danas umro, zar ga ne bih ja (umjesto

tebe) naslijedio?”⁶¹ Njih dvojica su se sporili kod Osmana ibn 'Affana, r.a., koji je presudio u korist brata umrloga, dodjelivši mu imovinu oslobođenih robova.

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Pravo na nasljeđivanje imovine oslobođenih robova ima brat po ocu, dok to pravo (u ovom slučaju) nemaju djeca rođenog brata (bratići). Ovo je stav i Ebu Hanife, Allah mu se smilovao.”

٧٣٠ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن أبي بكر أن أباه أخبره : أنه كان جالسا عند أبان بن عثمان فاختصم إليه نفر من جهينة ونفر من بني الحارث بن الخزرج وكانت امرأة من جهينة عند رجل من بني الحارث بن الخزرج يقال له إبراهيم بن كليب فماتت فورثها ابنها وزوجها وتركت مالا وموالي ثم مات ابنها فقال ورثته : لنا ولاء الموالي وقد كان ابنها أحرزه وقال الجهنيون : ليس كذلك إنما هو موالي صاحبتنا فإذا مات ولدها فلنا ولاؤهم ونحن نرثهم ففضى أبان بن عثمان للجهنيين بولاء الموالي . قال محمد : وبهذا أيضا نأخذ . إذا انقرض ولدها الذكور رجع الولاء وميراث من مات بعد ذلك من مواليها إلى عصبته . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

730. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Ebi Bekr da ga je njegov otac obavijestio da je sjedio kod Ebana ibn Osmana kada su se dvije grupe ljudi, jedna iz plemena Džuhejne a druga iz Benul-Harisa ibnul-Hazredža, sporile kod njega. Naime, umrla je žena iz Džuhejne koja je bila udata za čovjeka iz plemena Benul-Haris ibnul-Hazredž koji se zvao Ibrahim ibnul-Kulejb, pa su je naslijedili njen sin i muž, a ostavila je imetka i imovine oslobođenih robova. Zatim je umro njen sin, pa su njegovi nasljednici kazali:

⁶¹ To znači: u slučaju da je danas umro moj prvi brat čiji imetak i imovinu oslobođenih robova je od njega naslijedio tvoj otac nakon smrti njegovog rođenoga brata koji je tvoj otac, ja bih ga naslijedio, a ne ti, jer je i brat po ocu (polubrat) preči da naslijedi u odnosu na bratića, makar on bio dijete rođenoga brata.

“Nama pripada imovina oslobođenih robova”, a tu imovinu je (tada) držao u svom vlasništvu njen sin. Njena rodbina iz Džuhejne je rekla: “Nije tako. Zaista je imovina oslobođenih robova bila vlasništvo naše rođake, pa nakon što je umro njen sin, mi imamo pravo na tu imovinu i mi je nasljeđujemo.” Eban ibn Osman je presudio u korist pripadnika plemena Džuhejne, dodjelivši im imovinu oslobođenih robova.

Muhammed veli: “Mi ovo, također, prihvatamo. Nakon što je umro njen muški direktni potomak (sin), imovina oslobođenih robova i nasljedstvo onih koji umru nakon toga (tj. smrti agnata) vraćaju se njenoj rodbini. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٧٣١ - أخبرنا مالك أخبرني مخبر عن سعيد بن المسيب : أنه سئل عن عبد له ولد من امرأة حرة لمن ولاؤهم ؟ قال : إن مات أبوهم وهو عبد لم يعتق فولأؤهم لموالي أمهم .

قال محمد : وبهذا نأخذ . وإن أعتق أبوهم قبل أن يموت جر ولاءهم فصار ولايتهم لموالي أبيهم . وهو قول أبي حنيفة والعمدة من فقهاءنا - رحمهم الله - .

731. Obavijestio nas je Malik, pričao mi je prenosilac vijesti, od Se'ida ibnul-Musejjiba da je upitan o robu koji ima djece sa slobodnom ženom, ko ima pravo na njihovu (dječiju) imovinu (očeva ili majčina rodbina)? Se'id je odgovorio: “Ako njihov otac umre dok je još rob koji nije oslobođen, pravo na njihovu imovinu ima rodbina njihove majke.”⁶²

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Da je njihov umrli otac bio oslobođen ropstva prije svoje smrti, to bi povuklo za sobom pravo na nasljedstvo koje bi prešlo u ruke rodbine s

⁶² Djeca u ovom slučaju slijede svoju slobodnu majku, te se i oni tretiraju slobodnima, pa i nasljedstvo prelazi u ruke rodbine s majčine strane, a da je otac bio oslobođen ropstva, nasljedstvo bi prešlo u ruke očeve rodbine, jer je očeva linija jača u nasljedstvu od majčine.

očeve strane. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika, Allah im se smilovao.”

هـ - (باب ميراث الحميل)

5. Nasljedstvo “hamila”⁶³

٧٣٢ - أخبرنا مالك أخبرنا بكير بن عبد الله بن الأشج عن سعيد بن المسيب قال :
أبي عمر بن الخطاب أن يورث أحدا من الأعاجم إلا ما ولد في العرب .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا يورث الحميل الذي يسبى وتسبى معه امرأة فتقول هو
ولدي أو تقول هو أخي أو يقول هي أختي ولا نسب من الأنساب يورث إلا بينة إلا
الوالد والولد فإنه إذا ادعى الوالد أنه ابنه وصدقه فهو ابنه ولا يحتاج في هذا إلى بينة
إلا أن يكون الولد عبدا فيكذبه مولاه بذلك فلا يكون ابن الأب ما دام عبدا حتى
يصدق المولى والمرأة إذا ادعت الولد وشهدت امرأة حرة مسلمة على أنها ولدته وهو
يصدقها وهو حر فهو ابنها . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا رحمهم الله .

732. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Bukejr ibn Abdullah ibnul-Ešedždž od Se'ida ibnul-Musejjiba da je rekao: **“Omer ibnul-Hattab, r.a., je odbio dodijeliti nasljedstvo ikome od stranaca (nearapa), osim ako je rođen među Arapima.”**

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo. Dijete koje bude zarobljeno sa svojom majkom (na teritoriji koja nije darul-islam) i koja (za to dijete – hamil) kaže: 'Ono je moje dijete', ili kaže: 'Ono je moj brat', ili ono kaže: 'Ona je moja sestra', nema pravo na nasljedstvo, niti se (pravno) priznaje postojanje neke druge rodbinske veze i odnosa, osim uz šerijatski validan dokaz

⁶³ Hamil je dijete koje vodi sa sobom žena koja tvrdi da se radi o njenom djetetu i s kojim putuje iz svoje (neislamske) zemlje u islamsku zemlju (darul-islam).

(bejjine). Izuzetak je slučaj oca i sina, jer ako otac bude tvrdio da se radi o njegovom sinu i tu tvrdnju potvrdi taj njegov sin, on se (pravno) smatra njegovim sinom, i u ovom slučaju nije potrebno iznošenje dokaza, osim ako dijete bude rob, a njegov gospodar to ne priznaje (da je njegov sin), onda se ne smatra njegovim ocem sve dok izjavu djeteta-roba ne potvrdi njegov gospodar.

Ako žena tvrdi da postoji (njeno) majčinstvo nad djetetom, a slobodna žena muslimanka posvjedoči da ga je ta žena, uistinu, rodila, a i dijete potvrdi da (ona) govori istinu, a pored toga je i slobodan (a ne rob), to dijete se smatra njenim sinom. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika, Allah im se smilovao.”

٦ - (فصل الوصية)

6. O vasijetu⁶⁴ (oporuci, testamentu)

٧٣٣ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد الله بن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : ما حق امرئ مسلم له شيء يوصي فيه يبيت ليلتين إلا ووصيته عنده مكتوبة .

قال محمد : وبهذا نأخذ . هذا حسن جميل .

733. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “**Nema pravo musliman koji posjeduje nešto što može oporučiti da**

⁶⁴ Vasijet (oporuka, ili testament) je odredba kojom ostavitelj prije svoje smrti zahtijeva da se shodno njegovoj volji rasporedi cijela njegova imovina (ako nema nasljednika, ili ima, ali uz njihovu saglasnost), ili jedan određeni dio (do 1/3) njegove imovine (ako ima nasljednika), i preda nakon njegove smrti kao vid dobročinstva. Vasijet se može učiniti u korist lica, ali i u korist vjerskih, kulturno-prosvjetnih i dobrotvornih ustanova.

zanoći dvije noći, a da kod njega nije njegova oporuka koja je napisana.”

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo. Ovo je lijepo i pohvalno učiniti.”

۷ – (باب الرجل يوصي عند موته بثلاث ماله)

7. O osobi koja na samrti oporuči trećinu svog imetka

۷۳۴ – أخبرنا مالك حدثنا عبد الله بن أبي بكر بن حزم أن أباه أخبره أن عمرو بن سليم الزرقي أخبره أنه قيل لعمر بن الخطاب : إن ههنا غلاما يفاعا من غسان ووراثته بالشام وله مال وليس هنا إلا ابنة عم له فقال عمر : مروه فليوص لها فأوصى لها بمال يقال له بئر جشم . قال عمرو بن سليم : فبعت ذلك المال بثلاثين ألفا بعد ذلك وابنة عمه التي أوصى لها هي أم عمرو بن سليم .

734. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Ebi Bekr ibn Hazm da mu je pričao njegov otac kako ga je 'Amr ibn Sulejm ez-Zureki obavijestio da je Omeru ibnul-Hattabu, r.a., rečeno: “Ovdje (u Medini) se nalazi dječak u pubertetu, iz plemena Gassan (koji je bio na samrti), dok su njegovi nasljednici u Šamu, a on posjeduje imetak. On ovdje nema nikoga osim svoje amidžične, (pa kako ćemo postupiti)?” Omer reče: “Naredite mu da joj oporuči”, pa joj je oporučio bunar kojeg su zvali Džušem. 'Amr ibn Sulejm reče: “Prodao sam nakon toga taj imetak koji je iznosio 30 hiljada, a amidžična kojoj je oporučio (spomenuti bunar) je majka 'Amra ibn Sulejma.”

۷۳۵ – أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن عامر ابن سعد بن أبي وقاص عن سعد بن أبي وقاص أنه قال : جاءني رسول الله صلى الله عليه وسلم عام حجة الوداع

يعودني من وجع اشتد بي فقلت : يا رسول الله بلغ مني الوجع ما ترى وأنا ذو مال ولا يرثني إلا ابنة لي أفأتصدق بثلثي مالي ؟ قال : لا قال : فبالشطر ؟ قال : لا قال : فبالثلث ؟ ثم قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : الثلث والثلث كثير أو كبير إنك إن تذر وراثتك أغنياء خير من أن تذرهم عائلة يتكفون الناس وإنك لن تنفق نفقة تبتغي بها وجه الله تعالى إلا أجرت بها حتى ما تجعل في في امرأتك قال : قلت يا رسول الله أخلف بعد أصحابي ؟ قال : إنك لن تخلف فتعمل عملاً صالحاً تبتغي به وجه الله تعالى إلا ازددت به درجة ورفعة ولعلك أن تخلف حتى ينتفع بك أقوام ويضر بك آخرون . اللهم امض لأصحابي هجرتهم ولا تردهم على أعقابهم لكن البائس سعد بن خولة . يرثي له رسول الله صلى الله عليه وسلم أن مات بمكة .

قال محمد : الوصايا جائزة في ثلث مال الميت بعد قضاء دينه وليس له أن يوصي بأكثر منه فإن أوصى بأكثر من ذلك فأجازته الورثة بعد موته فهو جائز وليس لهم أن يرجعوا بعد إجازتهم وإن ردوا رجع ذلك إلى الثلث لأن النبي صلى الله عليه وسلم قال : الثلث والثلث كثير فلا يجوز لأحد وصية بأكثر من الثلث إلا أن يجيز الورثة . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا رحمهم الله تعالى .

735. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Amira ibn S'ada ibn Ebi Vekkasa, a on prenio od S'ada ibn Ebi Vekkasa, r.a., da je rekao: "Allahov poslanik, s.a.v.s., me posjetio u godini Oprosnoga hadždža kada sam bolovao od bolesti koja se pogoršala, pa sam rekao: 'Allahov Poslaniče, svjedok si koliko je bolest uzela maha. Ja imam mnogo imetka, a imam samo jednu kćerku koja će me naslijediti, pa mogu li podijeliti (oporučiti) dvije trećine svog imetka?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Ne.' 'A (mogu li podijeliti) polovinu?', upita S'ad. 'Ne', odgovori Allahov Poslanik, s.a.v.s. 'A (mogu li podijeliti) trećinu?', upita S'ad. Allahov Poslanik, s.a.v.s., zatim reče: 'Trećinu (možeš podijeliti), a i trećina je mnogo. Bolje ti je da svoje nasljednike ostaviš imućne, nego da ih ostaviš zavisnim da prose od ljudi. Zaista ti nećeš podijeliti (ni najmanju količinu) imetka, želeći time

(tim dobročinstvom) **postići zadovoljstvo Uzvišenog Allaha, a da za to nećeš biti nagrađen, pa čak i za ono čime nahraniš svoju ženu.** Rekao sam: 'O Allahov Poslaniče, zar ću ja ostati iza **mojih drugova** (u Mekki, a oni se s tobom vraćaju u Medinu)?' Poslanik, s.a.v.s., mi odgovori: '**Zaista ti nećeš zadugo ostati (iza njih) i uraditi neko dobro djelo s kojim ćeš željeti da postigneš zadovoljstvo Uzvišenog Allaha a da ti to ne poveća stepen i podigne ugled. Možda ćeš ostati (u Mekki iza svojih drugova) kako bi se jedni tobom okoristili (naučili o vjeri), a drugi (okorjeli nevjernici) zbog tvoga boravka sami sebi štetu nanijeli. Allahu, upotpuni mojim ashabima njihovu hidžru (i primi je od njih), a nemoj im je obezvrijediti i nepotpunom učiniti, posebno bolesniku S'adu ibn Havli (koji je učesnik Bitke na Bedru)!' Allahov Poslanik, s.a.v.s., se ražalostio kada je on umro u Mekki (nakon Oprosnog hadždža).**

Muhammed je rekao: "Oporuke su dopuštene u okviru jedne trećine imetka umrle osobe, nakon što se namiri njegov dug. On nema pravo oporučiti više od toga, a ako bi to ipak učinio pa njegovi nasljednici to odobre nakon njegove smrti, onda je ta oporuka dopuštena. Oni nemaju prava na opoziv nakon što su dali svoj pristanak. Ali ako nasljednici odbiju dati svoj pristanak (da se izvrši oporuka više od trećine imetka), oporuka se svodi na trećinu, jer je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: '**Trećina, a i trećina je mnogo.**' Nije dopušteno nikome da oporuči više od trećine, osim ako to odobre nasljednici. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika, Allah im se smilovao."

٨- (باب الأيمان والنذور وأدى ما يجزئ في كفارة اليمين)

8. O zakletvama⁶⁵ i zavjetima⁶⁶ i o minimalnom iznosu koji je dovoljan u iskupljenju (keffaretu) za krivu zakletvu

٧٣٦ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع : أن ابن عمر كان يكفر عن يمينه بإطعام عشرة مساكين لكل إنسان مد من حنطة وكان يعتق الجوار إذا وكد في اليمين .

736. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Ibn Omer, r.a., činio keffaret (iskup) za svoju zakletvu hranjenjem deset siromaha (miskina), svakoj osobi pregršt (mudd) pšenice, a i oslobađao je ropkinje kada bi prekršio potvrđenu zakletvu.

٧٣٧ - أخبرنا مالك حدثنا يحيى بن سعيد عن سلمان بن يسار قال : أدركت الناس وهم إذا أعطوا المساكين في كفارة اليمين أعطوا مدا من حنطة بالمد الأصغر ورأوا أن ذلك يجزئ عنهم .

737. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Sulejmana ibn Jesara da je rekao: "Doživio sam ljude (ashabe i starije tabi'ine) koji, kada su davali siromasima u

⁶⁵ Musliman mora biti iskren u svojim riječima i djelima, pa je stoga pokuđeno da se često zaklinje Allahom da bi nekoga uvjerio u istinitost svojih riječi. Dopusšteno je zaklinjati se samo Allahom, ili nekim od Njegovih svojstava, a zabranjeno je zaklinjati se bilo kojim Allahovim stvorenjem, poput: ocem, majkom, poslanikom, dušom, čašću, životom i sl. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: „Allah vam zabranjuje da se zaklinjete vašim očevima, a ko hoće da se zakune, neka se zakune Allahom, ili neka šuti.”(Buharija i Muslim)

⁶⁶ Zavjet je obećanje kojim se neko obavezuje da će u ime Allaha izvršiti neko djelo, kao kad bi rekao: „Zavjetujem se da ću postiti tri dana dobrovoljnog posta” (koji mu tada postaje obaveza), ili uz uvjet: „Ako uspijem u tom projektu, nahranit ću pet siromaha”, pa ako mu projekt uspije, dužan je nahraniti pet siromaha, a ako mu ne uspije, s njega spada ta obaveza.

slučaju iskupljenja nakon zakletve, davali su mali pregršt pšenice i to su smatrali dovoljnim.”

٧٣٨ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع أن عبد الله بن عمر قال : من حلف بيمين فوكدها ثم حنث فعليه عتق رقبة أو كسوة عشرة مساكين ومن حلف بيمين ولم يؤكدها فحنث فعليه إطعام عشرة مساكين لكل مسكين مد من حنطة فمن لم يجد فصيام ثلاثة أيام .
قال محمد : إطعام عشرة مساكين غداء وعشاء أو نصف صاع من حنطة أو صاع من تمر أو شعير .

738. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Abdullah ibn Omer, r.a., rekao: “Ko se zakune, zatim potvrdi zakletvu, a potom je prekrši, dužan je osloboditi roba, ili obući deset siromaha. A onaj ko se zakune, ali ne potvrdi zakletvu, a zatim je prekrši, dužan je nahraniti deset siromaha, svakom siromahu (podijeli) pregršt pšenice, a ko to ne bude u mogućnosti, postit će tri dana.”

Muhammed je rekao: “Hranjenje deset siromaha znači da se nahrane ručkom i večerom, ili sa pola sa'a pšenice ili s'aom hurmi ili ječma.”

٧٣٩ - قال محمد : أخبرنا سلام بن سليم الحنفي عن أبي إسحاق السبيعي عن يرفأ مولى عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال : قال عمر بن الخطاب : يا يرفأ إني أنزلت مال الله مني بمزلة مال اليتيم إن احتجت أخذت منه فإذا أيسرت رددته وإن استغنيت استعففت وإني قد وليت من أمر المسلمين أمرا عظيما فإذا أنت سمعتني أحلف على يمين فلم أمضها فأطعم عني عشرة مساكين خمسة أصوع بر بين كل مسكينين صاع .

739. Muhammed veli: “Obavijestio nas je Selam ibn Sulejm el-Hanefi da mu je prenio Ebu Ishak es-Sebi'i od Jerfe'e, sluge Omera ibnul-Hattaba, r.a., da je rekao: 'Omer ibnul-Hattab, r.a., je rekao: 'O Jerfe', kod mene su sredstva iz bejtul-mala,

poput imovine jetima, ako budem potrebit, uzmem iz njega (kase bejtul-mala), pa kada steknem imetka, vratim (ono što sam uzeo). A ako imam dovoljno, ustegnem se (od tih pozajmica), jer sam ja postavljen da vodim muslimane, što je ogromna zadaća i teret, pa ako me čuješ da se zakunem a to ne ispunim, nahrani u moje ime deset siromaha s pet sa'a pšenice, po jedan sa' svakoj dvojici od njih."

٧٤٠ - أخبرنا يونس بن أبي إسحاق حدثنا أبو إسحاق عن يسار بن نمير عن يرفاء غلام عمر بن الخطاب أن عمر قال له : إن علي أمرا من أمر الناس جسيما فإذا رأيتني قد حلفت على شيء فأطعم عني عشرة مساكين كل مسكين نصف صاع من بر .

740. Obavijestio nas je Junus ibn Ebi Ishak, pričao nam je Ebu Ishak od Jesara ibn Numejra, a on od Jerfe'e, sluge Omera ibnul-Hattaba, r.a., da mu je Omer rekao: **"Zaista ja imam jednu ogromnu obavezu prema muslimanima, pa kada me vidiš da sam se zakleo za nešto (a potom prekršio svoju zakletvu), nahrani u moje ime deset siromaha, svakom siromahu po pola sa'a pšenice.**

٧٤١ - أخبرنا سفيان بن عيينة عن منصور بن المعتمر عن شقيق بن سلمة عن يسار بن نمير : أن عمر بن الخطاب أمر أن يكفر عن يمينه بنصف صاع لكل مسكين .

741. Obavijestio nas je Sufjan ibn 'Ujejne od Mensura ibnul-M'utemira, a on prenio od Šekika ibn Seleme, a on od Jesara ibn Numejra, da je Omer ibnul-Hattab, r.a., naredio da se iskup za njegovu zakletvu čini s (udjeljivanjem) pola sa'a svakom siromahu.

٧٤٢ - أخبرنا سفيان بن عيينة عن عبد الكريم عن مجاهد قال : في كل شيء من الكفارات فيه إطعام المساكين نصف صاع لكل مسكين .

742. Obavijestio nas je Sufjan ibn 'Ujejne od Abdul-Kerima, a on prenio od Mudžahida da je rekao: "U svim keffaretima u kojima se spominje hranjenje siromaha pola sa'a je za svakog od njih."

٩- (باب الرجل يحلف بالمشي إلى بيت الله)

9. O osobi koja se zakune da će pješačiti do Bejtullaha

٧٤٣ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن أبي بكر عن عمته أمها حدثته عن جدته : أمها كانت جعلت عليها مشيا إلى مسجد قباء فماتت ولم تقضه فأفتى ابن عباس ابنتها أن تمشي عنها .

743. Obavijestio nas je Malik, pričao mi je Abdullah ibn Ebi Bekr od svoje tetke (po ocu), da mu je ona pričala, prenoseći od svoje nane, kako se ona zavjetovala da će pješačiti do Kuba' džamije, ali je umrla ne ispunivši svoj zavjet, pa je Ibn 'Abbas, r.a., donio fetvu da njena kćerka pješači umjesto nje.

٧٤٤ - أخبرنا مالك حدثنا عبد الله بن أبي حبيبة قال : قلت لرجل وأنا حديث السن ليس على الرجل - يقول : علي المشي إلى بيت الله ولا يسمي نذرا - شيء ؟ فقال الرجل : هل لك إلى أن أعطيك هذا الجرو لجرو قثناء في يده وتقول : علي مشي إلى بيت الله تعالى ؟ فقلت نعم فقلته فمكثت حينما حتى عقلت فقل لي : إن عليك مشيا . فجننت سعيد بن المسيب فسألته عن ذلك فقال : عليك مشي . فمشيت .

قال محمد : وبهذا نأخذ . من جعل عليه المشي إلى بيت الله لزمه المشي إن جعله نذرا أو غير نذر . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا رحمهم الله تعالى .

744. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Ebi Habibe: "Rekao sam nekom čovjeku dok sam bio mlad: 'Da li čovjek koji kaže: 'Dužan sam pješačiti do Bejtullaha', a

to ne nazove zavjetom, je li dužan to ispoštovati?“ Taj čovjek mi je rekao: “Hoćeš li da ti dam ovih sitnih krastavaca?”, govoreći o krastavcima (koje je držao) u svojoj ruci, ako kažeš: 'Obavezujem se da ću pješačiti do Bejtullaha.' 'Da', odgovorio sam. Protaklo je vremena dok nisam postao svjestan (umno zreo), pa mi je rečeno: “Obavezao si se na pješačenje do Bejtullaha.” Onda sam otišao Se'idu ibnul-Musejjibu i o tome ga upitao, a on mi reče: “Dužan si pješačiti”, pa sam pješačio.”

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo. Ko se obaveže na pješačenje do Bejtullaha, obavezan je pješačiti, nazvao on to zavjetom ili nečim drugim. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika, Allah im se smilovao.”

١٠ - (باب من جعل على نفسه المشي ثم عجز)

10. O onome koji se obaveže na pješačenje, zatim onemoća

٧٤٥ - أخبرنا مالك عن عروة بن أذينة أنه قال : خرجت مع جدة لي عليها مشي إلى بيت الله حتى إذا كنا ببعض الطريق عجزت فأرسلت مولى لها إلى عبد الله بن عمر ليسأله وخرجت مع المولى فسأله : فقال عبد الله بن عمر : مرها فتركب ثم لتمش من حيث عجزت .

قال محمد : قد قال هذا قوم . وأحب إلينا من هذا القول ما روي عن علي بن أبي طالب رضي الله عنه .

745. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je 'Urve ibn Uzejne: “Krenuo sam na put sa svojom nanom koja se obavezala na pješačenje do Bejtullaha, a kada smo prešli jedan dio puta, onemoćala je, pa je poslala njenog slugu do Abdullaha ibn Omera, r.a., da ga upita o tome a i ja sam krenuo s njim. On ga je upitao, a Abdullah ibn Omer mu odgovori: 'Naredi joj neka uzjaše (na jahaću životinju), a onda

neka pješači (ako bude u stanju) od mjesta gdje se zaustavila zbog nemoći.'"

Muhammed je rekao: "Ovo je prihvatila jedna skupina uleme, a nama je draže od ovoga predaja koju prenosi Alija ibn Ebi Talib, r.a.

٧٤٦ - أخبرنا شعبة بن الحجاج عن الحكم بن عتبة عن إبراهيم النخعي عن علي بن أبي طالب كرم الله وجهه أنه قال : من نذر أن يحج ماشيا ثم عجز فليركب وليحج ولينحر بدنة . وجاء عنه في حديث آخر : ويهدي هديا . فهذا نأخذ يكون الهدى مكان المشي . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

746. Obavijestio nas je Š'ube ibnul-Hadždžadž od El-Hakema ibn 'Utbe, a on prenio od Ibrahima en-Neha'ija koji prenosi da je Alija ibn Ebi Talib, k.v.⁶⁷, rekao: "**Ko se zavjetuje da će obaviti hadždž pješice, zatim onemoća, neka uzjaše, obavi hadždž i zakolje devu (ili kravu).**" A od njega se bilježi u drugoj predaji: "**...i neka zakolje hedj (ovcu).**"

„Mi ovo prihvatamo. Ovca se prinese (zakolje) kao zamjena za pješački hod. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnikâ.“

٧٤٧ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد قال : كان علي مشي فأصابني خاصرة فركبت حتى أتيت مكة فسألت عطاء بن أبي رباح وغيره فقالوا : عليك هدي فلما قدمت المدينة سألت فأمروني أن أمشي من حيث عجزت مرة أخرى فمشيت . قال محمد : وبقول عطاء نأخذ . يركب وعليه هدي لركوبه وليس عليه أن يعود .

747. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id: "**Imao sam obavezu pješaciti, ali me je zadesila bol u bubrezima, pa sam jahao sve dok nisam stigao u Mekku. Upitao sam 'Ata'a ibn Ebi Rebaha i druge (o svom slučaju), pa su mi rekli: 'Dužan si zaklati kurban (hedj, a ne trebaš ponovo pješaciti nakon toga)', a**

⁶⁷ 'Kerremallahu vedžhehu', što znači, Allah ga učinio plemenitim.

nakon što sam se vratio u Medinu upitao sam (za mišljenje medinske alime), pa su mi naredili da pješačim od mjesta na kojem sam se zaustavio zbog nemoći (i bolova), pa sam pješačio.”

Muhammed je rekao: “Mi prihvatamo mišljenje 'Ata'a. On će uzjahati i dužan je zaklati kurban (hedj) zbog toga što je putovao jašući, ali nije obavezan ponavljati (pješačenje).”

١١ - (باب الاستثناء في اليمين)

11. Izuzimanje u zakletvi

٧٤٨ - أخبرنا مالك حدثنا نافع أن عبد الله بن عمر قال : من قال : والله ثم قال : إن شاء الله ثم لم يفعل الذي عليه لم يحنث .

قال محمد : وبهذا نأخذ . إذا قال : إن شاء الله ووصلها بيمينه فلا شيء عليه . وهو قول أبي حنيفة .

748. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Abdullah ibn Omer, r.a., rekao: “**Ko kaže: 'Tako mi Allaha', zatim kaže: 'Ako Allah hoće', a onda ne učini ono na šta se zakleo, nije prekršio zakletvu.**”

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo. Ako kaže: 'Ako Allah hoće', i to poveže sa svojom zakletvom, on nema pravnih posljedica (zbog tih riječi). To je stav i Ebu Hanife.”

١٢ - (باب الرجل يموت وعليه نذر)

12. O osobi koja umre pod zavjetom

٧٤٩ - أخبرنا مالك حدثنا ابن شهاب عن عبيد الله بن عبد الله بن عتبة بن مسعود عن عبد الله بن عباس : أن سعد بن عبادة استفتى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال : إن أمي ماتت وعليها نذر لم تقضه قال : اقضه عنها .

قال محمد : ما كان من نذر أو صدقة أو حج قضاها عنها أجراً ذلك إن شاء الله تعالى : وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا رحمهم الله تعالى .

749. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od 'Ubejdullaha ibn Abdullaha ibn 'Utbe ibn Mes'uda, a on prenio od Abdullaha ibn 'Abbasa, r.a., da je S'ad ibn 'Ubade, r.a., zatražio fetvu od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., slijedećim riječima: “Moja majka je umrla a imala je obavezu izvršenja zavjeta koju nije provela u djelo (pa kako ću u ovom slučaju postupiti)?” On (Allahov Poslanik, s.a.v.s.) mu reče: “Ti je izvrši umjesto nje (tj. u njeno ime).”

Muhammed je rekao: “Ono što bude od (obaveza) zavjeta, zekata, hadždža koje izvrši umjesto nje, s te osobe spada obaveza i odgovornost, ako Bog da. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika, Allah im se smilovao.”

١٣ - (باب من حلف أو نذر في معصية)

13. O onome ko se zakune ili zavjetuje da će izvršiti nedopušteno djelo

٧٥٠ - أخبرنا مالك حدثنا طلحة بن عبد الملك عن القاسم بن محمد عن عائشة زوج النبي صلى الله عليه وسلم : أن النبي صلى الله عليه وسلم قال : من نذر أن يطيع الله فليطعه ومن نذر أن يعصيه فلا يعصه .

قال محمد : وبهذا نأخذ . من نذر نذراً في معصية ولم يسم فليطع الله وليكفر عن يمينه . وهو قول أبي حنيفة .

750. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Talha ibn Abdul-Melik od El-Kasima ibn Muhammeda, a on od 'Aiše, supruge Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Ko se zavjetuje da će biti pokoran Allahu, neka Mu bude pokoran, a ko se zavjetuje da će biti neposlušan Allahu, neka Mu ne bude neposlušan!”

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo. Ko se zavjetuje da će izvršiti nedopušteno djelo ne spominjući o kojem djelu se radi, neka bude pokoran Allahu (neka to nedopušteno djelo ne uradi) i neka učini keffaret za svoju zakletvu. To je stav i Ebu Hanife.”

٧٥١ - أخبرنا مالك أخبرني يحيى بن سعيد قال : سمعت القاسم بن محمد يقول : أتت امرأة إلى ابن عباس فقالت : إني نذرت أن أنحر ابني فقال : لا تنحري ابنك وكفري عن يمينك فقال شيخ عند ابن عباس جالس : كيف يكون في هذا كفارة ؟ قال ابن عباس : أرأيت أن الله تعالى قال : (والذين يظاهرون من نسائهم) ثم جعل فيه من الكفارة ما قد رأيت ؟ . قال محمد : ويقول ابن عباس نأخذ . وهذا مما وصفت لك أنه من حلف أو نذر نذرا في معصية فلا يعصين وليكفرون عن يمين .

751. Obavijestio nas je Malik, pričao mi je Jahja ibn Se'id: “Čuo sam El-Kasima ibn Muhammeda da govori: **Došla je žena kod Ibn 'Abbasa, r.a., i rekla mu: 'Ja sam se zavjetovala da ću zaklati svoga sina.' Ibn 'Abbas joj reče: 'Nemoj zaklati svoga sina i učini keffaret za svoju zakletvu!'** Jedan starac koji je sjedio kod Ibn 'Abbasa reče: 'Kako to da za ovo ima keffaret?' Ibn 'Abbas odgovori: 'Zar ne vidiš da je Uzvišeni Allah rekao: 'Oni koji svojim ženama reknu da im nisu dopuštene (da sa njima neće spolno općiti)...'⁶⁸, a zatim je propisao (kao izlaz iz te situacije) keffaret, kao što znaš.'“

Muhammed je rekao: “Mi prihvatamo stav Ibn 'Abbasa, r.a. A ovo je jedno od pitanja koja sam ti opisao, da onaj ko se zakune ili zavjetuje da će izvršiti neko djelo u kojem je grijeh i neposlušnost (Allahu, dž.š.), neka to nikako ne čini i neka učini keffaret za svoju zakletvu.”

⁶⁸ El-Mudžadele, 3.

٧٥٢ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن سهيل بن أبي صالح عن أبيه عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: من حلف على يمين فرأى غيرها خيرا منها فليكفر عن يمينه وليفعل .

قال محمد : وبهذا نأخذ وهو قول أبي حنيفة رحمه الله تعالى .

752. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Suhejl ibn Ebi Salih, prenoseći od svoga oca, a on od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Ko se zakune na nešto, pa uvidi da je drugo bolje od toga, neka učini keffaret za (prekršenu) zakletvu i neka učini (ono što je bolje)!”**

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife, Allah mu se smilovao.”

١٤ - (باب من حلف بغير الله)

14. O onome ko se zakune nekim (ili nečim) osim Allahom

٧٥٣ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد الله بن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم سمع عمر بن الخطاب وهو يقول : ولا وأبي فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : إن الله ينهاكم أن تحلفوا بأبائكم فمن كان حالفا فليحلف بالله ثم ليبرر أو ليصمت . قال محمد : وبهذا نأخذ . لا ينبغي لأحد أن يحلف بأبيه فمن كان حالفا فليحلف بالله ثم ليبرر أو ليصمت .

753. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., čuo Omera ibnul-Hattaba da govori: “Ne, tako mi moga oca”, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Zaista vam Allah zabranjuje da se zaklinjete vašim očevima, pa ko se bude zaklinjao, neka se zaklinje Allahom, zatim neka ispuni zakletvu, ili neka šuti!”**

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo. Nikome nije dopušteno zaklinjati se svojim ocem, pa ko se bude zaklinjao, neka se zaklinje Allahom i ispuni svoju zakletvu, ili neka šuti.”

١٥ - (باب الرجل يقول : ماله في رتاج الكعبة)

15. O osobi koja kaže da je njegov imetak poklonjen K'abi⁶⁹

٧٥٤ - أخبرنا مالك أخبرني أيوب بن موسى من ولد سعيد بن العاص عن منصور بن عبد الرحمن الحجبي عن أبيه عن عائشة زوج النبي صلى الله عليه وسلم أنها قالت فيمن قال : مالي في رتاج الكعبة يكفر ذلك بما يكفر اليمين . قال محمد : قد بلغنا هذا عن عائشة رضي الله عنها . وأحب إلينا أن يفى بما جعل على نفسه فيتصدق بذلك ويمسك ما يقوته فإذا أفاد مالا تصدق بمثل ما كان أمسك . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

754. Obavijestio nas je Malik, pričao mi je Ejjub ibn Musa, koji je bio jedno od djece Se'ida ibnul-'Asa, a on prenio od Mensura ibn Abdur-Rahmana el-Hadžebija, a on od svoga oca koji je prenio od 'Aiše, Vjerovjesnikove, s.a.v.s., supruge **da je rekla za onoga koji kaže: “Moj imetak je u vratima K'abe”** (pa to ne ispuni), **dužan je učiniti keffaret za to, kao što se čini keffaret za kršenje zakletve.**

Muhammed je rekao: “Ovo je do nas došlo predajom od 'Aiše, r.a., a draže nam je da ispuni ono čime se obavezao tako što će podijeliti imetak na Allahovom putu, a zadržati samo onoliko koliko mu je neophodno za normalan život. Pa ako naknadno stekne (još) imetka, udijelit će i ono što je (u vrijeme zakletve) zadržao za sebe (što mu je bilo neophodno za osnovne životne potrebe). To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

⁶⁹ Tim riječima se želi zavjetovati da će sav imetak pokloniti za održavanje K'abe.

١٦ - (باب اللغو من الأيمان)

16. O nenamjernoj zakletvi ("lagv")

٧٥٥ - أخبرنا مالك أخبرنا هشام بن عروة عن أبيه عن عائشة رضي الله عنها أنها قالت : لغو اليمين : قول الإنسان : لا والله وبلى والله . قال محمد : وبهذا نأخذ . اللغو ما حلف عليه الرجل وهو يرى أنه حق فاستبان له بعد أنه على غير ذلك فهذا من اللغو عندنا .

755. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Hišam ibn 'Urve od svoga oca, a on od 'Aiše, r.a., da je rekla: **"Zakletva 'lagv' je poput nečijih riječi: 'Ne, Allaha mi, i da, Allaha mi'."**

Muhammed veli: "Mi ovo prihvatamo. 'Lagv' je zakletva kada neko smatra istinitim ono zbog čega se zaklinje, a postane mu jasno da je istina nešto (sasvim) drugo. To se kod nas smatra zakletvom 'lagv'."⁷⁰

⁷⁰ Islamski pravници se razilaze o pitanju značenja zakletve 'lagv'. Tako Ebu Hanife, Malik i Ahmed u jednom rivajetu smatraju da je njeno značenje da se čovjek zakune Allahom za neku stvar, misleći da je ona istinita, međutim, ispostavi se da je to suprotno istini i činjeničnom stanju, i bez obzira na to da li je onaj koji se zakleo imao namjeru da se zakune, ili ne. Ova trojica imama se slažu i u tome da ta osoba nema grijeha, niti je dužna učiniti keffaret. Imami Šafija i Ahmed u drugom rivajetu smatraju da je lagv nenamjerna zakletva, kao kad neko kaže u šali i nemajući namjeru da se zakune: 'Vallahi, billahi' i sl.

كتاب البيوع في التجارات والسلم

POGLAVLJE O KUPOPRODAJI, TRGOVINI I
AVANSIRANJU

١ - (باب بيع العرايا)

1. Kupoprodaja 'araja'⁷¹

٧٥٦ - أخبرنا مالك حدثنا نافع عن عبد الله بن عمر عن زيد بن ثابت : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم رخص لصاحب العرية أن يبيعها بخرصها .

756. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera, a on od Zejda ibn Sabita, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dopustio, dajući olakšicu vlasnicima svježih datula, zamjenu za suhe datule, uz slobodnu procjenu njihove količine (količine svježih neubranih datula).

٧٥٧ - أخبرنا مالك أخبرنا داود بن الحصين أن أبا سفيان مولى ابن أبي أحمد أخبره عن أبي هريرة : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم رخص في بيع العرايا فيما دون خمسة أوسق أو في خمسة أوسق . شك داود لا يدري أقال خمسة أو فيما دون خمسة ؟ قال محمد : وبهذا نأخذ . وذكر مالك بن أنس أن العرية إنما تكون أن الرجل يكون له النخل فيطعم الرجل منها ثمرة نخلة أو نخلتين يلقطها لعياله ثم يثقل عليه دخوله حائطه فيسأله أن يتجاوز له عنها على أن يعطيه بمكيلتها تمرا عند صرام النخل فهذا

⁷¹ To je jedna vrsta kupoprodaje gdje se razmjenjuju suhe datule za svježe.

كله لا بأس به عندنا لأن التمر كله كان للأول وهو يعطي منه ما شاء فإن شاء سلم له تمر النخل وإن شاء أعطاها بمكيبتها من التمر لأن هذا لا يجعل بيعا ولو جعل بيعا ما حل تمر بتمر إلى أجل .

757. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Davud ibnul-Husajn kako je Ebu Sufjan, sluga Ibn Ebi Ahmeda, prenio od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dopustio zamjenu svježih datula za suhe datule u količini manjoj od pet 'evsuka' (oko 650 kg), ili u količini od pet 'evsuka'. Davud se dvoumi da li je rekao pet, ili manje od pet 'evsuka'.

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. A Malik ibn Enes je spomenuo da 'arijje' biva kada čovjek posjeduje palme, pa dopusti drugome da plodovima jedne palme ili dviju palmi nahrani svoju porodicu, ali vlasniku zasmeta njegov ulazak u palmovik pa zatraži od njega da se odrekne te količine u korist vlasnika palmovika, pod uvjetom da vlasnik njemu preda određenu količinu u suhim hurmama nakon što plod palme sazrije. Sve ovo je kod nas dopušteno, jer je cjelokupna količina hurmi svakako pripadala prvom koji daje onoliko koliko želi, pa ako hoće, preda mu svježe hurme sa palmi, ili mu ih preda u istoj količini (nakon berbe). Navedeni postupak se ne smatra kupoprodajom, jer da se radi o kupoprodaji, ne bi bila dopuštena prodaja (postojećih) hurmi za hurme koje tek trebaju biti (naknadno) ubrane (tj. ako nije iz ruke u ruku).

٢ - (باب ما يكره من بيع الثمار قبل أن يبدو صلاحها)

2. O pokuđenosti prodaje plodova prije nego što počnu sazrijevati

٧٥٨ - أخبرنا مالك حدثنا نافع عن عبد الله بن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم فهمى عن بيع الثمار حتى يبدو صلاحها . فهمى البائع والمشتري .

758. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera, r.a., **da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio prodaju plodova prije nego što počnu sazrijevati. Zabranio je to i prodavcu i kupcu.**

٧٥٩ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الرجال محمد بن عبد الرحمن عن أمه عمرة : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم نهى عن بيع الثمار حتى ينجو من العاهة .

قال محمد : لا ينبغي أن يباع شيء من الثمار على أن يترك في النخل حتى يبلغ إلا أن يحمّر أو يصفر أو يبلغ بعضه فإذا كان كذلك فلا بأس ببيعه على أن يترك حتى يبلغ فإذا لم يحمّر أو يصفر أو كان أخضر أو كان كفري فلا خير في شرائه على أن يترك حتى يبلغ . ولا بأس بشرائه على أن يقطع و يباع . وكذلك بلغنا عن الحسن البصري أنه قال : لا بأس ببيع الكفري على أن يقطع فهذا نأخذ .

759. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebur-Ridžal Muhammed ibn Abdur-Rahman od svoje majke Amre, **da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio prodaju plodova sve dok ne budu sigurni od oboljenja (propadanja).**

Muhammed je rekao: "Nije dopušteno da se nešto od plodova prodaje pod uvjetom da ostane na palmama dok ne sazrije, osim ako je (plod) dobio crvenu ili žutu boju, ili eventualno dio ploda sazrije, jer u tom slučaju nema smetnje u toj prodaji u kojoj se uvjetuje da se plod ostavi (na granama) sve dok (u potpunosti) ne sazrije. Međutim, ako (plod) nije pocrvenio, ili požutio, nego je još zelene boje ili je tek formiran, onda nema dobra u njegovoj kupovini (tj. ona nije dopuštena), gdje se uvjetuje da se (plod) ostavi (na granama) sve dok ne sazrije. Nema smetnje da se plod ubere i proda, a to je do nas stiglo predajom od El-Hasana el-Basrija koji veli: "Nema smetnje da se prodaju hurme koje su se tek pojavile (na granama), pod uvjetom da se odmah uberu" i mi ovo prihvatamo.

٧٦٠ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الزناد عن خارجة بن زيد بن ثابت عن زيد بن ثابت : أنه كان لا يبيع ثماره حتى يطلع الثريا يعني بيع النخل .

760. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zinad od Haridže ibn Zejd ibn Sabita, a on od Zejd ibn Sabita, r.a., **da on nije prodavao svoje plodove sve dok ne izađe Surejja,**⁷² **misli se na prodaju (plodova) palmi (hurmi).**

٣ - (باب الرجل يبيع بعض الثمر ويستثني بعضه)

3. O osobi koja prodaje dio plodova, a izuzme (drugi) dio

٧٦١ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن أبي بكر عن أبيه : أن محمد بن عمرو بن حزم باع حائطا له يقال له الأفراق بأربعة آلاف درهم واستثنى منه بشماني مائة درهم تمرا .

761. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Ebi Bekr od svoga oca **da je Muhammed ibn 'Amr ibn Hazm prodao svoju bašču koja se zvala El-Efrak za 4000 dirhema, a iz toga je izuzeo hurmi u vrijednosti 800 dirhema.**

٧٦٢ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الرجال عن أمه عمرة بنت عبد الرحمن : أنها كانت تبيع ثمارها وتستثني منها .

762. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebur-Ridžal od svoje majke Amre bint Abdur-Rahman **da je ona prodavala svoje plodove, izuzimajući (dio) od njih (iz te prodaje).**

⁷² Vlašići, Plejade, koje se pojavljuju u određenom mjesecu u godini (u maju)

٧٦٣ - أخبرنا مالك أخبرنا ربيعة بن عبد الرحمن عن القاسم بن محمد : أنه كان يبيع ويستثني منها .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا بأس بأن يبيع الرجل ثمره ويستثني بعضه إذا استثنى شيئا من جملته ربعا أو خمسا أو سدسا .

763. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Rebi'a ibn Abdur-Rahman od El-Kasima ibn Muhammeda **da je on prodavao i izuzimao (dio) od toga.**

Muhammed veli: "Mi ovo prihvatamo. Nema smetnje da osoba proda svoje plodove i izuzme dio od toga, ako izuzimanje bude (na primjer) u vidu jedne četvrtine, petine, ili šestine cjelokupnoga prihoda.

٤ - (باب ما يكره من بيع التمر بالرطب)

4. O onome što je pokuđeno kod prodaje osušenih hurmi za svježe hurme

٧٦٤ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن يزيد مولى الأسود بن سفيان أن زيدا أبا عياش مولى لبني زهرة أخبره أنه سأل سعد بن أبي وقاص عمن اشترى البيضاء بالسلت ؟ فقال له سعد : أيهما أفضل ؟ قال : البيضاء قال : فنهاني عنه وقال : سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم سئل عمن اشترى التمر بالرطب ؟ فقال : أ ينقص الرطب إذا بیس ؟ قالوا : نعم فنهى عنه .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا خير في أن يشتري الرجل قفيز رطب بقفيز من تمر يدا بيد لأن الرطب ينقص إذا جف فيصير أقل من قفيز فلذلك فسد البيع فيه .

764. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Jezid, sluga El-Esveda ibn Sufjana, da je Zejd Ebu 'Ajaš, sluga Benu Zehre, ispričao mu **da je upitao S'ada ibn Ebi Vekkasa,**

r.a., o onome koji kupi ječam (bjelicu) za ječam (bez pljevica), pa mu je S'ad rekao: “Šta je od toga bolje (vrednije)?” “Ječam (bjelica)”, odgovori, pa mi je to (tj. tu kupoprodaju) zabranio i rekao: “Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je upitan o onome koji kupi stare (osušene) hurme za svježe, da je odgovorio: 'Da li svježe hurme izgube na težini kada se osuše?' 'Da', odgovoriše, pa je to zabranio.

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Nema dobra u tome da čovjek kupi mjeru svježih hurmi za mjeru starih (osušenih) hurmi, (makar to bilo i) iz ruke u ruku (na licu mjesta), jer svježe hurme izgube na težini kada se osuše, pa postanu lakše od mjere (svježih hurmi), i zato je takva kupoprodaja ništavna.

۵ - (باب ما لم يقبض من الطعام وغيره)

5. O prodaji hrane i drugoga što nije preuzeto

۷۶۵ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع : أن حكيم بن حزم ابتاع طعاما أمر به عمر بن الخطاب للناس فباع حكيم الطعام قبل أن يستوفيه فسمع بذلك عمر بن الخطاب رضي الله عنه فرد عليه وقال : لا تبع طعاما ابتعته حتى تستوفيه .

765. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Hakim ibn Hazm, r.a., kupio hranu koju je Omer ibnul-Hattab dodijelio ljudima, pa Hakim proda tu hranu prije nego što ju je preuzeo (od prodavca). Omer, r.a., je čuo za to, pa mu je tu trgovinu odbio priznati rekavši: “Ne prodaji hranu koju si kupio sve dok je ne preuzmeš (dok ne dođe u tvoj posjed)!”

۷۶۶ - أخبرنا مالك حدثنا نافع عن عبد الله بن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : من ابتاع طعاما فلا يبعه حتى يقبضه .

قال محمد : وبهذا نأخذ . وكذلك كل شيء يبيع من طعام أو غيره فلا ينبغي أن يبيعه الذي اشتراه حتى يقبضه وكذلك قال عبد الله بن عباس قال : أما الذي فهمي عنه رسول الله فهو الطعام أن يباع حتى يقبض . وقال ابن عباس : ولا أحسب كل شيء إلا مثل ذلك . فبقول ابن عباس نأخذ الأشياء كلها مثل الطعام لا ينبغي أن يبيع المشتري شيئا اشتراه حتى يقبضه وكذلك قول أبي حنيفة رحمه الله إلا أنه رخص في الدور والعقار والأرضين التي لا تحول أن تباع قبل أن تقبض أما نحن فلا نجيز شيئا من ذلك حتى يقبض .

766. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Ko kupi hranu, neka je ne prodaje sve dok je ne preuzme!”**

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Također, sve ono što se proda od hrane ili nečega drugoga, kupac ne treba preprodavati sve dok to ne preuzme. Isto je kazao i Abdullah ibn 'Abbas, r.a. A što se tiče zabrane Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ona se odnosi na hranu koja se preprodaje prije dolaska u njen posjed. Ibn 'Abbas, r.a., veli: **“Smatram da i sve ostalo ima isti tretman poput toga (hrane).”** Mi prihvatamo stav Ibn 'Abbasa (i smatramo) da je sve ostalo poput (propisa prodaje) hrane. Nije dopušteno da kupac prodaje nešto što je kupio prije nego što to preuzme. Identičan je stav i Ebu Hanife, Allah mu se smilovao, osim što je on to dopustio prilikom prodaje kuća i (drugih) nekretnina, te zemljišta, za što nema smetnje da se proda prije njihovog preuzimanja. A naš stav je da ništa od toga ne dopuštamo prije nego se to preuzme.”

٧٦٧ - أخبرنا مالك حدثنا نافع عن عبد الله بن عمر أنه قال : كنا نبتاع الطعام في زمان رسول الله صلى الله عليه وسلم فبعث علينا من يأمرنا بانتقاله من المكان الذي نبتاعه فيه إلى مكان سواه قبل أن نبيعه .

قال محمد : إنما كان يراد بهذا القبض لئلا يبيع شيئاً من ذلك حتى يقبضه فلا ينبغي أن يبيع شيئاً اشتراه رجل حتى يقبضه .

767. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je rekao: “**Kupovali smo hranu u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa nam je poslao onoga ko nam je naređivao da pređemo s lokacije na kojoj smo kupovali hranu na drugu lokaciju, prije nego što je prodamo.**”

Muhammed veli: “Ovim se željelo (upotpuniti) preuzimanje kako ne bi došlo do prodaje nečega što nije preuzeto, zato čovjek ne treba prodavati nešto što je kupio, prije nego li to od njega preuzme.”

٦ - (باب الرجل يبيع المتاع أو غيره نسيئة ثم يقول : انقديني وأضع عنك)

6. O osobi koja prodaje robu ili nešto drugo na odgođeni rok plaćanja, zatim kaže: “Plati mi odmah gotovinom, a ja ću ti smanjiti cijenu”

٧٦٨ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الزناد عن بسر بن سعيد عن أبي صالح بن عبيد مولى السفاح أنه أخبره : أنه باع بزاً من أهل دار نخلة إلى أجل ثم أرادوا الخروج إلى كوفة فسألوه أن ينقدوه ويضع عنهم فسأل زيد بن ثابت فقال : لا أمرك أن تأكل ذلك ولا توكله .

قال محمد : وبهذا تأخذ . من وجب له دين على إنسان إلى أجل فسأل أن يضع عنه ويعجل له ما بقي لم ينبغ ذلك لأنه يعجل قليلاً بكثير دينا فكأنه يبيع قليلاً نقداً بكثير دينا . وهو قول عمر بن الخطاب وزيد بن ثابت وعبد الله بن عمر وهو قول أبي حنيفة .

768. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zinad od Busra ibn Se'ida, a on od Ebu Saliha ibn 'Ubejda, sluge Es-Seffaha, da mu je pričao kako je kupio pamučnu odjeću od stanovnika Dar Nahle⁷³ (da je plati na rate) do određenog roka, zatim je želio otputovati u Kufu, pa su od njega zatražili da im odmah isplati cjelokupni iznos (u gotovini), s tim da mu oni umanje (dogovorenu) cijenu. On (Ebu Salih) je o tome upitao Zejda ibn Sabita, r.a., koji mu je rekao: "Ne dopuštam ti da taj iznos (razliku) uzmeš, niti da ga nekome drugom daš."

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Ko bude imao duga prema nekoj osobi, čiji povrat je dogovoren do određenog roka, pa on ponudi da mu dio toga duga otpiše, a da mu dužnik odmah isplati preostali dio potraživanja u gotovini, onda takav vid poslovanja nije dopušten, jer skraćujući vremenski period, dužnik daje manji iznos za veći koji je stvarni iznos duga. Ovo je poput prodaje manje količine, uz gotovinsko plaćanje, za veću količinu, uz odgođeno plaćanje. Ovo je stav Omera ibnu-Hattaba, Zejda ibn Sabita, Abdullaha ibn Omera, a to je stav i Ebu Hanife."

٧ - (باب الرجل يشتري الشعير بالحنطة)

7. O čovjeku koji prodaje ječam za pšenicu

٧٦٩ - أخبرنا مالك حدثنا نافع : أن سليمان بن يسار أخيره : أن عبد الرحمن بن الأسود بن عبد يغوث فني علف دابته فقال لغلامه : خذ من حنطة أهلك فاشتر به شعيرا ولا تأخذ إلا مثلا بمثل .

⁷³ Mahala u Medini koja je bila poznata po tome što je u njoj bio veliki broj trgovaca odjevnim artiklima.

قال محمد : ولسنا نرى بأسا بأن يشتري الرجل قفيزين من شعير بقفيز من حنطة يدا بيد . والحديث المعروف في ذلك عن عبادة بن الصامت أنه قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : الذهب بالذهب مثلا بمثل . والفضة بالفضة مثلا بمثل والحنطة بالحنطة مثلا بمثل والشعير بالشعير مثلا بمثل .

ولا بأس بأن يأخذ الذهب بالفضة والفضة أكثر ولا بأس بأن يأخذ الحنطة بالشعير والشعير أكثر يدا بيد في ذلك أحاديث كثيرة معروفة . وهو قول أبي حنيفة والعمامة من فقهاءنا .

769. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da mu je Sulejman ibn Jesar ispričao **kako je Abdur-Rahmanu ibnul-Esvedu ibn Abd Jegusu nestalo hrane za njegovu devu, pa je rekao svom slugi: "Uzmi nešto pšenice iz svoje kuće (tj. od moje porodice) i za nju kupi ječma, ali ga ne uzimaj, osim za istu količinu (pšenice)."**

Muhammed veli: "Mi smatramo kako nema smetnje da čovjek kupi dvije mjere ječma za jednu mjeru pšenice, ako bude iz ruke u ruku. Poznat je hadis o tome od 'Ubade ibnus-Samita, koji veli da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: '**Zlato za zlato, ista količina za istu količinu, srebro za srebro, ista količina za istu količinu, pšenica za pšenicu, ista količina za istu količinu, i ječam za ječam, ista količina za istu količinu.**'"⁷⁴

Nema smetnje da uzme zlato za veću količinu srebra, niti ima smetnje da uzme pšenicu za veću količinu ječma, iz ruke u ruku, a o toj temi postoji mnogo hadisa koji su poznati. Sve ovo je stav Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika."

⁷⁴ Ako bi jedna količina iste vrste navedenih artikala bila veća od druge, onda je to kamata koja je zabranjena, ali kada artikli budu različiti, onda nije uvjet da količina bude ista, nego je uvjet da primopredaja različitih artikala bude iz ruke u ruku (u isto vrijeme).

٨ - (باب الرجل يبيع الطعام نسيئة ثم يشتري بذلك الثمن شيئا آخر)

8. O čovjeku koji prodaje hranu uz odgođeno plaćanje, a zatim za tu cijenu kupi nešto drugo

٧٧٠ - أخبرنا مالك حدثنا أبو الزناد أن سعيد بن المسيب وسليمان بن يسار : كانا يكرهان أن يبيع الرجل طعاما إلى أجل بذهب ثم يشتري بذلك الذهب تمرا قبل أن يقبضها قال محمد : ونحن لا نرى بأسا أن يشتري بها تمرا قبل أن يقبضها إذا كان التمر بعينه ولم يكن دينا . وقد ذكر هذا القول لسعيد بن جبير فلم يره شيئا وقال : لا بأس به . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

770. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zinad da su Se'id ibnul-Musejjib i Sulejman ibn Jesar, r.a., prezirali da čovjek proda hranu za zlato, uz odgođeno plaćanje, zatim za to zlato kupi hurmi prije nego što ga (zlato) preuzme.

Muhammed je rekao: "Mi ne smatramo da ima smetnje da za zlato kupi hurme prije nego što ga (zlato) preuzme ako te hurme budu dostupne, a ne (to nije dopušteno) da i one budu dug. Ovo je spomenuto i Se'idu ibn Džubejru, pa je i on to dopuštao, govoreći: 'U tome nema smetnje.' To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnikâ."

٩ - (باب ما يكره من النجش وتلقي السلع)

9. O onome što je pokuđeno od lažnog nadmetanja i presretanja trgovačke robe

٧٧١ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد الله بن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم نهى عن تلقي السلع حتى تهبط الأسواق ونهى عن النجش .

قال محمد : وبهذا نأخذ . كل ذلك مكروه فأما النجش فالرجل يحضر فيزيد في الثمن ويعطي فيه ما لا يريد أن يشتري به لیسمع بذلك غيره فيشتري على سومه فهذا لا ينبغي . وأما تلقي السلع فكل أرض كان ذلك يضر بأهلها فليس ينبغي أن يفعل ذلك بما فإذا كثرت الأشياء بما حتى صار ذلك لا يضر بأهلها فلا بأس بذلك إن شاء الله تعالى .

771. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera, r.a., **da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio presretanje robe dok ne stigne na pijace, a zabranio je i lažno nadmetanje pri kupoprodaji.**

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Oba načina kupoprodaje su pokuđena: lažno nadmetanje, jer čovjek dođe (na mjesto kupoprodaje, pijace) pa podiže cijenu, pretvarajući se da daje više (novca) za ono što ne želi kupiti kako bi drugi kupac čuo pa on to kupio po većoj cijeni na osnovu njegove lažne ponude, a to se ne treba raditi, i presretanje robe, jer u svakoj zemlji (gradu, mjestu) to nanosi štetu domaćem stanovništvu (njihovim trgovcima) i zato se to ne treba raditi. Međutim, ako se umnoži i uveća količina određene robe toliko da to ne predstavlja nanošenje štete domaćem stanovništvu, onda, ako Bog da, u tome nema smetnje."

١٠ - (باب الرجل يسلم فيما يكال)

10. O čovjeku koji plati unaprijed (avansira) u onome što se mjeri⁷⁵ (šupljom mjerom)

٧٧٢ - أخبرنا مالك حدثنا نافع : أن عبد الله بن عمر كان يقول : لا بأس بأن يتاع الرجل طعاما إلى أجل معلوم بسعر معلوم إن كان لصاحبه طعام أو لم يكن ما لم

⁷⁵ Pod mjerom se podrazumijeva mjera za žito

يكن في زرع لم يبد صلاحها أو في تمر لم يبد صلاحها فإن رسول الله صلى الله عليه وسلم نهى عن بيع الثمار وعن شرائها حتى يبدو صلاحها .

قال محمد : هذا عندنا لا بأس به . وهو السلم يسلم الرجل في طعام إلى أجل معلوم بكيل معلوم من صنف معلوم ولا خير في أن يشترط ذلك من زرع معلوم أو من نخل معلوم . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله تعالى .

772. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Abdullah ibn Omer, r.a., govorio: **“Nema smetnje da čovjek kupi hranu do određenog roka, i za određenu cijenu ako je vlasnik hrane bude imao ili je, pak, ne bude imao (u vrijeme kupoprodaje), osim ako se radi o žitaricama ili datulama koje još nisu počele dozrijevati, jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio prodaju i kupovinu plodova sve dok ne počnu sazrijevati.”**

Muhammed je rekao: “U ovome kod nas nema smetnje i taj ugovor se naziva 'selem', kao kad čovjek plati unaprijed hranu koju će preuzeti do određenog roka, uz određenu mjeru, od određene vrste, a nema dobra (koristi) u uvjetovanju navedenoga kada se radi o određenoj (vrsti, ili dijelu) usjeva, ili određenoj (vrsti ili dijelu) palmi (jer je neizvjesno da li će ih zadesiti kakva bolest, ili ne). Ovo je stav i Ebu Hanife, Allah mu se smilovao.”

١١ - (باب بيع البراءة)

11. Prodaja uvjetovana ograđivanjem od nedostataka (mahana)

٧٧٣ - أخبرنا مالك حدثنا يحيى بن سعيد عن سالم بن عبد الله بن عمر : أنه باع غلاما له بثمان مائة درهم بالبراءة. وقال الذي ابتاع العبد لعبد الله بن عمر : بالعبد داء لم تسمه لي فاخصما إلى عثمان بن عفان فقال الرجل : باعني عبدا وبه داء فقال

ابن عمر : بعته بالبراءة فقضى عثمان على ابن عمر أن يحلف بالله : لقد باعه وما به داء يعلمه فأبى عبد الله بن عمر أن يحلف فارتجع الغلام فصح عنده العبد فباعه عبد الله بن عمر بعد ذلك بألف وخمس مائة درهم .

قال محمد : بلغنا عن زيد بن ثابت أنه قال : من باع غلاماً بالبراءة فهو بري من كل عيب وكذلك باع عبد الله بن عمر بالبراءة ورآها براءة جائزة . فبقول زيد بن ثابت وعبد الله بن عمر نأخذ من باع غلاماً أو شيئاً وتبرأ من كل عيب ورضي بذلك المشتري وقبضه على ذلك فهو بريء من كل عيب علمه أو لم يعلمه لأن المشتري قد برأه من ذلك . فأما أهل المدينة قالوا : يبرأ البائع من كل عيب لم يعلمه فأما ما علمه وكتمه فإنه لا يبرأ منه وقالوا : إذا باعه بيع الميراث برئ من كل عيب علمه أو لم يعلمه إذا قال : ابتعتك بيع الميراث فالذي يقول أتبرأ من كل عيب وبين ذلك أخرى أن يبرأ لما اشترط من هذا وهو قول أبي حنيفة وقولنا والعامه .

773. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Salima ibn Abdullaha ibn Omera, a on prenio od (svoga oca) Abdullaha ibn Omera, r.a., da je on prodao svoga slugu za 800 dirhema, za kojeg je bilo uvjetovano ograđivanje od nedostataka. Onaj koji ga je kupio od Abdullaha ibn Omera, r.a., reče: "Sluga ima bolest koju mi nisi spomenuo." Pa su se sporili oko toga pred Osmanom ibn 'Affanom, r.a., pa čovjek reče: "Prodao mi je slugu koji je bolestan", a Ibn Omer reče: "Prodao sam ga uz uvjet da sam čist od svakog (eventualnog) nedostatka (kod robe)." Osman je presudio da se Ibn Omer zakune Allahom da mu ga je prodao ne znajući za to njegovo oboljenje, ali je Abdullah ibn Omer odbio da se zakune, pa je sluga bio vraćen, zatim se oporavio kod njega od te bolesti, i onda ga je Abdullah ibn Omer prodao za 1500 dirhema.

Muhammed veli: "Do nas je predajom došlo od Zejda ibn Sabita, r.a., da je rekao: "Ko proda slugu uz uvjet ograđivanja od nedostataka, tada je on (prodavac) čist od svakog (eventualnog) nedostatka i mahane", a na taj način je prodaju obavio i Abdullah ibn Omer koji je smatrao takav vid

kupoprodaje dopuštenim. Mi prihvatamo mišljenja Zejda ibn Sabita i Abdullaha ibn Omera, pa ko proda slugu ili nešto drugo (neku drugu vrstu robe) i postavi uvjet ograđivanja od bilo kojeg nedostatka, a kupac bude time zadovoljan i preuzme tu robu uz taj uvjet, prodavac biva čist od bilo koje (eventualne) mahane i nedostatka, bez obzira znao za njega prodavac ili ne znao, jer ga je kupac svojim pristankom oslobodio od toga.

Učenjaci Medine su, s druge strane, rekli da prodavac biva oslobođen svakog nedostatka za koji nije znao, ali nije lišen odgovornosti za onaj nedostatak s kojim je bio upoznat, pa ga je sakrio. Također su rekli, da ako mu proda roba kojeg je naslijedio, biva oslobođen od svakog nedostatka za koji je znao ili mu on nije bio poznat, kao kada mu (prodavac) kaže: 'Prodao sam ti roba kojeg sam dobio u nasljedstvo', pa onaj koji kaže: 'Ja sam čist od bilo kakvog (eventualnog) nedostatka, i to objasni, to je priličnije i preče (da bude prihvaćeno) nego kada se radi o uvjetovanom ograđivanju od nedostataka čije nepostojanje je uvjetovao prilikom prodaje naslijeđenog roba (što je također ispravno). Ovo je stav Ebu Hanife, naš stav i stav većine pravnika."

١٢ - (باب بيع الغرر)

12. O prodaji u kojoj ima obmane

٧٧٤ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو حازم بن دينار عن سعيد بن المسيب : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم نهى عن بيع الغرر .

قال محمد : وبهذا كله نأخذ . بيع الغرر كله فاسد . وهو قول أبي حنيفة والعامه .

774. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebu Hazim ibn Dinar od Se'ida ibnul-Musejjiba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio prodaju u kojoj ima obmane.

Muhammed veli: "Mi ovo prihvatamo. Svaka vrsta prodaje u kojoj ima obmane je ništavna. To je stav Ebu Hanife i većine.

٧٧٥ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن سعيد بن المسيب أنه كان يقول : لا ربا في الحيوان وإنما هي عن الحيوان عن ثلاث : عن المضامين والملاقيح وحبل الحبلية .
والمضامين ما في بطون إناث الإبل والملاقيح ما في ظهور الجمال .

775. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Se'ida ibnul-Musejjiba da je on govorio: "Nema kamate prilikom prodaje životinja, nego se zabrana u vezi s tim odnosi na tri stvari: prodaju zvanu 'medamin', prodaju zvanu 'melakih' i prodaju zvanu 'habelel-habeleh' (mladunčeta od mladunčeta koje još nije ni rođeno)." 'Medamin' je ono što se nalazi u utrobama ženki (nerođeno mladunče), a 'melakih' je ono što se nalazi u leđima mužjaka deva (rasplodni materijal)."

٧٧٦ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد الله بن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم هي عن بيع حبل الحبلية . وكان يباعا يبتاعه الجاهلية يبيع أحدهم الجزور إلى أن تنتج الناقة ثم تنتج التي في بطنها .

قال محمد : وهذه البيوع كلها مكروهة ولا ينبغي لأئمة غرر عندنا وقد هي رسول الله صلى الله عليه وسلم عن بيع الغرر .

776. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio prodaju mladunčeta od mladunčeta koje još nije ni rođeno, a to je bio vid kupoprodaje koji se praktikovao u doba džahilijeta (predislamsko doba), tako što jedan prodaje steonu kamilu sve dok ne donese na svijet mladunče, zatim i ta novorođena kamila (nakon izvjesnog vremena) zasteoni (i donese mladunče koje je predmet prodaje).

Muhammed je rekao: "Sve ove vrste kupoprodaje su ništavne i kao takve nisu dopuštene, jer se kod nas smatraju onim kupoprodajnim ugovorima u kojima ima obmane, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio prodaju u kojoj ima obmane."

١٣ - (باب بيع المزابنة)

13. O prodaji voća na stablu za ubrano voće ('muzabeneh')

٧٧٧ - أخبرنا مالك حدثنا نافع عن عبد الله بن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم فهمى عن بيع المزابنة . والمزابنة بيع الثمر بالتمر وبيع العنب بالزبيب كيلا .

777. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio prodaju voća koje je na stablu za voće koje je ubrano. 'Muzabena' je i prodaja svježih plodova na palmama za ubrane datule, i prodaja grožđa na vinovoj lozi za suhe grožđice čija težina bude procjenjena.

٧٧٨ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن سعيد بن المسيب : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم فهمى عن بيع المزابنة والمخالطة . والمزابنة اشتراء الثمر بالتمر والمخالطة اشتراء الزرع بالحنطة واستكراء الأرض بالحنطة . قال ابن شهاب : سألت عن كرائتها بالذهب والورق فقال : لا بأس به .

778. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Se'ida ibnul-Musejjiba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio 'muzabenu' i 'muhakalu': 'muzabena je prodaja plodova sa stabla za ubrane plodove, a 'muhakala' je prodaja žita u klasu za ovršenu pšenicu (žito) te iznajmljivanje zemlje za gotovu pšenicu. Ibn Šihab veli: "Upitao sam ga (Ibnul-Musejjiba) za njeno iznajmljivanje uz

naknadu u zlatu i srebru, pa je odgovorio: 'Nema smetnje u tome.'"

٧٧٩ – أخبرنا مالك حدثنا داود بن الحصين أن أبا سفيان مولى ابن أحمد أخبره أنه سمع أبا سعيد الخدري يقول : ففى رسول الله صلى الله عليه وسلم عن المزبنة والمخالقة . والمزبنة اشتراء الثمر في رؤوس النخل بالتمر والمخالقة كراء الأرض . قال محمد : المزبنة عندنا اشتراء الثمر في رؤوس النخل بالتمر كيلا لا يدري الثمر الذي أعطى أكثر أو أقل والزبيب بالعنب لا يدري أيهما أكثر والمخالقة اشتراء الحب في السنبل بالحنطة كيلا لا يدري أيهما أكثر وهذا كله مكروه ولا ينبغي مباشرته . وهو قول أبي حنيفة والعامه وقولنا .

779. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Davud ibnul-Husajn da mu je Ebu Sufjan, sluga Ibn Ahmedov, prenio da je čuo Ebu Se'ida el-Hudrija kako govori: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio 'muzabenu' i 'muhakalu'. 'Muzabena' je prodaja plodova sa stabala palmi za ubrane datule, a 'muhakala' je iznajmljivanje zemlje (za ovršenu pšenicu, žito)."**

Muhammed je rekao: "Muzabenom' se kod nas podrazumijeva prodaja plodova sa stabala palmi za ubrane datule, čija težina se procjeni bez mogućnosti saznanja da li je (količinski) više ubranih datula koje su date za neubrane plodove na palmama, ili ih je (količinski) manje. Isti slučaj je i sa suhim groždem i groždem na vinovoj lozi za koje se ne zna šta je od toga teže.

'Muhakala' je prodaja žita u klasu za ovršenu pšenicu, čija težina bude procjenjena, pa se ne zna koje od toga je teže u odnosu na drugo. Sve ovo je zabranjeno i ne treba se praktikovati. To je stav Ebu Hanife i većine, kao što je i naš (lični) stav."

١٤ - (باب شراء الحيوان باللحم)

14. O kupovini životinje za meso

٧٨٠ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الزناد عن سعيد بن المسيب قال : نهي عن بيع الحيوان باللحم . قال : قلت لسعيد بن المسيب : رأيت رجلا اشترى شارفا بعشر شياه - أو قال شاة - فقال سعيد بن المسيب : إن كان اشتراها لينحرها فلا خير في ذلك . قال أبو الزناد : وكان من أدركت من الناس ينهون عن بيع الحيوان باللحم وكان يكتب في عقود العمال في زمان أبان وهشام ينهون عن ذلك .

780. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zinad od Se'ida ibnul-Musejjiba da je rekao: "Zabranjeno je prodavati životinju za meso." Rekao sam Se'idu ibnul-Musejjibu: "Šta misliš ako bi čovjek kupio osmogodišnju (staru) devu za deset ovaca?", ili je rekao "jednu ovcu". Se'id ibnul-Musejjib odgovori: "Ako je kupio (devu) da bi je zaklao (tj. zbog mesa), u tome nema dobra." Ebuz-Zinad veli: "Od (učenih) ljudi čiji sam savremenik i ja bio⁷⁶, a koji su zabranjivali prodaju životinje za meso, a i njihovim namjesnicima je to isto bilo zapisano u protokole normi, bili su Eban (ibn Osman ibn 'Affan) i Hišam (ibn Ismail el-Mahzumi).

٧٨١ - أخبرنا مالك أخبرنا داود بن الحصين أنه سمع سعيد بن المسيب يقول : وكان من ميسر أهل الجاهلية بيع اللحم بالشاة والشاتين .

781. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Davud ibnul-Husajn da je čuo Se'ida ibnul-Musejjiba da kaže: "Od lutrije (hazarda) u džahilijetu je bilo i prodaja mesa za ovcu ili dvije."

⁷⁶ U vrijeme halife Abdul-Melika ibn Mervana

٧٨٢ - أخبرنا مالك أخبرنا زيد بن أسلم عن سعيد بن المسيب أنه بلغه : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم نهى عن بيع الحيوان باللحم .

قال محمد : وبهذا نأخذ . من باع لحما من لحم الغنم بشاة حية لا يدرى اللحم أكثر أو ما في الشاة أكثر فالبيع فاسد مكروه لا ينبغي . وهذا مثل المزبنة والمخالقة وكذلك بيع الزيتون بالزيت ودهن السمسم بالسمسم .

782. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Zejd ibn Eslem od Se'ida ibnul-Musejjiba da je do njega predajom stiglo **da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio prodaju životinje za meso.**

Muhammed je rekao: "Na osnovu ovih hadisa, mi postupamo. Onaj ko proda braveće meso za živu ovcu, a ne zna se da li je količina mesa veća (ili manja) od onoga koje je na živoj ovcu, takav vid kupoprodaje je ništavan i zabranjen. Ovo je poput 'muzabene' i 'muhakale'. Isti propis je i kod prodaje maslina za maslinovo ulje, kao i kod prodaje ricinusovog ulja za ricinus."

١٥ - (باب الرجل يساوم الرجل بالشيء فيزيد عليه أحد)

15. O čovjeku koji se cjenka (nagađa) s drugim čovjekom oko nečega, pa neko (treći) povisi cijenu

٧٨٣ - أخبرنا مالك حدثنا نافع عن عبد الله بن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : لا يبيع بعضكم على بعض .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا ينبغي إذا ساوم الرجل الرجل بالشيء أن يزيد عليه غيره فيه حتى يشتري أو يدع .

783. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Neka se niko od vas ne nadmeće na cijenu drugoga!”**

Muhammed je rekao: “Mi postupamo na osnovu ovog hadisa. Nije dopušteno trećoj osobi da povećava cijenu prilikom cjenkanja dvojice ljudi sve dok ne kupi ili ne odustane.”

١٦ - (باب ما يوجب البيع بين البائع والمشتري)

16. O onome što čin kupoprodaje čini obaveznim između prodavca i kupca

٧٨٤ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد الله بن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : المتبايعان كل واحد منهما بالخيار على صاحبه ما لم يتفرقا إلا بيع الخيار .

قال محمد : وبهذا نأخذ وتفسيره عندنا على ما بلغنا عن إبراهيم النخعي أنه قال : المتبايعان بالخيار ما لم يتفرقا قال : ما لم يتفرقا عن منطلق البيع إذا قال البائع : قد بعته فله أن يرجع ما لم يقل الآخر : قد اشتريت فإذا قال المشتري : قد اشتريت بكذا وكذا فله أن يرجع ما لم يقل البائع قد بعته . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

784. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Prodavac i kupac mogu slobodno odustati (od pogodbe), svaki od njih dvojice, sve dok se ne razidu, osim u slučaju da bude ponuđen izbor.”**

Muhammed veli: “Mi postupamo na osnovu ovog hadisa, a njegovo tumačenje je na osnovu onoga što je do nas predajom došlo od Ibrahima en-Neha'ija koji je rekao: “Prodavac i kupac mogu slobodno odustati (od pogodbe) sve dok se ne razidu, a

ovo dok se ne razidu podrazumijeva razlaz u riječima prilikom kupoprodaje, kao kad kaže prodavac: 'Prodao sam ti', i on (prodavac) ima pravo odustati sve dok kupac ne kaže: 'Kupio sam'. A ako bi kupac rekao: 'Kupio sam to za toliko i toliko', on (kupac) ima pravo odustati sve dok prodavac ne kaže: 'Prodao sam ti.' Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

١٧ - (باب الاختلاف في البيع بين البائع والمشتري)

17. Neslaganje između prodavca i kupca u kupoprodaji

٧٨٥ - أخبرنا مالك أنه بلغه أن ابن مسعود كان يحدث أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : أيما بيعان تبايعا فالقول قول البائع أو يترادان .

قال محمد : وبهذا نأخذ . إذا اختلفا في الثمن تحالفا وترادا البيع - وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا - إذا كان المبيع قائما بعينه فإن كان المشتري قد استهلكه فالقول ما قال المشتري في الثمن في قول أبي حنيفة وأما في قولنا فيتحالفاً ويترادان القيمة .

785. Obavijestio nas je Malik da je do njega predajom stiglo kako je Ibn Mes'ud, r.a., pričao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “**Kada se bilo koji kupac i prodavac ne slože u kupoprodaji, onda su mjerodavne riječi prodavca, ili će jedan drugom povratiti uzeto** (prodavac svoju robu, a kupac svoj novac).”

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Ako se njih dvojica razidu u cijeni, zatražit će se od svakog od njih da se zakune (Allahom, dž.š.), i da obojica povrate uzeto. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika, kada se radi o robi koja postoji, a ako kupac potroši robu, onda se prihvata izjava kupca o pitanju cijene, i to je stav Ebu Hanife. Mi smatramo da njih dvojica trebaju pristupiti zaklinjanju i onda povratiti vrijednost potrošene robe.”

١٨ - (باب الرجل يبيع المتاع بنسيئة فيفلس المتاع)

18. O čovjeku koji prodaje robu na poček, pa kupac bankrotira

٧٨٦ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن ابي بكر بن عبد الرحمن بن الحارث بن هشام أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال أيما رجل باع متاعا فأفلس الذي ابتاعه ولم يقبض الذي باعه من ثمنه شيئا فوجده بعينه فهو أحق به وإن مات المشتري فصاحب المتاع فيه أسوة للغرماء .

قال محمد : إذا مات وقد قبضه فصاحبه فيه أسوة للغرماء وإن كان لم يقبض المشتري فهو أحق به من بقية الغرماء حتى يستوفي حقه وكذلك إن أفلس المشتري ولم يقبض ما يشتري فالبائع أحق بما باع حتى يستوفي حقه .

786. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Ebu Bekra ibn Abdur-Rahmana ibnul-Harisa ibn Hišama, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Čovjek koji proda robu, pa onaj koji je kupio bankrotira, a onaj koji mu je prodao ne preuzme ništa od njene vrijednosti, nego nađe sačuvanu robu, prodavac je najpreči zadržati je. A ako bi kupac umro, vlasnik robe je jedan od onih koji potražuju svoja prava (od umrlog dužnika, odnosno njegovih nasljednika)."

Muhammed je rekao: "Ako kupac koji je bankrotirao umre a prethodno je preuzeo robu, prodavac je u tome slučaju jedan od onih koji potražuju povrat njegovih dugovanja. Ali ako kupac nije preuzeo robu, onda je on (prodavac) najpreči da povрати sredstva koja mu umrli duguje, u odnosu na druge koji potražuju svoja prava. Također, ako bankrotira kupac koji nije preuzeo ono što kupuje, prodavac je najpreči da povрати ono što je prodao kako bi u cijelosti povratio svoje pravo."

١٩ - (باب الرجل يشتري الشيء أو يبيعه فيغبن فيه أو يسعر على المسلمين)

19. O čovjeku koji nešto kupi ili proda, pa bude prevaren u tome, i o čovjeku koji nametne određene cijene muslimanima

٧٨٧ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار عن عبد الله بن عمر : أن رجلا ذكر لرسول الله صلى الله عليه وسلم أنه يخدع في البيع فقال له رسول الله صلى الله عليه وسلم : من بايعته فقل : لا خلافة . فكان الرجل إذا باع فقال : لا خلافة .

قال محمد : نرى أن هذا كان لذلك الرجل خاصة .

787. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je neki čovjek spomenuo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da bude prevaren u kupoprodaji, pa mu Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Onome s kim trguješ reci: 'Nema varanja'", pa je taj čovjek prilikom kupoprodaje govorio: 'Nema varanja'

Muahmmed veli: "Mi smatramo da je ovo (tj. ovaj propis) važno samo za tog čovjeka."

٧٨٨ - أخبرنا مالك أخبرنا يونس بن يوسف عن سعيد بن المسيب : أن عمر بن الخطاب مر على حاطب بن أبي بلتعة وهو يبيع زبيبا له بالسوق فقال له عمر : إما أن تزيد في السعر وإما أن ترفع من سوقنا .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا ينبغي أن يسعر على المسلمين فيقال لهم : يبعوا كذا وكذا بكذا وكذا ويجبروا على ذلك . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

788. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Junus ibn Jusuf od Se'ida ibnul-Musejjiba da je Omer ibnul-Hattab, r.a., prošao pored Hatiba ibn Ebi Belte'a koji je na pijaci

prodavao suho grožđe, pa mu Omer reče: "Ili ćeš cijenu povisiti, ili ćeš ukloniti robu iz naše pijace."⁷⁷

Muhammed je rekao: "Mi postupamo na osnovu ovog hadisa. Ne treba se cijena nametati muslimanima, govoreći im: 'Prodajte to i to, po toliko i toliko,' da bi se na to prisilili. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

(باب الاشتراط في البيع وما يفسده) ٢٠ -

20. O uvjetovanju pri kupoprodaji i o onome što je poništava

٧٨٩ - أخبرنا مالك أخبرنا الزهري عن عبيد الله بن عبد الله بن عتبة بن عبد الله بن مسعود : اشترى من امرأته الثقفية جارية واشترطت عليه أنك إن بعته فهي لي بالثمن الذي تبيعها به فاستفتى في ذلك عمر بن الخطاب فقال : لا تقر بها وفيها شرط لأحد .

قال محمد : وبهذا نأخذ . كل شرط اشترطه البائع على المشتري أو المشتري على البائع ليس من شروط البيع وفيه منفعة للبائع أو المشتري فالبيع فاسد . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله .

789. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ez-Zuhri od 'Ubejdullaha ibn Abdullaha ibn 'Utbe ibn Abdullaha ibn Mes'uda koji je od svoje žene, koja je bila iz plemena Sekif, kupio

⁷⁷ U hadisu se nalazi dokaz da nije dozvoljeno da čovjek prodaje robu ispod cijene po kojoj se ta roba prodaje na pijaci kako bi se uklonila šteta od ostalih trgovaca. Ibn Rušd u djelu „El-Bejan vet-Tahsil“ veli: „To je očita greška, jer se ne kritikuje onaj koji je tolerantan u prodaji i koji prodaje po povoljnijoj cijeni. Naprotiv, takav trgovac je predmet pohvale. U hadisu je i dokaz da vladar ima pravo odrediti visinu cijena. Tog mišljenja su Ibn Omer, Salim ibn Abdullah, Kasim ibn Muhammed i drugi. Isto mišljenje zastupaju šafijski pravници kada se radi o slučaju povećanja cijena.

robinju za koju je postavila uvjet: 'Ako je prodaš, ona se vraća meni po cijeni za koju je tada budeš prodavao.' On je zatražio fetvu od Omera ibnul-Hattaba, r.a., koji mu reče: "Ne primiči joj se ni pod čijim uvjetom."

Muhammed veli: "Mi ovo prihvatamo. Svaki uvjet koji postavi prodavac kupcu, ili kupac prodavcu, a to nije jedan od uvjeta kupoprodaje, a osim toga donosi i korist prodavcu ili kupcu, čini kupoprodajni ugovor ništavnim. To je stav i Ebu Hanife, Allah mu se smilovao."

٧٩٠ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد الله بن عمر أنه كان يقول : لا يطاء الرجل وليدة إلا وليدته إن شاء باعها وإن شاء وهبها وإن شاء صنع بما شاء .

قال محمد : وبهذا نأخذ . وهذا تفسير : أن العبد لا ينبغي أن يتسرى لأنه إن وهب لم يجز هبته كما يجوز هبة الحر فهذا معنى قول عبد الله بن عمر . وهو قول أبي حنيفة والعمامة من فقهاءنا .

790. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Abdullah ibn Omer, r.a., govorio: "Čovjek ne smije imati intimni odnos, osim sa svojom robinjom, pa ako hoće, neka je proda, a ako hoće, neka je pokloni, ili kako želi, neka tako postupi (oslobodi je, zadrži je)!"

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo, a komentar na to je da se rob ne treba imati prilježnicu, jer ako bi on poklonio, njegov poklon nije ispravan, kao što je (u suprotnom) ispravan poklon koji daruje slobodna osoba. To je značenje koje je sadržano u riječima Abdullaha ibn Omera, r.a. Ovo je stav Ebu Hanife, kao i većine naših pravnikâ."

(باب من باع نخلا مؤبدا أو عبدا وله مال) - ٢١١

21. Ko proda oprasene palme, ili roba koji ima svoj imetak

٧٩١ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد الله بن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : من باع نخلا قد أبرت فثمرتها للبائع إلا أن يشترطها المبتاع .

791. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Ko proda palme koje su već oprasene, njihov plod ide prodavcu, osim ako kupac nije to uvjetovao (da kupuje i plod).”**

٧٩٢ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد الله بن عمر : أن عمر بن الخطاب قال : من باع عبدا وله مال فماله للبائع إلا أن يشترطه المبتاع . قال محمد : وبهذا نأخذ وهو قول أبي حنيفة .

792. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera da je Omer ibnul-Hattab, r.a., rekao: **“Ko proda roba koji ima imetak, njegov imetak pripada prodavcu, osim ako kupac nije uvjetovao (da kupuje i njegov imetak).”**

Muhammed veli: “Mi postupamo na osnovu ovih hadisa, a to je stav i Ebu Hanife.”

٢٢ – (باب الرجل يشتري الجارية ولها زوج أو تهدى إليه)
22. O čovjeku koji kupi robinju koja ima muža, ili mu (takva robinja) bude poklonjena

٧٩٣ – أخبرنا مالك أخبرنا الزهري عن أبي سلمة بن عبد الرحمن : أن عبد الرحمن بن عوف اشترى من عاصم بن عدي جارية فوجدها ذات زوج فردها .
قال محمد : وبهذا نأخذ . لا يكون بيعها طلاقها فإذا كانت ذات زوج فهذا عيب ترد به . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

793. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ez-Zuhri od Ebu Seleme ibn Abdur-Rahmana, **da je Abdur-Rahman ibn 'Avf kupio robinju od Asima ibn 'Adijja, zatim je utkrio da je udata, pa ju je vratio (prodavcu).**

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Njena kupovina ne znači da je tim činom razvedena, a ako je udata, onda je to nedostatak zbog kojeg se ona vraća (prodavcu). To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

٧٩٤ – أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب : أن عبد الله بن عامر أهدي لعثمان بن عفان جارية من البصرة ولها زوج فقال عثمان : لن أقرّبها حتى يفارقها زوجها فأرضى ابن عامر زوجها ففارقها .

794. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab da je Abdullah ibn 'Amir poklonio Osmanu ibn 'Affanu, r.a., robinju iz Basre koja je imala muža, pa Osman reče: "Neću se intimno s njom sastati sve dok se ne rastavi od muža." Ibn 'Amir je to nadoknadio njenom mužu, pa se on rastavio od nje.

٢٣ - (باب عهدة الثلاث والسنة)

23. O periodu garancije od tri dana i periodu garancije od godine dana⁷⁸

٧٩٥ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن أبي بكر قال : سمعت أبا بن عثمان وهشام بن إسماعيل يعلمان الناس عهدة الثلاث والسنة يخطبان به على المنبر .

قال محمد : لسنا نعرف عهدة الثلاث ولا عهدة السنة إلا أن يشترط الرجل خيار ثلاثة أيام أو خيار سنة فيكون ذلك على ما اشترط وأما في قول أبي حنيفة فلا يجوز الخيار إلا ثلاثة أيام .

795. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Ebi Bekr: "Čuo sam Ebana ibn Osmana i Hišama ibn Ismaila kako ljude podučavaju propisima perioda garancije od tri dana i garancije od godine dana i o tome sa minbera govore."

Muhammed je rekao: "Mi ne poznajemo (zagarantovani) period od tri dana i period od godinu dana, osim ako čovjek postavi uvjet da ima pravo odustati od kupoprodaje u roku od tri dana, ili u roku od godinu dana, pa to bude na osnovu ovoga postavljenog uvjeta. Ebu Hanife smatra da nije dopušteno odustati od kupoprodaje u periodu koji je veći od tri dana."

⁷⁸ Ako kupac kupi roba, ima pravo vratiti ga prodavcu u roku od tri dana ako bi se pojavio kakav nedostatak. Jedini izuzetak su: ludilo, guba (elefantijazis) i lepra, zbog kojih se rob može vratiti prodavcu do godinu dana.

٢٤ - (باب بيع الولاء)

24. O prodavanju prava pripadnosti oslobođenog roba i njegovom poklanjanju

٧٩٦ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار عن عبد الله بن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم نهي عن بيع الولاء وهبته .
قال محمد : وبهذا نأخذ . لا يجوز بيع الولاء ولا هبته وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

796. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio prodaju prava pripadnosti oslobođenog roba i njegovo poklanjanje.

Muhammed veli: "Mi postupamo na osnovu ovog hadisa. Nije dopušteno prodavati pravo pripadnosti oslobođenog roba, niti ga poklanjati. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnikâ."

٧٩٧ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد الله بن عمر عن عائشة زوج النبي صلى الله عليه وسلم : أرادت أن تشتري وليدة فتعتقها فقال أهلها : نبيحك على أن ولاءها لنا فذكرت ذلك لرسول الله صلى الله عليه وسلم فقال : لا يمنعك ذلك وإنما الولاء لمن أعتق .

قال محمد : وبهذا نأخذ . الولاء لمن أعتق لا يتحول عنه وهو كالنسب . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

797. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera, a on od 'Aiše, r.a., supruge Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je ona htjela kupiti robinju da je oslobodi (ropstva), pa su njeni vlasnici rekli: "Prodat ćemo ti je, pod uvjetom da mi imamo pravo na njenu pripadnost." Ona ('Aiša) je to

spomenula Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., koji joj reče: “To (taj njihov uvjet) ti ne predstavlja smetnju da je kupiš, jer pravo pripadnosti oslobođenog roba ima onaj koji ga oslobodi.”

Muhammed je rekao: “Mi, na osnovu ovog hadisa, postupamo. Pravo naslijeđa pripadnosti oslobođenog roba ima onaj koji ga oslobodi i ono ni u kom slučaju ne prelazi na drugoga, kao krvno srodstvo. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٢٥ - (باب بيع أمهات الأولاد)

25. O prodaji robinja koje imaju djecu

٧٩٨ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد الله بن عمر قال : قال عمر بن الخطاب :
أيما وليدة ولدت من سيدها فإنه لا يبيعها ولا يهبها ولا يورثها وهو يستمتع منها فإذا
مات فهي حرة .

قال محمد : وبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعمامة من فقهاءنا .

798. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera da je Omer ibnul-Hattab, r.a., rekao: “Robinju koja rodi dijete svome gospodaru, on je nema pravo prodati, pokloniti, dati u nasljedstvo, jer on tjelesno uživa s njom i ona ga služi, pa ako umre, ona postaje slobodna osoba.”

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo, a to su riječi Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٢٦ - (باب بيع الحيوان بالحيوان نسيئة ونقدا)

26. O prodaji životinje za životinju, na poček i za gotovinu

٧٩٩ - أخبرنا مالك أخبرنا صالح بن كيسان أن الحسن بن محمد بن علي أخبره أن علي بن أبي طالب باع جملا له يدعى عصيفيرا بعشرين بعيرا إلى أجل .

799. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Salih ibn Kejsan da mu je prenio El-Hasen ibn Muhammed ibn 'Ali da je **Alija ibn Ebi Talib, r.a., prodao devu koja se zvala 'Usajfira' za dvadeset deva, na poček.**

٨٠٠ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع : أن عبد الله بن عمر اشترى راحلة بأربعة أبعرة مضمونة عليه يوفيهها إياه بالربذة .

قال محمد : بلغنا عن علي بن أبي طالب خلاف هذا .

800. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je **Abdullah ibn Omer, r.a., kupio (jahaću, snažnu) devu za četiri (obične) deve koje je garantovao naknadno platiti (prodavcu) u Rebezi (selu nadomak Medine).**

Muhammed veli: "Predajom je do nas došlo od Alije ibn Ebi Taliba ono što je suprotno ovome."

٨٠١ - أخبرنا ابن أبي ذؤيب عن يزيد بن عبد الله بن قسيط عن أبي حسن البزار عن رجل من أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم عن علي بن أبي طالب كرم الله وجهه : أنه فمى عن بيع البعير بالبعيرين إلى أجل والشاة بالشاتين إلى أجل . وبلغنا عن النبي صلى الله عليه وسلم : فمى عن بيع الحيوان بالحيوان نسيئة فبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

801. Obavijestio nas je Ibn ebi Zuejb od Jezida ibn Abdullaha ibn Kusejta, a on je prenio od Ebu Hasena el-Bezzara da mu je rekao jedan od ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a on prenio od Alije ibn Ebi Taliba, r.a., **da je on zabranio prodaju jedne deve za dvije, uz poček, a i jednu ovcu za dvije, uz poček.**

Do nas je predajom stiglo da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zabranio prodaju životinje za životinju, uz poček, pa mi to prihvatamo. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٢٧ - (باب الشركة في البيع)

27. O zajedničkom učešću u kupoprodaji

٨٠٢ - أخبرنا مالك أخبرنا العلاء بن عبد الرحمن بن يعقوب أن أباه أخبره قال : أخبرني أبي قال : كنت أبيع البز في زمان عمر بن الخطاب وإن عمر قال : لا يبيعه في سوقنا أعجمي فإنهم لم يفقهوا في الدين ولم يقيموا في الميزان والمكيال . قال يعقوب : فذهبت إلى عثمان بن عفان فقلت له : هل لك في غنيمة باردة ؟ قال : ما هي ؟ قلت : بز قد علمت مكانه يبيعه صاحبه برخص لا يستطيع يبيعه أشتره لك ثم أبيعك لك قال : نعم فذهبت فصفقت بالبز ثم جئت به فطرحته في دار عثمان فلما رجع عثمان فرأى العكوم في داره قال : ما هذا ؟ قالوا : بز جاء به يعقوب قال : ادعوه لي فجئت فقال : ما هذا ؟ قلت : هذا الذي قلت لك قال : أنظرته ؟ قلت : كفيتك ولكن رابه حرس عمر قال : نعم فذهب عثمان إلى حرس عمر فقال : إن يعقوب يبيع بزى فلا تمنعوه قالوا : نعم جئت بالبز السوق فلم ألبث حتى جعلت ثمنه في مزود وذهبت به إلى عثمان وبالذي اشتريت البز منه فقلت : عد الذي لك فاعتده وبقي مال كثير قال : فقلت لعثمان : هذا لك أما إني لم أظلم به أحدا قال : جزاك الله خيرا وفرح بذلك قال : فقلت : أما إني قد علمت مكان يبيعها مثلها أو أفضل قال : وعائد أنت ؟ قال :

قلت : نعم إن شئت قال : قد شئت قال : فقلت : فإني باع خيرا فأشركني قال : نعم بيني وبينك .

قال محمد : وبهذا نأخذ لا بأس بأن يشترك الرجلان في الشراء بالنسيئة وإن لم يكن لواحد منهم رأس مال على أن الربح بينهما والوضيعة على ذلك قال : وإن ولي الشراء والبيع أحدهما دون صاحبه ولا يفضل واحد منهما صاحبه في الربح فإن ذلك لا يجوز أن يأكل أحدهما ربح ما ضمن صاحبه . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

802. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je El-'Ala' ibn Abdur-Rahman ibn J'akub da mu je otac pričao: "Moj otac mi je pričao: 'Prodavao sam odjeću u doba Omera ibnul-Hattaba, r.a., koji reče: 'U našoj čaršiji je ne prodaju stranci (nearapi), jer oni nedovoljno poznaju propise vjere i ne vagaju ispravno na mjeri i kantaru.'" J'akub reče: 'Otišao sam Osmanu ibn 'Affanu, r.a., pa sam mu rekao: 'Da li želiš lahko profitirati?' 'A o čemu se radi?', upita ga Osman. 'O trgovini odjevnim artiklima.', rekoš mu. Znam za mjesto gdje je vlasnik jeftino prodaje, i ne može je prodati, pa hajde da je za tebe kupim i preprodam.' Osman reče: 'Dobro.' 'Otišao sam, kupio robu, zatim je donio i odložio u Osmanovoj kući, a nakon što se Osman vratio i ugledao tovar u svojoj kući upita: 'Šta je ovo?' 'Odjeća koju je donio J'akub' odgovoriše mu. 'Pozovite mi ga', reče. Došao sam, pa me on upita: 'Šta je ovo?' Ovo je ono o čemu sam ti pričao. 'Da li si je pregledao (da nema kakvih nedostataka)?' Dovoljan sam ti ja kao garant, ali se pribojavam da me neće Omerova straža spriječiti da je prodajem. 'Dobro', reče Osman i uputi se ka Omerovoj straži i reče im: 'J'akub prodaje moju robu, pa mu to ne branite!' 'Dobro', rekoše. Donio sam odjeću u čaršiju, i ne ostadoh dugo, a već sam pazar stavio u ruksak i odnio ga Osmanu u društvu sa onim od koga sam prvobitno kupio odjeću, pa sam rekao prodavcu: 'Izbroj onoliko novca koliko tebi pripada', te ga je izbrojao i ostalo je još mnogo

novca. Rekao sam Osmanu: 'Ovo tebi pripada. Ja zaista nikoga nisam ošteti'o.' On mi reče: 'Allah te nagradio' i tome se obradovao. Ja sam saznao za još jedno prodajno mjesto koje je isto (tako dobro) ili još bolje. 'A da li ćeš se ponovo vratiti prodaji?' Da, ako ti to želiš, rekoh mu. 'Svakako da želim', reče. Ja hoću da zaradim, pa hoćeš li mi se pridružiti? 'Da, to (kupoprodaja) je moje i tvoje.'"

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Nema smetnje da dva čovjeka učestvuju u kupovini na poček, makar ni jedan od njih dvojice nemao početnoga kapitala, pod uvjetom da eventualnu zaradu dijele na dva dijela, a također i eventualni gubitak. Ako jedan od njih bez drugoga preuzme na sebe (kompletan teret i direktno učestvuje u) kupoprodaju, pa onda podjednako dijele zaradu (a ne da dobije više onaj koji preuzme sav teret), onda takav ugovor nije dopušten, jer će jedan od njih profitirati u onome čiju je garanciju uspjeha preuzeo drugi. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

٢٨ - (باب القضاء)

28. O presudama

٨٠٣ - أخبرنا مالك أخبرنا مالك ابن شهاب عن الأعرج عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : لا يمنع أحدكم جاره أن يغرز خشبة في جداره قال : ثم قال أبو هريرة : ما لي أراكم عنها معرضين ؟ والله لأرمين بها بين أكتافكم . قال محمد : هذا عندنا على وجه التوسع من الناس بعضهم على بعض وحسن الخلق فأما في الحكم فلا يجبرون على ذلك . بلغنا أن شريحا اختصم إليه في ذلك فقال للذي وضع الخشبة : ارفع رجلك عن مطية أخيك . فهذا الحكم في ذلك والتوسع أفضل .

803. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od El-E'aredža, a on od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Neka niko od vas ne brani svom komšiji da

٢٩ - (باب الهبة والصدقة)

29. O poklonu i dobrovoljnom davanju (sadaki)

٨٠٤ - أخبرنا مالك أخبرنا داود بن الحصين عن أبي غطفان بن طريف المري عن مروان بن الحكم أنه قال : قال عمر بن الخطاب رضي الله تعالى عنه : من وهب هبة لصلة رحم أو على وجه صدقة فإنه لا يرجع فيها ومن وهب هبة يرى أنه إنما أراد بها الثواب فهو على هبته يرجع فيها إن لم يرض منها .

قال محمد : وبهذا نأخذ . من وهب هبة لذي رحم محرم أو على وجه صدقة فقبضها الموهوب له فليس للواهب أن يرجع فيها ومن وهب هبة لغير ذي رحم محرم وقبضها فله أن يرجع فيها إن لم يشب منها أو يزد خيرا في يده أو يخرج من ملكه إلى ملك غيره . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

804. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Davud ibnul-Husajn od Ebu Gatafana ibn Tarifa el-Murrija, a on prenio od Mervana ibnul-Hakema da je rekao: "Omer ibnul-Hattab, r.a., je rekao: 'Ko pokloni zbog održavanja rodbinskih veza, ili na način dobrovoljnog davanja (sadake), nije mu dopušteno tražiti povrat poklonjenoga. Ko pokloni nešto smatrajući da je za to želio nadoknadu, dopušteno mu je da izvrši povrat poklonjenoga u slučaju da time nije zadovoljan."

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Ko pokloni nešto bližoj rodbini (s kojom mu je zabranjeno stupiti u brak), ili na način dobrovoljnog davanja (sadaka), pa primalac poklona to preuzme, darodavac nema pravo na povrat. A ko nešto pokloni onome koji nije od bliže rodbine darodavca i taj preuzme poklon, ima pravo na povrat poklona ako mu se za njega ne dadne nadoknada, ili ako dok je u njegovom vlasništvu ne donese dodatni prihod, ili, pak, ako poklon izađe iz njegovog vlasništva i postane vlasništvo druge osobe. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

٣٠ - (باب النحلي)

30. O darivanju

٨٠٥ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن حميد بن عبد الرحمن بن عوف وعن محمد بن النعمان بن بشير يحدثانه عن النعمان بن بشير قال : إن أباه أتى به إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال : إني نحلته ابني هذا غلاما كان لي فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : أكل ولدك نحلته مثل هذا ؟ قال : لا قال : فأرجعه .

805. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Humejda ibn Abdur-Rahmana ibn 'Aufa i Muhammeda ibn N'umana ibn Bešira, koji su mu pričali za En-N'umana ibn Bešira, r.a., da ga je otac odveo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao mu: "Ja sam svome sinu poklonio ovog roba koji je bio u mom posjedu." Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu je rekao: "Da li si svakom djetetu dao isti poklon?" On odgovori: "Ne, nisam." Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu tada reče: "Vrati ga!"

٨٠٦ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن عروة عن عائشة رضي الله عنها أنها قالت : إن أبا بكر كان نحلها جذاذ عشرين وسقا من ماله بالعالية فلما حضرته الوفاة قال : والله يا بنية ما من الناس أحب إلي غني بعدي منك ولا أعز علي فقرا منك وإني كنت نحلته من مالي جذاذ عشرين وسقا فلو كنت جذذته واحترته كان لك فيما هو اليوم مال وارث وإنما هو أخوك وأختك فاقسموه على كتاب الله تعالى قالت : يا أبت والله لو كان كذا وكذا لتركته إنما هي أسماء فمن الأخرى؟ قال : ذو بطن بنت خارقة أراها جارية فولدت جارية .

806. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od 'Urve, a on prenio od 'Aiše, r.a., da je rekla: "Ebu Bekr mi je poklonio dvadeset mjera u zlatu od svoga imetka u 'Aliji (mjesto u blizini Medine), pa kada je bio na samrti, rekao mi

je: 'Kćerkice moja, tako mi Allaha, nema nikoga ko mi je draži od ljudi da bih volio da je bogatiji od mene, osim tebe, niti ima nekoga čije siromaštvo bi mi teže palo od tvog siromaštva. Pa ako sam ti poklonio iz svog imetka dvadeset mjera u zlatu i ti si to već raspodijelila i preuzela (tako da je tim činom preuzimanja prešlo u tvoje vlasništvo), onda to tebi pripada. Međutim, s obzirom da to nije tako, taj imetak je danas nasljedstvo koje se dijeli i tvom bratu i tvojim dvjema sestrama, zato ga podijelite na osnovu (propisa o nasljedstvu iz) Allahove Knjige.' Kazala sam: 'Babo moj, tako mi Allaha, da ga je puno više, ja bih ga ostavila. Moja sestra je Esmā, a gdje je druga?' On odgovori: 'U stomaku (Habibe) Bint Haridže i usnio sam da je djevojčica', pa je i rodila djevojčicu.'⁸⁰

٨٠٧ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن عروة بن الزبير عن عبد الرحمن بن عبد القادري أن عمر بن الخطاب قال : ما بال رجال ينحلون أبناءهم نحلا ثم يمسكونها قال : فإن مات ابن أحدهم قال : مالي بيدي ولم أعطه أحدا وإن مات هو قال : هو لابني قد كنت أعطيته إياه . من نحل نحلة لم يحزها الذي نحلها حتى تكون إن مات لورثته فهي باطل .

807. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od 'Urve ibnuz-Zubejra, a on od Abdur-Rahmana ibn Abdul-Karijja da je Omer ibnul-Hattab, r.a., rekao: "Šta je ljudima koji poklanjaju svojim sinovima, a onda im poklone ne predaju (ne uruče)?! Pa kada umre sin jednog od njih (a otac nije uručio poklon tom sinu), rekne: 'Moj imetak je u mojoj ruci, nikome ga nisam dao', a ako on (otac darodavac) bude na samrti rekne: 'On (poklonjeni imetak) pripada mom sinu, ja sam mu ga poklonio.'⁸⁰ Ko dadne imovinu na poklon, a primalac poklona nije došao u njegov posjed (nije ga

⁸⁰ Cilj oca je u ovom slučaju da zakonitim nasljednicima uskrati njihov dio nasljedstva tako što rekne da je imetak poklonio sinu.

preuzeo), tako da u slučaju smrti darodavca prelazi u vlasništvo njegovih nasljednika, takav poklon je ništavan (i dijeli se nasljednicima shodno njihovim zakonskim dijelovima).”

٨٠٨ - أخبرنا مالك عن ابن شهاب عن سعيد بن المسيب أن عثمان بن عفان قال :
من نحل ولدا له صغيرا لم يبلغ أن يحوز نحلة فأعلن بها وأشهد عليها فهي جائزة وإن
وليتها أبوه .

قال محمد : وهذا كله نأخذ . ينبغي للرجل أن يسوي بين ولده في النحلة ولا يفضل
بعضهم على بعض فمن نحل نحلة ولدا أو غيره فلم يقبضها الذي نحلها حتى مات
النحل والمنحول فهي مردودة على الناحل وعلى ورثته ولا تجوز للمنحول حتى
يقبضها إلا الولد الصغير فإن قبض والده له قبض فإذا أعلنها وأشهد بها فهي جائزة
لولده ولا سبيل للوالد إلى الرجعة فيها ولا إلى اغتصابها بعد أن أشهد عليها . وهو
قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

808. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Se'ida ibnul-Musejjiba da je Osman ibn 'Affan, r.a., rekao: “**Ko svome maloljetnom djetetu pokloni (nešto), a ono nije u stanju preuzeti ga (zbog malodobnosti), pa to razglasi (da mu je tu stvar darovao), onda je to dopušteno, makar njegov zastupnik u tome bio i njegov otac.**”

Muhammed je rekao: “Mi sve ove hadise prihvatamo. Roditelj je dužan ne praviti razliku među svojom djecom u darivanju niti smije davati prednost jednima u odnosu na druge. Ako bi poklonio jednom djetetu ili nekome drugom, pa primalac poklona to ne preuzme do smrti darodavca i daroprimaoca, poklon se vraća darodavcu (ako je živ), odnosno njegovim nasljednicima (ako je umro). Nije dopušteno primaocu poklona da s njim raspoláže sve dok ga ne preuzme, izuzetak je malodobno dijete, jer se preuzimanje njegovoga oca u njegovo (djetetovo) ime smatra njegovim (djetetovim) preuzimanjem. Pa ako to (darivanje) oglasi pred svjedocima, poklon postaje

dopušten djetetu, a njegov otac nema načina da ga povрати sebi, pa ni da ga uzme silom, jer je to darivanje obznanio pred svjedocima. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

۳۱ - (باب العمرى والسكنى)

31. O poklanjanju kuće na korištenje i stanovanje u njoj dok je živ

۸۰۹ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن أبي سلمة بن عبد الرحمن عن جابر بن عبد الله أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: أيما رجل أعمار عمرى له ولعقبه فإنما للذي يعطاها لا ترجع إلى الذي أعطاها لأنه أعطى عطاء وقعت الموارث فيه.

809. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Ebu Seleme ibn Abdur-Rahmana, a on od Džabira ibn Abdullaha, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “**Kada se nekome pokloni kuća da u njoj stanuje on i njegova djeca, ona pripada onome kome se pokloni i ne vraća se darodavcu, jer je on darovao poklon koji je postao predmetom nasljedstva.**”

۸۱۰ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع : أن ابن عمر ورث حفصة دارها وكانت حفصة قد أسكنت بنت زيد بن الخطاب ما عاشت فلما توفيت بنت زيد بن الخطاب قبض

عبد الله بن عمر المسكن ورأى أنه له . 812. Obavijestio nas je Malik . Dina od Abdullaha ibn Omara da je Omer ibnul-Hadžab, r.a. قال محمد : وبهذا نأخذ . العمرى هبة فمن أعمار شيئاً فهو له والسكنى له عارية ترجع إلى الذي أسكنها وإلى وارثه من بعده . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا والعمرى إن قال هي له ولعقبه أو لم يقل ولعقبه فهو سواء .

810. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Ibn Omer, r.a., naslijedio od Hafse, r.a., njenu kuću koju je

Hafsa dala na korištenje kćerki Zejda ibnul-Hattaba dok je ona (Hafsa) živa. Nakon što je umrla kćerka Zejda ibnul-Hattaba, Abdullah ibn Omer, r.a., je preuzeo kuću (i vratio je u svoje vlasništvo koje je naslijedio od Hafse) jer je to smatrao svojim pravom.

Muhammed je rekao: “Mi ovo (posljednje) prihvatamo. Davanje kuće za stanovanje je poklon, pa ko nekome dadne nešto (kuću ili bašču) na poklon, ima na to pravo, a stanovanje je za njega poput ugovora o korištenju nečega što se vraća darodavcu koji je dao da u njemu stanuje, kao i njegovom nasljedniku nakon njegove smrti. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnikâ. A poklanjanje na korištenje je ako izjavi: 'Ona (kuća) pripada njemu i njegovim potomcima (djeci, unucima)', čak i ako ne doda 'njegovim potomcima', jer te izjave imaju iste posljedice.”

كتاب الصرف وأبواب الربا

POGLAVLJE O RAZMJENI NOVCA I KAMATI

٨١١ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد الله أن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال : لا تبيعوا الورق بالذهب أحدهما غائب والآخر ناجز فإن استنترك إلى أن يلج بيته فلا تنظره . إني أخاف عليكم الرماء والرماء هو الربا .

811. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je Omer ibnul-Hattab, r.a., rekao: "Ne prodajite srebro za zlato tako da jedno od toga dvoga bude na poček, a drugo operativno (prisutno), pa ako bi zatarazio od tebe da ga pričekas dok ne uđe u kuću, nemoj ga čekati. Zaista se ja za vas bojim 'rema'e', a 'rema'a' je kamata."

٨١٢ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار عن عبد الله بن عمر قال : قال عمر بن الخطاب : لا تبيعوا الذهب بالذهب إلا مثلاً بمثل ولا تبيعوا الورق بالورق إلا مثلاً بمثل ولا تبيعوا الذهب بالورق أحدهما غائب والآخر ناجز وإن استنترك حتى يلج بيته فلا تنظر إني أخاف عليكم الربا .

812. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar od Abdullaha ibn Omera da je Omer ibnul-Hattab, r.a., rekao: "Ne prodajite zlato za zlato, osim istu količinu za istu količinu. Niti prodajite srebro za srebro, osim istu količinu za istu količinu. Ne prodajite zlato za srebro tako da jedno od toga bude pa poček, a drugo operativno (prisutno), a ako zatraži od tebe da pričekas dok ne uđe u svoju kuću, nemoj ga čekati. Zaista se ja bojim za vas kamate."

٨١٣ - أخبرنا مالك حدثنا نافع عن أبي سعيد الخدري أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : لا تبيعوا الذهب بالذهب إلا مثلا بمثل ولا تشفوا بعضها على بعض ولا تبيعوا الورق بالورق إلا مثلا بمثل ولا تشفوا بعضها على بعض ولا تبيعوا منها شيئا غائبا بناجز .

813. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ebu Se'ida el-Hudrija, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Ne prodajte zlato za zlato, osim isto za isto, i ne povećavajte (količinu) jednoga nad drugim. I ne prodajte srebro za srebro, osim isto za isto, i ne povećavajte (količinu) jednoga nad drugim. Ne prodajte ništa od toga što je na poček za ono što je operativno (prisutno).”**

٨١٤ - أخبرنا مالك حدثنا موسى بن أبي تميم عن سعيد بن يسار عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : الدينار بالدينار والدرهم بالدرهم لا فضل بينهما .

814. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Musa ibn Ebi Temim od Se'ida ibn Jesara, a on od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Dinar (zlatnik) za dinar (zlatnik), a dirhem (srebrenjak) za dirhem (srebrenjak), nije jedan vredniji u odnosu na drugi (jednaki su).”**⁸¹

٨١٥ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن مالك بن أوس ابن الحدثان أنه أخبره : أنه التمس صرفا بمائة دينار وقال : فدعاني طلحة بن عبيد الله فقال : فتراوضنا حتى

⁸¹ Ako se mijenja zlatnik za zlatnik, ne smije biti razlike u težini i cijeni i uvjet je da se odmah preuzme, bez odgađanja (počeka). Međutim, ako se mijenja zlatnik za srebrenjak, onda je dopuštena razlika u težini i cijeni, ali pod uvjetom da se odmah preuzme (iz ruke u ruku), bez odgađanja (počeka).

اصطرف مني فأخذ طلحة الذهب يقلبها في يده ثم قال : حتى يأتيني خازني من الغابة وعمر بن الخطاب يسمع كلامه فقال : لا والله لا تفارقه حتى تأخذ منه ثم قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : الذهب بالفضة ربا إلا هاء وهاء والتمر بالتمر ربا إلا هاء وهاء والشعير بالشعير ربا إلا هاء وهاء.

815. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Malik ibn Evsa ibnul-Hadesana da mu je rekao kako je htio zamijeniti stotinu dinara, i nadalje kazuje: "Pozvao me Talha ibn 'Ubejdullah pa smo se cjenkali i (nakon što smo se dogovorili) uzeo je od mene zlato (zlatne dinare, zlatnike) koje je prevrtao u ruci, a zatim je rekao: 'Sačekaj dok stigne moj blagajnik iz Gabe'⁸², a te njegove riječi je čuo Omer ibnul-Hattab, r.a., koji mi reče: 'Ne, tako mi Allaha, nećeš se od njega (Talhe) rastati sve dok to (zamjenu za zlato koje mu nudiš) ne preuzmeš od njega.' Potom (Omer) reče: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Zamjena zlata za srebro je vid kamate, osim ukoliko se (istovremeno) ne daju iz ruke u ruku. Zamjena hurmi za hurme je vid kamate, osim ukoliko se (istovremeno) ne daju iz ruke u ruku, a i zamjena ječma za ječam je vid kamate, ukoliko se (istovremeno) ne daju iz ruke u ruku.'"

٨١٦ - أخبرنا مالك أخبرنا زيد بن أسلم عن عطاء بن يسار أو عن سليمان بن يسار : أنه أخبره أن معاوية بن أبي سفيان باع سقاية من ورق أو ذهب بأكثر من وزنها فقال له أبو الدرداء : سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم ينهى عن مثل هذا إلا مثلا بمثل قال له معاوية : ما ترى به بأسا فقال له أبو الدرداء : من يعذري من معاوية أخبره عن رسول الله صلى الله عليه وسلم ويخبرني عن رأيه لا أساكنك

⁸² Mjesto u blizini Medine gdje su njeni stanovnici držali svoj novac i dragocjenosti.

بأرض أنت بما قال : فقدم أبو الدرداء على عمر بن الخطاب فأخبره فكتب إلى معاوية أن لا يبيع ذلك إلا مثلاً بمثل أو وزناً بوزن .

816. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Zejd ibn Eslem od 'Ata'a ibn Jesara, a on od Sulejmana ibn Jesara, da je **Mu'avija ibn Ebi Sufjan, r.a., prodao zlatnu posudu ('sikaju'⁸³) za iznos koji je (u zlatu) koji je bio teži (na vagi) od njene težine, pa mu je Ebud-Derda' rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da tome slično zabranjuje, osim isto za isto (bez razlike u težini)." Mu'avija mu reče: 'Mi u tome ne vidimo (šeri'atsku) smetnju', a Ebud-Derda' mu uzvрати: 'Ko će me podržati (u mom stavu) nasuprot Mu'aviji?! Ja mu prenosim od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a on mi iznosi svoje mišljenje! Neću boraviti u zemlji (Šamu) u kojoj ti boraviš.' Ebud-Derda' je otišao Omeru ibnul-Hattabu, r.a., i obavijestio ga o tome, a on je napisao pismo Mu'aviji, u kojem stoji da to (zlatu ili srebro) ne prodaje, osim isto za isto, ili težinu za težinu.⁸⁴**

٨١٧ - أخبرنا مالك أخبرنا يزيد بن عبد الله بن قسيط الليثي : أنه رأى سعيد بن المسيب يراطل الذهب بالذهب قال : فيفرغ الذهب في كفة الميزان ويفرغ الآخر الذهب في كفته الأخرى قال : ثم يرفع الميزان فإذا اعتدل لسان الميزان ؟ أخذ وأعطى صاحبه .

قال محمد : وبهذا كله نأخذ على ما جاءت الآثار وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

⁸³ Posuda koja se upotrebljavala za rashlađivanje vode.

⁸⁴ Prenosilac hadisa se dvoumi da li je Omer, r.a., rekao: „Isto za isto“, ili je rekao: „Težinu za težinu“ (odnosno istu težinu za istu težinu, bez razlike u tome), ali je značenje hadisa identično.

817. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jezid ibn Abdullah ibn Kusejt el-Lejsi da je gledao Se'ida ibnul-Musejjiba kako rukama vaga zlato⁸⁵ i iz jedne ruke istresa zlato na jedan tas vage, a iz druge ruke na drugi tas vage, zatim podiže vagu, pa nakon što se jezičak vage poravna, uze zlato jednoga (čovjeka) i preda ga drugome (izvrši zamjenu).

Muhammed je rekao: "Mi postupamo na osnovu svih navedenih hadisa, a to je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika."

١ - (باب الربا قيما يكال أو يوزن)

1. O kamati koja biva u onome što se mjeri ili vaga

٨١٨ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الزناد أنه سمع سعيد بن المسيب يقول : لا ربا إلا في ذهب أو فضة أو ما يكال أو يوزن مما يوكل أو يشرب .

قال محمد : إذا كان ما يكال من صنف واحد أو كان ما يوزن من صنف واحد فهو مكروه أيضا إلا مثلا بمثل يدا بيد بمثلة الذي يوكل ويشرب وهو قول إبراهيم النخعي وأبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

818. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zinad da je čuo Se'ida ibnul-Musejjiba da govori: "Nema kamate, osim u zlatu, srebru, ili u onome što se mjeri ili vaga od onoga što se jede ili pije."

Muhammed veli: "Ako bilo šta što se mjeri bude od jedne vrste, a i bilo šta što se vaga bude od iste vrste, onda (sve to) nije dopušteno, osim ista (težina ili količina) za istu (težinu ili količinu) i iz ruke u ruku, kao što to nije dopušteno u slučaju

⁸⁵ Mjeri ga stavljajući jednu količinu zlata u jednu ruku, a drugu količinu u drugu ruku, pa otprilike ocjenjuje da li se radi o istoj težini.

onoga što se jede i pije. Ovo je stav Ibrahima en-Neha'ija, Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٨١٩ - أخبرنا مالك أخبرنا زيد بن أسلم عن عطاء بن يسار قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : التمر بالتمر مثلا بمثل فقييل : يا رسول الله إن عاملك على خيبر - وهو رجل من بني عدي من الأنصار - يأخذ الصاع بالصاعين قال : ادعوه لي فدعي له فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : لا تأخذ الصاع بالصاعين فقال : يا رسول الله لا يعطوني الجنيب بالجمع إلا صاعا بصاعين قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : بع الجمع بالدرهم واشتر بالدراهم جنيبا .

819. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Zejd ibn Eslem od 'Ata'a ibn Jesara da je rekao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: **'Hurme za hurme se mijenjaju, ista (količina) za istu (količinu).'** Neko je kazao: **'Allahov Poslaniče, tvoj namjesnik⁸⁶ u Hajberu, koji je iz plemena Benu 'Adijj, i od ensarija uzima jedan sa' kvalitetnih (prvoklasnih) hurmi za dva sa'a hurmi slabijeg kvaliteta.'** Poslanik, s.a.v.s., reče: **'Pozovite mi ga',** pa je bio pozvan, (i nakon što je došao) Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu reče: **'Ne uzimaj jedan sa' za dva sa'a!'** On (namjesnik) mu reče: **'Oni (vlasnici hurmi) mi ne žele davati kvalitetne hurme u istoj količini za one slabijeg kvaliteta, osim jedan sa' za dva sa'a.'** Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu tada uzvрати riječima: **'Hurme slabijeg kvaliteta prodaji za dirheme (prodaj hurme i uzmi srebrenjake) i kupi za njih (za dirheme) kvalitetne hurme.'**“

٨٢٠ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد المجيد بن سهيل والزهرري عن سعيد بن المسيب عن أبي سعيد الخدري وعن أبي هريرة : ان رسول الله صلى الله عليه وسلم استعمل رجلا على خيبر فجاء بتمر جنيب فقال له رسول الله صلى الله عليه وسلم أكل تمر

⁸⁶ Sevad ibn Gazijje

خير هكذا؟ قال : لا والله يا رسول الله ولكن الصاع من هذا بالصاعين والصاعين بالثلاثة فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : فلا تفعل بع تمرك بالدرهم ثم اشتر بالدرهم جنيا وقال في الميزان مثل ذلك .

قال محمد : وبهذا كله نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

820. Obavijestio nas je Malik, pričali su nam Abdul-Medžid ibn Suhejl i Ez-Zuhri od Se'ida ibnul-Musejjiba, a on od Ebu Se'ida el-Hudrija i od Ebu Hurejre, r.a., **da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u Hajberu postavio namjesnika koji je donio prvoklasne hurme, pa ga Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: "Da li su sve hurme u Hajberu iste (vrste) kao ove?" "Ne, tako mi Allaha, Allahov Poslaniče, nego se za jedan sa' ovakvih daju dva sa'a (onih slabijeg kvaliteta), a za dva sa'a (ovih koje su slabijeg kvaliteta) dobiju se tri sa'a (onih trećerazrednih)." Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu reče: "Ne čini tako, nego svoje hurme prodaj za dirheme, a onda za te dirheme kupi prvoklasne hurme."** A isto je kazao i za ono što se vaga.

Muhammed veli: "Mi postupamo na osnovu svih navedenih hadisa. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

٨٢١ - أخبرنا مالك عن رجل : أنه سأل سعيد بن المسيب عن رجل يشتري طعاما من الجار بدينار ونصف درهم أعطيه دينارا أو نصف درهم طعاما ؟ قال : لا ولكن يعطيه دينارا ودرهما ويرد عليه البائع نصف درهم طعاما .

قال محمد : هذا الوجه أحب إلينا والوجه الآخر يجوز أيضا إذا لم يعطه من الطعام الذي اشترى أقل مما يصيب نصف الدرهم منه في البيع الأول فإن أعطاه منه أقل مما يصيب نصف الدرهم منه في البيع الأول لم يجوز وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

821. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je čovjek⁸⁷ da je on upitao Se'ida ibnul-Musejjiba o čovjeku koji kupuje hranu u Džari⁸⁸ za dinar i pola dirhema, da li će mu kupac platiti dinarom (u gotovini) i pola dirhema u hrani (koju je donio sa sobom)? On mu odgovori: "Ne, nego će mu platiti dinar i dirhem, a prodavac će mu vratiti i ostatak (kusr) od pola dirhema u hrani."⁸⁹

Muhammed je rekao: "Ovakav način je nama draži, ali i drugi način (koji je Ibnul-Musejjib zabranio) je (kod nas), također, dopušten, ali pod uvjetom da mu nije dao količinu hrane koja vrijedi manje od pola dirhema, kada se radi o prvom spomenutom načinu kupoprodaje. Ako bi mu dao količinu koja je manja od vrijednosti pola dirhema u ovom prvom načinu kupoprodaje, onda takav vid trgovine nije dopušten. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

٢ - (باب الرجل يكون له العطايا أو الدين على الرجل فيبيعه قبل أن يقبضه)

2. O osobi koja dobije poklone, i o osobi kojoj je neko dužan, pa on proda (te poklone, ili ono što mu se duguje) prije nego što dođe u njegov posjed

٨٢٢ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد : أنه سمع جميل المؤذن يقول لسعيد بن المسيب : إني رجل أشتري هذه الأرزاق التي يعطيها الناس بالجار فأبتاع منها ما شاء الله ثم أريد أن أبيع الطعام المضمون علي إلى ذلك الأجل فقال له سعيد : أتريد أن توفيهم من تلك الأرزاق التي ابتعت ؟ قال : نعم . فنهاه عن ذلك .

⁸⁷ To je Muhammed ibn Abdullah ibn Ebi Merjem el-Huza'i.

⁸⁸ Mjesto u blizini Medine, a neki komentatori kažu da se u hadisu pod riječju 'džar' misli na ortaka, kompanjona.

⁸⁹ Vjerovatno u to vrijeme nije postojala kovanica u vrijednosti pola dirhema.

قال محمد : لا ينبغي للرجل إذا كان له دين أن يبيعه حتى يستوفيه لأنه غرر فلا يدرى أيجز أم لا يجز . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله .

822. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je čuo Džemila el-Muezzina kako govori Se'idu ibnul-Musejjibu: **“Ja kupujem ovu hranu⁹⁰ (na poček) koju ljudi prodaju u Džari i plaćam za nju kasnije, a onda želim tu istu hranu, koju još nisam otplatio i koja mi je data na otplatu do određenog roka, preprodati.”** Se'id mu reče: **“Da li trgovcima koji su ti (prvobitno) prodali hranu želiš platiti za ono što si od njih kupio novcem od preprodaje ?”** On mu odgovori: **“Da, (želim)”**, ali mu je (Se'id) to zabranio.

Muhammed je rekao: “Nije dopušteno da čovjek koji potražuje dug pristupi njegovoj prodaji sve dok u potpunosti ne izvrši povrat toga duga, jer se (u suprotnom) radi o (mogućoj) prevari ili obmani zato što ne zna hoće li mu dužnik vratiti taj dug ili neće. Ovo je stav i Ebu Hanife.”

٨٢٣ - أخبرنا مالك أخبرنا موسى بن ميسرة : أنه سمع رجلا يسأل سعيد بن المسيب فقال : إني رجل أبيع الدين وذكر له شيئا من ذلك فقال له ابن المسيب : لا تبع إلا ما آويت إلى رحلك .

قال محمد : وبه تأخذ . لا ينبغي للرجل أن يبيع ديناً له على إنسان إلا من الذي هو عليه لأن يبيع الدين غرر لا يدرى أيجز منه أم لا . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله .

823. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Musa ibn Mejsere da je čuo nekog čovjeka koji je upitao Se'ida ibnul-Musejjiba slijedeće: **“Ja prodajem ono što mi je neko dužan vratiti”, i spomenuo je nešto od toga, a Ibnul-Musejjib mu reče: “Prodaji samo ono što si preuzeo (od dužnika) i povratio svojoj kući.”**

⁹⁰ Živežne namirnice, prehrambene artikle

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Nije dopušteno prodavati ono što je u statusu duga koji mu neko duguje, osim ako bi ga prodao istom dužniku od kojega potražuje taj dug, jer prodaja duga je, ustvari, vrsta trgovine u kojoj ima (mogućnosti) prevare i obmane (koja se ogleda u neizvjesnosti) zato što se ne zna hoće li mu dužnik vratiti dug ili neće, (a u situaciji koja je dopuštena kao izuzetak, ne postoji mogućnost prevare ili obmane). Ovo je stav i Ebu Hanife, Allah mu se smilovao.”

٣ - (باب الرجل يكون عليه الدين فيقضي أفضل مما أخذه)

3. O osobi koja je dužna, pa vrati više od pozajmljenog iznosa

٨٢٤ - أخبرنا مالك أخبرنا حميد بن قيس المكي عن مجاهد قال : استسلف عبد الله بن عمر من رجل دراهم ثم قضى خيرا منها فقال الرجل : هذه خير من دراهمي التي أسلفتك قال ابن عمر : قد علمت ولكن نفسي بذلك طيبة .

824. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Humejd ibn Kajs el-Mekki od Mudžahida da je rekao: “**Abdullah ibn Omer, r.a., je pozajmio dirheme od nekog čovjeka, zatim mu je vratio više od pozajmljenog iznosa, pa mu taj čovjek reče: 'Ovo je veći iznos od mojih dirhema koje sam ti pozajmio.' Ibn Omer mu reče: 'Znam, ali ja ti to od srca dajem.'**“

٨٢٥ - أخبرنا مالك أخبرنا زيد بن أسلم عن عطاء بن يسار عن أبي رافع : أن رسول صلى الله عليه وسلم استسلف من رجل بكرا فقدمت عليه إبل من صدقة فأمر أبا رافع أن يقضي الرجل بكره فرجع إليه أبو رافع فقال : لم أجد فيها إلا جملا رباعيا خيارا فقال : أعطه إياه فإن خيار الناس أحسنهم قضاء .

قال محمد : وبقول ابن عمر نأخذ . لا بأس بذلك إذا كان من غير شرط اشترط عليه . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله .

825. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Zejd ibn Eslem od 'Ata'a ibn Jesara, a on od Ebu Rafi'a, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzeo pozajmicu od nekog čovjeka u vidu mladog muškaka deve, zatim su pristigle deve od (prikupljenog) zekata, pa je (Allahov Poslanik, s.a.v.s.) naredio Ebu Rafi'u da vrati čovjeku pozajmljenu devu⁹¹, ali se Ebu Rafi' vratio Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao mu: "Našao sam samo šestogodišnju skupocjenu devu." Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu tada reče: "Daj mu je, jer zaista su najbolji ljudi oni koji vraćaju (svoje dugove) na nabolji način."⁹²

Muhammed je rekao: "Mi prihvatamo Ibn Omerov, r.a., stav. Nema u tome smetnje ako takav povrat (gdje se vraća više od pozajmljenog) ne bude uvjetovan. Ovo je stav i Ebu Hanife, Allah mu se smilovao."

٨٢٦ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر قال : من اسلف سلفا فلا يشترط إلا قضاءه .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا ينبغي له أن يشترط افضل منه ولا يشترط عليه أحسن منه فإن الشرط في هذا لا ينبغي . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

826. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je Ibn Omer, r.a., rekao: "Ko nešto pozajmi, neka (prilikom tog

⁹¹ U drugom rivajetu se navodi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kupio jednu od deva koje su dovedene i da je izvršio povrat duga kupovinom šestogodišnje deve koja je vrednija od deve koju je pozajmio.

⁹² Oni ne umanjuju iznos, nego vraćaju i više nego što su dužni vratiti, a za to imaju i veću nagradu kod Allaha, dž.š.

ugovora) **ne postavlja nikakve uvjete, osim** (uvjeta da zajmoprimalac izvrši) **povrat pozajmljenog.**⁹³

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Nije dopušteno da zajmodavac uvjetuje povrat veće količine od one što je pozajmio niti ono što je kvalitetnije od pozajmljenog, jer nije dopušteno postavljati uvjete kada se radi o ovim pitanjima. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

٤ – (باب ما يكره من قطع الدراهم والدنانير)

4. O zabranjenom činu falsificiranja dirhema i dinara

(srebrenjaka i zlatnika)

٨٢٧ – أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن سعيد بن المسيب أنه قال : قطع الورق والذهب من الفساد في الأرض .
قال محمد : لا ينبغي قطع الدراهم والدنانير لغير منفعة .

827. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Se'ida ibnul-Musejjiba da je rekao: "**Falsifikacija srebra i zlata je vid činjenja nereda na Zemlji.**"

Muhammed je rekao: "Nije dopušteno falsificirati (lomiti, topiti) dirheme i dinare bez postojanja neke (legalne) koristi u tome."

⁹³ Bez uvjetovanja, jer bi to onda bila kamata, a pravilo je da je zabranjena svaka pozajmica, ili kredit, koji donose neku korist zajmodavcu.

٥ - (باب المعاملة والمزارعة في النخل والأرض)

5. O iznajmljivanju palmi i zemlje onome koji će ih obrađivati, uz naknadu

٨٢٨ - أخبرنا مالك أخبرنا ربيعة بن أبي عبد الرحمن أن حنظلة الأنصاري أخبره أنه سأل رافع بن خديج عن كراء المزارع فقال : قد نهي عنه قال حنظلة : فقلت لرافع : بالذهب والورق ؟ قال رافع : لا بأس بكرائها بالذهب والورق .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا بأس بكرائها بالذهب والورق بالحنطة كيلا معلوما وضربا معلوما ما لم يشترط ذلك مما يخرج منها فإن اشترط مما يخرج منها كيلا معلوما فلا خير فيه وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا . وقد سئل عن كرائها سعيد بن جبير بالحنطة كيلا معلوما فرخص في ذلك فقال : هل ذلك إلا مثل البيت يكرى .

828. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Rebi'a ibn Ebi Abdur-Rahman da mu je ispričao Hanzale el-Ensari koji je upitao Rafi'a ibn Hadidža o iznajmljivanju njiva (polja, voćnjaka, plantaža), pa mu je odgovorio: "To je zabranjeno." Hanzale veli: "Opet sam upitao Rafi'a: "Čak ako bi se plaćalo zlatom i srebrom?" On mi tada reče: "Nema smetnje ako ona iznajmljuje za zlato i srebro."

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Nema smetnje da se ona iznajmljuje za zlato, srebro, pšenicu (ječam, kukuruz i sl.) ako su poznati mjera i vrsta (proizvoda, valute kojom se plaća), ali pod uvjetom da se ne uvjetuje da plaćanje bude dijelom onoga što ta zemlja rodi od svojih prinosa. Pa ako bi bio postavljen uvjet da se plaćanje izvrši dijelom onih prinosa koje ta ista zemlja rađa, i uz određenu mjeru, onda u tome nema dobra.⁹⁴ To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika. Se'id

⁹⁴ Dopušteno je da plaćanje bude na način da se odredi da najmodavcu pripadne jedna trećina ili četvrtina mogućeg uroda, jer tu ne može biti prevare, ali ako najmodavac kaže da će mu dati 100 kg, ili 10

ibnul-Musejjib je upitan o iznajmljivanju zemlje uz naknadu u pšenici i uz dogovorenu mjeru, pa je on to odobrio rekavši: “Zar to nije poput iznajmljivanja kuće (za stanovanje)?!”

٨٢٩ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن سعيد بن المسيب : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم حين فتح خيبر قال لليهود : أقركم ما أقركم الله على أن الثمر بيننا وبينكم قال : وكان رسول الله صلى الله عليه وسلم يبعث عبد الله بن رواحة فيحرص بينه وبينهم . ثم يقول : إن شئتم فلکم وإن شئتم فلي قال : فكانوا يأخذونه .

829. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab da je Se'id ibnul-Musejjib pričao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., nakon osvajanja Hajbera rekao jevrejima: “Garantujem vam ono što vam je zagarantovao Allah, uz vašu obavezu da se plodovi dijele između nas.” Ibnul-Musejjib nadalje kazuje: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je slao Abdullaha ibn Revvahu, r.a., koji je procjenjivao plodove na palmama i dijelio ih na dio koji je pripadao Allahovom Poslaniku i dio koji je njima pripadao, a zatim bi im govorio: 'Ako hoćete, evo vam sav prihod (a bit ćete garanti za dio koji pripada muslimanima), a ako želite mi ćemo uzeti sav prihod (a ja ću vam garantovati vaš dio koji vama pripada)', pa su ga oni uzimali sebi (i garantovali dio koji pripada muslimanima).”

٨٣٠ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن سليمان بن يسار : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يبعث عبد الله بن رواحة فيحرص بينه وبين اليهود قال : فجمعوا حليا من حلي نسائهم فقالوا : هذا لك وخفف عنا وتجاوز في القسمة فقال: يا معشر اليهود والله إنكم لمن أبغض خلق الله إلي وما ذاك بحاملي أن أحيف عليكم

mjera (sepeta) određene poljoprivredne kulture, pa ona ne rodi, to onda vodi nepravdi, obmani i prevari druge strane.

أما الذي عرضتم من الرشوة فإنها سحت وإننا لا نأكلها قالوا : بهذا قامت السموات والأرض .

قال محمد : وهذا نأخذ . لا بأس بمعاملة النخل على الشطر والثلث والربع وبمزارعة الأرض البيضاء على الشطر والثلث والربع وكان أبو حنيفة يكره ذلك ويذكر أن ذلك هو المخابرة التي نهى عنها رسول الله صلى الله عليه وسلم .

830. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Sulejmana ibn Jesara da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., slao Abdullaha ibn Revvahu, r.a., (sa zadatkom) da ugrubo procjeni plodove koji su se dijelili na dva dijela, jedan koji je išao njemu i drugi koji je išao jevrejima. Oni su sakupili dio nakita koji je pripadao njihovim ženama, pa su mu (Abdullahu) rekli: “Ovo je za tebe, pa umanji (dogovoreni) dio (od plodova) koji nam uzimaš i budi fleksibilan kada raspodjeljuješ.” On im reče: “O jevreji! Tako mi Allaha, vi ste mi najmrža Allahova stvorenja, ali me to neće navesti da vam nepravdu učinim. A ono što ste mi ponudili od mita je haram koji je nama zabranjen.” Oni su tada rekli: “Na ovome⁹⁵ počivaju nebesa i Zemlja.

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Nema smetnje u iznajmljivanju palmi onome koji će ih obrađivati uz naknadu polovine, trećine, ili četvrtine od ukupnih prihoda, kao što nema smetnje u davanju zemlje na kojoj nema usjeva da se obrađuje, uz naknadu u visini polovine, trećine, ili četvrtine od ukupnih prihoda. To je Ebu Hanife smatrao pokuđenim i govorio je da je to uzimanje zemlje pod zakup što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio.⁹⁶

⁹⁵ Na pravdi i neuzimanju mita počivaju nebesa i Zemlja.

⁹⁶ Većina uleme iznajmljivanje zemlje ('muhabere') smatra dopuštenim činom, osim u slučaju moguće prevare, kada je to zabranjeno.

٦ - (باب إحياء الأرض بإذن الإمام أو بغير إذنه)

6. Kultiviranje zemlje s dopuštenjem imama (vladara) ili bez njegovog dopuštenja

٨٣١ - أخبرنا مالك أخبرنا هشام بن عروة عن أبيه قال : قال النبي صلى الله عليه وسلم : من أحبى أرضا ميتة فهي له وليس لعرق ظالم حق .

831. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Hišam ibn 'Urve od svog oca, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **“Ko kultivira zapuštenu zemlju, ona mu i pripada, a vlasnik zulumčar⁹⁷ nema pravo na nju.”**

٨٣٢ - أخبرنا مالك عن ابن شهاب عن سالم بن عبد الله عن عبد الله بن عمر عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال : من أحبى أرضا ميتة فهي له .

قال محمد : وبهذا نأخذ . من أحبى أرضا ميتة بإذن الإمام أو بغير إذنه فهي له فأما أبو حنيفة فقال : لا يكون له إلا أن يجعلها له الإمام قال : وينبغي للإمام إذا أحيها أن يجعلها له وإن لم يفعل لم تكن له .

832. Obavijestio nas je Malik da mu je prenio Ibn Šihab od Salima ibn Abdullaha, a on od Abdullaha ibn Omera, da je Omer ibnul-Hattab, r.a., rekao: **“Ko kultivira zapuštenu zemlju, ona mu i pripada.”**

Muhammed je rekao: “Mi na osnovu ovih hadisa postupamo. Ko kultivira zapuštenu zemlju (koja nije obrađivana i koja nema vlasnika) s dopuštenjem imama (vladara, vlasti) ili bez njegovog dopuštenja, ona njemu pripada, dok Ebu Hanife smatra da mu ona neće pripasti, osim ako mu je imam dodijeli. Osim toga je rekao da je preporučeno imamu da zemlju dodijeli

⁹⁷ Nazvan je zalimom (zulumčarom, nepravednikom) jer nije uložio trud u kultiviranje i obrađivanje te zemlje.

onome koji ju je kultivirao, pa ako to ne uradi (ne kultivira je), ta zemlja mu ne pripada.”

۷ - (باب الصلح في الشرب وقسمة الماء)

7. O dogovoru vezanom za količinu vode i njenoj podjeli zajedničkim korisnicima

۸۳۳ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن أبي بكر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال في سبيل مهزور ومذنب : يمسك حتى يبلغ الكعبين ثم يرسل الأعلى على الأسفل .
قال محمد : وبه نأخذ لأنه كان كذلك الصلح بينهم : لكل قوم ما اصطالحوا وأسلموا عليه من عيوئهم وسيوئهم وأثمارهم وشرهم.

833. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Ebi Bekr da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao u vezi s tokom (vode) 'Mehzura' i 'Muzejniba'⁹⁸ da je (svako) ima pravo zadržati sve dok vodostaj ne dosegne visinu (nožnih) članaka, zatim je onaj koji je iznad (uzvodno) dužan pustiti da voda proteče do onoga ko je ispod (nizvodno).”

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo, jer je u njihovo vrijeme važio kompromis da svaka zajednica ima pravo na onu količinu izvorske, potočne i riječne vode oko koje postignu dogovor.

⁹⁸ Nazivi za dvije doline u Medini koje bi se napunile vodom u vremenu obilnih kiša, oko kojih su se njeni stanovnici natjecali da što više iskoriste dotok vode u njihove palmovike.

٨٣٤ - أخبرنا مالك أخبرنا عمرو بن يحيى عن أبيه أن الضحاك بن خليفة ساق خليجا له حتى النهر الصغير من العريض فأراد أن يمر به في أرض محمد بن مسلمة فأبى محمد بن مسلمة فقال الضحاك : لم تمنعني وهو لك منفعة تشرب به أولا وآخرا ولا يضرك فأبى فكلم فيه عمر بن الخطاب رضي الله تعالى عنه فدعا محمد بن مسلمة فأمره أن يخلي سبيله فأبى فقال عمر : لم تمنع أخاك ما ينفعه وهو لك نافع تشرب به أولا وآخرا ولا يضرك ؟ قال محمد : لا والله فقال عمر : والله ليمرن به ولو على بطنك . فأمره عمر أن يجريه .

834. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je 'Amr ibn Jahja od svoga oca, da je Dahhak ibn Halifa prokopavao sebi pritoku vode koja je tekla dolinom el-'Urejd, pa je htio da ta voda prođe zemljom čiji je vlasnik bio Muhammed ibn Mesleme, ali je on odbio dati svoje dopuštenje za to, a Dahhak ga upita: “Zašto mi braniš a i ti od toga imaš koristi, jer je uvijek možeš piti, a nemaš nikakve štete.” On (Muhammed ibn Mesleme) je (ponovo) odbio (taj zahtjev). Dahhak se o ovom pitanju obratio Omeru ibnul-Hattabu, r.a., koji je pozvao Muhammeda ibn Meslemu i naredio mu da propusti vodu, ali je on, ponovo, odbio to učiniti. Omer zatim reče: “Zašto ne dopustiš svom bratu da uradi ono u čemu je i njegov i tvoj interes i korist, jer ćeš uvijek imati pristup vodi za piće, a u tome nemaš štete?” Muhammed mu odgovori: “Ne, tako mi Allaha!” A Omer tada (oštro) reče: “Tako mi Allaha, voda će prijeći (preko tvoga posjeda), pa makar i preko tvog stomaka (makar i bez tvoga dopuštenja)”, a onda mu naredi da dopusti protok vode.

٨٣٥ - أخبرنا مالك أخبرنا عمرو بن يحيى المازني عن أبيه : أنه كان في حائط جده ربيع لعبد الرحمن بن عوف فأراد عبد الرحمن أن يحوله إلى ناحية من الحائط هي أرفق لعبد الرحمن وأقرب إلى أرضه فمنعه صاحب الحائط فكلم عبد الرحمن عمر بن الخطاب رضي الله عنه فقضى لعبد الرحمن بتحويله .

835. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je 'Amr ibn Jahja el-Mazini od svoga oca da je njegov djed⁹⁹ imao bašču kroz koju je tekao potočić koji je pripadao Abdur-Rahmanu ibn 'Avfu, r.a., pa je Abdur-Rahman htio potočić preusmjeriti u drugom pravcu bašče koji je bio pogodnije rješenje za njega i bliže njegovoj bašči, ali ga je vlasnik (susjedne) bašče spriječio u tome. Abdur-Rahman je o tom događaju obavijestio Omera ibnul-Hattaba, r.a., koji je presudio u korist Abdur-Rahmana kojem je dopustio da preusmjeri tok potočića.

٨٣٦ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الرجال عن عمرة بنت عبد الرحمن أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : لا يمنع نقع بئر .

قال محمد : وبهذا نأخذ . أيما رجل كانت له بئر فليس له أن يمنع الناس منها أن يستقوا منها لشفاهم وإبلهم وغنمهم وأما لزرعهم ونخلهم فله أن يمنع ذلك . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

836. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebur-Ridžal od 'Amre bint Abdur-Rahman da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “**Ne smije se zabranjivati** (ljudima da koriste) **višak bunarske vode.**”

Muhammed je rekao: “Mi postupamo na osnovu ovog hadisa. Ko bude imao bunar, nema pravo ikome zabranjivati da napoji sebe, svoje kamile i svoje ovce. A ako budu htjeli natapati svoje usjeve i palme, on ima pravo to im ne dopustiti. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.

⁹⁹ Jahjaov djed po imenu Ebu Hasen Temim ibn Abd 'Amr el-Ensari bio je jedan od ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

٨ - (باب الرجل يعتق نصيبا له من مملوك أو يسيب سائبة أو يوصي بعتق)

8. O čovjeku koji oslobodi svoj dio roba (koji je u zajedničkom vlasništvu), oslobodi roba 'sa'ibu', ili oporuči oslobađanje (roba iz ropstva)

٨٣٧ - أخبرنا مالك أخبرنا هشام بن عروة عن ابيه : أن أبا بكر سيب سائبة .

قال محمد : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم في الحديث المشهور : " الولاء لمن أعتق " وقال عبد الله بن مسعود: لا سائبة في الإسلام ولو استقام أن يعتق الرجل سائبة فلا يكون لمن أعتقه ولاؤه لاستقام لمن طلب من عائشة أن تعتق ويكون الولاء لغيرها فقد طلب ذلك منها فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : " الولاء لمن أعتق " وإذا استقام أن لا يكون لمن أعتق ولاء استقام أن يستثنى عنه الولاء فيكون لغيره واستقام أن يهب الولاء ويبيعه وقد فهم رسول الله صلى الله عليه وسلم عن بيع الولاء وهبته . والولاء عندنا بمنزلة النسب وهو لمن أعتق إن أعتق سائبة أو غيرها . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

837. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Hišam ibn 'Urve od svoga oca da je Ebu Bekr, r.a., oslobodio roba i odrekao se prava da naslijedi njegovu imovinu.

Muhammed veli: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je u mešhur¹⁰⁰ hadisu rekao: "Pravo na nasljedstvo (imovine oslobođenog roba) ima onaj koji oslobodi (roba iz ropstva)." A Abdullah ibn Mes'ud, r.a., je rekao: "U islamu nema 'sa'ibe' (oslobađanja uz koje ne ide pravo na nasljedstvo imovine oslobođenog roba, koje ima osloboditelj)." Kada bi bilo ispravno da čovjek oslobodi roba i tim činom izgubi pravo da ga naslijedi, što evidentno znači da pravo na nasljedstvo neće imati onaj koji oslobodi roba, bio bi ispravan i postupak onih koji su zatražili od Aiše, r.a., da

¹⁰⁰ Mešhur hadis je hadis kojeg prenose trojica i više prenosilaca u svakoj generaciji, a ne dostiže stepen mutevatir hadisa.

oslobodi roba a da pravo na nasljedstvo ustupi nekome drugom, a tim povodom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao (negirajući takvu mogućnost): **“Pravo na nasljedstvo ima osloboditelj (roba iz ropstva).”** Kada bi bilo ispravno da osloboditelj tim činom ostane bez prava na nasljedstvo, onda bi bilo ispravno i da se izuzime to pravo koje se onda dodijeli nekome drugom i bilo bi ispravno da se ono (pravo nasljeđivanja oslobođenih robova) pokloni ili proda, a poznato je da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio prodaju i poklanjanje prava nasljeđivanja oslobođenog roba. To pravo kod nas ima isti tretman kao i krvno srodstvo (koje se ne može prodati ili pokloniti). Zato mi smatramo da pravo na nasljedstvo oslobođenog roba ima njegov osloboditelj, svejedno je da li je upotrijebio izraz 'sa'ibe' ili neki drugi. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٨٣٨ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : من أعتق شركا له في عبد وكان له من المال ما يبلغ ثمن العبد قوم قيمة العدل ثم أعطي شركاؤه حصصهم وعتق عليه العبد وإلا فقد عتق منه ما أعتق.

قال محمد : وبهذا نأخذ من أعتق شقصا في مملوك فهو حر كله فإن كان الذي أعتق موسرا ضمن حصة شريكه من العبد وإن كان معسرا سعى العبد لشركائه في حصصهم . وكذلك بلغنا عن النبي صلى الله عليه وسلم . وقال أبو حنيفة : يعتق عليه بقدر ما أعتق والشركاء بالخيار : إن شاءوا أعتقوا كما أعتق وإن شاءوا ضمنوه إن كان موسرا وإن شاءوا استسعوا العبد في حصصهم فإن استسعوا أو أعتقوا كان الولاء بينهم على قدر حصصهم وإن ضمنوا المعتق كان الولاء كله له ورجع على العبد بما ضمن واستسعاه به .

838. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Ko oslobodi svoj dio roba, a ima imetka i za cjelokupnu njegovu cijenu, procijenit će se vrijednost prosječnog (srednjeg) roba, zatim će se ostalim suvlasnicima podijeliti njihovi dijelovi (naknade srazmjerne njihovom učešću u vlasništvu), i smatrat će se da je**

on oslobodio toga roba (koji je pod njegovim patronatom), a u suprotnom¹⁰¹, oslobodio je njegov dio koji je oslobođen."

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Ako neko oslobodi dio roba koji ima i suvlasnike, taj rob je u potpunosti slobodan. Ako osloboditelj bude imućan, preuzet će na sebe garanciju nadoknade suvlasniku, a ako ne bude imućan, robu će se omogućiti da se od ostalih suvlasnika otkupi radom, shodno njihovim vlasničkim dijelovima. To je do nas predajom stiglo od Vjerovjesnika, s.a.v.s. Ebu Hanife je rekao: 'Rob će biti oslobođen u onolikoj mjeri koliko iznosi oslobođeni dio, a suvlasnici imaju pravo izbora: da i oni oslobode kao što je učinio njihov ortak, ili će uzeti garanciju od osloboditelja koji će im podmiriti naknade ako je imućan, ili ako žele, mogu zahtijevati od roba da im radom nadoknadi, srazmjerno njihovom udjelu u vlasništvu, ili se složiti da puste roba da se radom otkupi ili ga svi osloboditi, pravo na nasljedstvo se dijeli srazmjerno njihovom učešću u vlasništvu, a ako se saglase da će osloboditelj garantovati isplatu njihovih dijelova vlasništva, onda sve pravo nasljedstva pripada isključivo njemu, a od oslobođenog roba će (osloboditelj) zahtijevati da radom nadoknadi ono za što je data garancija (suvlasnicima).'"

٨٣٩ - أخبرنا مالك حدثنا نافع : أن عبد الله بن عمر أعتق ولد زني وأمه .
قال محمد : لا بأس بذلك . وهو حسن جميل بلغنا عن ابن عباس أنه سئل عن عبيدين :
أحدهما لبغية والآخر لرشدة: أيهما يعتق ؟ قال : أغلاهما ثمتنا بدينار . فهكذا نقول . وهو
قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

839. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je **Abdullah ibn Omer oslobodio ropstva bludnicu i njezino dijete.**

¹⁰¹ Ako ne bude imao imetka kojim bi roba otkupio od suvlasnika

Muhammed veli: “U tome nema smetnje i to je lijepo i dobro. Do nas je predajom stiglo **da je Ibn 'Abbas, r.a., upitan o dva roba; od jednog je majka bludnica, a od drugog čestita žena, kojeg od njih dvojice će osloboditi ropstva, pa je (Ibn 'Abbas, r.a.) odgovorio: “Onoga koji je skuplji, makar razlika (između vrijednosti njih dvojice) bila u visini (jednog) zlatnika. I mi imamo identičan stav, a to je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”**”

٨٤٠ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد قال : توفي عبد الرحمن بن أبي بكر في نوم
نامه فأعتقت عائشة رقابا كثيرة . قال محمد : وبهذا تأخذ . لا بأس أن يعتق عن الميت
فإن كان أوصى بذلك كان الولاء له وإن كان لم يوص كان الولاء لمن أعتق ويلحقه
الأجر إن شاء الله تعالى .

840. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id, rekavši: “**Abdur-Rahman ibn Ebu Bekr je preselio (umro) dok je spavao, pa je Aiša, r.a., oslobodila mnogo robova.**”

Muhammed veli: “Mi postupamo na osnovu ovog hadisa. Nema smetnje oslobađati robove na ime umrle osobe. Ako je to oporučio, onda on (ili njegovi nasljednici) zadržava pravo na nasljedstvo imovine oslobođenih robova. A ako to nije oporučio, onda pravo na nasljedstvo ima osloboditelj, a i umrli, ako Bog da, ima nagradu.

٩ - (باب بيع المدبر)

9. O prodaji roba koji je smrću svoga gospodara postao slobodan

٨٤١ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الرجال محمد بن عبد الرحمن عن أمه عمرة بنت
عبد الرحمن : أن عائشة زوج النبي صلى الله عليه وسلم كانت أعتقت جارية لها عن

دبر منها ثم إن عائشة رضي الله عنها بعد ذلك اشتكت ما شاء الله أن تشتكي ثم إنه دخل عليها رجل سندي فقال لها : أنت مطبوبة فقالت له عائشة : ويلك من طبني ؟ قال : امرأة من نعتها كذا وكذا فوصفها وقال : إن في حجرها الآن صبيا قد بال فقالت عائشة : ادعوا لي فلانة جارية كانت تخدمها فوجدوها في بيت جيران لهم في حجرها صبي قالت : الآن حتى أغسل بول هذا الصبي فغسلته ثم جاءت فقالت لها عائشة : أسحرتني ؟ قالت : نعم قالت : لم ؟ قالت : أحببت العتق قالت : فوالله لا تعتقين أبدا . ثم أمرت عائشة ابن أختها أن يبيعها من الأعراب ممن يسيء ملكتها قالت : ثم ابتع لي بثمانها رقبة ثم أعتقها فقالت عمرة : فلبثت عائشة رضي الله عنها ما شاء الله من الزمان ثم إنها رأت في المنام أن اغتسلي من آبار ثلاثة يمد بعضها بعضا فإنك تشفين . فدخل على عائشة إسماعيل بن أبي بكر وعبد الرحمن بن سعد بن زرارة فذكرت أم عائشة الذي رأت فانطلقا إلى قناة فوجدوا آبارا ثلاثة يمد بعضها بعضا فاستقوا من كل بئر منها ثلاث شجب حتى ملؤوا الشجب من جميعها ثم أتوا بذلك الماء إلى عائشة فاغتسلت فيه فشفيت .

قال محمد : أما نحن فلا نرى أن يباع المدبر وهو قول زيد بن ثابت وعبد الله بن عمر وبه نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

841. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebur-Ridžal, Muhammed ibn Abdur-Rahman prenoseći od svoje majke 'Amre bint Abdur-Rahman, da je Aiša, r.a., supruga Allahovog Poslanika, s.a.v.s., oslobodila jednu robinju koja će nakon njezine smrti postati slobodna. Nakon toga se razboljela i u stanju bolesti je provela nekoliko dana. Zatim joj je došao neki čovjek iz pokrajine Sind (u posjetu) i rekao joj: "Ti si opsihrena (bačene su ti čini)", a Aiša, r.a., mu uzvрати riječima: "Teško tebi, ko me je opsihrio?" On reče: "Neka žena koja izgleda tako i tako", pa ju je opisao i nastavi: "Ona u svom krilu drži dječaka koji se umokrio." Aiša zatraži (od prisutnih): "Pozovite mi ženu", robinju koja joj je služila, te su je pronašli u kući komšija dok je u krilu držala dječaka.

Žena reče: “Eto me odmah, samo da saperem mokraču ovoga dječaka.” Nakon što je oprala odjeću, došla je, a Aiša je upita: “Jesi li me opsihrila?” Ona odgovori: “Da, jesam.” “A zašto si to učinila?”, Aiša je upita. “Željela sam da (na taj način) dođem do slobode”, odgovori. “Tako mi Allaha, nikada nećeš biti oslobođena ropstva!”¹⁰² Zatim je Aiša, r.a., naredila da njen bratić proda tu robinju beduinima koji se (inače) loše ophode sa svojim robovima, zatim je rekla: “Kupi mi za novac koji dobiješ od njezine prodaje drugu robinju pa je oslobodi.” 'Amra veli: “Aiša je bila još neko vrijeme bolesna (od utjecaja sihra), zatim je usnila da se kupa (vodom) iz tri spojena bunara i da će nakon toga ozdraviti. Kod nje su ušli Isma'il ibn Ebi Bekr i Abdur-Rahman ibn S'ad ibn Zurare, pa im je Aiša ispričala svoj san koji je usnila, a zatim su njih dvojica otišli do podzemne vode i pronašli tri bunara koji su nadopunjavali jedan drugi. Iz svakog bunara su nasuli po mješinu vode i donijeli je Aiši koja se u njoj okupala i ozdravila.

Muhammed je rekao: “Mi, opet, ne smatramo da se rob koji smrću svoga gospodara postaje slobodan može prodati, što je stav i Zejda ibn Sabita i Abdullaha ibn Omera, r.a., i mi njihov stav prihvatamo. To je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”

٨٤٢ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أنه سمع سعيد بن المسيب يقول : من أعتق وليدة عن دبر منه فإن له أن يطأها وان يزوجهها وليس له أن يبيعها ولا أن يهبها وولدها بمثلتها .

قال محمد : وبه نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعامه من فقهاءنا .

¹⁰² To je kazna za njeno perfidno nedjelo i kazna za počinjeno zlodjelo, jer je pravilo da onaj ko prejudicira nešto prije određenog roka bude kažnjen zabranom, kao kad bi neko ubio ostavitelja, želeći što prije doći do zaostavštine (nasljedstva), on biva isključen i oduzima mu se pravo na nasljedstvo.

١٠ - (باب الدعوى والشهادات وادعاء النسب)

10. O tužbi, svjedočenjima i tvrdnji o postojanju krvnog srodstva

٨٤٣ - أخبرنا مالك أخبرنا الزهري عن عروة بن الزبير عن عائشة رضي الله عنها قالت : كان عتبة بن أبي وقاص عهد إلى أخيه سعد بن أبي وقاص أن ابن وليدة زمعة مني فاقبضه إليك قالت : فلما كان عام الفتح أخذه سعد وقال: ابن أخي قد كان عهد إلي أخي فيه فقام إليه عبد بن زمعة فقال : أخي وابن وليدة أبي ولد على فراشه فتساوقا إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال سعد : يا رسول الله ابن أخي قد كان عهد إلي فيه أخي عتبة وقال عبد بن زمعة : أخي ابن وليدة أبي ولد على فراشه فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : هو لك يا عبد بن زمعة ثم قال : الولد للفراش وللعاهر الحجر ثم قال لسودة بنت زمعة : احتجبي منه لما رأى من شبهه بعتبة فما رآها حتى لقي الله تعالى.

قال محمد : وبهذا نأخذ . الولد للفراش وللعاهر الحجر . وهو قول أبي حنيفة والعمامة من فقهاءنا .

843. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ez-Zuhri od 'Urve ibnuz-Zubejra od Aiše, r.a., da je rekla: "Utbe ibn Ebi Vekkas je (na samrti) oporučio svome bratu S'adu ibn Ebi Vekkasu rekavši: "Sin Zem'atove robinje je moj sin, pa ga ti uzmi sebi." U godini kada se desilo oslobođenje Mekke, S'ad ga je uzeo sebi, rekavši: "Ovo je sin moga brata kojeg mi je spomenuo u oporuci." Priđe mu Abd ibn Zem'ah i reče: "To je moj brat, a on je sin robinje moga oca, jer je (dijete) rođeno u njegovoj postelji." Njih dvojica su odgurali jedan drugoga do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa S'ad reče: "Allahov Poslaniče, ovo je sin moga brata kojeg mi je oporučio moj brat 'Utbe", a Abd ibn Zem'ah reče: "To je moj brat koji je sin robinje moga oca, i rođen je na njegovoj

postelji.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “On pripada tebi Abde ibn Zem'ah”, a zatim je dodao: “Dijete je onog čija je postelja, a bludnik je propao (nema nikakva prava na njega, ono mu je zabranjeno, jer se rodilo iz zabranjenog odnosa).”¹⁰³ Poslanik, s.a.v.s., je Sevdi bint Zem'ah rekao: “Udalji se od njega!”, jer je primijetio sličnost s 'Utboom. Nakon toga nije je više nikada vidio.

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo. Dijete pripada onome čija je postelja (tj. čiji je brak), a bludniku je to uskraćeno. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnikâ.”

١١ - (باب اليمين مع الشاهد)

11. Zakletva uz svjedočenje jednog svjedoka

٨٤٤ - أخبرنا مالك أخبرنا جعفر بن محمد عن أبيه : أن النبي صلى الله عليه وسلم قضى باليمين مع الشاهد .

قال محمد : وبلغنا عن النبي صلى الله عليه وسلم خلاف ذلك وقال : ذكر ذلك ابن أبي ذئب عن ابن شهاب الزهري قال : سألته عن اليمين مع الشاهد فقال : بدعة وأول من قضى بها معاوية وكان ابن شهاب أعلم عند أهل الحديث بالمدينة من غيره وكذلك ابن جريج أيضا عن عطاء بن أبي رباح قال : إنه قال : كان القضاء الأول لا يقبل إلا شاهدان فأول من قضى باليمين مع الشاهد عبد الملك بن مروان .

844. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Dž'afar ibn Muhammed od svoga oca da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., presudio

¹⁰³ Prijevod može glasiti i: „...a bludnika čeka kamen (aludirajući na smrtnu kaznu).” Ja sam odabrao drugi prijevod, jer riječ hadžr (sa sukunom iznad džima) znači zabrana, a i zbog toga što se zna da ne zaslužuje svaki bludnik smrtnu kaznu.

na osnovu zakletve (strane u sporu koja optužuje nekoga, tužioca) **uz koju je bilo svjedočenje jednog svjedoka.**

Muhammed veli: "Do nas je predajom stiglo od Vjerovjesnika, s.a.v.s., ono što je suprotno navedenom. To je spomenuo Ibn ebi Z'ib od Ibn Šihaba ez-Zuhrija koji je rekao: 'Upitao sam ga o presudi na osnovu zakletve i svjedočenja jednog svjedoka, pa mi je odgovorio: 'To je novotarija, a prvi koji je tako presudio bio je Mu'avija.' A Ibn Šihab je kod muhaddisa Medine važio za najučenijeg alima. Također prenosi Ibn Džurejdž od 'Ata'a ibn Ebi Rebaha da je rekao: 'U prvo vrijeme¹⁰⁴ se zahtijevalo svjedočenje dvojice svjedoka, a prvi koji je (u parnici) presudio uz zakletvu i svjedočenje jednog svjedoka je Abdul-Melik ibn Mervan.'¹⁰⁵

¹⁰⁴ Vrijeme u kojem su živjeli Allahov Poslanik, s.a.v.s., i njegovi ashabi, r.a.

¹⁰⁵ U sahih hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: „Strana koja podnosi tužbu je obavezna iznijeti dokaz, a (kada nema dokaza, ili oni nisu mjerodavni, onda se pristupa zaklinjanju tužene strane jer) zakletva je za onoga koji tužbu negira.” Ovaj hadis jasno kazuje da zakletva biva od tužene strane, a ne tužiteljeve.

١٢ - (باب استحلاف الخصوم)

12. Traženje da se zakune tužena strana u sporu

٨٤٥ - أخبرنا مالك أخبرنا داود بن الحصين أنه سمع أبا غطفان بن طريف المري يقول : اختصم زيد بن ثابت وابن مطيع في دار إلى مروان بن الحكم فقضى على زيد بن ثابت باليمين على المنبر فقال له زيد : أحلف له مكاني فقال له مروان : لا والله إلا عند مقاطع الحقوق قال : فجعل زيد يحلف أن حقه لحق وأبي أن يحلف عند المنبر فجعل مروان يعجب من ذلك .

قال محمد : وبقول زيد بن ثابت تأخذ وحيثما حلف الرجل فهو جائز ولو رأى زيد بن ثابت أن ذلك يلزمه ما أبي أن يعطي الحق الذي عليه ولكنه كره أن يعطي ما ليس عليه فهو أحق أن يؤخذ بقوله وفعله ممن استحلفه .

845. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Davud ibnul-Husajn da je on čuo Ebu Gatafana ibn Turejfa el-Murrija kako govori: **“Zejd ibn Sabit i Ibn Muti' su se sporili oko kuće, pred Mervanom ibnul-Hakemom, pa je on presudio da se Zejd ibn Sabit zakune kod minbera (Allahvog Poslanika, s.a.v.s.), te mu Zejd na to reče: “Zaklet ću se na svome mjestu”, a Mervan mu odgovori: “Ne, tako mi Allaha, samo na mjestu (minberu) gdje se dolazi do zakonitih prava (i istina odvaja od neistine)!” Međutim, Zejd je ostao pri svom stavu i zaklinjao se da je on u pravu, ali je odbio da se zakune kod minbera, zbog čega je Mervan ostao začuđen.”**

Muhammed je rekao: “Mi prihvatamo stav Zejda ibn Sabita, r.a., jer je dopušteno da se čovjek zakune na bilo kojem mjestu. A da je Zejd ibn Sabit smatrao da ga taj zahtjev obavezuje, ne bi odbio izvršiti svoju obavezu, ali mu nije bilo drago i po volji da izvrši ono što nije bio obavezan, a svakako je on preči da se od njega prihvataju riječi i postupci, nego onaj koji je od njega zatražio da se zakune (Mervan ibnul-Hakem).”

13. Zalog

٨٤٦ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن سعيد بن المسيب أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : لا يغلق الرهن .
 قال محمد : وبهذا نأخذ . وتفسير قوله : " لا يغلق الرهن " أن الرجل كان يرهن الرهن عند الرجل فيقول له : إن جئتك بمالك إلى كذا وكذا وإلا فالرهن لك بمالك قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : لا يغلق الرهن ولا يكون للمرهن بماله . وكذلك نقول . وهو قول أبي حنيفة . وكذلك فسره مالك بن أنس .

846. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Se'ida ibnul-Musejjiba da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Zalog ne ostaje neiskupljen (ne propada)."**¹⁰⁶

Muhammed veli: "Mi postupamo na osnovu ovog hadisa, a njegovo tumačenje je slijedeće: 'Čovjek bi pohranio zalog kod drugog čovjeka i rekao bi mu: 'Ako ti donesem tvoj novac (imovinu) do tada i tada (vratit ćeš mi ono što sam založio), u protivnom, zalog je tvoj (tebi pripada) za novac (koji si mi pozajmio).' Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Zalog ne ostaje neiskupljen', tj. on ne prelazi u vlasništvo osobe kod koje je založen umjesto imetka koji je pozajmio.¹⁰⁷ Mi smo, također, zauzeli identičan stav, a to je stav i Ebu Hanife, a tako ga je protumačio i Malik ibn Enes.

¹⁰⁶ Ne prelazi automatski u vlasništvo onoga kod koga je pohranjen

¹⁰⁷ Pravilan postupak je da zalog vrati, a povrati svoj novac, ili da s dopuštenjem vlasnika proda založenu stvar, uzme istu količinu novca koju je pozajmio, a preostali dio novca (ako ga ima) vrati vlasniku založene stvari.

كتاب اللقطة

POGLAVLJE O IZGUBLJENIM STVARIMA I
ŽIVOTINJAMA

٨٤٨ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب الزهري : أن ضوال الإبل كانت في زمن عمر رضي الله عنه إبلا مرسله تنتاح لا يمسه أحد حتى إذا كان من زمن عثمان بن عفان أمر بمعرفتها وتعريفها ثم تباع فإذا جاء صاحبها أعطي ثمنها .

قال محمد : كلا الوجهين حسن . إن شاء الإمام تركها حتى يجيء أهلها فإن خاف عليها الضيعة أو لم يجد من يرها فباعها ووقف ثمنها حتى يأتي أربابها فلا بأس بذلك .

848. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab ez-Zuhri da su izgubljene deve, u doba (halife) Omera ibnul-Hattaba, r.a., bile slobodne, samooplođavale su se, niko ih nije smio dotaknuti (hvatati), sve do vremena (hilafeta) Osmana ibn 'Affana, r.a., koji je naredio da se uhvate i da se razglasi njihov pronalazak, a (ako se vlasnik ne javi) onda su prodavane. Ako bi njihov vlasnik (kasnije došao), bio bi mu isplaćen iznos koji je odgovarao njihovoj cijeni.

Muhammed je rekao: "Obje mogućnosti su dobre. Ako imam (halifa) hoće, može ih (kamile) ostaviti dok se ne pojave njihovi vlasnici, a ako se bude plašio da će biti izgubljene, ili ne mogne pronaći nekoga ko će se brinuti o njima nego ih proda, a dobijeni iznos sačuva u slučaju da se njihovi vlasnici pojave, i u tome nema smetnje.

٨٤٩ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع : أن رجلا وجد لقطة فجاء إلى ابن عمر فقال :
إني وجدت لقطة فما تأمرني فيها؟ قال ابن عمر : عرفها قال : قد فعلت قال : زد
قال : قد فعلت قال : لا أمرك أن تأكلها لو شئت لم تأخذها .

849. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' da je neki čovjek našao izgublenu stvar, pa je otišao Ibn Omeru, r.a., i rekao mu: "Ja sam pronašao izgublenu stvar, pa šta mi naređuješ u vezi s tim?" Ibn Omer mu reče: "Razglasi (njen pronalazak)!" "To sam već učinio", reče čovjek. "Nastavi još jedan period s oglašavanjem", reče mu Ibn Omer. "I to sam uradio", odvrati čovjek. Ibn Omer mu tada reče: "Ne dopuštam ti da je koristiš (jedeš), a mogao si da je ne uzimaš."¹⁰⁸

٨٥٠ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أنه قال : سمعت سليمان بن يسار يحدث
أن ثابت بن ضحاك الأنصاري حدثه : أنه وجد بعيرا بالحرّة فعرفه ثم ذكر ذلك لعمر
بن الخطاب رضي الله عنه فأمره أن يعرفه قال ثابت لعمر : قد شغلني عنه ضعيفي
فقال له عمر : أرسله حيث وجدته .

قال محمد : وبه نأخذ . من التقط لقطة تساوي عشرة دراهم فصاعدا عرفها حولا فإن
عرفت وإلا تصدق بها فإن كان محتاجا أكلها فإن جاء صاحبها خيره بين الأجر وبين أن
يغرمها له وإن كان قيمتها أقل من عشرة دراهم عرفها على قدر ما يرى أياما ثم صنع
بها كما صنع بالأولى وكان الحكم فيها إذا جاء صاحبها كالحكم في الأولى وإن ردها
في الموضع الذي وجدها فيه برئ منها ولم يكن عليه في ذلك ضمان .

850. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je čuo Sulejmana ibn Jesara da prenosi od Sabita ibn Dahhaka el-Ensarija koji mu je pričao da je pronašao (izgublenu) devu u

¹⁰⁸ A pošto si je već uzeo, dužan si da je sačuvaš kao emanet.

Harri¹⁰⁹, pa je oglasio njen pronalazak, zatim je to ispričao Omeru ibnul-Hattabu, r.a., koji mu je naredio da to oglašava. Sabit reče Omeru: “Ja sam zauzet svojim nekretninama (njihovim održavanjem, pa nemam vremena to iznova činiti).” Omer mu na to uzvрати: “Ostavi je tamo gdje si je pronašao.”

Muhammed je rekao: “Mi postupamo na osnovu ovog hadisa. Ko pronađe neku izgubljenu stvar koja ima vrijednost deset dirhema i više, dužan je to oglašavati jednu hidžretsku godinu, pa ako se ne javi vlasnik, podijelit će je u vidu sadake. Ako bi on bio potrebit, može je upotrebljavati, a ako se njezin vlasnik pojavi, dat će mu pravo da izabere između njezine protuvrijednosti ili povrata slične u dogledno vrijeme.

Ako bi njezina vrijednost bila manja od deset dirhema, oglašavat će njezin pronalazak nekoliko dana, čiji broj će sam procijeniti¹¹⁰, zatim će postupiti isto kao i u prethodno navedenoj situaciji. Propis u ovoj situaciji kada se pojavi vlasnik je isti kao i propis kod prve navedene situacije. Opet, ako bi je ostavio na mjestu pronalaska, time on biva oslobođen svake pravne odgovornosti i obaveze nadoknade.

٨٥١ - أخبرنا مالك حدثنا يحيى بن سعيد عن سعيد بن المسيب قال : قال عمر بن الخطاب رضي الله عنه وهو مسند ظهره إلى الكعبة : من أخذ ضالة فهو ضال .

قال محمد : وبهذا نأخذ . وإنما يعني بذلك من أخذها ليذهب بها فأما من أخذها ليردها أو ليعرفها فلا بأس به .

851. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Se'ida ibnul-Musejjiba da je rekao: “**Omer ibnul-Hattab,**

¹⁰⁹ Mjesto nadomak Medine

¹¹⁰ Oglašavat će onoliko dana koliko smatra da je dovoljno da se vlasnik javi.

r.a., je rekao dok je bio naslonjen leđima na K'abu: “Ko uzme izgublenu stvar, on je izgubljen.”

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo. Ovo znači da (je izgubljen) onaj koji tu stvar uzme da bi je prisvojio sebi, dok nema smetnje da je uzme onaj koji to čini u namjeri vraćanja (njenom vlasniku), ili da bi oglasio (njen pronalazak).”

¹⁰⁸ Mjesto nadomak Medine

¹⁰⁹ Oglavašat će onoliko dana koliko smatra da je dovoljno da se

¹¹⁰ A pošto si je već oduzeo, oduzimaš ga kao nezakonito

باب الشفعة

O pravu prvokupnje (preče kupnje)

٨٥٢ - أخبرنا مالك أخبرنا محمد بن عمارة أخبرني أبو بكر بن محمد بن عمرو بن حزم أن عثمان بن عفان رضي الله تعالى عنه قال : إذا وقعت الحدود في أرض فلا شفعة فيها ولا شفعة في بئر ولا في فحل نخل .

852. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Muhammed ibn 'Umare, obavijestio me je Ebu Bekr ibn Muhammed ibn 'Amr ibn Hazm da je Osman ibn 'Affan, r.a., rekao: **“Kada se postave granice (međe) na posjedu, onda nema prava prvokupnje niti ima prava prvokupnje bunara a ni (muških) palmi.**

٨٥٣ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن أبي سلمة بن عبد الرحمن : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قضى بالشفعة فيما لم يقسم فإذا وقعت الحدود فلا شفعة فيه .

قال محمد : قد جاءت في هذا أحاديث مختلفة فالشريك أحق بالشفعة من الجار والجار أحق من غيره بلغنا ذلك عن النبي صلى الله عليه وسلم .

853. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Ebu Seleme ibn Abdur-Rahmana da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., presudio pravom prvokupnje u onome što nije podijeljeno (zajednički posjed), pa ako se posjedi razgraniče i ograde, onda nema prava prvokupnje.

Muhammed veli: “O ovoj temi ima različitih hadisa. Ortak je preči da ima pravo prvokupnje od susjeda, a susjed je preči u odnosu na nekoga dugog. To je do nas predajom stiglo od Vjerovjesnika, s.a.v.s.”

٨٥٤ - أخبرنا عبد الله بن عبد الرحمن بن يعلى الثقفي أخبرني عمرو بن الشريد عن أبيه الشريد بن سويد قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : الجار أحق بصقبة . وبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

854. Obavijestio nas je Abdullah ibn Abdur-Rahman ibn J'ala es-Sekafi, pričao mi je 'Amr ibnuš-Šerid od svoga oca Eš-Šerida ibn Suvejda da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Susjed je ima najveće pravo na prvokupnju.'"

Mi ovo prihvatamo, a to je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

باب المكاتب

O robu koji posjeduje ugovor o oslobađanju uz otkup

٨٥٥ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر أنه كان يقول : المكاتب عبد ما بقي عليه من مكاتبته شيء .

قال محمد : وبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة وهو بمنزلة العبد في شهادته وحدوده وجميع أمره إلا أنه لا سبيل لمولاه على ماله ما دام مكاتباً .

855. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je on govorio: "Rob koji posjeduje ugovor o oslobađanju uz otkup ostaje rob sve dok (ne ispuni ono što je obavezan i) ne isplati i najmanji dio (preostalog iznosa) otkupnine.

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife. Takav se tretira kao rob u pogledu svjedočenja, krivičnih sankcija i svih ostalih pitanja, s tim što njegov gospodar nema pravo miješanja (upliva) u njegove imovinske poslove, sve dok je u statusu roba koji posjeduje ugovor o oslobađanju uz otkup."

٨٥٦ - أخبرنا مالك أخبرنا حميد بن قيس المكي : أن مكاتبا لابن المتوكل هلك بمكة وترك عليه بقية من مكاتبته وديون الناس وترك ابنة فأشكل على عامل مكة القضاء في ذلك فكتب إلى عبد الملك بن مروان يسأله عن ذلك فكتب إليه عبد الملك أن أبدأ بديون الناس فاقضها ثم اقض ما بقي عليه مكاتبته ثم اقسم ما بقي من ماله بين ابنته ومواليه .

قال محمد : وبهذا نأخذ وهو قول أبي حنيفة والعمامة من فقهاءنا إنه إذا مات بديون بديون الناس ثم بمكاتبته ثم ما بقي كان ميراثا لورثته الأحرار من كانوا .

856. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Humejd ibn Kajs el-Mekki da je rob koji je posjedovao ugovor o oslobađanju, a pripadao je Ibnul-Mutevekkilu, umro u Mekki a preostao je dio otkupa koji nije uspio namiriti, kao i potraživanja ljudi (njegova dugovanja ljudima), osim toga, ostavio je i jednu kćerku, pa je sve to učinilo slučaj zamršenim za namjesnika Mekke (u to vrijeme) koji nije donio presudu, nego je zatražio od Abdul-Melika ibn Mervana pomoć i odgovor na to pitanje. Abdul-Melik mu je poslao depešu u kojoj mu kaže da počne s namirenjem dugova koje će ljudima vratiti (iz imetka umrlog), zatim da namiri preostali dio iznosa od otkupnine (njegovom gospodaru), i, na kraju, da podijeli preostali dio imetka njegovoj kćerki i gospodaru.

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika. Kada rob koji posjeduje ugovor o oslobađanju uz otkup umre, počet će se sa povratom njegovih dugovanja ljudima, zatim se rješava preostali dio od iznosa otkupnine, i, na kraju, preostali imetak se dijeli kao zaostavština (nasljedstvo) njegovim zakonitim nasljednicima koji su slobodni (a ne robovi), ma ko oni bili."¹¹¹

¹¹¹ Bili oni muškarci, ili žene koji su vlasnici alikvotnih dijelova nasljedstva, ili su univerzalni nasljednici.

٨٥٧ - أخبرنا مالك أخبرنا الثقة عندي : أن عروة بن الزبير وسليمان بن يسار سئلا عن رجل كاتب على نفسه وعلى ولده ثم هلك المكاتب وترك بنين أيسعون في مكاتبة أبيهم أم هم عبيد ؟ فقال : بل يسعون في كتابة أبيهم ولا يوضع عنهم لموت أبيهم شيء .

قال محمد : وبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة فإذا أدوا عتقوا جميعا .

857. Obavijestio nas je Malik, pričala mi je osoba koja je kod mene povjerljiva da su 'Urve ibnuz-Zubejr i Sulejman ibn Jesar upitani o čovjeku koji je posjedovao ugovor o oslobađanju uz otkup, a obuhvatao je njega i njegovu djecu, ali je (prije oslobađanja) umro i ostavio tu djecu iza sebe, da li će oni nastaviti s plaćanjem otkupnine, ili se oni tretiraju kao obični robovi? Oni su odgovorili: "Oni će nastaviti s plaćanjem otkupnine koju je plaćao njihov otac, i neće im se ništa od toga odbiti niti umanjiti zbog smrti njihovoga oca."

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika, i kada isplate svu otkupninu, svi će biti oslobođeni."

٨٥٨ - أخبرنا مالك أخبرنا مخبر أن أم سلمة زوج النبي صلى الله عليه وسلم كانت تقاطع مكاتبيها بالذهب والورق . والله تعالى أعلم .

858. Obavijestio nas je Malik, pričao mi je neko ko me obavijestio da je Ummu Selema, r.a., supruga Vjerovjesnika, s.a.v.s., uzimala iznose u zlatu i srebru od otkupnina prije dogovorenog roka prispijeća, u zamjenu za trenutačno davanje slobode. "A Allah Uzvišeni najbolje zna."

باب السبق في الخيل

O konjskim trkama

٨٥٩ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد قال : سمعت سعيد بن المسيب يقول : ليس برهان الخيل بأس إذا أدخلوا فيها محلا إن سبق أخذ السبق وإن سبق لم يكن عليه شيء .

قال محمد : وبهذا تأخذ . إنما يكره من هذا أن يضيع كل واحد منهما سبقا فإن سبق أحدهما أخذ السبقين جميعا فيكون هذا كالمبايعة فأما إذا كان السبق من أحدهما أو كانوا ثلاثة والسبق من اثنين منهم والثالث ليس منه سبق إن سبق أخذ وإن لم يسبق لم يغرمه فهذا لا بأس به أيضا . وهو المحلل . الذي قال سعيد بن المسيب .

859. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id i rekao: "Čuo sam Se'ida ibnul-Musejjiba kako govori: 'Nema smetnje da se odredi nagrada u konjskim utrkama ako bi ubacili i trećeg ('muhallil') koji bi, u slučaju pobjede, uzeo nagradu, a u slučaju poraza, ne bi imao nikakve (materijalne) obaveze.'"

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Nije dopušteno da svaki od dvojice takmičara položi iznos učešća, pa kada jedan od njih pobijedi drugoga, uzme oba iznosa, jer se to smatra igrom na sreću (hazardom). Međutim, dopušteno je da: ako bi iznos učešća položio jedan od njih dvojice, ili ako su trojica učesnici u takmičenju, a iznos učešća polože dvojica, dok treći to ne učini, pa ako on (ovaj koji nije položio iznos učešća) pobijedi, uzme nagradu, a ako izgubi, nema nikakve materijalne obaveze. Ovaj treći se naziva 'muhallilom' kojeg je tako nazvao Se'id ibnul-Musejjib.¹¹²

¹¹² Takmičenje je dopušteno ako nije ničim uvjetovano i ako ne zahtijeva plaćanje iznosa učešća svih strana u takmičenju. To znači da ako bi svaki takmičar bio obavezan položiti iznos učešća prije

٨٦٠ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب أنه سمع سعيد بن المسيب يقول : إن القصواء ناقة النبي صلى الله عليه وسلم كانت تسبق كلما وقعت في سباق فووقت يوما في إبل فسبقت فكانت على المسلمين كآبة أن سبقت فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : إن الناس إذا رفعوا شيئا أو أرادوا رفع شيء وضعه الله .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا بأس بالسبق في النصل والخافر والخف .

860. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab da je čuo Se'ida ibnul-Musejjiba kako govori: **“Kasva', Vjerovjesnikova, s.a.v.s., kamila, uvijek je pobjeđivala kada bi učestvovala u takmičenju, ali je jednom poražena u utrci kamila, pa je to ražalostilo muslimane, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Zaista, kada ljudi nešto uzvise ili požele ga uzdići, Allah ga učini donjim (ukaže na manjkavosti).”**¹¹³

Muhammed veli: “Mi postupamo na osnovu ovih hadisa. Nema smetnje da se održavaju takmičenja u gađanju strijelama, konjskim utrkama i utrkama kamila.”

takmičenja, a cjelokupni iznos bi dobio pobjednik, ovakav način je zabranjen jer se smatra igrom na sreću. Prelazak ovog iznosa u nečije vlasništvo je neizvjesno, kao kod igara na sreću. Također je zabranjen onaj vid takmičenja u kojem bi samo jedan od takmičara položio iznos učešća. Malik i Šafija dopuštaju takmičenja u gađanju strijelama, konjskim utrkama i utrkama deva, 'Ata' dopušta takmičenje u svim stvarima, bez izuzetka. Mudrost zbog koje je propisano takmičenje je trening i vježba za upotrebu vojnog naoružanja i opreme (strijele, koplja, konji, deve i sl.), te priprema za džihad.

¹¹³ Stvorenja nisu savršena, makar pripadala vjerovjesnicima i evlijama. Allahovo određenje se ispunjava, ono što On hoće, to biva, a ono što On ne odredi, to ne može biti. Kada bi se svi ljudi sakupili da to promijene, nisu to u mogućnosti učiniti, i u tome se ogleda Allahova snaga, a ljudska nemoć i zavisnost.

أبواب السير

O vojnim pohodima

٨٦١ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أنه بلغه عن ابن عباس رضي الله عنه أنه قال : ما ظهر الغلول في قوم قط إلا ألقى في قلوبهم الرعب ولا فشا الزنى في قوم قط إلا كثر فيهم الموت ولا نقص قوم المكيال والميزان إلا قطع عليهم الرزق ولا حكم قوم بغير الحق إلا فشا فيهم الدم ولا ختر قوم بالعهد إلا سلط عليهم العدو .

861. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je do njega predajom stiglo od Ibn 'Abbasa, r.a., da je rekao: "Nikada se u nekom narodu nije pojavila utaja ratnoga plijena, a da u njihova srca nije bio ubačen strah, niti se u nekom narodu raširio blud, a da se nije povećala smrtnost. Nikada neki narod nije umanjivao prilikom mjerenja i vaganja, a da im nije bila nafaka umanjena, niti je neki narod nepravedno sudio, a da se među njima nije raširilo prolijevanje krvi. Nikada se nije desilo da narod krši svoje ugovore, a da nad njima nije zagospodario neprijatelj."

٨٦٢ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم بعث سرية قبل نجد فغنموا إبلا كثيرة فكان سهمانهم اثني عشر بعيرا ونقلوا بعيرا بعيرا .

قال محمد : كان النفل لرسول الله صلى الله عليه وسلم ينقل من الخمس أهل الحاجة وقد قال الله تعالى : (قل الأنفال لله والرسول) فأما اليوم فلا نفل بعد إحراز الغنيمة إلا من الخمس محتاج .

862. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u pravcu Nedžda

poslao vojnu jedinicu¹¹⁴, koja je (u tom vojnom pohodu) zarobila mnogo kamila, tako da je svaki vojnik dobio dvanaest deva od ratnoga plijena i još po jednu preko toga broja.¹¹⁵

Muhammed je rekao: "Dio ratnog plijena na koji je imao pravo Allahov Poslanik, s.a.v.s., iznosio je jednu petinu od petine cjelokupnog ratnoga plijena koja je pripadala potrebitim kategorijama, a Uzvišeni Allah kaže: 'Reci: 'Ratni plijen pripada Allahu i Poslaniku!' Danas (nakon vremena u kojem je živio Vjerovjesnik, s.a.v.s.) važi pravilo da se posebna nagrada ne daje pored zadobijenog ratnoga plijena, osim iz petine plijena koja je određena za potrebite kategorije.

١ - (باب الرجل يعطي الشيء في سبيل الله)

1. O čovjeku koji nešto pokloni (borcu) na Allahovom putu

٨٦٣ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن سعيد بن المسيب : أنه سئل عن رجل يعطي الشيء في سبيل الله قال : فإذا بلغ رأس مغزاته فهو له . قال محمد : هذا قول سعيد بن المسيب وقال ابن عمر : إذا بلغ وادي القرى فهو له وقال أبو حنيفة وغيره من فقهاءنا : إذا دفعه إليه صاحبه فهو له .

863. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Se'ida ibnul-Musejjiba da je on upitan o čovjeku (borcu) kojem se nešto pokloni na Allahovom putu (kojim ide u džihad), pa je odgovorio: "Kada stigne do vojnoga polja na kojem se bitka odvija, tada to njemu pripada."

¹¹⁴ Na arapskom jeziku 'serijjeh'. To je jedinica koja u svom sastavu ima 400 i više vojnika.

¹¹⁵ Svaki od njih je pored zasluženog dijela dobio kao nagradu i stimulaciju još jednu devu.

Muhammed veli: "Ovo su riječi Se'ida ibnul-Musejjiba, dok je Ibn Omer, r.a., govorio: '**Kada stigne do mjesta Vadilkura**¹¹⁶, tada to njemu pripada.' A Ebu Hanife i većina naših pravnikā kažu: 'Kada mu to (poklon) preda (i on ga preuzme), tada mu to pripada (prelazi u njegovo vlasništvo).'"

٢ - (باب إثم الخوارج وما في لزوم الجماعة من الفضل)

2. O grijehu Haridžija i o tome koliko je vrijedno držati se džema'ata

٨٦٤ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن محمد بن إبراهيم عن أبي سلمة بن عبد الرحمن : أنه سمع أبا سعيد الخدري يقول : سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول : يخرج فيكم قوم تحقرون صلاتكم مع صلاتهم وأعمالكم مع أعمالهم يقرؤون القرآن لا يجاوز حناجرهم يمرقون من الدين مروق السهم من الرمية تنظر في النصل فلا ترى شيئاً تنظر في القدح فلا ترى شيئاً تنظر في الريش فلا ترى شيئاً وتتمارى في الفوق .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا خير في الخروج ولا ينبغي إلا لزوم الجماعة .

864. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Muhammeda ibn Ibrahima, a on od Ebu Seleme ibn Abdur-Rahmana, da je on čuo Ebu Se'ida el-Hudrija, r.a., da govori: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: '**Među vama će se pojaviti narod, vi ćete svoj namaz potcjenjivati u odnosu na njihov, kao i svoja (dobra) djela u odnosu na njihova. Učit će Kur'an, ali on neće prelaziti njihova grla.**¹¹⁷ Izlijetat će iz vjere (islama) kao što strijela izleti iz luka. Gledat ćeš u vrh strijele, a na njemu nećeš vidjeti traga

¹¹⁶ Mjesto u blizini Medine.

¹¹⁷ Njegovo učenje neće utjecati na njihova srca, umove, i postupke.

(krvi), gledat ćeš u strijelin štap, a na njemu nećeš vidjeti traga, a gledat ćeš i u gornji dio strijele i na njemu nećeš vidjeti traga (upotrebe), a sumnjat ćeš i da li je na mjestu u koje se strijela zabola ostalo traga.”¹¹⁸

Muhammed je rekao: “Mi sve ovo prihvatamo. Nema nikakvoga dobra u suprotstavljanju imam (halifi)¹¹⁹ i to ne treba činiti, nego se treba držati zajednice muslimana.”

٨٦٥ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : من حمل علينا السلاح فليس منا .

قال محمد : من حمل السلاح على المسلمين فاعترضهم به لقتلهم فمن قتله فلا شيء عليه لأنه أحل دمه باعتراض الناس بسيفه .

865. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “**Onaj ko ponese (okrene) oružje protiv nas, ne pripada nama** (nije od nas).”

Muhammed veli: “Ko okrene oružje protiv muslimana i upotrijebi ga s ciljem njihovog ubijanja, pa ko ga ubije, ne podliježe nikakvoj sankciji, jer taj, koji je svoju sablju okrenuo protiv ljudi, time je dopustio da njegova krv bude dopuštena¹²⁰.”

٨٦٦ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أنه سمع سعيد بن المسيب يقول : ألا أخبركم أو أحدثكم أو أحدثكم بخير من كثير من الصلاة والصدقة ؟ قالوا : بلى قال : إصلاح ذات البين وإياكم والبغضة فإنما هي الحالقة .

¹¹⁸ Svi ovi opisi ukazuju da im njihova dobra djela neće biti primljena kod Allaha, dž.š.

¹¹⁹ Treba biti pokoran halifi, biti zajedno sa većinom muslimana i slijediti u tome plemenite prethodnike (ashabe).

¹²⁰ Njegovo ubistvo je opravdano i samim tim dopušteno, a ubica ne podliježe nikakvoj šerijatskoj sankciji.

866. Obavijestio nas je Malik, pričao mi je Jahja ibn Se'id da je čuo Se'ida ibnul-Musejjiba kako govori: “**Hoćete li da vas obavijestim, ili da vam govorim**¹²¹ o onome što je bolje od mnoštva nafila-namaza i sadake?” Rekoše: “Hoćemo.” “**Izmirivati ljude, i čuvajte se mržnje, jer ona uništava** (čovjeka i njegova djela).”

3. O (zabrani) ubijanja žena

٨٦٧ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم رأى في بعض مغازيه امرأة مقتولة فأنكر ذلك ونهى عن قتل النساء والصبيان .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا ينبغي أن يقتل في شيء من المغازي امرأة ولا شيخان إلا أن تقاتل المرأة فتقتل .

867. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je u jednoj bici Allahov Poslanik, s.a.v.s., ugledao ubijenu ženu. On je to osudio i zabranio ubijanje žena i djece.

Muhammed veli: “Mi postupamo na osnovu ovog hadisa. Nije dopušteno u bici ubiti ženu, niti oronulog starca, osim u slučaju da žena bude uključena u borbu, onda je dopuštena njena likvidacija.”

¹²¹ Ravija nije siguran da li je rekao obavijestim ili govorim

٤ - (باب المرتد)

4. O otpadniku od islama

٨٦٨ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الرحمن بن محمد بن عبد القاري عن أبيه قال : قدم رجل على عمر بن الخطاب رضي الله عنه من قبل أبي موسى فسأله عن الناس فأخبره ثم قال : هل عندكم من مغربة خبر ؟ قال : نعم رجل كفر بعد إسلامه فقال : ماذا فعلتم به ؟ قال : قربناه فضربنا عنقه قال عمر رضي الله عنه : فهلا طبقتم عليه بيتا - ثلاثا - وأطعمتموه كل يوم رغيفا فاستبتموه لعله يتوب ويرجع إلى أمر الله اللهم إني لم آمر ولم أحضر ولم أرض إذ بلغني.

قال محمد : إن شاء الإمام أحر المرتد ثلاثا إن طمع في توبته أو سأله عن ذلك المرتد وإن لم يطمع في ذلك ولم يسأله المرتد فقتله فلا بأس بذلك .

868. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdur-Rahman ibn Muhammed ibn Abd el-Karijj od svoga oca koji je rekao: "Došao je neki čovjek kao izaslanik Ebu Musa'a¹²² (el-Eš'arija, r.a.) Omeru ibnul-Hattabu, r.a., koji ga je upitao o životu ljudi (u Jemenu), pa ga je on obavijestio o tome, a zatim ga Omer upita: 'Da li kod vas ima čudnih vijesti (dogadaja)?' 'Da', odgovori taj čovjek i reče: 'Čovjek koji je nakon islama postao nevjernik.' Pa šta ste učinili s njim', upita Omer. 'Doveli smo ga i pogubili', odgovori čovjek. Omer, r.a., reče: 'Da ste ga stavili u kućni pritvor tri noći i svakodnevno ga hranili komadom hljeba, a onda ga pozvali da se pokaje ne bi li to i učinio i vratio se Allahovoj vjeri. Allahu, ja to (njegovo smaknuće) nisam naredio, niti sam tada bio prisutan, a nisam ni zadovoljan viješću koja je do mene došla.'"

¹¹⁹ Treba biti pokoran halifi, biti zajedno sa većinom muslimana i slijediti u tome plemenite prethodnike (ashabe).

¹²² Ebu Musa el-Eš'ari, r.a., je u to vrijeme bio namjesnik u Jemenu.

Muhammed je rekao: "Ako imam (halifa) hoće, može ga ostaviti (odgoditi kaznu) tri noći ako se bude nadao njegovom pokajanju ili ga za to zamoli otpadnik od islama. Međutim, ako imam (halifa) ne bude stremio tome, niti ga otpadnik od islama bude molio za odgodu kazne, pa naredi smaknuće koje bude odmah izvršeno, i u tome nema smetnje."

٥ - (باب ما يكره من لبس الحرير والديباج)

5. Šta je zabranjeno nositi od svile i (svilenog) brokata

٨٦٩ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر أن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال لرسول الله صلى الله عليه وسلم ورأى حلة سيرة تباع عند باب المسجد فقال : يارسول الله لو اشتريت هذه الحلة فلبستها يوم الجمعة وللوفود إذا قدموا عليك ؟ قال : إنما يلبس هذه من لا خلاق له في الآخرة . ثم جاء رسول الله صلى الله عليه وسلم منها حلل فأعطى عمر منها حلة فقال : يا رسول الله كسوتنيها وقد قلت في حلة عطار ما قلت ؟ قال : إني لم أكسكها لتلبسها فكساها عمر أخا له من أمه مشركا بمكة .

قال محمد : لا ينبغي للرجل المسلم أن يلبس الحرير والديباج والذهب كل ذلك مكروه للذكور من الصغار والكبار ولا بأس به للإناث لو لا بأس به أيضا بالهدية إلى المشرك المحارب ما لم يهد إليه سلاح أو درع . هو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

869. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera da je Omer ibnul-Hattab, r.a., vidjevši svileni komplet koji se prodaje kod vrata džamije¹²³, upitao: "Allahov Poslaniče, šta misliš kada bi kupio ovaj komplet i obukao ga

¹²³ Poslanikove, s.a.v.s., džamije u Medini

petkom i kada ti dolaze delegacije?” “Ovo oblači onaj koji neće imati udjela (u nagradi u Džennetu) na ahiretu”, odgovori (Poslanik, s.a.v.s.). Nakon toga je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., stiglo nekoliko svilenih kompleta, pa je Omeru dao jedan komplet, a on ga upita: “O Allahov Poslaniče, dao si mi ovu odjeću, a za 'Utaridov¹²⁴ komplet si rekao ono što si rekao?!” On (Allahov Poslanik, s.a.v.s.) reče: “Ja ti ga nisam dao da ga nosiš (oblačiš)”, pa ga je Omer poklonio svome bratu po majci¹²⁵ koji je bio idolopoklonik (mušrik) i živio u Mekki.

Muhammed je rekao: “Ne treba muškarac musliman oblačiti svilenu odjeću niti nositi zlato. Sve to je zabranjeno i za djecu i za odrasle muškarce. Nema smetnje u tome za ženske osobe niti predstavlja smetnju da se to pokloni idolopokloniku koji je na strani neprijatelja koji se bore protiv muslimana, ali mu se ne poklanja oružje ili oklop. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٦ - (باب ما يكره من التختيم بالذهب)

6. O zabrani nošenja zlatnoga prstenja (muškarcima)

٨٧٠ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار عن ابن عمر قال : اتخذ رسول الله صلى الله عليه وسلم خاتما من ذهب فقام رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال : إني كنت ألبس هذا الخاتم فنبذته وقال : والله لا ألبسه أبدا قال : فنبذ الناس خواتيمهم .

¹²⁴ Puno ime čovjeka koji je prodavao svilene komplete pred ulazom u Poslanikovu, s.a.v.s., džamiju je 'Utarid ibn Hadžib ibn Zurare ibn 'Adijj et-Temimi ed-Darimi, ashab.

¹²⁵ To je Osman ibn Hakim, ili se radi možda o nekom njegovom bratu od majke po mlijeku.

قال محمد : وبهذا تأخذ . لا ينبغي للرجل أن يتختم بذهب ولا حديد ولا صفر ولا يتختم إلا بالفضة . فأما النساء فلا بأس بتختم الذهب هن .

870. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar od Ibn Omera, r.a., da je rekao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je nosio zlatni prsten, pa je ustao (uzišao na minber) i rekao: “Ja sam nosio ovaj zlatni prsten”¹²⁶, pa ga je bacio i rekao: “Tako mi Allaha, nikada ga više neću nositi”, pa i ljudi baciše svoje (zlatno) prstenje.”

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo. Muškarac ne treba nositi zlatni, željezni niti bakarni prsten, ali mu je dopušteno nositi srebreni prsten. A nema smetnje u tome da žene nose zlatno prstenje.”

٧ - (باب الرجل يمر على ماشية الرجل فيحتلبها بغير إذنه)

7. O čovjeku koji prođe pokraj sitne stoke drugog čovjeka i pomuze je bez njegovog dopuštenja

٨٧١ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : لا يحتلبن أحدكم ماشية امرئ بغير إذنه أيحب أحدكم أن تؤتى مشربته فتكسر خزانته فينتقل طعامه ؟ فإنما تخزن لهم ضرور مواشيهم أطعمتهم فلا يجلبن أحد ماشية امرئ بغير إذنه .

قال محمد : وبهذا تأخذ . لا ينبغي لرجل مر على ماشية رجل أن يجلب منها شيئا بغير أمر أهلها وكذلك إن مر على حائط له فيه نخل أو شجر فيه ثمر فلا يأخذن من ذلك شيئا ولا يأكله إلا بإذن أهله إلا أن يضطر إلى ذلك فيأكل ويشرب ويغرم ذلك لأهله . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله تعالى .

¹²⁶ Prije nego što je sišla objava o njegovoj zabrani

٨ - (باب نزول أهل الذمة مكة والمدينة وما يكره من ذلك)

**8. O posjeti nemuslimana koji su štíćenici islamske države¹²⁸
Mekki i Medini, te šta je od toga pokuđeno**

٨٧٢ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر : أن عمر رضي الله عنه ضرب للنصارى واليهود والمجوس بالمدينة إقامة ثلاث ليال يتسوقون ويقضون حوائجهم ولم يكن أحد منهم يقيم بعد ذلك .

قال محمد : إن مكة والمدينة وما حولهما من جزيرة العرب وقد بلغنا عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه لا يبقى دينان في جزيرة العرب . فأخرج عمر رضي الله تعالى عنه من لم يكن مسلما من جزيرة العرب لهذا الحديث .

872. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera da je Omer, r.a., odredio vremenski rok od tri noći kršćanima, jevrejima i vatropoklonicima da mogu boraviti u Medini, trgovati i podmirivati svoje potrebe, a nijedan od njih se nije zadržavao nakon toga (određenog) roka.

Muhammed je rekao: "Mekka i Medina sa svojom okolinom su na Arapskom poluotoku, a do nas je stiglo predajom od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da neće egzistirati dvije vjere na Arapskom poluotoku, pa je Omer, r.a., zbog ovog hadisa izmjestio one koji nisu bili muslimani s teritorije koja je bila na Arapskom poluotoku."

٨٧٣ - أخبرنا مالك أخبرنا إسماعيل بن حكيم عن عمر بن العزيز قال : بلغني أن النبي صلى الله عليه وسلم قال : لا يبقين دينان بجزيرة العرب .

¹²⁸ Oni se nazivaju 'ehluz-zimmeh'

قال محمد : قد فعل ذلك عمر بن الخطاب رضي الله تعالى عنه فأخرج اليهود والنصارى من جزيرة العرب .

873. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Isma'il ibn Hakim od Omera ibn Abdul-'Aziza da je rekao: "Do mene je predajom stiglo da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: 'Na Arapskom poluotoku neće ostati dvije vjere.'"

Muhammed je rekao: "Omer, r.a., je to proveo u djelo, pa je dislocirao jevreje i kršćane s Arapskoga poluotoka.

٩ - (باب الرجل يقيم الرجل من مجلسه ليجلس فيه وما يكره من ذلك)

9. Pokuđeno je da čovjek podigne drugog čovjeka s njegovog mjesta kako bi on na njega sjeo

٨٧٤ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر رضي الله عنهما : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يقول : لا يقيم أحدكم الرجل من مجلسه فيجلس فيه .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا ينبغي للرجل المسلم أن يصنع هذا بأخيه ويقيمه من مجلسه ثم يجلس فيه .

874. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., govorio: "Neka niko od vas ne podiže čovjeka s njegovog mjesta kako bi on na njega sjeo!"

Muhammed veli: "Mi postupamo u skladu sa ovim hadisom. Musliman to ne smije činiti svom bratu (po vjeri), podižući ga s njegovog mjesta da bi on zauzeo njegovo mjesto."

١٠ - (باب الرقى)

10. O rukji¹²⁹

٨٧٥ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أخبرني عمرة : أن أبا بكر دخل على عائشة رضي الله عنهما وهي تشتكي ويهودية ترقيها فقال : ارقئها بكتاب الله .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا بأس بالرقى بما كان في القرآن وما كان من ذكر الله فأما ما كان لا يعرف من كلام فلا ينبغي أن يرقى به .

875. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id: "Ispričala mi je 'Amra da je Ebu Bekr ušao kod Aiše, r.a., koja je bila bolesna, a jevrejka je liječila rukjom, pa joj on reče: "Liječi je kur'anskom rukjom!"

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Nema smetnje da se koristi (uč) rukja iz Kur'ana, ili ona u kojoj se spominje Allah. Međutim, nije dopušteno liječenje rukjom koja sadrži nerazumljiv govor."

٨٧٦ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أن سليمان بن يسار أخبره أن عروة بن الزبير أخبره : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم دخل بيت أم سلمة وفي البيت صبي يبكي فذكروا أن به العين فقال له رسول الله صلى الله عليه وسلم : أفلا تسترقون له من العين ؟ قال محمد : وبه نأخذ . لا نرى بالرقية بأسا إذا كانت من ذكر الله تعالى .

876. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Sulejmana ibn Jesara, da mu je ispričao 'Urve ibnuz-Zubejr da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušao u kuću Ummu Seleme,

¹²⁹ Rukja je učenje kur'anskih ajeta i dova prenesenih od Poslanika, s.a.v.s., s ciljem liječenja.

r.a., a u kući se nalazio dječak koji je (žestoko) plakao. Ukućani su rekli da je u pitanju nečiji urok okom, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: “Zašto mu ne proučite rukju protiv uroka oka?”

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Smatramo da nema smetnje da se uči rukja ako ona sadrži spominjanje i veličanje Allaha, dž.š. (zikrullah).”

٨٧٧ - أخبرنا مالك أخبرنا يزيد بن خصيفة : أن عمر بن عبد الله بن كعب السلمي أخبره أن نافع بن جبير بن مطعم أخبره عن عثمان بن أبي العاص : أنه أتى رسول الله صلى الله عليه وسلم قال عثمان : وبى وجع حتى كاد يهلكني قال : فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : امسحه بيمينك سبع مرات وقل : أعوذ بعزة الله وقدرته من شر ما أجد ففعلت ذلك فأذهب الله ما كان بي فلم أزل بعد أمر به أهلي وغيرهم .

877. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jezid ibn Husajfe od Omera ibn Abdullaha ibn K'aba es-Selemija, koji je prenio od Nafi'a ibn Džubejra ibn Mut'ima da mu je pričao Osman ibn Ebil-'As da je on otišao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i nadalje kazuje: “a obolio sam od bolesti koja me je gotovo dokrajčila, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Prijeđi svojom desnicom sedam puta (po mjestu koje ti izaziva bol) i reci: Utječem se Allahovom snagom i moći od zla koje me zadesilo', pa sam tako i učinio, a Allah je od mene uklonio ono (bol) što sam imao, pa još uvijek to (taj način liječenja) naređujem svojoj porodici i drugima.”

١١ - (باب ما يستحب من الفأل والاسم الحسن)

11. O poželjnosti optimizma i lijepim imenima

٨٧٨ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أن النبي صلى الله عليه وسلم قال للقحة عنده : من يجلب هذه الناقة ؟ فقام رجل فقال له : ما اسمك ؟ فقال له مرة قال : اجلس ثم قال : من يجلب هذه الناقة ؟ فقام رجل فقال له : ما اسمك ؟ قال : حرب قال : اجلس ثم قال : من يجلب هذه الناقة ؟ فقام آخر فقال : ما اسمك ؟ قال : يعيش قال : احلب .

878. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., upitao u vezi sa steonom devom: "Ko će pomusti ovu devu?" Jedan čovjek je ustao i on (Poslanik, s.a.v.s.) ga upita: "Kako se zoveš?" On mu odgovori da se zove Murre (gorak). Poslanik, s.a.v.s., mu reče: "Sjedi." Zatim Poslanik, s.a.v.s., ponovo upita: "Ko će pomusti ovu devu?" Ustade drugi čovjek i on ga upita: "Kako se ti zoveš?" Čovjek odgovori: "Harb (rat)." Poslanik, s.a.v.s., i njemu reče: "Sjedi." Zatim opet upita: "Ko će pomusti ovu devu?" Ustade treći čovjek, a Poslanik, s.a.v.s., ga upita: "Kako je tebi ime?" On odgovori: "Je'iš (živi)", pa mu Poslanik, s.a.v.s., reče: "Pomuzi!"

١٢ - (باب الشرب قائما)

12. O pijenju u stojećem položaju

٨٧٩ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب أن عائشة زوج النبي صلى الله عليه وسلم وسعد بن أبي وقاص كانا لا يريان بشرب الإنسان وهو قائم بأسا .

879. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab da Aiša, r.a., Vjerovjesnikova supruga, i S'ad ibn Ebi Vekkas,

r.a., nisu smatrali smetnjom da čovjek pije u stojećem položaju.

٨٨٠ - أخبرنا مالك أخبرني مخبر : أن عمر بن الخطاب وعثمان بن عفان وعلي بن أبي طالب رضي الله تعالى عنهم كانوا يشربون قياما .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا نرى بالشرب قائما بأسا . وهو قول أبي حنيفة والعمامة من فقهاءنا .

880. Obavijestio nas je Malik, pričao mi je onaj koji me je obavijestio da su Omer ibnul-Hattab, Osman ibn 'Affan i Alija ibn Ebi Talib, r.a., pili u stojećem položaju.

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo kao ispravno. Smatramo da nema smetnje da se pije u stojećem položaju, a to je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika."¹³⁰

١٣ - (باب الشرب في آنية الفضة)

13. O pijenju iz srebrenoga posuđa

٨٨١ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن زيد بن عبد الله بن عمر عن عبد الله بن عبد الرحمن بن أبي بكر الصديق رضي الله عنه عن أم سلمة زوج النبي صلى الله عليه وسلم أن النبي صلى الله عليه وسلم قال : إن الذي يشرب في آنية الفضة إنما يجرجر في بطنه نار جهنم .

قال محمد : وبهذا نأخذ . يكره الشرب في آنية الفضة والذهب ولا نرى بذلك بأسا في الإناء المفضض . وهو قول أبي حنيفة والعمامة من فقهاءنا .

¹³⁰ Ipak, ovdje treba naglasiti da je ljepše, poželjnije i zdravije piti sjedeći, jer je praksa Allahovog Poslanika, s.a.v.s., bila da je on pio sjedeći, kao što to spominje Ibnul-Kajjim u „Zadul-me'adu“.

881. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Zejda ibn Abdullaha ibn Omera od Abdullaha ibn Abdur-Rahmana ibn Ebi Bekra es-Siddika, r.a., a on od Ummu Seleme, r.a., Vjerovjesnikove, s.a.v.s., supruge, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **“Zaista će se onome koji pije iz srebrenoga posuđa sipati džehennemska vatra prilikom čega će se čuti zvuk prolamanja (vatre) njegovom utrobom.”**

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Pijenje iz srebrenog i zlatnoga posuđa je pokuđeno djelo, (blisko haramu, mekruhi tahrim), a smatramo da nema smetnje ako se upotrebljava posuda koja je posrebrana (ili presvučena srebrom). Ovo je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika.”

١٤ - (باب الشرب والأكل باليمين)

14. Pijenje i jedenje desnom rukom

٨٨٢ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن أبي بكر بن عبيد الله عن عبد الله بن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إذا أكل أحدكم فليأكل بيمينه وليشرب بيمينه فإن الشيطان يأكل بشماله ويشرب بشماله .

قال محمد : وبه نأخذ . لا ينبغي أن يأكل بشماله ولا يشرب بشماله إلا من علة .

882. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Ebu Bekra ibn 'Ubejdullaha, a on od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Kada neko od vas bude jeo, neka to čini desnom rukom i neka pije desnom rukom, jer šejtan, uistinu, jede i pije svojom lijevom rukom.**

Muhammed veli: “Mi postupamo na osnovu ovog hadisa. Čovjek ne treba jesti lijevom rukom, niti piti lijevom rukom, osim u nuždi (bolest, nemogućnost korištenja desnice i sl).”

١٥ - (باب الرجل يشرب ثم يناول من عن يمينه)

15. O čovjeku koji pije, zatim doda (posudu) onome sa svoje desne strane

٨٨٣ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن أنس بن مالك : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم أتى بلبن قد شيب بماء وعن يمينه أعرابي وعن يساره أبو بكر الصديق رضي الله عنه فشرب ثم أعطى الأعرابي ثم قال : الأيمن فالأيمن .

قال محمد : وبه تأخذ .

883. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Enesa ibn Malika da je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., doneseno kiselo mlijeko pomiješano s vodom. S njegove desne strane je sjedio neki beduin, a s njegove lijeve strane je sjedio Ebu Bekr es-Siddik, r.a. Allahov Poslanik, s.a.v.s., se napio mlijeka, zatim je dodao (posudu s mlijekom) beduinu, a onda je rekao: "Desnom, pa (opet) desnom."¹³¹

Muhammed je rekao: "Mi ovako postupamo."

٨٨٤ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو حازم عن سهل بن سعد الساعدي : أن النبي صلى الله عليه وسلم أتى بشراب فشرب منه وعن يمينه غلام وعن يساره أشياخ فقال للغلام : أتأذن لي في أن أعطيه هؤلاء ؟ فقال : لا والله لا أوثر بنصيبي منك أحدا قال : فتلته رسول الله صلى الله عليه وسلم في يده .

884. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebu Hazim od Sehla ibn S'ada es-Sa'idija da je Vjerovjesniku, s.a.v.s., donesena posuda s pićem (kiselo mlijeko), pa se napio. S njegove desne strane je bio dječak, a s lijeve strane odrasli ljudi (poznati ashabi, r.a.), pa on (Poslanik, s.a.v.s.) reče

¹³¹ Tj. dodaj posudu s mlijekom onome s tvoje desne strane i tako redom neka svaki dadne onome koji je s njegove desne strane.

dječaku: "Da li mi dopuštaš da ga (prvo) dam ovima?" On odgovori: "Ne, tako mi Allaha, nikome neću dati prednost svoga pijenja (neposredno) iza tebe." On (Sehl ibn S'ad) kazuje: "Pa mu Allahov Poslanik, s.a.v.s., preda (posudu s mlijekom) u njegovu (dječakovu) ruku."

١٦ - (باب فضل إجابة الدعوة)

16. Vrijednost odazivanja na poziv

٨٨٥ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إذا دعي أحدكم إلى وليمة فليأتها .

885. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada neko od vas bude pozvan na svečanost povodom vjenčanja (svadbu), neka se odazove!"¹³²

٨٨٦ - أخبرنا مالك حدثنا ابن شهاب عن الأعرج عن أبي هريرة رضي الله عنه : أنه كان يقول : ينس الطعام طعام الوليمة يدعى لها الأغنياء ويترك المساكين ومن لم يأت الدعوة فقد عصى الله ورسوله .

886. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od El-E'aredža, a on od Ebu Hurejre, r.a., da je on govorio: "Ružna li je svadba na koju se pozivaju bogati, a zapostavljaju siromašni. Ko se ne odazove na poziv (da prisustvuje svadbi), suprotstavio se Allahu i Njegovom Poslaniku (počinio je grijeh)."

¹³² Ovdje se podrazumijeva prisustvo na svadbama na kojima se ne krše Allahovi propisi.

٨٨٧ – أخبرنا مالك أخبرنا إسحاق بن عبد الله بن أبي طلحة عن أنس بن مالك رضي الله عنه قال : سمعته يقول : إن خياطا دعا رسول الله صلى الله عليه وسلم إلى طعام صنعته قال أنس : فذهبت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم إلى ذلك الطعام فقرب إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم خبزا من شعير ومرقا فيه دبء قال أنس : فرأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم يتبع الدباء من حول القصعة فلم أزل أحب الدباء منذ يومئذ .

887. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ishak ibn Abdullah ibn Ebi Talha koji prenosi da je čuo Enesa ibn Malika da govori: “Zaista je neki krojač pozvao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., na jelo koje je napravio, pa sam otišao zajedno s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na to jelo. Domaćin je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., primakao ječmeni hljeb i čorbu u kojoj je bilo tikve.” Enes nadalje kazuje: “Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je s rubova posude kupio komadiće tikve i od tada sam je i ja zavolio.”

٨٨٨ – أخبرنا مالك أخبرنا إسحاق بن عبد الله بن أبي طلحة قال : سمعت أنس بن مالك رضي الله عنه يقول : قال أبو طلحة لأم سليم : لقد سمعت صوت رسول الله صلى الله عليه وسلم ضعيفا أعرف فيه الجوع فهل عندك من شيء ؟ قالت : نعم فأخرجت أقراصا من شعير ثم أخذت خمارا لها ثم لفت الخبز ببعضه ثم دسته تحت يدي وردتني ببعضه ؟ ثم أرسلتني إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فذهبت به فوجدت رسول الله صلى الله عليه وسلم جالسا في المسجد ومعه الناس فقمتم عليهم فقال لي رسول الله صلى الله عليه وسلم : أرسلك أبو طلحة ؟ قلت : نعم قال : فقال : بطعام ؟ فقلت : نعم فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم لمن معه : قوموا قال : فانطلقت بين يديهم ثم رجعت إلى أبي طلحة فأخبرته فقال أبو طلحة : يا أم سليم قد جاء رسول الله صلى الله عليه وسلم بالناس وليس عندنا من الطعام ما نطعمهم كيف نصنع ؟ فقالت : الله ورسوله أعلم قال : فانطلق أبو طلحة حتى لقي رسول الله صلى الله عليه وسلم

kraj ulaza), a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “O Ummu Sulejma, šta si spremila?” Ona donese onaj hljeb, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredi da se on izlomi na manje komade, dok je Ummu Sulejma iscijedila maslo iz posude (od kože) i pomastila taj hljeb. Zatim je Allahov Poslanik, s.a.v.s., izgovorio (učeci dovu za bereket u toj hrani) ono što je Allah htio da izgovori, a onda je rekao: “Pozovi desetak ljudi neka uđu”, pa im je dopustio da uđu (u kuću) i jedu sve dok se nisu zasitili, a potom izašli. Poslanik, s.a.v.s., reče: “Uvedi drugih desetak”, pa im je on dopustio da uđu te su jeli dok se nisu zasitili, a onda su izašli. Poslanik, s.a.v.s., ponovo reče: “Pozovi ponovo desetak novih”, pa im je on dopustio da uđu te su jeli dok se nisu i oni zasitili, a potom su izašli. Poslanik, s.a.v.s., po četvrti put reče: “Uvedi opet desetak drugih”, pa im je on dopustio da uđu te su (i četvrta grupa ljudi) jeli dok se nisu zasitili, zatim su izašli. Poslanik, s.a.v.s., opet reče: “Pozovi još desetak njih”, pa su tako svi prisutni jeli i zasitili se, a bilo ih je sedamdeset ili osamdeset (odraslih) ljudi.”

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Veoma je preporučeno da se čovjek odazove na javni skup (svečanost) na koji je lično pozvan, i ne bi trebao izostati, osim zbog opravdanog razloga. A ako se radi o privatnom pozivu, ako hoće odazvat će se (i to je poželjno i preporučeno), a može da se i ne odazove na taj poziv (ali to nije poželjno, posebno ako smatra da će mu onaj koji je uputio poziv zamjeriti).

٨٨٩ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الزناد عن الأعرج عن أبي هريرة قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : طعام الاثنين كاف للثلاثة وطعام الثلاثة كاف للأربعة .

889. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebu-Zinad od El-E'aredža, a on od Ebu Hurejre, r.a., da je rekao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Hrana pripremljena za dvojicu dovoljna je za trojicu, a hrana pripremljena za trojicu dovoljna je za četvericu.’”

١٧ - (باب فضل المدينة)

17. O vrijednostima (fadiletima) Medine

٨٩٠ - أخبرنا مالك أخبرنا محمد بن المنكدر عن جابر بن عبد الله : أن أعرابيا بايع رسول الله صلى الله عليه وسلم على الإسلام ثم أصابه وعك بالمدينة فجاء إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال : ألقني بيعتي فأبي ثم جاء فقال : ألقني بيعتي ؟ فأبي فخرج الأعرابي فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : إن المدينة كالكبير تنفي خبيثها وتنصع طيبها .

890. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Muhammed ibnul-Munkedir od Džabira ibn Abdullaha, r.a., da se neki beduin zakleo na vjernost Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., zatim ga je pogodila groznica koja se pojavila u Medini. On je došao kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekao mu: "Oslobodi me zakletve koju sam ti dao", a Allahov Poslanik, s.a.v.s., je odbio to učiniti. Nakon izvjesnog vremena je ponovo došao i rekao: "Oslobodi me zakletve koju sam ti dao", a Allahov Poslanik, s.a.v.s., je to ponovo odbio učiniti. Nedugo zatim je opet došao i ponovio zahtjev rekavši: "Oslobodi me zakletve koju sam ti dao", a Allahov Poslanik, s.a.v.s., je to po treći put odbio učiniti. Potom je beduin napustio Medinu, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Zaista je Medina poput mijeha, uklanja jalovinu (otpad), a isijava metal."

١٨ - (باب اقتناء الكلب)

18. O držanju psa

٨٩١ - أخبرنا مالك أخبرنا يزيد بن خصيفة أن السائب بن يزيد أخبره أنه سمع سفيان بن أبي زهير وهو رجل من شنوءة وهو من أصحاب رسول الله

صلى الله عليه وسلم يحدث أناسا معه وهو عند باب المسجد قال : سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: من اقتنى كلبا لا يغني به زرعاً ولا ضرعاً نقص من عمله كل يوم قيراط . قال : قلت : أنت سمعت هذا من رسول الله صلى الله عليه وسلم ؟ قال : إي ورب الكعبة ورب هذا المسجد .

قال محمد : يكره اقتناء الكلب لغير منفعة فأما كلب الزرع أو الضرع أو الصيد أو الحرس فلا بأس به .

891. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jezid ibn Husajfe da mu je prenio Es-Saib ibn Jezid da je čuo Sufjana ibn Ebi Zuhejra, a on je bio iz Šenua i ashab Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da se obraća ljudima koji su bili s njim ispred ulaza u džamiju: “Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako je rekao: **'Ko bude držao psa nemajući potrebe da mu pazi na usjeve niti na stoku, svaki dan će mu biti umanjen jedan kirat¹³³ od njegovih (dobrih) djela. Saib je upitao Sufjana: “Da li si ti to (uistinu) čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.?” On odgovori: “Da, tako mi Gospodara K'abe i Gospodara ove džamije.”**

Muhammed je rekao: “Pokuđeno je držati psa od kojeg nema neke koristi (za čovjeka). A što se tiče psa koji čuva usjeve ili stoku, ili se radi o lovačkom psu, ili o psu koji čuva kuću, nema smetnje da se te vrste pasa koriste.

٨٩٢ - أخبرنا مالك عن عبد الملك بن ميسرة عن إبراهيم النخعي قال : رخص رسول الله صلى الله عليه وسلم لأهل البيت القاصي في الكلب يتخذونه . قال محمد : فهذا للحرس .

¹³³ Određena količina koju jedino Allah, dž.š., zna, po mišljenju nekih komentatora, a drugi kažu da je kirat spomenut u drugim hadisima u kojim se navodi da je on približno srazmjernan brdu Uhud.

892. Obavijestio nas je Malik od Abdul-Melika ibn Mejsere, a on od Ibrahima en-Neha'ija da je rekao: **“Allahov Poslanik, s.a.v.s., je dao olakšicu ukućanima čija kuća je na osami (daleko od drugih kuća) da mogu držati psa.”**

Muhammed veli: “Ova vrsta psa je predviđena za čuvanje (kuće).”

٨٩٣ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار عن عبد الله بن عمر قال : من اقتنى كلبا - إلا كلب ماشية أو ضاريا - نقص من عمله كل يوم قيراطان .

893. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar od Abdullaha ibn Omera, r.a, da je rekao: **“Ko bude držao psa, osim za čuvanje usjeva ili za čuvanje stoke, svaki dan će mu biti umanjena dva kirata od njegovih (dobrih) djela.”**

١٩ - (باب ما يكره من الكذب وسوء الظن والتجسس والنميمة)

19. O zabrani laži, lošeg mišljenja, uhođenja i prenošenja tuđih riječi

٨٩٤ - أخبرنا مالك أخبرنا صفوان بن سليم عن عطاء بن يسار : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم سأله رجل فقال : يا رسول الله أكذب امرأتي ؟ قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : لا خير في الكذب فقال يا رسول الله : أعدها وأقول قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : لا جناح عليك .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا خير في الكذب في جد ولا هزل فإن وسع الكذب في شيء ففي خصلة واحدة أن ترفع عن نفسك أو عن أخيك مظلمة فهذا نرجوا أن لا يكون به بأس .

894. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Safvan ibn Sulejm od 'Ata'a ibn Jesara da je Allahovog Poslanika, s.a.v.s., neki čovjek upitao: “Allahov Poslaniče, da li mogu slagati svojoj ženi?” Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu odgovori: “U laži nema dobra.” Čovjek ponovo upita: “Allahov Poslaniče, a ako bih joj obećao i samo to jezikom kazao (nemajući namjeru to i učiniti)?” Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu odgovori: “Nemaš grijeha u tome.”¹³⁴

Muhammed je rekao: “Mi prihvatamo ono što je u ovom hadisu rečeno. Nema nikakvog dobra u laži, bila ona u šali ili ozbiljno. Laž se može tolerisati samo u jednom slučaju, a to je da uz pomoć nje od sebe ili svoga brata (muslimana) otkloniš nepravdu, a mi se nadamo da u tome nema ništa loše.

٨٩٥ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الزناد عن الأعرج عن أبي هريرة : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إياكم والظن فإن الظن أكذب الحديث ولا تجسسوا ولا تنافسوا ولا تحاسدوا ولا تباغضوا ولا تدابروا وكونوا عباد الله إخوانا .

895. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zinad od El-E'aredža, a on od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Čuvajte se (i klonite se) sumnjičenja, jer je sumnjičenje najlažniji govor, i ne uhodite jedni druge i ne nadmećite se jedni s drugima (želeći se time oholiti), ne zavidite jedni drugima, ne mrzite se, ne okrećite leđa jedni drugima i budite, o Allahovi robovi, jedni drugima braća!”

¹³⁴ Razlika između laži i obećanja je u tome što je laž nešto što je prošlost i svršen čin, a obećano se može desiti, ili se ne mora desiti u budućnosti.

٨٩٦ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الزناد عن الأعرج عن أبي هريرة عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال : من شر الناس ذو الوجهين الذي يأتي هؤلاء بوجه وهؤلاء بوجه .

896. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zinad od El-E'aredža, a on od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Jedan od najgorih ljudi je dvoličnjak koji kod ovih dođe jednoga lica, a kod onih drugoga lica.”**

٢٠ - (باب الاستعفاف عن المسألة والصدقة)

20. Suzdržavanje od prosjačenja i uzimanja sadake

٨٩٧ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن عطاء بن يزيد الليثي عن أبي سعيد الخدري : أن ناسا من الأنصار سألوا رسول الله صلى الله عليه وسلم فأعطاهم ثم سألوه فأعطاهم ثم سألوه فأعطاهم حتى أنفذ ما عنده فقال : ما يكن عندي من خير فلن أدخره عنكم من يستعف يعفه الله ومن يستغن يغنه الله ومن يتصبر يصبره الله وما أعطي أحد عطاء هو خير وأوسع من الصبر .

897. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od 'Ata'a ibn Jezida el-Lejsija, a on od Ebu Se'ida el-Hudrija, r.a., da je jedna grupa ensarija tražila od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da im udijeli, pa im je on udijelio, zatim su ponovo zatražili da im udijeli, pa im je udijelio, i ponovo su zatražili da im udijeli, pa im je udijelio, sve dok mu nije ništa ostalo, pa on reče: **“Što god kod mene bude od dobra, ja ga neću kod sebe ostavljati i od vas skrivati. Onaj ko se ustegne od traženja (prosjačenja), Allah će mu dati nafaku (koja će mu biti spas od poniženja), onaj ko zatraži da bude neovisan od ljudi, Allah će ga učiniti neovisnim, a onaj ko se pokušava strpjeti, Allah će ga učiniti strpljivim. Nikome nije dato veće i bolje dobro od strpljivosti.**

٨٩٨ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن أبي بكر أن أباه أخبره : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم استعمل رجلا من بني عبد الأشهل على الصدقة فلما قدم سأله أبعرة من الصدقة قال : فغضب رسول الله صلى الله عليه وسلم حتى عرف الغضب في وجهه وكان مما يعرف به الغضب في وجهه أن يحمر عيناه ثم قال : الرجل يسألني ما لا يصلح لي ولا له فإن منعتة كرهت المنع وإن أعطيته أعطيته ما لا يصلح لي ولا له فقال الرجل : لا أسألك منها شيئا أبدا .

قال محمد : لا ينبغي أن يعطى من الصدقة غنيا . وإنما نرى أن النبي صلى الله عليه وسلم قال ذلك لأن الرجل كان غنيا ولو كان فقيرا لأعطاه منها .

898. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Ebi Bekr da mu je otac prenio **kako je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odabrao čovjeka iz plemena Benu Abdul-Ešhel da prikuplja zekat. Nakon što se vratio (obavljenoga posla), zatražio je (od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.) da mu (plati većim brojem) deva prikupljenih na ime zekata (od zasluženoga broja grla na koja ima pravo kao plaću). Allahov Poslanik, s.a.v.s., se toliko žestoko naljutio, da su mu se tragovi ljutnje primijetili na licu, a inače bi se ljutnja primjećivala na njegovom licu i u njegovim očima koje bi se zacrvenjele, a zatim je rekao: "Ovaj čovjek me pita za ono što ne pripada ni meni ni njemu, pa ako bih ga uskratilo za to, a ja ne volim nekome nešto uskratiti, a ako bih mu to dao, dao bih mu ono što ne pripada ni meni ni njemu."** Čovjek reče: "Nikada ti neću tražiti da mi od njega (zekata) daš."

Muhammed je rekao: "Nije dopušteno da se od zekata daje nekome ko je imućan. Mi smatramo da mu je to Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao, jer je taj čovjek bio imućan, a da je bio siromašan, dao bi mu (od prikupljenoga zekata)."

٢١ - (باب الرجل يكتب إلى الرجل يبدأ به)

21. O čovjeku koji šalje pismo i započinje ga spominjanjem imena primaoca

٨٩٩ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار عن عبد الله بن عمر رضي الله عنه : أنه كتب إلى أمير المؤمنين عبد الملك يبايعه فكتب : بسم الله الرحمن الرحيم أما بعد لعبد الله عبد الملك أمير المؤمنين من عبد الله بن عمر سلام عليك فإني أحمد إليك الله الذي لا إله إلا هو وأقر لك بالسمع والطاعة على سنة الله وسنة رسول الله صلى الله عليه وسلم فيما استطعت .

قال محمد : لا بأس إذا كتب الرجل إلى صاحبه أن يبدأ بصاحبه قبل نفسه .

899. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je on poslao pismo vladaru pravovjernih Abdul-Meliku, kojem se zakleo na vjernost i napisao: "U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog, a zatim: Allahovom robu Abdul-Meliku, vladaru pravovjernih, od Abdullaha ibn Omera. Selamun alejke. Zahvaljujem Allahu pored kojeg nema drugog boga osim Njega i tebi izražavam poslušnost i pokornost u onome što je Allahov zakon i praksa Njegovog Poslanika, s.a.v.s., onoliko koliko sam u mogućnosti."

Muhammed je rekao: "Nema smetnje da čovjek prilikom pisanja svom prijatelju dadne prednost spominjući njegovo ime, pa onda svoje.

٩٠٠ - عن عبد الرحمن بن أبي الزناد عن أبيه عن خارجة بن زيد عن زيد بن ثابت : أنه كتب إلى معاوية : بسم الله الرحمن الرحيم. لعبد الله معاوية أمير المؤمنين من زيد بن ثابت .

قال محمد: ولا بأس بأن يبدأ الرجل بصاحبه قبل نفسه في الكتاب .

900. Prenosi Abdur-Rahman ibn Ebiz-Zinad od svoga oca, a on od Haridže ibn Zejda, da je Zejd ibn Sabit, r.a., napisao (pismo) Mu'aviji (u kojem je stajalo): “U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog. Allahovom robu Mu'aviji, vladaru pravovjernih, od Zejda ibn Sabita.”

Muhammed veli: „Nema smetnje u tome da čovjek prvo spomene ime svoga prijatelja prije negoli što spomene svoje ime u pismu.”

٢٢ - (باب الاستئذان)

22. O traženju dopuštenja za ulazak

٩٠١ - أخبرنا مالك أخبرنا صفوان بن سليم عن عطاء بن يسار : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم سأله رجل فقال : يا رسول الله أستأذن على أمي ؟ قال : نعم قال الرجل : إني معها في البيت قال : استأذن عليها قال : إني أخدمها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : أحب أن تراها عريانة ؟ قال : لا قال : فاستأذن عليها .

قال محمد : وبهذا نأخذ . الاستئذان حسن وينبغي أن يستأذن الرجل على كل من يحرم عليه النظر إلى عورته ونحوها .

901. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Safvan ibn Sulejm od 'Ata'a ibn Jesara da je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Allahov Poslanice, da li ću tražiti dopuštenje za ulazak kada se radi o mojoj majci? Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: “Da.” Čovjek reče: “Ja stanujem s njom u istoj kući.” “Traži dopuštenje za ulazak kod nje”, reče mu Poslanik, s.a.v.s. “Ja je služim”, dodade čovjek. “Zar bi je volio vidjeti obnaženu?!” upita ga Poslanik, s.a.v.s. “Nipošto”, odgovori, a Poslanik, s.a.v.s., mu tada reče: “Zato, traži od nje dopuštenje za ulazak.”

Muhammed je rekao: "Mi postupamo na osnovu ovog hadisa. Traženje dopuštenja za ulazak je lijepa (i preporučena praksa), i čovjek treba zatražiti dopuštenje za ulazak od svake osobe u čiji mu avret (dijelove tijela koje je obavezno pokriti) nije dopušteno gledati."

٢٣ - (باب التصاوير والجرس وما يكره منها)

23. O slikama, zvonu i šta je od toga pokuđeno

٩٠٢ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن سالم بن عبد الله عن الجراح مولى أم حبيبة عن أم حبيبة : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : العير التي فيها جرس لا تصحبها الملائكة .

قال محمد : وإنما روي ذلك في الحرب لأنه ينذر به العدو .

902. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Salima ibn Abdullaha, a on od El-Džerraha, sluge Ummu Habibe, koji prenosi od Ummu Habibe, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Meleki ne prate karavan u kojem se nalazi zvonu."

Muhammed veli: "To (ta zabrana) se odnosi na ratno stanje, jer se njime upozorava neprijatelj, (pa se izgubi prednost iznenađenja u ratu)."

٩٠٣ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو النضر مولى عمر بن عبد الله بن عبيد الله عن عبد الله بن عتبة بن مسعود : أنه دخل على أبي طلحة الأنصاري يعودوه فوجد عنده سهل بن حنيف فدعا أبو طلحة إنسانا يترع نمطا تحته فقال سهل بن حنيف : لم ترعه ؟ قال : لأن فيه تصاوير وقد قال رسول الله فيها ما قد علمت . قال : سهل : أولم يقل إلا ما كان رقما في ثوب ؟ قال : بلى ولكنه أطيب لنفسى .

قال محمد : وبهذا تأخذ . ما كان فيه من تصاوير من بساط يبسط أو فراش يفرش أو وسادة فلا بأس بذلك . إنما يكره من ذلك في الستر وما ينصب نصباً . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

903. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebun-Nadr, sluga Omera ibn Abdullaha ibn 'Ubejdullaha, od Abdullaha ibn 'Utbe ibn Mes'uda da je on posjetio Ebu Talhu na bolesničkoj postelji, pa je kod njega zatekao Sehla ibn Hunejfa. Ebu Talha je pozvao čovjeka (slugu), od kojeg je zatražio da izvuče prostirku koja je bila ispod njega, pa ga Sehl ibn Hunejf upita: “Zašto je uklanjaš?”, a on mu odgovori: “Zato što su na njoj likovi, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., je o njima kazao ono što i sam dobro znaš.” Sehl tada reče: “Zar nije rekao, osim onoga što je utkano u odjeću?!” Ebu Talha odgovori: “Da, ali mi je ovo draže.”

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Nema smetnje (zabrane) u tome da likovi budu na ćilimu, posteljini ili jastuku, nego je pokuđeno da oni budu na zastorima (zavjesama) i na onome što bude držano uspravljenim (kao slike, kipovi i sl.). To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٢٤ - (باب اللعب بالنرد)

24. O igri u kojoj se bacaju kočke

٩٠٤ - أخبرنا مالك عن موسى بن ميسرة عن سعيد بن أبي هند عن أبي موسى الأشعري : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: من لعب بالنرد فقد عصى الله ورسوله .

قال محمد : لا خير باللعب كلها من النرد والشطرنج وغير ذلك .

904. Obavijestio nas je Malik od Musa'a ibn Mejsere, a on od Se'ida ibn Ebi Hinda, koji je prenio od Ebu Musa'a el-Eš'arija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko bude igrao igru u

kojoj se bacaju kocke (kockao se), suprotstavio se Allahu i Njegovom Poslaniku (učinivši grijeh).”

Muhammed veli: “Nema dobra ni u kakvim igrama u kojima se baca kocka, niti ima dobra u igranju šaha¹³⁵ i tome slično.

٢٥ - (باب النظر إلى اللعب)

25. Posmatranje igre (koja je dopuštena)

٩٠٥ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو النضر أنه أخبره من سمع عائشة تقول : سمعت صوت أناس يلعبون من الحبش وغيرهم يوم عاشوراء قالت : فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : أتحن أن تري لعبهم ؟ قالت : قلت : نعم قالت : فأرسل إليهم رسول الله صلى الله عليه وسلم فجاءوا وقام رسول الله صلى الله عليه وسلم بين الناس فوضع كفه على الباب ومد يده ووضعت ذقني على يده فجعلوا يلعبون وأنا أنظر قالت : فجعل رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول : حسبك قالت : وأسكت مرتين أو ثلاثا ثم قال لي : حسبك قلت : نعم . فأشار إليهم فانصرفوا .

905. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebun-Nadr da mu je prenio onaj koji je čuo 'Aišu, r.a., kako govori: “Čula sam glasove ljudi iz Abesinije i nekih drugih koji su igrali na dan Ašure, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Da li bi voljela gledati njihove igre?' 'Da', odgovorih. Zatim je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao po njih, pa su oni došli, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., je izašao (iz 'Aišine sobe) pred ljude, svoju šaku je prislonio na (ulazna) vrata pruživši ruku, a ja sam svoju bradu naslonila na njegovu (ispruženu) ruku. Oni su igrali (u džamiji Allahovog Poslanika), a ja sam ih posmatrala.

¹³⁵ Neki pravници smatraju igranje šaha dopuštenim, jer se pomoću njega razvijaju intelektualne sposobnosti, drugi su kazali da je to pokuđeno, jer može dovesti do propuštanja namaza i jer je u tome gubljenje dragocjenog vremena. Ako bi igranje šaha dovelo do ostavljanja namaza, onda je to, nesumnjivo, zabranjeno djelo.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je potom rekao: “Dovoljno ti je”, a ja sam dva, tri puta šutjela (prelazeći preko tih njegovih riječi, kao da ih nisam čula), dok mi on ponovo ne reče: “Dosta ti je.” Tada reko: “Da (dosta mi je)”, pa im on pokaza (išaretom) da se udalje (odu) i oni tako i učiniše.”

٢٦ - (باب المرأة تصل شعرها بشعر غيرها)

26. O ženi koja nadovezuje svoju kosu kosom druge (žene)

٩٠٦ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن حميد بن عبد الرحمن : أنه سمع معاوية بن أبي سفيان عام حج وهو على المنبر يقول : يا أهل المدينة أين علماءكم ؟ - وتناول قصة من شعر كانت في يد حرسى - سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم ينهي عن مثل هذا ويقول : إنما هلكت بنو إسرائيل حين اتخذ هذه نساؤهم .

قال محمد : وبهذا نأخذ . يكره للمرأة أن تصل شعرا إلى شعرها أو تتخذ قصة شعر ولا بأس بالوصل في الرأس إذا كان صوفا . فأما الشعر من شعور الناس فلا ينبغي . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا رحمهم الله تعالى .

906. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Humejda ibn Abdur-Rahmana da je on čuo Mu'aviju ibn Ebi Sufjana kako sa minbera govori, i to u godini u kojoj je obavio hadždž: “O stanovnici Medine, gdje je vaša ulema?!”, a rukom je dohvatio pramen kose koji je držao čovjek iz njegove (tjelesne) garde. Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je zabranjivao stvari poput ovih, govoreći: “Israelićani su propali onda kada su se njihove žene počele time služiti.”

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Pokuđeno je ženi da na svoju kosu nadovezuje drugu kosu ili da dodaje čitave pramenove kose. Nema smetnje da to učini upotrebljavajući

vunu, ali to ne treba činiti s kosom drugih ljudi. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika, Allah im se smilovao.”

٢٧ - (باب الشفاعة)

27. O zagovorništvu (šefa'atu)

٩٠٧ - أخبرنا مالك حدثنا ابن شهاب عن أبي سلمة بن عبد الرحمن عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : لكل نبي دعوة فأريد إن شاء الله أن أختبئ دعوتي شفاعة لأمتي يوم القيمة .

907. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Ebu Seleme ibn Abdur-Rahmana, a on od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “**Svaki vjerovjesnik je imao pravo na dovu** (koja je primljena kod Allaha, dž.š.), **a ja želim da, ako Allah da, svoju dovu sačuvam** (i iskoristim je prilikom) **šefa'ata za svoj ummet na Sudnjem danu.**”

٢٨ - (باب الطيب للرجل)

28. O mirisu za muškarca¹³⁶

٩٠٨ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد : أن عمر بن الخطاب كان يتطيب بالمسك المفتت اليابس .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا بأس بالمسك للحبي وللमित أن يتطيب . وهو قول أبي حنيفة والعامرة رحمهم الله تعالى .

908. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da se **Omer ibnul-Hattab, r.a., mirisao izlomljenim komadićima osušenog miska.**

¹³⁶ Isto i za ženu.

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. Nema smetnje da se miskom mirišu živi i mrtvi, a to je stav i Ebu Hanife i većine, Allah im se smilovao.

٢٩ - (باب الدعاء)

29. O dovi (protiv nekoga)

٩٠٩ - أخبرنا مالك أخبرنا إسحاق بن عبد الله بن أبي طلحة عن أنس بن مالك قال : دعا رسول الله صلى الله عليه وسلم على الذين قتلوا أصحاب بئر معونة ثلاثين غداة يدعوا على رعل وذكوان وعصية : عصت الله ورسوله . قال أنس : نزل في الذين قتلوا ببئر معونة قرآن قرأناه حتى نسخ : بلغوا قومنا أنا قد لقينا ربنا ورضي الله عنا ورضينا عنه .

909. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ishak ibn Abdullah ibn Ebi Talha od Enesa ibn Malika, r.a., da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je trideset jutara učio (kunut) dovu protiv onih koji su poubijali ashabe kod bunara Me'unet, proklinjući plemena R'il, Zekvan i 'Usajje, koja su se suprotstavila Allahu i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s. O njima je objavljen i kur'anski ajet koji smo učili, a koji je kasnije derogiran (a glasio je u prijevodu značenja): "Obavijestite naš narod da smo se sreli s našim Gospodarom i On je s nama zadovoljan, a i mi smo s Njim zadovoljni."

٣٠ - (باب رد السلام)

30. O otpozdravljanju nakon nazvanog selama

٩١٠ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو جعفر القاري قال : كنت مع ابن عمر فكان يسلم عليه فيقول : السلام عليكم فيقول مثل ما يقال له .

قال محمد : هذا لا بأس به . وإن زاد الرحمة والبركة فهو أفضل .

910. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebu Dž'afar el-Kari i rekao: **“Bio sam u društvu Ibn Omera, r.a., kojeg su selamili, govoreći: 'Esselamu alejkum', a on bi im otpozdravljao istom mjerom (riječima ve alejkumusselam).”**

Muhammed veli: “Ovo je uredu, a još bolje je da doda 'rahmet' i 'bereket' (ve rahmetullahi ve berekatuhu).”

٩١١ - أخبرنا مالك أخبرنا إسحاق بن عبد الله بن أبي طلحة أن الطفيل بن أبي بن كعب أخبره : أنه كان يأتي عبد الله بن عمر فيغدو معه إلى السوق قال : وإذا غدونا إلى السوق لم يمر عبد الله بن عمر على سقاط ولا صاحب بيع ولا مسكين ولا أحد إلا سلم عليه . قال الطفيل بن أبي بن كعب : فجننت عبد الله بن عمر يوماً فاستبعني إلى السوق قال : فقلت ما تصنع في السوق ؟ ولا تقف على البيع ولا تسأل عن السلع ولا تساوم بها ولا تجلس في مجلس السوق اجلس بنا ههنا نتحدث فقال عبد الله بن عمر : يا أبا بطن وكان الطفيل ذا بطن إنما نغدو لأجل السلام نسلم على من لقينا .

911. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ishak ibn Abdullah ibn Ebi Talha da mu je Tufejl ibn Ubejj ibn K'ab ispričao da je on dolazio kod Abdullaha ibn Omera, r.a., pa je s njim u jutarnjim satima odlazio u čaršiju. Tufejl kazuje: **“Kada bismo došli u čaršiju, Abdullah ibn Omer ne bi prošao pored prodavca jeftine robe, trgovca, siromaha niti bilo koga drugog a da mu ne bi nazvao selam.”** Tufejl ibn

Ubejj ibn K'ab nadalje veli: “Jednoga dana sam otišao Abdullahu ibn Omeru, r.a., koji je od mene zatražio da ga otpratim do čaršije, a ja sam ga upitao: 'Kakvog posla imaš u čaršiji kad se ti ne zaustavljaš kod trgovaca (da bi nešto kupio ili prodao), ne pitaš za robu niti se cjenjkaš za nju a niti sjediš u čaršiji (na mjestima gdje se ljudi okupljaju i sjede)?! Hajde da sjednemo ovdje pa da razgovaramo.” Abdullah ibn Omer reče: “O Ebu Batne, a on je imao veliki stomak (pa je po tome dobio nadimak), mi idemo jutrom u čaršiju zbog (nazivanja ljudima) selama, i selamimo onoga koga susretnemo.”

٩١٢ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار عن عبد الله بن عمر قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : إن اليهود إذا سلم عليكم أحدهم فإنما يقول : السام عليكم فقولوا : عليك .

912. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je rekao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Kada vas neko od jevreja pozdravi, govoreći vam: 'Essamu alejkum' (smrt vama), vi mu odgovorite: 'Alejke' (tebi).”

٩١٣ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو نعيم وهب بن كيسان عن محمد بن عمرو بن عطاء قال : كنت جالسا عند عبد الله بن عباس فدخل عليه رجل يماي فقال : السلام عليكم ورحمة الله وبركاته ثم زاد شيئا مع ذلك أيضا قال ابن عباس رضي الله عنهما : من هذا ؟ وهو يومئذ قد ذهب بصره قالوا : هذا اليماني الذي يغشاك فعرفوه إياه حتى عرفه قال ابن عباس : إن السلام انتهى إلى البركة .

قال محمد : وبهذا نأخذ . إذا قال السلام عليكم ورحمة الله وبركاته فليتكف فإن اتباع السنة أفضل .

913. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebu Nu'ajm Vehb ibn Kejsan od Muhammeda ibn 'Amra ibn 'Ata'a koji je

rekao: “Sjedio sam kod Abdullaha ibn 'Abbasa, r.a., kada je kod njega ušao čovjek iz Jemena i rekao: 'Esselamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu', zatim je tome još nešto dodao. Ibn 'Abbas, koji je tada već izgubio vid, upita: “Ko je ovaj”, pa mu rekoše: “To je čovjek iz Jemena koji te često posjećuje”, pa su mu ga opisali i on ga (na osnovu njihovog opisa) prepozna. Ibn 'Abbas, r.a., reče: “Selam se završava sa bereketom¹³⁷.”

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. Kada kaže: 'Esselamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu', neka se kod toga zaustavi, jer je vrednije i bolje (efdalnije) slijediti sunnet (praksu Allahovog Poslanika, s.a.v.s.)”

٣١ - (باب الدعاء)

31. O dovi (išaretu prilikom sjedenja u namazu)

٩١٤ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار وقال : رأيت ابن عمر وأنا أدعو فاشير بأصبعي أصبع من كل يد فنهاني .

قال محمد : ويقول ابن عمر نأخذ . ينبغي أن يشير بأصبع واحدة . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله .

914. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar: “**Ibn Omer, r.a., me ugledao kako učim dovu** (na sjedenju u namazu) i (tom prilikom) **pokazujem** (išaretim) s **oba prsta svojih ruku, pa mi je to zabranio.**”

Muhammed je rekao: “Mi prihvatamo riječi Ibn Omera, r.a. Potrebno je išaretiti jednim prstom (desne ruke), a to je stav i Ebu Hanife, Allah mu se smilovao.”

¹³⁷ Tj. nakon riječi: „ve berekatuhu“ nema dodavanja i kićenja nekim drugim riječima, jer one nisu propisane.

٩١٥ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أنه سمع سعيد بن المسيب يقول : إن الرجل ليرفع بدعاء ولده من بعده . وقال بيده فرفعها إلى السماء.

915. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je čuo Se'ida ibnul-Musejjiba kako govori: “Čovjeku se podižu (njegove deredže, stepeni) s dovom koju uči njegovo dijete nakon njega (njegove smrti)”, i pokazao je svojom rukom koju je podigao prema nebu.

٣٢ - (باب الرجل يهجر أخاه)

32. O čovjeku koji ignoriše (napušta) svoga brata (muslimana)

٩١٦ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن عطاء بن يزيد عن أبي أيوب الأنصاري صاحب رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : لا يحل لمسلم أن يهجر أخاه فوق ثلاث ليال يلتقيان فيعرض هذا ويعرض هذا وخيرهم الذي يبدأ بالسلام . قال محمد : وبهذا نأخذ . لا ينبغي الهجرة بين المسلمين .

916. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab, od 'Ata'a ibn Jezida, a on od Ebu Ejjuba el-Ensarije, (poznatog) ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Nije dopušteno muslimanu napustiti (ignorirati) svoga brata (muslimana) više od tri noći (ili dana), susreću se, a jedan od drugoga glave okreću. Bolji od njih dvojice je onaj koji prvi nazove selam.”

Muhammed veli: “Mi postupamo na osnovu ovog hadisa. Među muslimanima ne treba biti ignorisanja.”¹³⁸

¹³⁸ Ovdje se misli na dunjalučke razloge svađe, ali ako se radi o vjerskim razlozima (veliki grijesi i sl.) zbog kojih jedan ignoriše drugoga, onda je to dopušteno i na dopuštenost ukazuje praksa Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

٣٣ - (باب الخصومة في الدين والرجل يشهد على الرجل بالكفر)

33. Prepiranje oko pitanja vjere i o čovjeku koji posvjedoči da je drugi počinio kufr

٩١٧ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أن عمر بن عزيز قال : من جعل دينه غرضاً للخصومات أكثر التنقل .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا ينبغي الخصومات في الدين .

917. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je Omer ibn Abdul-'Aziz rekao: **“Ko svoju vjeru učini takvom da mu cilj budu sukobljavanja (svađe i prepirke), taj je pretjerao u mijenjanju mišljenja.”**

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo. U vjeri ne treba biti suvišnog i bespotrebnog sukobljavanja (i besplodnih rasprava).”

٩١٨ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار عن ابن عمر قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : أيما امرئ قال لأخيه : كافر فقد باء بما أحدهما .

قال محمد : لا ينبغي لأحد من أهل الإسلام أن يشهد على رجل من أهل الإسلام بذنب أذنبه بكفر وإن عظم جرمه وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

918. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar, od Ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Onaj čovjek koji kaže za svoga brata (muslimana): kafir, jedan od njih dvojice se vraća s kufrom.”**

Muhammed je rekao: “Nikome od muslimana nije dopušteno da za drugog muslimana koji je počinio neki grijeh posvjedoči da je počinio kufr, makar (taj) grijeh bio ogroman. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

٣٤ - (باب ما يكره من أكل الثوم)

34. Pokuđeno je jesti bijeli luk

٩١٩ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن سعيد بن المسيب : أن النبي صلى الله عليه وسلم قال : من أكل من هذه الشجرة - وفي رواية : الخبيثة - فلا يقربن مسجدنا يؤذينا بريح الثوم .

محمد : إنما كره ذلك لريحه فإذا أمته طبخا فلا بأس به . وهو قول أبي حنيفة والعامية رحمهم الله تعالى .

919. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Se'ida ibnul-Musejjiba, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **“Ko bude jeo (plod) od ovoga drveta (stabljike bijelog luka)”**, a u jednoj predaji **“ružnog”**, **“neka se nipošto ne približava našoj džamiji gdje bi nas uznemiravao neugodnim mirisom bijelog luka!”**

Muhammed veli: “To je pokuđeno zbog njegovog neugodnog mirisa, a ako bi ga kuhanjem uklonio, to onda ne smeta. To je stav i Ebu Hanife, kao i većine, Allah im se smilovao.”

۳۵ - (باب الرؤيا)

35. O snovima

۹۲۰ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد قال : سمعت أبا سلمة يقول : سمعت أبا قتادة يقول : سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول : الرؤيا من الله والحلم من الشيطان فإذا رأى أحدكم الشيء يكرهه فلينفث عن يساره ثلاث مرات إذا استيقظ وليتعوذ من شرها فإنها لن تضره إن شاء الله تعالى .

920. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je čuo Ebu Selemu, a on veli da je čuo Ebu Katadu koji je rekao da je on čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: **“(Lijepi) snovi su od Allaha, a (ružni) snovi su od šejtana. Pa kada neko od vas usnije nešto što ne voli, neka pljucne tri puta na lijevu stranu kada se probudi (iz toga sna) i neka kod Allaha zatraži utočište od toga zla (zla koje je usnio u tom snu), jer uistinu mu on (ili ono što je usnio), ako Bog da, neće nanijeti štetu.”**

باب جامع الحديث

O hadisima na različite teme

٩٢١ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن محمد بن حبان عن يحيى بن محمد بن رسول الله صلى الله عليه وسلم عن بيعتين عن لبستين وعن صلاتين وعن صوم يومين فأما البيعتان : المنابذة والملامسة وأما اللبستان : فاشتمال الصماء والاحتباء بثوب واحد كاشفا عن فرجه وأما الصلاتان : فالصلاة بعد العصر حتى تغرب الشمس والصلاة بعد الصبح حتى تطلع الشمس وأما الصيامان فصيام يوم الأضحى ويوم الفطر .

قال محمد : وبهذا كله نأخذ . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله .

921. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Muhammeda ibn Jahja ibn Habbana, a on prenio od Abdur-Rahmana el-E'aredža da je Ebu Hurejre, r.a., rekao: **“Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio dvije vrste kupoprodaje, dva načina odijevanja, dva namaza i post dva (određena) dana. Dvije vrste kupoprodaje su: one na bazi bacanja i doticanja¹³⁹, dva načina odijevanja su: pokrivanje odjećom u kojoj nema rukava i sl., i umotavanje samo jednom vrstom odjeće (bez donjeg veša), otkrivajući tako svoje stidno mjesto. Dva namaza su: (nafila) namaz nakon ikindije sve dok sunce ne zađe i (nafila) namaz nakon sabaha sve dok sunce ne**

¹³⁹ Predislamski Arapi su uobičajili trgovati tako što bi jedan rekao drugom: „Ako ovo (ovu odjeću ili drugu robu) dobacim do tebe, obavezan si kupiti po toj i toj cijeni“, ili kada bi jedan rekao drugom: „Ukoliko dotakneš ovu robu (koja je uglavnom bila smotana), dužan si je kupiti po toj i toj cijeni.“ Ovakav vid kupoprodaje je islam zabranio zbog postojanja nepoznanica i mogućnosti prevare i sukoba među ljudima.

izade. A dva dana posta su: Post prvog dana Ramazanskog i Kurban-bajrama.”

Muhammed je rekao: “Mi postupamo na osnovu svega navedenoga, a to je stav i Ebu Hanife, Allah mu se smilovao.”

٩٢٢ - أخبرنا مالك أخبرني مخبر : أن ابن عمر قال - وهو يوصي رجلا - : لا تعرض فيما لا يعينك واعتزل عدوك واحذر خليلك إلا الأمين ولا أمين إلا من خشى الله ولا تصحب فاجرا كي تتعلم من فجوره ولا تفش إليه سره واستشر في أمرك الذين يخشون الله تعالى.

922. Obavijestio nas je Malik, pričao mi je onaj koji me obavijestio da je Ibn Omer, r.a., savjetujući nekog čovjeka, rekao: “**Ne zanimaj se za ono što te se ne tiče, kloni se svoga neprijatelja i čuvaj se svoga prijatelja, osim onoga koji je povjerljiv, a takav je samo onaj koji se Allaha boji. Ne druži se s grešnikom da se ne naučiš činiti njegove grijeha i ne odaji mu svoju tajnu, i konsultuj se o svojim poslovima s onima koji se boje Uzvišenog Allaha.**”

٩٢٣ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الزبير المكي عن جابر بن عبد الله : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم فهمي أن يأكل الرجل بشماله ويمشي في نعل واحدة وأن يشتمل الصماء أو يحتبي في ثوب واحد كاشفا عن فرجه .

قال محمد : يكره للرجل أن يأكل بشماله وأن يشتمل الصماء واشتمال الصماء أن يشتمل وعليه ثوب فيشتمل به فتتكشف عورته من الناحية التي ترفع من ثوبه وكذلك الاحتباء في الثوب الواحد .

923. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zubejr el-Mekki od Džabira ibn Abdullaha, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio da čovjek jede svojom ljevicom i da na samo jednoj nozi ima obuću u kojoj pješači, i da mu odjeća bude bez rukava, ili da se umota samo jednom vrstom

odjeće (bez donjeg veša), otkrivajući tako svoje stidno mjesto.”

Muhammed je rekao: “Pokuđeno je da osoba jede svojom lijevom rukom i da mu odjeća obuhvata samo jedan dio tijela, pa kad jednu stranu pokrije odjećom, otkrije mu se avret s druge strane. Isto važi i za umotavanje samo jednom vrstom odjeće.”

باب الزهد والتواضع

O skromnosti i poniznosti

٩٢٤ – أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار أن ابن عمر أخبره : أن رسول الله كان يأتي قباء راكبا وماشيا . صلى الله عليه وسلم

924. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar da mu je Ibn Omer, r.a., pričao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dolazio u (džamiju) Kuba' jašući i pješice.

٩٢٥ – أخبرنا مالك أخبرنا إسحاق بن عبد الله بن أبي طلحة : أن أنس بن مالك حدثه هذه الأحاديث الأربعة قال أنس : رأيت عمر بن الخطاب وهو يومئذ أمير المؤمنين قد رقع بين كتفيه برفاع ثلاث لبد بعضها فوق بعض وقال أنس : وقد رأيت يطرح له صاع تمر فيأكله حتى يأكل حشفه قال أنس : وسمعت عمر بن الخطاب رضي الله عنه يوما و خرجت معه حتى دخل حائطا فسمعته يقول : وبيني وبينه جدار وهو في جوف الحائط : عمر بن الخطاب أمير المؤمنين يخ بخ والله يا ابن الخطاب لتتقين الله أو ليعذبنك قال أنس : وسمعت عمر بن الخطاب وسلم عليه رجل فرد عليه السلام ثم سأل عمر الرجل : كيف أنت ؟ قال الرجل : أحمد الله إليك قال عمر رضي الله عنه : هذه أردت منك .

925. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ishak ibn Abdullah ibn Ebi Talha da mu je Enes ibn Malik, r.a., ispričao (slijedeća) četiri hadisa: Enes ibn Malik je rekao: “Ugledao sam Omera ibnul-Hattaba, r.a., koji je tada bio vladar pravovjernih (halifa), da je (svoju košulju) iskrpio s tri zakrpe koje su bile između njegovih ramena, a zakrpio ih je jednu na drugu.” Enes, r.a., nadalje kazuje: “Vidio sam da se pred njega baci jedan sa' datula pa ih on jede zajedno s onim (osušenim datulama) lošeg kvaliteta.” Enes nastavlja pa govori: “Jednog dana sam čuo Omera ibnul-Hattaba, r.a., s kojim sam izašao i uputio se ka jednoj bašči, kako govori (koreći sam sebe), dok je on bio unutar bašče, a ja izvan nje, a dijelio nas je samo zid: “Omer ibnul-Hattab, vladar pravovjernih?! Koje li velike odgovornosti i zadatka! Tako mi Allaha, sine Hattabov, ili ćeš se istinski bojati Allaha, ili će te On sigurno kazniti!” Enes nastavlja: “Čuo sam nekog čovjeka koji je nazvao selam Omeru ibnul-Hattabu, pa mu on odvratio na selam i zatim ga Omer, r.a., upita: 'Kako si?' 'Allahu zahvaljujem zahvalom koja se s tobom završava', odgovori čovjek. 'E to je ono što sam želio od tebe čuti', reče mu Omer, r.a.”¹⁴⁰

٩٢٦ - أخبرنا مالك أخبرنا هشام بن عروة عن أبيه قال : قالت عائشة : كان عمر بن الخطاب يبعث إلينا بأحظائنا من الأكارع والرؤوس .

926. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Hišam ibn 'Urve od svoga oca koji je prenio da je Aiša, r.a., rekla: “**Omer ibnul-Hattab nam** (Vjerovjesnikovim suprugama, r.a.) **je slao**

¹⁴⁰ Omer je rekao riječi koje su identične riječima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koje bilježi Taberani s dobrim senedom. U hadisu se navodi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao nekog čovjeka: „Kako si osvanuo?“, a on mu je odgovorio: „Zahvaljujem Allahu zahvalom koja se kod tebe završava.“ Zatim je na te njegove riječi Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „To je ono što sam želio od tebe čuti.”

naše dijelove (opskrbe), koji su se sastojali od bravljih nogu i glava.¹⁴¹

٩٢٧ - أخبرنا مالك أخبرني يحيى بن سعيد أنه سمع القاسم يقول : سمعت أسلم مولى عمر بن الخطاب رضي الله تعالى عنه يقول : خرجت مع عمر بن الخطاب وهو يريد الشام حتى إذا دنا من الشام أناخ عمر وذهب لحاجة قال أسلم : فطرحت فروتي بين شقي رحلي فلما فرغ عمر عمد إلى بعيري فركبه على الفروة وركب أسلم بعيره فخرجا يسيران حتى لقيهما أهل الأرض يتلقون عمر قال أسلم : فلما دنوا منا أشرت لهم إلى عمر فجعلوا يتحدثون بينهم قال عمر : تطمح أبصارهم إلى مراكب من لا خلاق لهم يريد مراكب العجم .

927. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je čuo El-Kasima da kaže: "Čuo sam Eslema, slugu Omera ibnul-Hattaba, r.a., koji je kazao: 'Izašao sam na put s Omerom ibnul-Hattabom koji se zaputio u pravcu Šama, pa nakon što se približio Šamu (svom odredištu), naredio je svojoj kamili da sjedne, a onda je otišao izvršiti nuždu.' Eslem pripovijeda: 'Svoju prostirku od devine kostrijeti sam prebacio preko samara svoje deve, a Omer je, nakon obavljene nužde, došao do moje deve, uzjahao na tu prostirku', a Eslem je uzjahao na njegovu (Omerovu) devu. Ponovo su nastavili put sve dok nisu stigli do stanovnika te zemlje (Šama) koji su očekivali Omera (njegov dolazak). Kada su nam se približili, ja sam im pokazao na Omera, a oni su to između sebe komentarisali.¹⁴² Omer reče: 'Njihovi pogledi

¹⁴¹ Iz svoje skromnosti, pobožnosti i u želji za ahiretom, zadovoljavale su se s navedenim dijelovima zaklanih ovaca.

¹⁴² Čudili su se Omerovom postupku, koji je iz svoje skromnosti sjedio na mjestu sluge koji je, opet, jahao halifinu devu. Oni su očekivali da će Omer, r.a., biti poput kraljeva i careva koji su se kretali u velikim povorkama, koristeći najveće povlastice i ekskluzivne usluge koje su se pružale u to doba.

čeznu za karavanima (povorkama) onih koji će ostati bez svoga udjela (na ahiretu)', aludirajući na karavane nearapskih vladara.“

٩٢٨ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد قال : كان عمر بن الخطاب يأكل خبزاً مفتوتاً بسمن فدعا رجلاً من أهل البادية فجعل يأكل ويتبع باللقمة وضر الصحيفة فقال له عمر : كأنك مفقر قال : والله ما رأيت سمناً ولا رأيت أكلاً به منذ كذا وكذا فقال عمر رضي الله عنه : لا آكل السمن حتى يحيي الناس من أول ما أحيوا .

928. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id: "Omer ibnul-Hattab, r.a., je jeo komadiće hljeba natopnjene maslom, pa je pozvao čovjeka iz pustinje (beduina) da mu se pridruži. Beduin je jeo i komadićima hljeba brisao ostatke masla koji su curili s vrha posude. Omer mu reče: "Izgleda da si siromašan?" "Tako mi Allaha, nisam vidio masla niti jela u kojem ga ima od tada i tada", reče beduin. Tada Omer, r.a., reče: "Neću jesti masla sve dok ljudima ne bude ugodan život, koji su prethodno živjeli."¹⁴³

باب الحب في الله

O ljubavi u ime Allaha

٩٢٩ - أخبرنا مالك أخبرنا إسحاق بن عبد الله بن أبي طلحة عن أنس بن مالك : أن أعرابياً أتى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال : يا رسول الله متى الساعة ؟

¹⁴³ Te godine je vladala suša i glad, pa je Omer, koji je bio izuzetno skroman i svjestan činjenice da ima njegovih podanika koji nemaju ni masla, donio odluku da na taj način saosjeća i solidariše se s njima.

قال : وما أعددت لها ؟ قال : لا شيء والله إني لقليل الصيام والصلاة وإني لأحب الله ورسوله قال : إنك مع من أحببت .

929. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ishak ibn Abdullah ibn Ebi Talha od Enesa ibn Malika, r.a., da je neki beduin došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i upitao ga: “O Allahov Poslaniče, kada će nastupiti Sudnji dan?” “A šta si za njega pripremio”, upita ga Poslanik, s.a.v.s. “Ništa”, odgovori beduin. “Tako mi Allaha”, reče beduin, “ja sam zaista malo postio i klanjao, ali uistinu volim Allaha i Njegovog Poslanika.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu reče: “Ti si s onima koje voliš.”

باب فضل المعروف والصدقة

Vrijednost dobročinstva i dijeljenja sadake

٩٣٠ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الزناد عن الأعرج عن أبي هريرة قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : ليس المسكين بالطواف الذي يطوف على الناس ترده اللقمة واللقمتان والتمر والتمران قالوا : فما المسكين يا رسول الله ؟ قال : الذي ما عنده ما يغنيه ولا يفطن له فيتصدق عليه ولا يقوم فيسأل الناس .

قال محمد : هذا أحق بالعطية وأيهما أعطيته زكاتك أجزاك ذلك . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

930. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zinad od El-E'aredža, a on od Ebu Hurejre, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Nije (istinski) siromah onaj koji obilazi ljude (proseći od njih), pa se vrati s jednim ili s dva zalogaja, ili s jednom ili s dvije datule (koje su mu ljudi udijelili).” Prisutni ashabi upitaše: “Ko je onda (istinski i pravi) siromah, Allahov Poslaniče?” Poslanik, s.a.v.s., im odgovori: “To je onaj koji nema dovoljno onoga što mu je neophodno (za život) niti se

zna za njegovo siromaštvo pa da mu se udijeli sadaka, a i ne obilazi ljude tražeći od njih (sadaku)."

Muhammed je rekao: "Ovaj (koji je u hadisu opisan kao istinski siromah) je preči da mu se udijeli. Ali svejedno, dao ti svoj zekat jednome ili drugome, to je dovoljno da ispuniš svoju obavezu. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika."

٩٣١ - أخبرنا مالك أخبرنا زيد بن أسلم عن معاذ بن عمرو بن سعيد عن معاذ بن جدته : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : يا نساء المؤمنات لا تحقرن إحداكن لجارتها ولو كراع شاة محرق .

931. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Zejd ibn Eslem od Mu'aza ibn 'Amra ibn Se'ida ibn Mu'aza, a on od svoje nane da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "**O vjernice, neka nijedna od vas ne potcjenjuje** (ništa od poklonjene hrane) **svoje komšinice, makar se radilo i o ugljenisanoj (izgorjeloj) ovčijoj potkoljenici.**"

٩٣٢ - أخبرنا مالك أخبرنا زيد بن أسلم عن أبي بجيد الأنصاري ثم الحارثي عن جدته : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : ردوا المسكين ولو بظلف محرق .

932. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Zejd ibn Eslem od Ebu Budžejda el-Ensarija, zatim el-Harisija, a on od svoje nane, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "**Podajte siromahu, makar se radilo i o izgorjelom papku** (govečeta ili ovce)."¹⁴⁴

¹⁴⁴ U hadisu je preporuka da se siromah ne odbije i da se ne vraća bez ičega. Izvjesno je da se ovdje radi i o situaciji kada vlada opća glad.

٩٣٣ - أخبرنا مالك أخبرنا سمي عن أبي صالح السمان عن أبي هريرة عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال: بينما رجل يمشي بطريق فاشتد عليه العطش فوجد بئرا فترل فيها فشرب ثم خرج فإذا كلب يلهث يأكل الثرى من العطش فقال: لقد بلغ هذا الكلب من العطش مثل الذي بلغ بي فترل البئر فملاً خفه ثم أمسك الخف بفيه حتى رقي فسقى الكلب فشكر الله له فغفر له قالوا: يا رسول الله وإن لنا في البهائم لأجراً؟ قال: في كل ذات كبد رطبة أجر.

933. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Sumejj od Ebu Saliha es-Semmana, a on od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Idući putem, neki čovjek je ožednio. Pronašao je bunar, sišao u njega, napio se (vode), a zatim je izašao. Ugledao je psa koji je dahtao i jeo vlažnu (rosnu) zemlju (nastojeći tako utoliti žeđ). Čovjek u sebi reče: "Ovaj pas je osjetio takvu žeđ koju sam i ja osjetio", zatim je sišao u bunar i napunio svoju obuću (vodom), a obuću je prihvatio ustima dok se nije popeo i napojio psa, pa mu je Allah zahvalio i oprostio mu (grijehe)." Ashabi upitaše: "O Allahov Poslaniče, Zar mi imamo nagradu i u dobročinstvu prema životinjama?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "Za (dobročinstvo) prema svakom živom biću imate nagradu."

باب حق الجار

O pravu komšije

٩٣٤ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أخبرني أبو بكر بن محمد بن عمرو بن حزم أن عمرة حدثته: أنها سمعت عائشة تقول: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: ما زال جبرئيل يوصيني بالجار حتى ظننت ليورثه.

934. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Ebu Bekra ibn Muhammeda ibn 'Amra ibn Hazma, da mu je 'Amra pričala kako je čula Aišu, r.a., da je kazala: "Čula sam

Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: **“Džibril mi je toliko savjetovao da budem pažljiv (i činim dobročinstvo) prema komšiji, da sam pomislio da će ga (svoga komšiju) komšija naslijediti.”**

باب اکتتاب العلم

O zapisivanju znanja

۹۳۵ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أن عمر بن عبد العزيز كتب إلى أبي بكر بن عمرو بن حزم: أن انظر ما كان من حديث رسول الله صلى الله عليه وسلم أو سنته أو حديث عمر أو نحو هذا فاكتبه لي فإني قد خفت دروس العلم وذهاب العلماء.

قال محمد: وبهذا نأخذ ولا نرى بكتابة العلم بأسا وهو قول أبي حنيفة رحمه الله.

935. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je Omer ibn Abdul-'Aziz poslao pismo Ebu Bekru ibn 'Amru ibn Hazmu, u kojem je bilo napisano: **“Pogledaj i pronadi hadise Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ili njegovu praksu, ili hadise (koji se prenose) od Omera (ibnul-Hattaba, r.a.), ili (hadise od drugih halifa i ashaba koji su) poput ovih, pa mi ih napiši, jer se ja plašim nestanka znanja i smrti uleme.”**

Muhammed veli: “Mi ovo prihvatamo i smatramo da nema smetnje u tome da se znanje zapiše. To je stav i Ebu Hanife, Allah mu se smilovao.”¹⁴⁵

¹⁴⁵ U prvo vrijeme islama važila je zabrana za jedan broj ashaba da ne zapisuju hadise Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako se oni ne bi pomiješali s kur'anskim ajetima. Kasnije je ta zabrana dokinuta.

باب الخضاب

O bojenju sijede kose

٩٣٦ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أخبرنا محمد بن إبراهيم عن أبي سلمة ابن عبد الرحمن أن عبد الرحمن بن الأسود بن عبد يغوث كان جليسا لنا وكان أبيض اللحية والرأس فغدا عليهم ذات يوم وقد حمرها فقال له القوم : هذا أحسن فقال : إن أمي عائشة زوج النبي صلى الله عليه وسلم أرسلت إلي البارحة جاريتها نخيلة فأقسمت علي لأصبغن فأخبرتني أن أبا بكر رضي الله عنه كان يصبغ . قال محمد : لا نرى بالخضاب بالوسمة والحناء والصفرة بأسا وإن تركه أبيض فلا بأس بذلك كل ذلك حسن .

936. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da mu je prenio Muhammed ibn Ibrahim od Ebu Seleme ibn Abdur-Rahmana, da se Abdur-Rahman ibnul-Esved ibn Abd Jegus družio s nama, a bio je sijede brade i kose. Jednog jutra se pojavio pred njima (s bradom i kosom) obojenom u crveno, pa mu ljudi rekoše: "Ova boja je ljepša (u odnosu na bijelu)." "Moja majka 'Aiša mi je sinoć poslala svoju sluškinju Nuhajlu koja me je zaklela da se ofarbam i obavijestila me da je i Ebu Bekr, r.a., farbao (kosu i bradu)."

Muhammed je rekao: "Ne smatramo da ima ikakve smetnje u farbanju 'vesemom'¹⁴⁶, knom, ili žutom bojom, a nema smetnje ako bi je i ostavio bijelom (sijedom). Sve je to lijepo."

¹⁴⁶ To je vrsta biljke (Isatis tinctoria) koja se upotrebljavala za bojenje kose.

باب الولي يستقرض من مال اليتيم

O skrbniku (jetima) koji iz imovine jetima (siročeta) uzme pozajmicu (kredit)

۹۳۷ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد قال : سمعت القاسم بن محمد يقول : جاء رجل إلى ابن عباس رضي الله عنهما فقال له : إن لي يتيماً وله إبل فأشرب من لبن إبله ؟ قال له ابن عباس : إن كنت تبغي ضالة إبله وتحنأ جرباها وتليط حوضها وتسقيها يوم وردها فأشرب غير مضر بنسل ولا ناهك في حلب .

قال محمد : بلغنا أن عمر بن الخطاب رضي الله عنه ذكر والي اليتيم فقال : إن استغنى استغنى وإن افتقر أكل بالمعروف قرضاً . بلغنا عن سعيد بن جبير فسر هذه الآية (ومن كان غنيا فليستعفف ومن كان فقيراً لياكل بالمعروف) قال : قرضاً .

937. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je čuo El-Kasima ibn Muhammeda kako govori: "Neki čovjek je došao Ibn 'Abbasu, r.a., i upitao ga: "Ja imam jetima koji posjeduje kamile. Da li mi je dopušteno piti njihovo mlijeko?" Ibn 'Abbas, r.a., mu odgovori: "Ako pronalaziš njegove deve koje se izgube, premazuješ ih mehlemom (koji je lijek za neke bolesti), popravljáš njihovo pojilo i napojiš ih, onda slobodno pij (njihovo mlijeko) ako to neće štetiti njihovoj mladunčadi (mladim devama) i ako im nećeš iskapiti sve mlijeko (iz vimena)."

Muhammed je rekao: "Do nas je predajom stiglo da je Omer ibnul-Hattab, r.a., spomenuvši jetimova skrbnika (o njemu) rekao: "Kada je neovisan (imućan), sustegne se, kada osiromaši, uzima u zajam samo onoliko koliko je neophodno." Do nas je predajom stiglo i od Se'ida ibn Džubejra da je on prokomentarisao ajet: "Ko je imućan, neka se suzdrži, a ko je siromašan, neka onoliko koliko mu je

prema običaju neophodno, troši”¹⁴⁷, da se ovdje misli na pozajmicu (kredit).”

٩٣٨ - أخبرنا سفيان الثوري عن أبي إسحاق عن صلة بن زفر : أن رجلا أتى عبد الله بن مسعود رضي الله عنه فقال : أوصني إلى يتيم فقال : لا تشتري من ماله شيئا ولا تستقرض من ماله شيئا . والاستعفاف عن ماله عندنا أفضل . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا .

938. Pričao nam je Sufjan es-Sevri od Ebu Ishaka, a on od Sile ibn Zufera, da je neki čovjek došao Abdullahu ibn Mes'udu, r.a., i rekao mu: “Posavjetuj me u vezi s mojim odnosom naspram jetima.” On mu reče: “Ne kupuj ništa njegovim imetkom, i iz njega (tog imetka) ne uzimaj ništa kao pozajmicu!”

A suzdržavanje od uzimanja njegovog imetka (pa makar i kao pozajmicu) je kod nas (hanefija) bolje.”¹⁴⁸

باب الرجل ينظر إلى عورة الرجل

O čovjeku koji gleda u 'avret (stidno mjesto) drugoga

٩٣٩ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد قال : سمعت عبد الله بن عامر يقول : بينما أنا أغتسل ويتيم كان في حجر أبي يصب أحدنا على صاحبه إذ طلع علينا عامر ونحن كذلك فقال : ينظر بعضكم إلى عورة بعض ؟ والله إني كنت لأحسبكم خيرا منا . قلت : قوم ولدوا في الإسلام لم يولدوا في شيء من الجاهلية والله لأظنكم الخلف . قال محمد : لا ينبغي للرجل أن ينظر إلى عورة أخيه المسلم إلا من ضرورة لمداواة ونحوه .

¹⁴⁷ En-Nisa', 6.

¹⁴⁸ Ovo su riječi pisca ovoga djela, šejha Abdul-Hajja el-Leknevija.

939. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je čuo Abdullaha ibn Amira kako kaže: **“Dok sam se ja kupao zajedno s jetimom, koji je bio u skrbništvu moga oca, polijevajući naizmjenično jedan drugom vodu, i u tom poslu nas je zatekao Amir i rekao nam: 'Zar gledate jedan drugom u 'avret?! Tako mi Allaha, ja sam vas zaista smatrao boljima od nas', a ja pomislih: 'To su ljudi koji su rođeni u islamskom okruženju, a nisu doživjeli džahilijjsko (neislamsko) okruženje i način života', (a on doda) 'zaista vas sada smatram lošijim (gorim).’“**

Muhammed je rekao: “Nije dopušteno muslimanu gledati u 'avret svoga brata muslimana, osim ako se radi o nuždi, poput liječenja i tome slično.”

باب النفخ في الشرب

O puhanju u piće

٩٤٠ - أخبرنا مالك أخبرنا أيوب بن حبيب مولى سعد بن أبي وقاص عن أبي المشني الجهني قال : كنت عند مروان بن الحكم فدخل أبو سعيد الخدري على مروان فقال له مروان : أسمعت من رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه نهى عن النفخ في الشراب ؟ قال : نعم فقال له رجل : يا رسول الله إني لا أروى من نفس واحد قال : فأبني القدح عن فيك ثم تنفس قال : فإني أرى القذاة فيه قال : فأهرقها .

940. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ejjub ibn Habib, sluga S'ada ibn Ebi Vekkasa, a on od Ebul-Musenne el-Džuhenija da je rekao: **“Bio sam kod Mervana ibnul-Hakema kada mu je došao Ebu Se'id el-Hudrijj, r.a., pa ga Mervan upita: 'Da li si čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je zabranio puhanje u piće?' Ebu Se'id odgovori: 'Da, i neki čovjek mu je tada rekao: 'Allahov Poslaniče, ja ne mogu utoliti žeđ jednim dahom (pa moram disati u piće)', a Poslanik, s.a.v.s., mu reče: 'Odvoji posudu od svojih usta, zatim diši.'“**

Čovjek reče: 'Ja ugledam trunje u njemu (piću, pa moram puhnuti)', a Poslanik, s.a.v.s., uzvрати riječima: 'Prolij ga (u tom slučaju).''

باب ما يكره من مصافحة النساء

O zabrani rukovanja sa ženama

٩٤١ - أخبرنا مالك أخبرنا محمد بن المنكدر عن أميمة بنت رقيقة أنها قالت : أتيت رسول الله صلى الله عليه وسلم في نسوة نبايعه فقلنا : يا رسول الله نبايعك على أن لا نشرك بالله شيئاً ولا نسرق ولا نزني ولا نقتل أولادنا ولا نأتي بهتان نفتريه بين أيدينا وأرجلنا ولا نعصيك في معروف قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : فيما استطعتن وأطقتن قلنا : الله ورسوله أرحم بنا منا بأنفسنا هلم نبايعك يا رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إني لا أصافح النساء إنما قولي لمائة امرأة كقولي لامرأة واحدة أو مثل قولي لامرأة واحدة.

941. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Muhammed ibnul-Munkedir od Umejme bint Rukajke da je rekla: "Došla sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., zajedno u društvu žena koje su se zaklele na vjernost (na pridržavanje islamskih propisa), pa smo tada izjavile: 'Allahov Poslaniče, zaklinjemo ti se da nećemo Allahu pripisivati druga (da nećemo širk činiti), da nećemo krasti, blud činiti, ubijati svoju djecu, da nećemo potvoru iznositi i da ti nećemo biti neposlušne u onome što je (islamom potvrđeno kao) dobro.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Sve ovo je u granicama vaše snage i mogućnosti', a mi smo odgovorile: 'Allah i Njegov Poslanik su prema nama milostiviji nego mi same prema sebi. Allahov Poslaniče, priđi da ti damo obećanje na vjernost (pružajući ti ruku).' 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Zaista se ja ne rukujem sa ženama. Moje riječi (prihvatanja zakletve) važe za stotinu žena, kao što važe samo za jednu.'"

باب فضائل أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم

O vrijednosti (nekih od) ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

٩٤٢ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أنه سمع سعيد بن المسيب يقول : سمعت سعد بن أبي وقاص يقول : لقد جمع لي رسول الله صلى الله عليه وسلم أبويه يوم أحد .

942. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je čuo Se'ida ibnul-Musejjiba koji je rekao: "Čuo sam S'ada ibn Ebi Vekkasa, r.a., da kaže: 'Na dan Bitke na Uhudu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je po dobru spomenuo oba moja roditelja.'¹⁴⁹

٩٤٣ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار قال : قال ابن عمر رضي الله عنهما : بعث رسول الله صلى الله عليه وسلم بعثا فأمر عليهم أسامة بن زيد فطعن الناس في إمرته فقام رسول الله صلى الله عليه وسلم وقال : إن تطعنوا في إمرته فقد كنتم تطعنون في إمره أبيه من قبل وأيم الله إن كان خليقا للإمرة وإن كان لمن أحب الناس إلي من بعده .

943. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar da je Ibn Omer, r.a., rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je poslao vojsku, a za komadanta (emira) je postavio Usamu ibn Zejda, r.a. Neki ljudi (licemjeri, munafici) su osudili njegovo imenovanje za emira vojske¹⁵⁰, pa je Allahov Poslanik,

¹⁴⁹ Naime, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je tada kazao: „Bacaj (gađaj strijelama), otac i majka te iskupili!”

¹⁵⁰ Munafici su se usprotivili i negodovali su, jer su smatrali da ima onih koji su preči da budu na čelu vojske, a Usame je bio oslobođeni rob, mlad i, po njihovom mišljenju, nedostojan toga položaja.

s.a.v.s., ustao i rekao: 'Ako se se pobunili protiv njegovog imenovanja, pa to ste isto i prije učinili kada se radilo o njegovom ocu (Zejdu ibn Harisu, r.a.). Tako mi Allaha, on (Usame) je najadekvatniji da vam bude vojskovođa, i meni je jedan od najdražih ljudi nakon njegovoga oca.'¹⁵¹

٩٤٤ - أخبرنا مالك عن أبي النضر مولى عمر بن عبد الله بن معمر عن عبيد يعني ابن حنين عن أبي سعيد الخدري : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم جلس على المنبر فقال : إن عبدا خيره الله تعالى بين أن يؤتیه من زهرة الدنيا ما شاء وبين ما عنده فاختار العبد ما عنده فبكى أبو بكر رضي الله عنه وقال : فدينك بآبائنا وأمهاتنا قال : فعجبنا له وقال الناس : انظروا إلى هذا الشيخ يخبر رسول الله صلى الله عليه وسلم بخبر عبد خيره الله تعالى وهو يقول : فدينك بآبائنا وأمهاتنا . فكان رسول الله صلى الله عليه وسلم هو المخير وكان أبو بكر رضي الله عنه أعلمنا به . وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : إن أمن الناس علي في صحبته وماله أبو بكر ولو كنت متخذنا خليلا لاتخذت أبا بكر خليلا ولكن أخوة الإسلام ولا ييقين في المسجد خوخة إلا خوخة أبي بكر .

944. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebnun-Nadr, sluga Omera ibn Abdullaha ibn M'amera, a on prenio od 'Ubejda ibn Hunejna, a on od Ebu Se'ida el-Hudrija, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sjeo na minber i rekao: "Zaista je robu (Muhammedu, s.a.v.s.) Allah dao da odabere između onoga šta želi (šta mu srce želi) od dunjalučkih ukrasa, i onoga što je kod Njega (Allaha, dž.š.), pa je rob odabrao ono što je kod Njega." Čuvši te riječi, Ebu Bekr, r.a., zaplaka i (kroz suze) reče: "Žrtvovali bismo svoje očeve i majke za tebe (Allahov Poslaniče)!" Ebu Se'id veli: "Mi smo se začudili (Ebu Bekrovoj reakciji i plaču¹⁵¹), a ljudi su kazali: 'Pogledajte ovog

¹⁵¹ Prisutni nisu razumjeli ono što je Ebu Bekr razumio, da je spomenuti rob, ustvari, Allahov Poslanik, s.a.v.s., i da mu se približio odlazak s ovoga svijeta. Oni su to tek kasnije shvatili.

starca! Allahov Poslanik, s.a.v.s., obavještava o robu kojem je Uzvišeni Allah dao mogućnost izbora, a on veli: 'Žrtvovali bismo svoje očeve i majke za tebe.' Pa (nam je kasnije postalo jasno da) onaj kome je dato da odabere je Allahov Poslanik, s.a.v.s., a Ebu Bekr, r.a., ga je najbolje od nas poznao. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je (u toj hutbi) rekao: 'Zaista je Ebu Bekr čovjek koji mi je najviše dobra učinio svojim prijateljstvom i materijalnim pomaganjem. Da sam htio uzeti nekoga za 'halila'¹⁵², uzeo bih Ebu Bekra za 'halila', ali je (dovoljna jaka veza koja je među nama, a to je) bratstvo u islamu. I ne ostavljajte ulazna vratašca¹⁵³ u (moju) džamiju, osim vratašca Ebu Bekra (na koja on ulazi)!'"

باب في النبي صلى الله عليه وسلم وما يستحب من ذلك

٩٤٥ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن إسماعيل بن محمد بن ثابت الأنصاري أن ثابت بن قيس بن شماس الأنصاري قال : يا رسول الله لقد خشيت أن أكون قد هلكت قال : لم ؟ قال : فها أنا الله أن نحب أن نحمد بما لم نفعل وأنا امرؤ أحب الحمد وها أنا عن الخيلاء وأنا امرؤ أحب الجمال وها أنا الله أن نرفع أصواتنا فوق صوتك وأنا رجل جهير الصوت فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : يا ثابت أما ترضى أن تعيش حميدا وتقتل شهيدا وتدخل الجنة .

945. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Isma'ila ibn Muhammeda ibn Sabita el-Ensarije, da je Sabit ibn Kajs ibn Šemmas el-Ensari rekao: "O Allahov Poslaniče, bojim se da sam propao." "Zašto?", upita ga Poslanik, s.a.v.s. "Allah nam je zabranio da nam bude drago i da se radujemo kada budemo pohvaljeni za ono što nismo

¹⁵² Riječ 'halil' ima puno veće i jače značenje od prijatelja, prisnog druga i ahbaba. 'Halil' bi bio posebni i nadasve druge prijatelje odabrani prisni prijatelj koji ima posebno i najveće mjesto u srcu.

¹⁵³ Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naredio da se sva vratašca koja su ljudi naknadno probili na zidovima njegove džamije zazidaju, osim vratašca na koja je Ebu Bekr, r.a., ulazio u džamiju Allahova Poslanika, s.a.v.s., i to je bilo veliko priznanje i počast za njega.

uradili¹⁵⁴, a ja sam čovjek koji volim da me hvale. Zabranio nam je oholost¹⁵⁵, a ja sam čovjek koji volim da se lijepo dotjeram (odjenem). Zabranio nam je da podižemo glasove iznad tvoga glasa¹⁵⁶, a ja sam čovjek koji govori povišenim tonom.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu reče: “O Sabite, zar ti nije drago da (na dunjaluku) živiš pohvaljen, da pogineš kao šehid i uđeš u Džennet?!”¹⁵⁷

باب صفة النبي صلى الله عليه وسلم

O osobinama (svojstvima) Vjerovjesnika, s.a.v.s.

٩٤٦ - أخبرنا مالك أخبرنا ربيعة عن أبي عبد الرحمن أنه سمع أنس بن مالك يقول : كان رسول الله صلى الله عليه وسلم : ليس بالطويل البائن ولا بالقصير ولا بالأبيض الأمهق وليس بالآدم وليس بالجعد القطط ولا بالسبط بعثه الله على رأس أربعين سنة فأقام بمكة عشر سنين وبالمدينة عشر سنين وتوفاه الله على رأس ستين سنة وليس في رأسه ولحيته عشرون شعرة بيضاء .

¹⁵⁴ Aludira na kur'anski ajet iz sure Alu 'Imran, 188.: „Ne misli nikako da će oni koje veseli ono što rade i kojima je drago da budu pohvaljeni i za ono što nisu učinili- nikako ne misli da će se kazne spasiti, njih čeka teška patnja.“

¹⁵⁵ Aludira na ajet iz sure En-Nisa', 36.: „...Allah, zaista, ne voli one koji se ohole i hvališu.“

¹⁵⁶ Aludira na ajet iz sure El-Hudžurat, 2.: „O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa i ne razgovarajte sa njim glasno, kao što glasno jedan s drugim razgovarate, da ne bi bila poništena vaša djela, a da vi i ne primijetite.“

¹⁵⁷ Tim riječima mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., stavio do znanja da on nije od tih ljudi koji su spomenuti u ajetima i najavio da će poginuti u borbi za islam, što je jedna od m'udžiza Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ali i velika počast za Sabita ibn Kajsa.

946. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Rebi'a od Ebu Abdur-Rahmana da je čuo Enesa ibn Malika, r.a., kako govori: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije bio mnogo visok, niti nizak. On nije bio sasvim bijele boje kože, niti je bio izrazito crne boje. Kosa mu je bila sredina između kovrdžave i ravne. Allah ga je poslao (kao Svoga Poslanika) kada je napunio četrdeset godina. U Mekki je proveo deset godina¹⁵⁸, a i u Medini deset godina. Allah mu je odredio smrt u šezdesetoj godini života, a tada mu u kosi i bradi nije bilo više od dvadeset sijedih dlaka."

باب قبر النبي صلى الله عليه وسلم وما يستحب من ذلك

O kaburu (mezaru) Vjerovjesnika, s.a.v.s., i pohvalnim radnjama u vezi s njim

٩٤٧ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار أن ابن عمر : كان إذا أراد سفرا أو قدم من سفر جاء قبر النبي صلى الله عليه وسلم فصلى عليه ودعا ثم انصرف . قال محمد : هكذا ينبغي أن يفعله إذا قدم المدينة يأتي قبر النبي صلى الله عليه وسلم .

947. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar da je Ibn Omer, r.a., imao običaj, prije odlaska na put,

¹⁵⁸ U drugim predajama, kao što je slučaj kod Buharije koji prenosi od Ibn 'Abbasa, r.a., navodi se period od trinaest godina, a u toj istoj predaji se spominje i da je preselio na ahiret u šezdeset i trećoj godini života. Neki komentatori su uspjeli uskladiti ove dvije (naizgled) suprotstavljene predaje, tako što su rekli da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., proveo trinaest godina u Mekki ako se uzmu u obzir i tri godine koje su bile period u kojem je nastupio prekid u silasku objave, a oni koji računaju da je Poslanik, s.a.v.s., boravio u Mekki deset godina, oni nisu uzeli u obzir ovaj period prekida nakon silaska prve objave. Poznato je i to da kada Arapi kažu deset, to ne isključuje mogućnost da je bilo više od toga, tj. trinaest godina kada se radi o ovom slučaju.

ili nakon povratka s puta, prvo posjetiti kabur Vjerovjesnika, s.a.v.s., nazovati mu selam (i donijeti salavat na njega), proučiti (mu) dovu, a zatim bi se udaljio.

Muhammed veli: "Tako bi trebao postupiti (svaki onaj) koji dođe u Medinu, (prvo) posjetiti kabur Vjerovjesnika, s.a.v.s."

باب فضل الحياء

O vrijednosti stida

٩٤٨ - أخبرنا مالك عن ابن شهاب عن علي بن حسين يرفعه إلى النبي صلى الله عليه وسلم قال : من حسن إسلام المرأ تركه ما لا يعنيه .

قال محمد : هكذا ينبغي للمراء المسلم أن يكون تاركا لما لا يعنيه .

948. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Alije ibn Husejna koji predaju uzdiže sve do Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je on rekao: "Od ljepote islama jednog čovjeka je da ostavi (i ne miješa se u) ono što ga se ne tiče."

Muhammed je rekao: "Takav treba biti musliman, da ostavlja ono što ga se ne tiče."

٩٤٩ - أخبرنا مالك أخبرنا سلمة بن صفوان الزرقى عن يزيد بن طلحة الركاني أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إن لكل دين خلقا وخلق الإسلام الحياء .

949. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Seleme ibn Safvan ez-Zureki, od Jezida ibn Talhe er-Rukanija, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Zaista svaka vjera ima specifičnu i prepoznatljivu osnovu, a osnova i suština (moralnog sistema) islama je stid."

٩٥٠ - أخبرنا مالك أخبرنا مخبر عن سالم بن عبد الله عن ابن عمر : أن النبي صلى الله عليه وسلم مر على رجل يعظ أخاه في الحياء فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : دعه فإن الحياء من الإيمان .

950. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je onaj koji nas je obavijestio od Salima ibn Abdullaha, a on od Ibn Omera, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., prošao pored čovjeka koji je savjetovao (koreći) svoga brata o pitanju (njegovoga pretjeranog) stida, pa mu Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Pusti ga, jer zaista je stid dio imana."

باب حق الزوج على المرأة

Pravo muža koje ima kod žene (supruge)

٩٥١ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أخبرني بشير بن يسار أن حصين بن محصن أخبره : أن عمته له أتت رسول الله صلى الله عليه وسلم وأنها زعمت أنه قال لها : أذات زوج أنت ؟ فقالت : نعم فزعمت أنه قال لها : كيف أنت له ؟ فقالت : ما آلوه إلا ما عجزت عنه قال : فانظري أين أنت منه فإنما هو جنتك أو نارك .

951. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da mu je prenio Bešir ibn Jesar, a on od Husajna ibn Mihsana, kako je njegova tetka po ocu otišla Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i kako je tvrdila da ju je Poslanik, s.a.v.s., upitao: "Da li imaš muža?" Ona je odgovorila: "Da." Rekla je da ju je upitao i: "Kakva si (u svom odnosu) prema njemu?" Ona je odgovorila: "Ne propuštam da se o njemu brinem, osim ono što (objektivno) ne mogu uraditi." On joj reče:

“Preispitaj se gdje si ti u odnosu na njega,¹⁵⁹ jer je uistinu on tvoj Džennet, ili tvoja (džehennemska) vatra.”

باب حق الضيافة

O pravu na gostoprimstvo

٩٥٢ - أخبرنا مالك أخبرنا سعيد المقبري عن أبي شريح الكعبي : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليكرم ضيفه جائزته يوم وليلة والضيافة ثلاثة أيام فما كان بعد ذلك فهو صدقة ولا يحل له أن يشوي عنده حتى يخرجه .

952. Obavijestio nas je Se'id el-Makburi od Ebu Šurejha el-K'abija da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “**Ko bude vjerovao u Allaha i u Sudnji dan, neka ukaže gostoprimstvo svom gostu jedan dan i noć¹⁶⁰, a (potpuno) gostoprimstvo traje tri dana.¹⁶¹ Sve što je preko toga je sadaka (doborovoljnost), a gostu nije dopušteno da ostane kod njega toliko dugo da domaćinu oteža i dovede ga u neugodnu situaciju.**”

¹⁵⁹ Odnosno, razmisli o svakom svom trenutku s njim: da li je on zadovoljan s tobom, da li je srdit na tebe, pa ako bude zadovoljan s tobom, uvest će te u Džennet, a ako bude srdit na tebe, uvest će te u vatru.

¹⁶⁰ Neka se maksimalno oko gosta potrudi i pred njega iznese ono što najbolje ima kod sebe od hrane, smještaja i sl.

¹⁶¹ Ostala dva dana se neće onoliko truditi oko hizmeta gostu kao što je to učinio prvog dana, pa kada prođu ta tri dana, istekao je period u kojem je propisano ukazivanje gostoprimstva, a sve preko toga je dobra volja domaćina i njegov slobodni izbor.

باب تشميت العاطس

Nazdravljanje onome koji kihne

٩٥٣ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن أبي بكر بن عمرو بن حزم عن أبيه : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن عطس فشمته ثم إن عطس فشمته ثم إن عطس فشمته ثم إن عطس فقل له : إنك مضموك . قال عبد الله بن أبي بكر : لا أدري أبعده الثالثة أو الرابعة .
قال محمد : إذا عطس فشمته ثم إن عطس فشمته فإن لم تشمته حتى يعطس مرتين أو ثلاثا أجزاك أن تشمته مرة واحدة .

953. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Ebi Bekr ibn 'Amr ibn Hazm od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “**Ako neko kihne pa zahvali Allahu, reci mu 'Jerhamukellah' (neka ti se Allah smiluje), pa ako ponovo kihne i zahvali Allahu, opet mu reci 'jerhamukellah', pa ako i (po treći put) kihne i zahvali Allahu, i tada mu reci 'jerhamukellah', a ako opet kihne i zahvali Allahu, reci mu: Ti si prehladen.**” Abdullah ibn Ebi Bekr veli: “**Ne znam da li mu je to rekao nakon trećeg ili četvrtog (kihanja).**”

Muhammed je rekao: “Ako kihne i zahvali Allahu, reci mu 'jerhamukellah', pa ako mu to nisi rekao sve dok on ne kihne i po drugi ili treći put, onda ti je dovoljno da mu jednom nazraviš (riječima i dovom 'jerhamukellah).”

باب الفرار من الطاعون

Bijeg iz mjesta koje je pogodila kuga

٩٥٤ - أخبرنا مالك أخبرنا محمد بن المنكدر أن عامر بن سعد بن أبي وقاص أخبره أن أسامة بن زيد أخبره : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن هذا الطاعون رجز أرسل على من كان قبلكم أو أرسل على بني إسرائيل - شك ابن المنكدر في أيهما قال - فإذا سمعتم به بأرض فلا تدخلوا عليه وإن وقع في أرض فلا تخرجوا فرارا منه .

قال محمد : هذا حديث معروف قد روي عن غير واحد فلا بأس إذا وقع بأرض أن لا يدخلها اجتنابا له .

954. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Muhammed ibnul-Munkedir da je Amir ibn S'ad ibn Ebi Vekkas pričao kako mu je Usame ibn Zejd rekao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Zaista je ova kuga patnja koja je poslana na one koji su bili prije vas, ili je poslana na Israelićane" – Ibnul-Munkedir nije bio siguran šta je od toga Poslanik, s.a.v.s., tačno rekao – "pa kada čujete da se ona raširila u nekoj zemlji, nemojte u nju ulaziti, a ako se zateknete u zemlji koja je njome pogođena, ne izlazite iz nje kako biste pobjegli od kuge."

Muhammed veli: "Ovo je poznati hadis koji je prenesen od više ashaba. Nema smetnje da, u slučaju širenja kuge u nekoj zemlji, ne ulazi u nju (tu zemlju) kako bi se sačuvao od nje (kuge)."

¹⁰⁰ Neka se maksimalno rano gosta potvrdi i pred njega iznese ono što najbolje ima kod sebe od hrane, smještaja i sl.

¹⁰¹ Ostala dva dana se neće smoliku truditi oko hizmeta gostu kao što je to učinio prvog dana, pa kada prođu ta tri dana, istekao je period u kojem je propisano ukazivanje gostoprimitva, a sve preko toga je dobra volja domaćina i njegov slobodni izbor.

باب الغيبة والبهتان

O ogovaranju i potvori

٩٥٥ - أخبرنا مالك أخبرنا الوليد بن عبد الله بن صياد أن المطلب بن عبد الله بن حنطب المخزومي : أخبره أن رجلا سأل رسول الله صلى الله عليه وسلم ما الغيبة ؟ قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : أن تذكر من المرء ما يكره أن يسمع قال : يا رسول الله وإن كان حقا ؟ قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : إذا قلت باطلا فذلك البهتان .

قال محمد : وبهذا نأخذ . لا ينبغي أن يذكر لأخيه المسلم الزلة تكون منه مما يكره فأما صاحب الهوى المتعالم بهواه المتعرف به والفاسق المتعالم بفسقه فلا بأس أن تذكر هذين بفعلهما . فإذا ذكرت من المسلم ما ليس فيه فهو البهتان وهو الكذب .

955. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je El-Velid ibn Abdullah ibn Sajjad da je El-Muttalib ibn Abdullah ibn Hantab el-Mahzumi pričao kako je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o tome šta je ogovaranje, pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio: "Da spomeneš o čovjeku ono što on ne voli o sebi čuti." Čovjek upita: "Allahov Poslaniče, a ako je to istina?, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "Ako kažeš neistinu, onda je to potvora (na njega)."

Muhammed je rekao: "Mi ovo prihvatamo. On ne treba spominjati greške (manjkavosti i negativnosti) svoga brata muslimana koje on ne voli (o sebi čuti). S druge strane, kada se radi o onome koji slijedi svoje strasti i prepoznatljiv je po tome, kao i o grešniku koji grijehe javno čini, nema smetnje u tome da se ova dvojica spomenu zbog loših djela koja (javno) čine. Kada pričaš o muslimanu ono s čime on nema veze, onda je to potvora, a to je, ujedno, i laž."

باب النوادر

O rijetkim i iznimnim situacijama (i vanrednim slučajima)

٩٥٦ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الزبير المكي عن جابر بن عبد الله : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : أغلقوا الباب وأوكوا السقاء وأكفثوا الإناء - أو خمروا الإناء - وأطفئوا المصباح فإن الشيطان لا يفتح غلقا ولا يحل وكاء ولا يكشف إناء وإن الفويسقة تضرم على الناس بيتهم .

956. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebus-Zubejr el-Mekki od Džabira ibn Abdullaha, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Zatvorite vrata, stegnite konopac oko vrha mješine (za vodu), prevrnite posude (ako su prazne) ili ih poklopite (ako su napunjene), ugasite fenjer (kada pođete na počinak), jer zaista šejtan ne otvara zatvorena (vrata), niti odvezuje zavezani konopac (mješine), a i ne otklapa (poklopljenu) posudu, dok miš (ili neka druga životinja) uistinu (može) zapaliti ljudima njihovu kuću.”**¹⁶²

٩٥٧ - أخبرنا مالك أخبرنا أبو الزناد عن الأعرج عن أبي هريرة قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : المسلم يأكل في معي والكافر يأكل في سبعة أمعاء .

957. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebus-Zinad od El-E'aredža, a on od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Musliman (koji ispravno shvata i primjenjuje vjeru) jede (puneći) jedna crijeva (tj. malo), a nevjernik (kafir) jede (puneći) sedam crijeva (tj. mnogo).”**¹⁶³

¹⁶² Miš može zgrabiti fitilj i ostaviti ga na odjeći, ili na drugoj zapaljivoj materiji koja prouzrokuje požar, pa i smrt ukućana.

¹⁶³ Komentatori se razilaze u tumačenju ovog hadisa. Ono što je po mom mišljenju najprihvatljivije je da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., izrekao ovaj hadis u posebnoj situaciji koji je vezan za jednog

٩٥٨ - أخبرنا مالك أخبرنا صفوان بن سليم يرفعه إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال : الساعي على الأرملة والمسكين كالذي يجاهد في سبيل الله أو كالذي يصوم النهار ويقوم الليل .

958. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Safvan ibn Sulejm, koji (ovaj hadis) pripisuje Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.: **“Pomagač hudovici i siromahu (koji ih služi i donosi im opskrbu) je poput onoga koji se bori na Allahovom putu, ili poput onoga koji po danu posti a noću nafile klanja.”**

٩٥٩ - أخبرنا مالك أخبرني ثور بن زيد الديلي عن أبي الغيث مولى أبي مطيع عن أبي هريرة عن رسول الله صلى الله عليه وسلم مثل ذلك .

959. Obavijestio nas je Malik, pričao mi je Sevr ibn Zejd ed-Dili od Ebul-Gajsa, sluge Ebu Muti'a, a on od Ebu Hurejre, r.a., **koji je prenio od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., sličan hadis (prethodnom).**

٩٦٠ - أخبرنا مالك أخبرنا محمد بن عبد الله بن صعصعة أنه سمع سعيد بن يسار أبا الحباب يقول : سمعت أبا هريرة يقول : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من يريد الله به خيرا يصب منه .

960. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Muhammed ibn Abdullah ibn Sa'sa'a da je čuo Se'ida ibn Jesara, Ebul-Hubaba, kako kazuje da je čuo Ebu Hurejru, r.a., koji je govorio da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Kome Allah želi dobro, stavi ga na kušnju.”**

čovjeka koji je prije prihvatanja islama mnogo jeo, ali je nakon prelaska na islam znatno manje jeo, pa je Poslanik, s.a.v.s., prokomentarisao njegov slučaj riječima: „Musliman jede (puneći) jedna crijeva, a nevjernik jede (puneći) sedam crijeva.”

٩٦١ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن سالم وحمزة ابني عبد الله بن عمر عن ابن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إن الشؤم في المرأة والدار والفرس . قال محمد: إنما بلغنا أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إن كان الشؤم في شيء ففي الدار والمرأة والفرس.

961. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od Salima i Hamze, dvojice sinova Abdullaha ibn Omera, da je Ibn Omer, r.a., prenio od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: **“Zaista je pesimizam (zloslutnja i praznovjerje) u vezi (uglavnom) s ženom, kućom i konjem.”**¹⁶⁴

Muhammed je rekao: “Do nas je predajom stiglo da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **“Da ima pesimizma (zloslutnje i praznovjerja) u vezi i sa čim, onda je (prije svega) u vezi s kućom, ženom i konjem.**

٩٦٢ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار قال : كنت مع عبد الله بن دينار قال : كنت مع عبد الله بن عمر بالسوق عند دار خالد بن عقبة فجاء رجل يريد أن يناجيه وليس معه أحد غيري وغير الرجل الذي يريد أن يناجيه فدعا عبد الله بن عمر رجلا آخر حتى كنا أربعة قال : فقال لي وللرجل الذي دعا : استرخيا شيئا فإني سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول : لا يتناجى اثنان دون واحد.

962. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar i rekao: **“Bio sam s Abdullahom ibn Omerom u čaršiji, pred kućom Halida ibn 'Ukbe, pa je došao neki čovjek koji je želio da mu nešto šapne. Abdullah ibn Omer je pozvao još jednog čovjeka, pa nas je bilo četverica, te meni i onome kojeg je pozvao reče: “Udaljite se malo, jer sam čuo**

¹⁶⁴ Ta praznovjerja i zlokobne slutnje su u njihovo doba bile u vezi, uglavnom, sa spomenutim. Danas, broj toga se povećao, tako da se praznovjerja povezuju i s mačkom, gavranom i drugim životinjama, osobama, predmetima i pojavama.

Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: “Neka se ne došaptavaju dvojica a da (isključe) trećeg.”¹⁶⁵

٩٦٣ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار عن ابن عمر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن من الشجر شجرة لا يسقط ورقها وإنما مثل المسلم فحدثوني ما هي ؟ قال عبد الله بن عمر : فوقع الناس في شجر البوادي فوقع في نفسي أما النخلة قال : فاستحييت فقالوا : حدثنا يا رسول الله ما هي ؟ قال : النخلة قال عبد الله : فحدثت عمر بن الخطاب بالذي وقع في نفسي من ذلك فقال عمر : والله لأن تكون قلتها أحب إلي من أن يكون لي كذا وكذا .

963. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar od Ibn Omera, r.a, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Zaista među drvećem ima drvo čije lišće ne opada i ono sličī muslimanu, pa mi recite o kojem se drvetu radi?” Abdullah ibn Omer, r.a, veli: “Ljudi su pomislili da se radi o pustinjskom drveću, a meni je palo na pamet da se radi o palmi, ali sam se zastidio (da ja odgovorim zbog prisustva starijih ashaba).” Oni rekoše: “Kaži nam Allahov Poslaniče, o kojem drvetu je riječ!” On reče: “To je palma.” Abdullah kazuje: “Ispričao sam Omeru ibnul-Hattabu o onome što je meni palo na pamet, pa Omer tada reče: 'Tako mi Allaha, bilo bi mi draže da si je ti spomenuo, od toga da imam toliko i toliko (od ovosvjetskih ukrasa).’“

٩٦٤ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار قال : قال ابن عمر : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : غفار غفر الله لها وأسلم : سالمها الله وعصية : عصت الله ورسوله .

¹⁶⁵ Još jedna od lekcija Poslanika, s.a.v.s., iz oblasti lijepog ophođenja i ponašanja prema drugima kako se ne bi osjećali neugodno, uvrijeđeno i napušteno.

964. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar od Ibn Omera, r.a., koji je kazao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Pleme Gifar¹⁶⁶, Allah im oprostio, pleme Eslem¹⁶⁷, Allah ga sačuvao, a pleme 'Usajjeh¹⁶⁸, suprotstavilo se Allahu i Njegovom Poslaniku.”**

٩٦٥ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار عن ابن عمر قال : كنا حين نباع رسول الله صلى الله عليه وسلم على السمع والطاعة يقول لنا : فيما استطعتم .

965. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar od Ibn Omera, r.a., da je rekao: **“Kada smo se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., zaklinjali na vjernost i da ćemo biti poslušni i pokorni, govorio bi nam: 'U onome što ćete biti u mogućnosti izvršavati.’”¹⁶⁹**

¹⁶⁶ Pleme kojem je pripadao čuveni ashab Ebu Zerr el-Gifari, r.a. Prije islama su bili poznati po pljačkama karavana i hodočasnika, pa je, nakon njihovoga prelaska na islam, Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio dovu za njih da ih riješi lošeg glasa i srama zbog njihovih nedjela koja su učinili prije nego što su prigrlili islam.

¹⁶⁷ Pleme Eslem je mirnim putem putem prešlo na islam, bez ikakvih vojnih operacija, pa je i njima Allahov Poslanik, s.a.v.s., uputio hair-dovu za njihove zasluge.

¹⁶⁸ Ovo pleme je izvršilo zločin koji se desio kod bunara Me'unet, kada su njegovi pripadnici ubili veći broj ashaba, njih oko sedamdeset, a bili su cijenjeni ashabi, dobri poznavaoči Kur'ana, bogobojazni i čestiti vjernici, koje je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao sa zadaćom da ljude podučavaju islamu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je proklinjao ovo pleme 30 dana u kunut-dovi.

¹⁶⁹ Iz ovog hadisa razumijevamo Poslanikovu, s.a.v.s., brižnost i pažnju, jer ne želi opteretiti svoj ummet onim što oni neće biti u stanju izvršavati.

٩٦٦ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار عن ابن عمر قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لأصحاب الحجر : لا تدخلوا على هؤلاء القوم المعذبين إلا أن تكونوا باكين فإن لم تكونوا باكين فلا تدخلوا عليهم أن يصيبكم مثل ما أصابهم .

966. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar od Ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao za stanovnike Hidžra (Semud, narod kojem je poslan Salih, a.s.): **“Ne ulazite u (naseobine) ovoga kažnjenog naroda, jedino to činite plačući, pa ako ne možete zaplakati ne ulazite u njih da vas ne bi zadesilo ono što je njih zadesilo.”**¹⁷⁰

٩٦٧ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن عبد الرحمن بن معمر عن أبي محيريز قال : أدركت ناسا من أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم يقولون : من أشرط الساعة المعلومة المعروفة أن ترى الرجل يدخل البيت لا يشك من رآه أن يدخله لسوء غير أن الجدر تواريه .

967. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Abdur-Rahman ibn M'amer od Ebu Muhajriza da je rekao: **“Doživio sam neke od ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji su govorili: 'Jedan od poznatih predznaka Sudnjeg dana je da vidiš čovjeka kako ulazi u kuću, a taj ko ga vidi i ne posumnja u to da on ulazi kako bi počinio loše djelo (blud ili krađu), jedino što ga zidovi (kuće) pokrivaju (od tih grijeha).”**

٩٦٨ - أخبرنا مالك أخبرني عمي أبو سهيل قال : سمعت أبي يقول : ما اعرف شيئا مما كان الناس عليه إلا النداء بالصلاة .

968. Obavijestio nas je Malik, pričao mi je moj amidža Ebu Suhejl da je čuo svoga oca kako govori: **“Nije mi poznato išta**

¹⁷⁰ Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prilikom pohoda na Tebuk prošao s ashabima pored naseobina uništenog naroda Semud kojeg je Uzvišeni Allah kaznio žestokom kaznom, pa je požurio da se udalji od njega.

što su ljudi (ashabi) radili, (a da se to nije promijenilo) osim ezana za namaz.”¹⁷¹

٩٦٩ - أخبرنا مالك أخبرني مخبر : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إني أنسى لأسن .

969. Obavijestio nas je Malik, pričao mi je onaj koji me je obavijestio da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Allah, dž.š., odredi da ja zaboravim kako bih vama pokazao ispravan postupak.”¹⁷²

٩٧٠ - أخبرنا مالك بن أنس أخبرنا ابن شهاب الزهري عن عبادة بن تميم عن عمه عتبة : أنه رأى رسول الله صلى الله عليه وسلم مستلقيا في المسجد واضعا إحدى يديه على الأخرى .

970. Obavijestio nas je Malik ibn Enes da im je pričao Ibn Šihab ez-Zuhri od 'Ubade ibn Temima, a on od svog amidže 'Utbe, kako je on vidio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da se

¹⁷¹ Ezan i njegove riječi su identične onima iz vremena Poslanika, s.a.v.s., i ashaba, r.a. Neki ljudi su mijenjali dotadašnju praksu koja je bila u skladu s praksom prve generacije muslimana, pa su čak i namaz počeli odgađati i nisu ga klanjali u njegovo prvo vrijeme. Jednom je Ebud-Derda' ušao u kuću svoje majke veoma ljut, pa ga je ona upitala: „Zašto si ljut?” On joj odgovori: „Od ummeta Allahovog Poslanika, s.a.v.s., više ništa na prepoznajem, osim što oni klanjaju namaz u džematu.” Šta bi mogli kazati, onda, za naše vrijeme u kojem su se raširile novotarije u vjeri, umnožili grijesi i harami. Kod mnogih je sunnet postao bid'atom, a bid'at se predstavlja kao sunnet. Loša djela se opravdavaju i predstavljaju dobrima, a dobra se kritikuju i smatraju lošima. Subhanallah!!!

¹⁷² Misli se na sehvi-sedždu i tome slično.

ispružio ležeći na leđima u džamiji, a jednu ruku je stavio preko druge (svezao ih je).¹⁷³

٩٧١ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب : أن عمر بن الخطاب وعثمان بن عفان رضي الله تعالى عنهما كانا يفعلان ذلك .

قال محمد : لا نرى بهذا بأسا . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله .

971. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab da su isto tako postupali i Omer ibnul-Hattab i Osman ibn 'Affan, r.a.

Muhammed je rekao: "Mi ne smatramo da u tome ima smetnje, a to je stav i Ebu Hanife, Allah mu se smilovao."

٩٧٢ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد قال : قيل لعائشة رضي الله عنها : لو دفنت معهم قال : قالت : إني إذا لأنا المبتدئة بعلمي .

972. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je Aiši, r.a., rečeno: "Kada bi ti oporučila da te ukopaju s njima (pored Poslanika, s.a.v.s., Ebu Bekra i Omera, r.a.), to bi bilo bolje za tebe." Ona reče: "Kada bih to učinila, bila bih (kao) početnica u svojim (dobrim) djelima (a izgubila bih nagradu za svoja prethodno učinjena dobra djela)."¹⁷⁴

¹⁷³ Ovo je bilo u vrijeme odmora, kada u njegovoj blizini nije bilo ljudi, jer je poznato da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u prisustvu ljudi zauzimao lijep položaj prilikom sjedenja koji je ukazivao na puni respekt i uvažavanje prisutnih. U Tirmizijinom rivajetu se spominje da je stavljao nogu preko noge.

¹⁷⁴ Aiša, r.a., je to odbila učiniti iz svoje skromnosti, i uporedila je to sa situacijom kao da bi sva njena dotadašnja djela propala, a ona bi tada bila poput onih koji tek počinju s činjenjem dobrih djela.

٩٧٣ – أخبرنا مالك قال : قال سلمة لعمر بن عبد الله : ما شأن عثمان بن عفان لم يدفن معهم ؟ فسكت ثم أعاد عليه قال : إن الناس كانوا يومئذ متشاغلين .

973. Obavijestio nas je Malik da je Seleme upitao Omera ibn Abdullaha: “Zašto Osman ibn 'Affan nije s njima ukopan?” Omer je šutio, a Seleme mu je ponovio isto pitanje, pa mu Omer tada odgovori: “Ljudi su tada bili zauzeti drugim stvarima.”¹⁷⁵

٩٧٤ – أخبرنا مالك أخبرنا زيد بن أسلم عن عطاء بن يسار : أن النبي صلى الله عليه وسلم قال : من وقى شر اثنين ولج الجنة – وأعاد ذلك ثلاث مرات – من وقى شر اثنين ولج الجنة ما بين لحييه وما بين رجليه .

974. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Zejd ibn Eslem od 'Ata'a ibn Jesara da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Ko bude sačuvan od zla dva organa (dijela tijela), ući će u Džennet”, i to je ponovio tri puta, (pa je rekao): “ Ko bude sačuvan od zla dva organa (dijela tijela) ući će u Džennet: onog organa koji je između njegovih dviju vilica (jezik) i onog organa koji je između njegovih nogu (spolni organ).”

٩٧٥ – أخبرنا مالك قال : بلغني أن عيسى بن مريم عليه السلام كان يقول : لا تكثروا الكلام بغير ذكر الله فتفسد قلوبكم فإن القلب القاسي بعيد من الله تعالى ولكن لا تعلمون ولا تنظروا في ذنوب الناس كأنكم أرباب وانظروا فيها كأنكم عبيد فإنما الناس مبتلى ومعافى فارحموا أهل البلاء واحمدوا الله تعالى على العافية .

975. Obavijestio nas je Malik da je do njega predajom stiglo kako je 'Isa ibn Merjem, a.s., govorio: “Ne pričajte

¹⁷⁵ Poznato je da je to vrijeme bilo burno, pa je dobilo naziv u povijesti islama „vrijeme smutnji”, zato nisu mogli Osmana, r.a., ukopati pored Poslanika, s.a.v.s., Ebu Bekra i Omera, r.a.

mnogo, a da (u toku toga govora) ne spominjete Allaha, jer će vam srca postati okrutna (i bezosjećajna), a okrutno srce je daleko od Uzvišenog Allaha, ali vi to ne znate. Ne posmatrajte grijehе ljudi (s visine) kao da ste vi gospodari, nego na njih gledajte iz pozicije robova, jer su ljudi zaista ili u kušnji (s grijesima), ili su sačuvani (od grijehа), pa zato budite milostivi prema onima koji su u kušnjama, a zahvaljujte Allahu Uzvišenom na zaštiti od grijehа.”

٩٧٦ - أخبرنا مالك حدثني سمي مولى أبي بكر عن أبي صالح السمان عن أبي هريرة : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : السفر قطعة من العذاب يمنع أحدكم نومه وطعامه وشرابه فإذا قضى أحدكم نهمته من وجهه فليعجل إلى أهله .

976. Obavijestio nas je Malik, pričao mi je Sumejj, sluga Ebu Bekrov, od Ebu Saliha es-Semmana, a on od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Putovanje je dio patnje. Ono vam ne dopušta (normalan) san, ishranu i piće. Pa kada neko od vas završi posao zbog kojeg je bio na putu, neka požuri da se vrati svojoj porodici.”**

٩٧٧ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن سالم بن عبد الله قال : قال عمر بن الخطاب رضي الله عنه : لو علمت أن أحدا أقوى على هذا الأمر مني لكان أن أقدم فيضرب عنقي أهون علي فمن ولي هذا الأمر بعدي فليعلم أن سيرده عنه القريب والبعيد وأيم الله إن كنت لأقاتل الناس عن نفسي .

977. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id od Salima ibn Abdullaha da je Omer ibnul-Hattab, r.a., rekao: **“Da sam poznao nekoga ko je sposobniji od mene za ovu stvar (hilafet, a da sam i pored toga odlučio biti halifa), bilo bi mi lakše da me izvedu pred ljude da mi se odrubi glava (od toga da ja budem vođa muslimana). Pa ko nakon mene (moje smrti) bude izabran za halifu, neka zna da će ga od toga odvrćati, kako njegovi bliži tako i oni dalji. Tako mi Allaha,**

borio sam se kako mi ljudi ne bi imali bilo šta prebacivati (i prigovarati, a što se odnosi na moju vjeru, ovosvjetske poslove i moju čast)."

٩٧٨ - أخبرنا مالك أخبرني مخبر عن أبي الدرداء رضي الله تعالى عنه قال : كان الناس ورقا لا شوك فيه وهم اليوم شوك لا ورق فيه إن تركتهم لم يتركوك وإن تقدمهم نقدوك .

978. Obavijestio nas je Malik, pričao mi je onaj koji me je obavijestio da je Ebud-Derda', r.a., rekao: **"Ljudi su bili (dobri) poput lišća (ili stabljike) bez bodlji, a danas su poput bodlji bez lišća (ili stabljike). Ako ih ti ostaviš na miru, oni tebe neće ostaviti na miru, a ako ih kritikuješ, i oni tebi uzvrate kritikom."**

٩٧٩ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أنه سمع سعيد بن المسيب يقول : كان إبراهيم عليه السلام أول الناس ضيف الضيف وأول الناس اختتن وأول الناس قص شاربه وأول الناس رأى الشيب فقال : يا رب ما هذا ؟ فقال الله تعالى : وقار يا إبراهيم قال : رب زدني وقارا .

979. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je čuo Se'ida ibnul-Musejjiba da kaže: **"Ibrahim, a.s., je prvi ugostio gosta, i prvi se osunnetio (obrezao), bio je prvi koji je skraćivao brkove, i prvi je ugledao sijede dlake, pa je upitao: 'O Gospodaru, šta je ovo?' Uzvišeni Allah mu je odgovorio: 'Dostojanstvenost (počast), Ibrahim.' Ibrahim, a.s., reče: 'Gospodaru povećaj mi dostojanstvo (počast).'"**

٩٨٠ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أنه سمع سعيد بن المسيب يحدثه عن أنس أنه قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : كأني أنظر إلى موسى عليه السلام يهبط من ثنية هرشي ماشيا عليه ثوب أسود .

980. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je čuo Se'ida ibnul-Musejjiba koji mu je pričao kako je Enes (ibn Malik, r.a.) pripovijedao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Kao da gledam u Musa'a a.s., koji se spušta iz klanca Heršij, idući pješice, a na njemu crna odjeća.”**

٩٨١ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أنه سمع أنس بن مالك يقول : دعا رسول الله صلى الله عليه وسلم الأنصار ليقطع لهم بالبحرين فقالوا : لا والله إلا أن تقطع لإخواننا من قریش مثلها مرتين أو ثلاثا فقال : إنكم سترون بعدي أثره فاصبروا حتى تلقوني.

981. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je čuo Enesa ibn Malika, r.a., kako govori: **“Allahov Poslanik, s.a.v.s., je pozvao ensarije da im podijeli zemlju u Bahreinu, pa su oni rekli: 'Ne, tako nam Allaha, nećemo, osim da podijeliš tu zemlju i našoj braći iz Kurejša', i to dva ili tri puta više (od našeg dijela)¹⁷⁶, pa im Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Zaista ćete nakon mene (moje smrti) doživjeti da se rukovodeća mjesta i položaji dodjeluju nezaslužnim, pa se vi strpite dok se sa mnom ne susretete (na Sudnjem danu).”**

٩٨٢ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أخبرني محمد بن إبراهيم التيمي قال : سمعت علقمة بن أبي وقاص يقول : سمعت عمر بن الخطاب يقول : سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول : إنما الأعمال بالنية وإنما لامرئ ما نوى فمن كانت هجرته إلى الله ورسوله فهجرته إلى الله ورسوله ومن كانت هجرته إلى دنيا يصيبها أو امرأة يتزوجها فهجرته إلى ما هاجر إليه .

982. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da mu je prenio Muhammed ibn Ibrahim et-Tejmi, koji je rekao:

¹⁷⁶ Ove riječi ensarija ukazuju na njihovu veliku skromnost, te njihovu ljubav i poštivanje koje su gajili prema muhadžirima.

“Čuo sam 'Alkamu ibn ebi Vekkasa koji je rekao da je čuo Omera ibnul-Hattaba, r.a., a on Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: 'Zaista se djela vrednuju isključivo prema namjeri, i čovjeku pripada samo ono što ima namjeru učiniti. Pa ko učini hidžru radi Allaha i Njegovog Poslanika, njegova hidžra je radi Allaha i Njegovog Poslanika. A ko učini hidžru radi kakve ovosvjetske koristi, ili radi žene kojom se želi oženiti, njegova hidžra je radi onoga radi čega ju je i učinio.”

باب الفأرة تقع في السمن

O mišu koji upadne u maslo

٩٨٣ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن عبيد الله بن عتبة عن عبد الله بن عباس : أن النبي صلى الله عليه وسلم سئل عن فأرة وقعت في سمن فماتت ؟ قال : خذوها وما حولها من السمن فاطرحوه .

قال محمد : وبهذا نأخذ . إذا كان السمن جامدا أخذت الفأرة وما حولها من السمن فرمي به وأكل ما سوى ذلك وإن كان ذائبا لا يؤكل منه شيء واستصبح به . وهو قول أبي حنيفة والعمامة من فقهاءنا .

983. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od 'Ubejdullaha ibn 'Utbe, a on od Abdullaha ibn 'Abbasa, r.a., **da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., upitan o mišu koji upadne u maslo i (u njemu) umre, pa je odgovorio: “Izvadite ga zajedno s maslom oko njega, pa ga bacite (a ostatak masla možete konzumirati)!”**¹⁷⁷

Muhammed je rekao: “Mi postupamo na osnovu ovog hadisa. Ako maslo bude u čvrstom stanju, izvadit će se miš i

¹⁷⁷ Ovdje se treba imati u vidu oskudica i neimaština koje su vladale u to vrijeme, zato bi bio luksuz ne iskoristiti ostatak masla koji nije nečist i čije konzumiranje neće predstavljati opasnost po zdravlje ljudi.

maslo koje je bilo oko njega, pa će se baciti, a ostalo se može jesti. Ali, ako maslo bude u tečnom stanju, nije dopušteno išta od toga jesti, nego se može koristiti za osvjetljenje. To je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika.”

باب دباغ الميتة

O štavljenju kože uginule životinje

٩٨٤ - أخبرنا مالك حدثنا زيد بن أسلم عن أبي وعلة المصري عن عبد الله بن عباس : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إذا دبغ الإهاب فقد طهر .

984. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Zejd ibn Eslem od Ebu V'ale el-Misrija, a od od Abdullaha ibn 'Abbasa, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Kada se koža uštavi, postaje čista.”**

٩٨٥ - أخبرنا مالك أخبرنا يزيد بن عبد الله بن قسيط عن محمد بن عبد الرحمن بن ثوبان عن أمه عن عائشة زوج النبي صلى الله عليه وسلم : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم أمر أن يستمتع بجلود الميتة إذا دبغت .

985. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jezid ibn Abdullah ibn Kusejt od Muhammeda ibn Abdur-Rahmana ibn Sebana, a on od svoje majke, koja je prenijela od Aiše, r.a., supruge Vjerovjesnika, s.a.v.s., **da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio da se koriste kože uginulih životinja kada se uštave.**

٩٨٦ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب عن عبيد الله بن عبد الله قال : مر رسول الله صلى الله عليه وسلم بشاة كان أعطاها مولى لميمونة زوج النبي صلى الله عليه وسلم ميتة فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : هلا انتفعتم بجلدها قالوا : يا رسول الله إنها ميتة قال : إنما حرم أكلها .

قال محمد : وبهذا نأخذ . إذا دبغ إهاب الميتة فقد طهر وهو ذكاته ولا بأس بالانتفاع به ولا بأس ببيعه . وهو قول أبي حنيفة والعامّة من فقهاءنا رحمهم الله .

986. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ibn Šihab od 'Ubejdullaha ibn Abdullaha da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prošao pored uginule ovce koju je ranije sluga poklonio Mejmuni¹⁷⁸, supruzi Vjerovjesnika, s.a.v.s., pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Okoristite se njezinom kožom!" Rekoše: "O Allahov Poslaniče, ona je uginula", a Poslanik, s.a.v.s., im reče: "Zaista je zabranjeno samo njeno konzumiranje."

Muhammed je rekao: "Mi postupamo na osnovu navedenih hadisa. Kada se koža uginule životinje uštavi, ona postaje čistom, a štavljenje za kožu (kojom ona postaje dopuštena za upotrebu) je poput šerijatskog klanja (nakon kojeg meso životinje postaje dopušteno za jelo). Nema smetnje da se takva koža koristi i da se prodaje. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika, Allah im se smilovao."

باب كسب الحجام

O zaradi kupičara¹⁷⁹

٩٨٧ - أخبرنا مالك حدثنا حميد الطويل عن أنس بن مالك قال : حجج أبو طيبة رسول الله صلى الله عليه وسلم فأعطاه صاعاً من تمر وأمر أهله أن يخففوا عنه من خراجه .

¹⁷⁸ U većini hadiskih zbirki stoji da je ovca bila sadaka koja je data Mejmuninim, r.a., sluškinjama.

¹⁷⁹ O zaradi onoga koji pušta krv s ciljem liječenja bolesnika. Taj postupak se u arapskom jeziku naziva „hidžama“.

قال محمد : وبهذا تأخذ . لا بأس أن يعطى الحجام أجرا على حجامته . وهو قول أبي حنيفة .

987. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Humejd et-Tavil od Enesa ibn Malika, r.a., da je rekao: **“Ebu Tajbe je pustio krv Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa mu je (kao naknadu) dao jedan sa' hurmi i naredio je njegovim vlasnicima da mu umanje od obaveze haradža (poreza na zemlju).”**

Muhammed je rekao: “Mi postupamo na osnovu ovog hadisa. Nema smetnje u tome da kupičaru dadne naknadu (plaću) za njegov rad.” Ovo je stav i Ebu Hanife.”

٩٨٨ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر قال : المملوك وماله لسيده ولا يصلح للمملوك أن ينفق من ماله شيئا بغير إذن سيده إلا أن يأكل أو يكتسي أو ينفق بالمعروف .

قال محمد : وبهذا تأخذ . وهو قول أبي حنيفة إلا أنه يرخص له في الطعام الذي يوكل أن يطعم منه وفي عارية الدابة ونحوها . فأما هبة درهم ودينار أو كسوة ثوب فلا . وهو قول أبي حنيفة رحمه الله .

988. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je rekao: **“Rob i njegov imetak pripadaju njegovom gospodaru, tako da nije dopušteno robu da dijeli išta od svoga imetka bez saglasnosti i dopuštenja svoga gospodara, osim (da kupi hranu) za jelo, odjeću, ili da kupi u granicama dopuštenoga (nužne potrepštine, a zna da njegov gospodar neće imati ništa protiv).”**

Muhammed je rekao: “Mi ovo prihvatamo, a to je stav i Ebu Hanife, osim što on dopušta da rob može nahraniti nekog (siromaha) svojom hranom, ili pozajmiti životinju (da je neko jaše i na drugi način koristi), ali mu nije dopušteno da pokloni

dirhem i dinar, ili nekome pokloni odjeću. Ovo je stav Ebu Hanife, Allah mu se smilovao.”

٩٨٩ - أخبرنا مالك عن زيد بن أسلم عن أبيه قال : كنت لعمر بن الخطاب تسع صحاف يبعث بها إلى أزواج النبي صلى الله عليه وسلم إذا كانت الظرفة أو الفاكهة أو القسم وكان يبعث بآخرهن صفحة إلى حفصة فإن كان قلة أو نقصان كان بها .

989. Obavijestio nas je Malik od Zejda ibn Eslema, a on prenio od svoga oca, koji je rekao: “**Omer ibnul-Hattab je imao devet većih posuda (za hranu) koje je je slao (u doba svog hilafeta) Vjerovjesnikovim, s.a.v.s., suprugama, r.a., svakoj od njih po jednu posudu hrane, voća, ili namirnica (u mesu i sl.), a posljednju posudu bi slao (svojoj kćerki) Hafsi, r.a.** (koja je također bila jedna od Vjerovjesnikovih supruga), **pa ako bi manjkalo hrane, taj manji dio bi njoj išao.**”

٩٩٠ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد أنه سمع سعيد بن المسيب يقول : وقعت الفتنة - يعني فتنة عثمان - فلم يبق من أهل بدر أحد ثم وقعت فتنة الحرة فلم يبق من أصحاب الحديبية أحد فإن وقعت الثالثة لم يبق بالناس طباخ .

990. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id da je čuo Se'ida ibnul-Musejjiba kako kaže: “**Desila se smutnja – misli na godine smutnji u doba Osmana, r.a.**¹⁸⁰ – tako da nije preživio nijedan učesnik Bitke na Bedru, zatim se (ponovo) **desila smutnja u Harri**¹⁸¹, nakon koje nije preživio ni jedan učesnik Hudejbije, pa ako bi se desila i treća smutnja, među ljudima neće biti razumnih i dobrih.”

¹⁸⁰ To se desilo 35. godine po Hidžri, kada je ubijen halifa Osman ibn 'Affan, r.a.

¹⁸¹ Harra je mjesto u blizini Medine, a smutnja je bila u doba Jezida, 63. godine po Hidžri, kada su stanovnici Medine bili u velikim iskušenjima.

٩٩١ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار عن ابن عمر عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : كلكم راع وكلكم مسؤول عن رعيته فالأمير الذي على الناس راع عليهم وهو مسؤول عنهم والرجل راع على أهله وهو مسؤول عنهم وامرأة الرجل راعية على مال زوجها وهي مسؤولة عنه وعبد الرجل راع على مال سيده وهو مسؤول عنه فكلكم راع وكلكم مسؤول عن رعيته .

991. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar od Ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Svi ste vi pastiri i svi ćete biti odgovorni za svoje stado. Vođa koji je nadređen ljudima je njihov pastir i odgovoran je za njih. Čovjek je pastir u svojoj porodici i odgovoran je za svoje stado. Čovjekova žena je pastirica u imanju svoga muža i odgovorna je za njega. Rob čovjeka je pastir u imetku svoga gospodara i odgovoran je za njega. Pa svi ste vi pastiri i svi ste odgovorni za svoje stado.”**

٩٩٢ - أخبرنا حدثنا عبد الله بن دينار عن ابن عمر قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : إن الغادر يقوم يوم القيامة ينصب له لواء فيقال هذه غدره فلان .

992. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Izdajica će ustati na Sudnjem danu, pa će mu biti postavljen bajrak i bit će rečeno (meleki će reći): 'Ovo je izdajstvo toga (čovjeka).’”**

٩٩٣ - أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن ابن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : الخيل في نواصيها الخير إلى يوم القيمة .

993. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“U grivama konja¹⁸² je dobro sve do Sudnjeg dana.”**

٩٩٤ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الله بن دينار عن ابن عمر : أنه رآه يبول قائما .

قال محمد : لا بأس بذلك والبول جالسا أفضل .

994. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar da je vidio Ibn Omera, r.a., kako obavlja malu nuždu stojeći.

Muhammed veli: “U tome nema smetnje, ali je obavljanje male nužde čučeci (sjedeći) bolje.”¹⁸³

٩٩٥ - أخبرنا مالك عن أبي الزناد عن الأعرج عن أبي هريرة : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : ذروني ما تركتكم فإنما هلك من كان قبلكم بسؤالهم واختلافهم على أنبيائهم فما فهمتكم عنه فاجتنبوه .

995. Obavijestio nas je Malik, od Ebuz-Zinada a on prenio od El-E'aredža, a on od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Pustite me (i ne zapitkuje) kada se radi o onome što sam je vama prepustio (na izbor). Oni prije vas su propali zato što su pretjerano zapitkivali i razilazili se sa svojim poslanicima, pa ono što vam zabranim, klonite se toga!”**

¹⁸² U hadisu se aludira na vrijednost konja, koji su veoma značajni u džihadu, a u konjskim grivama (čuperci, ili ukrasna kosa na prednjem dijelu glave konja) je išaret da će islam ostati moćan i jak i u ekspanziji sve do Sudnjeg dana.

¹⁸³ Jer je tako sigurnije da neće doći do prskanja mokraće

٩٩٦ - أخبرنا مالك حدثنا أبو الزناد عن الأعرج عن أبي هريرة قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : رأيت ابن أبي قحافة نزع ذنوبا أو ذنوبين في نزع ضعه والله يغفر له ثم قام عمر بن الخطاب فاستحالت غربا فلم أر عبقريا من الناس يتزع نزع حتى ضرب الناس بعطن.

996. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Ebuz-Zinad od El-E'aredža, a on prenio od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Usnio sam Ibn ebi Kuhafu (Ebu Bekra, r.a.) kako je iz bunara zahvatio kofu ili dvije kofe vode, ali je bilo slabosti u njegovom zahvatanju, a Allah mu je oprostio (tu slabost jer nije rezultat njegovih manjkavosti i propusta). Zatim je ustao Omer ibnul-Hattab kojem se kofa pretvorila u ogromnu posudu, tako da nikada nisam vidio jačeg čovjeka koji je zahvatao (ogromnu količinu vode) a koji je imao jačinu i snagu njegovog zahvata, pa su ljudi (vidjevši veliku količinu vode) pustili svoje deve da se i one napoje vode."¹⁸⁴

باب التفسير

O tumačenju nekih kur'anskih ajeta

٩٩٧ - أخبرنا مالك أخبرنا داود بن الحصين عن أبي يربوع المخزومي أنه سمع زيد بن ثابت يقول : الصلاة الوسطى صلاة الظهر .

¹⁸⁴ U hadisu se najavljuje da će u doba Ebu Bekrovog hilafeta doći do odmetništva i međusobnih borbi, što će oslabiti islamsku državu, a da će Omer ibnul-Hattab svojom snagom učvrstiti vjeru i proširiti je na Istok i Zapad.

997. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Davud ibnul-Husajn od Ebu Jerbu'a el-Mahzumija da je on čuo Zejda ibn Sabita kako kaže: **“Srednji namaz je podne.”**¹⁸⁵

٩٩٨ - أخبرنا مالك أخبرنا زيد بن أسلم عن عمرو بن رافع أنه قال : كنت أكتب مصحفا لحفصة زوج النبي صلى الله عليه وسلم قالت : إذا بلغت هذه الآية فأذني فلما بلغت آذنتها فقالت : حافظوا على الصلوات والصلوة الوسطى و صلاة العصر وقوموا لله قانتين .

998. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Zejd ibn Eslem od 'Amra ibn Rafi'a da je rekao: **“Prepisivao sam Mushaf Hafsi, Vjerovjesnikovoj, s.a.v.s., supruzi, r.a., pa mi je rekla: 'Kada dođeš do ovog ajeta’¹⁸⁶, obavijesti me.’ Kada sam došao (u prepisivanju) do njega, obavijestio sam je, pa mi je rekla: 'Redovno klanjajte namaze, a posebno onaj srednji, ikindija-namaz, i pred Allahom ponizno stojte.’“**

٩٩٩ - أخبرنا مالك أخبرنا زيد بن أسلم عن القعقاع بن حكيم عن أبي يونس مولى عائشة قال : أمرتني أن أكتب لها مصحفا قالت : إذا بلغت هذه الآية فأذني (حافظوا على الصلوات والصلوة الوسطى) فلما بلغت آذنتها وأملت علي : (حافظوا على الصلوات والصلوة الوسطى وصلاة العصر وقوموا لله قانتين سمعتها من رسول الله صلى الله عليه وسلم .

999. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Zejd ibn Eslem od K'aka'a ibn Hakima, a on prenio od Ebu Junusa, 'Aišinog sluge, da je rekao: **“'Aiša mi je naredila da joj prepisem Mushaf, pa mi je rekla: 'Kada dođeš do ovog ajeta, obavijesti me: 'Redovno namaze klanjajte, a posebno onaj**

¹⁸⁵ To je njegov komentar na ajet: „Redovno klanjajte namaze, a posebno srednji namaz i pred Allahom ponizno stojte.”(El-Bekare, 238.)

¹⁸⁶ U kojem se spominje srednji namaz

srednji...' Kada sam došao do tog ajeta, obavijestio sam je, a ona mi je diktirala: 'Redovno klanjajte namaze, a posebno onaj srednji, ikindija-namaz, i pred Allahom ponizno stojte', (i rekla je) 'Čula sam to od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.'"

١٠٠٠ - أخبرنا مالك أخبرنا عمارة بن صياد أنه سمع سعيد بن المسيب يقول في الباقيات الصالحات : قول العبد : سبحان الله والحمد لله ولا إله إلا الله والله أكبر ولا حول ولا قوة إلا بالله العلي العظيم .

1000. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je 'Ammare ibn Sajjad da je čuo Se'ida ibnul-Musejjiba kako govori o „onim djelima koja vječno traju“ da su to: “Riječi (Allahovog) roba koji izgovara: 'Hvaljen neka je Allah i zahvala Njemu pripada, nema drugog boga osim Allaha, Allaha je najveći, i nema snage i moći osim kod Allaha koji je Uzvišeni i Veličanstveni.'”¹⁸⁷

١٠٠١ - أخبرنا مالك أخبرنا ابن شهاب وسئل عن المحصنات من النساء قال : سمعت سعيد بن المسيب يقول : هن ذوات الأزواج . ويرجع ذلك إلى أن الله حرم الزنا .

1001. Obavijestio nas je Malik, Pričao nam je Ibn Šihab da je upitan o (značenju) 'muhsanat minen-nisa'i'¹⁸⁸, pa je rekao: “Čuo sam Se'ida ibnul-Musejjiba da kaže: 'To su žene koje imaju svoje muževe (koje su udate)', a krajnji zaključak ovoga komentara je da je Allah zabranio blud.”

¹⁸⁷ Subhanallahi vel-hamdu lillahi ve la ilahe illallahu vallahu ekber, ve la havle ve la kuvvete illa billahil-'alijjil-'azim.

¹⁸⁸ En-Nisa', 24.

١٠٠٢ - أخبرنا مالك أخبرنا محمد بن أبي بكر بن عمر بن حزم أن أباه أخبره عن عمرة بنت عبد الرحمن عن عائشة زوج النبي صلى الله عليه وسلم أنها قالت : ما رأيت مثل ما رغبت هذه الأمة عنه من هذه الآية : (وإن طائفتان من المؤمنين اقتتلوا فأصلحوا بينهما فإن بغت إحداهما على الأخرى فقاتلوا التي تبغي حتى تفيء إلى أمر الله فإن فاءت فأصلحوا بينهما) .

1002. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Muhammed ibn Ebi Bekr ibn 'Amr ibn Hazm da mu je prenio otac od 'Amre bint Abdur-Rahman, a ona od 'Aiše, r.a., Vjerovjesnikove supruge, da je rekla: “Nisam primjetila da je ovaj ummet više napustio primjenu nekog kur'anskog ajeta od slijedećeg (ajeta): 'Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih. A ako jedna od njih ipak učini nasilje drugoj, onda se borite protiv one koja je učinila nasilje sve dok se Allahovim propisima ne prikloni. Pa ako se prikloni, onda ih nepristrasno izmirite...’¹⁸⁹

١٠٠٣ - أخبرنا مالك أخبرنا يحيى بن سعيد عن سعيد بن المسيب في قول الله تعالى : (الزاني لا ينكح إلا زانية أو مشركة والزانية لا ينكحها إلا زان أو مشرك) قال : وسمعته يقول : إنما نسخت هذه الآية بالتي بعدها ثم قرأ : (وأنكحوا الأيامى منكم والصالحين من عبادكم وإمائكم) .
قال محمد : وبهذا نأخذ . وهو قول أبي حنيفة والعامية من فقهاءنا لا بأس بتزوج المرأة وإن كانت قد فجرت وإن يتزوجها من لم يفجر .

1003. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Jahja ibn Se'id, prenoseći od Se'ida ibnul-Musejjiba, o pitanju tumačenja riječi Uzvišenog Allaha: “Bludnik se ne treba ženiti, osim bludnicom ili mnogoboškinjom, a bludnica ne

¹⁸⁹ El-Hudžurat, 9.

treba biti poželjna, osim bludniku, ili mnogobošču...”¹⁹⁰, pa je (Se'id ibnul-Musejjib) rekao: “Ovaj ajet je derogiran ajetom koji je došao nakon njega”, a zatim je proučio: “Udavajte neudate i ženite neoženjene, i čestite robove i robinje svoje...”¹⁹¹

Muhammed veli: “Mi prihvatamo ova tumačenja, a to je stav i Ebu Hanife, kao i većine naših pravnika, da nema smetnje oženiti ženu koja je počinila blud, pa makar je oženio i onaj koji nije blud činio.”¹⁹²

١٠٠٤ - أخبرنا مالك أخبرنا عبد الرحمن بن القاسم عن أبيه أنه كان يقول في قول الله تعالى : (ولا جناح عليكم فيما عرضتم به من خطبة النساء أو أكنتم في أنفسكم) قال : أن تقول للمرأة وهي في عدتها من وفاة زوجها : إنك علي كريمة وإني فيك لراغب وإن الله سائق إليك رزقا ونحو هذا من القول .

1004. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdur-Rahman ibnul-Kasim od svoga oca, da je on na slijedeći način dao komentar na riječi Uzvišenog Allaha: “I nije vam grijeh ako tim ženama date na znanje da ćete ih vi zaprositi, ili ako to u dušama svojim krijete”,¹⁹³ 'To je kao kada kaže ženi koja je još u 'iddetu nakon smrti svoga muža: 'Ti si kod

¹⁹⁰ En-Nur, 3.

¹⁹¹ En-Nur, 32.

¹⁹² Većina islamskih pravnika smatra da nije zabranjeno čestitom (moralnom) čovjeku ili onome koji je počinio blud stupiti u brak sa ženom koja je počinila blud, kao što nije zabranjeno da se čovjek koji je počinio blud oženi s čestitom vjernicom, ili sa ženom koja je počinila blud, nakon što se iskreno pokaju za taj grijeh. Brak između vjernika (ce) i bludnika (ce) je zabranio šejh Ibnul-Kajjim. Smatram da je bolje to izbjegavati kada postoji mogućnost obabira, a Allah najbolje zna.

¹⁹³ El-Bekare, 235.

mene počašćena, ja te želim, ili zaista ti je Allah poslao nafaku, ili slično tome."¹⁹⁴

۱۰۰۵ – أخبرنا مالك حدثنا نافع عن ابن عمر قال : دلوك الشمس ميلها .

1005. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Nafi' od Ibn Omera, r.a., da je rekao: **"'Dulukuš-šemi u ajetu znači 'izlazak Sunca iz zenita'**"¹⁹⁴

۱۰۰۶ – أخبرنا مالك حدثنا داود بن الحصين عن ابن عباس قال : كان يقول : دلوك الشمس ميلها وغسق الليل اجتماع الليل وظلمته .

قال محمد : هذا قول ابن عمر وابن عباس وقال عبد الله بن مسعود : دلوكها غروبها وكل حسن .

1006. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Davud ibnul-Husajn **kako je Ibnul-'Abbas, r.a., govorio da je 'Dulukuš-šemi', izlazak Sunca iz zenita** (njegovo naginjanje ka zapadu), **a 'gasekul-lejli' je sastanak noći i njene tmine.**

Muhammed je rekao: "Ovo su komentari Ibn Omera i Ibn 'Abbasa, r.a., dok Abdullah ibn Mes'ud, r.a., kaže da 'Duluk' znači zalazak (Sunca), a svi komentari su dobri i ispravni"¹⁹⁵.

۱۰۰۷ – أخبرنا مالك حدثنا عبد الله بن دينار أن عبد الله بن عمر أخبره : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إنما أجلكم فيما خلا من الأمم كما بين صلاة العصر إلى مغرب الشمس ؟ وإنما مثلكم ومثل اليهود والنصارى كرجل استعمل

¹⁹⁴ Ovo je komentar 78. ajeta iz sure El-Isra' koji glasi: „Obavljaj propisane namaze kada Sunce s polovine neba krene...”

¹⁹⁵ Svi su komentari ispravni i slažu se, jer kretanje Sunca ka zapadu vodi ka njegovom zalasku.

عملا فقال : من يعمل لي إلى نصف النهار على قيراط قيراط ؟ قال : فعملت اليهود ثم قال : من يعمل لي من نصف النهار إلى العصر على قيراط قيراط ؟ فعملت النصرارى على قيراط قيراط ثم قال : من يعمل لي من الصلاة العصر إلى المغرب الشمس على قيراطين قيراطين ألا فأنتم الذين يعملون من صلاة العصر إلى مغرب الشمس على قيراطين قيراطين قال : فغضب اليهود والنصارى وقالوا : نحن أكثر عملا وأقل عطاء قال : هل ظلمتكم من حقكم شيئا ؟ قالوا : لا قال : فإنه فضلي أعطيه من شئت .

قال محمد : هذا الحديث يدل على أن تأخير العصر أفضل من تعجيلها ألا ترى أنه جعل ما بين الظهر إلى العصر أكثر مما بين العصر إلى المغرب في هذا الحديث ومن عجل العصر كان ما بين الظهر إلى العصر أقل مما بين العصر إلى المغرب فهذا يدل على تأخير العصر وتأخير العصر أفضل من تعجيلها ما دامت الشمس بيضاء نقية لم تخالطها صفرة. وهو قول أبي حنيفة رحمه الله والعامّة من فقهاءنا، رحمهم الله تعالى .

1007. Obavijestio nas je Malik, pričao nam je Abdullah ibn Dinar od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Vaš rok u odnosu na prošle narode je kao period između ikindija-namaza i zalaska Sunca. Vaš primjer i primjer jevreja i kršćana je kao primjer čovjeka koji unajmi radnike i rekne im: 'Ko će mi raditi pola dana za nadnicu?', pa jevreji pristanu raditi (dugo za malu nadnicu). Zatim čovjek upita: 'Ko će mi raditi od podne do ikindije za nadnicu?', pa kršćani pristanu raditi (za kraći period od jevreja, a za istu nadnicu). Čovjek ponovo upita: 'Ko će mi raditi od ikindije do zalaska Sunca za dvije nadnice?' Vi ste poput onih koji rade od ikindija-namaza do zalaska Sunca za dvije nadnice.” Jevreji i kršćani su se rasrdili (saznavši za te Poslanikove, s.a.v.s., riječi), pa su rekli: “Mi više radimo, a manje dobivamo (kao plaću).” Poslanik, s.a.v.s., ih upita: “A da li sam vam ja učinio nepravdu oduzevši vam nešto na što vi imate pravo?” “Ne”, odgovoriše. Onda im Poslanik,

s.a.v.s., reče: “To je moja odlika i čast da dajem više kome ja hoću.”

Muhammed je rekao: “Ovaj hadis je dokaz da je odgađanje ikindije bolje od njenog klanjanja u prvo namasko vrijeme. Zar u ovom hadisu ne zapažáš da je vremenski period koji je između podne i ikindije duži od vremenskoga perioda koji je između ikindije i akšama. Onaj ko požuri s (klanjanjem) ikindijom, onda vremenski period između podne i ikindije bude kraći od onoga koji je između ikindije i akšama. Zato ovo ukazuje na odgađanje ikindije i da je neklanjanje u prvo vrijeme bolje od njenog klanjanja u prvo vrijeme, odnosno sve dok su sunčeve zrake izrazito bijele i (kristalno) čiste i nije ih promijenilo žutilo. Ovo je stav Ebu Hanife i većine naših pravnika, Allah im se smilovao.”

Sadržaj

Uvodna riječ prevodioca 5

POGLAVLJE O BRAKU

1. Kako će onaj koji je oženjen s više žena izvršiti raspored boravka kod njih? 9
2. Najmanji iznos (mehra) koji je čovjek obavezan dati ženi koju želi vjenčati 10
3. Nije dozvoljeno da čovjek pored svoje supruge oženi i njenu tetku po ocu ili tetku po majci 11
4. O čovjeku koji zaruči ženu koju je prethodno zaručio njegov brat 13
5. Udavana žena ima pravo sama se (pre) udati, bez traženja saglasnosti svog zaštitnika (skrbnika) 14
6. O čovjeku koji je oženjen s više žena od četiri i želi se (ponovo) oženiti 15
7. Šta iziskuje obavezu davanja vjenčanoga dara? 16
8. Brak bez mehra ('šigar') 17
9. Brak u tajnosti 17
10. O muškarcu koji sastavi u konkubinatu ženu i njenu kćerku, ili ženu i njenu sestru 19
11. O muškarcu koji vjenča ženu, a bude spriječen imati intimni odnos zbog njezine ili svoje tjelesne mahane 20
12. Od djevice se traži dopuštenje kada se radi o njezinoj udaji 22
13. Brak bez staratelja 23
14. O čovjeku koji se oženi, a ne odredi ženi vjenčani dar 24
15. O ženi koja se uda dok je u periodu pričeka ('iddeta) 26
16. O ejakulaciji izvan spolnog organa žene (kontracepcija) 29

POGLAVLJE O RAZVODU BRAKA

1. Razvod braka koji je u skladu sa sunnetom 35
2. Razvod koji se daje slobodnoj ženi koja je udata za roba 36
3. Šta je pokuđeno ženi koja je dobila neopozivi razvod braka i hudovici u vezi s noćivanjem izvan svoje kuće 39
4. Je li dopušteno da vlasnik razvede ženu svoga roba nakon što mu je odobrio sklapanje braka? 40
5. O ženi koja se sporazumno razvede od svoga muža, uz veći ili manji iznos mehra koji joj je dao 41
6. Koliko se razvoda broji kada dođe do sporazumnog razvoda braka? 42

- Murettir - Malik ibn Enes
7. O čovjeku koji kaže: „Ako se oženim dotičnom ženom, ona je razvedena (puštena)“ 43
  8. O ženi koju njezin muž pusti jednom ili dva puta, pa je oženi drugi čovjek, a zatim je ponovo oženi prvi muž 44
  9. O čovjeku koji svoje pravo razvoda braka ustupi ženi ili nekome drugom 45
  10. O čovjeku koji je oženjen robinjom, pa joj dadne razvod, a zatim je kupi 49
  11. O robinji koja bude udata za roba, pa bude oslobođena 49
  12. Razvod bolesnika 51
  13. O razvedenici, ili hudovici koja je noseća (u drugom stanju) 52
  14. Zakletva muža da napušta ženu četiri mjeseca i više (El-Īla') 53
  15. O čovjeku koji razvede svoju ženu tri puta prije nego s njom stupi u intimni odnos 55
  16. O ženi koju njezin muž razvede, pa se uda za drugog čovjeka koji je razvede prije intimnog sastajanja 56
  17. O ženi koja putuje prije isteka njezinog 'iddeta 57
  18. O privremenom braku (mut'a) 58
  19. O čovjeku koji bude u isto vrijeme oženjen s dvjema ženama, pa jednoj dadne prednost u odnosu na drugu 60
  20. O zakletvi supružnika koja se odnosi na vlastitu nevinost i prizivanju prokletstva na sebe (El-Li'an) 61
  21. O poklonu prilikom razvoda 62
  22. Šta je od ukrasa ženi pokuđeno u toku 'iddeta 63
  23. O ženi koja preseli iz svoje kuće prije isteka njezinog 'iddeta nakon smrti (muža) ili razvoda braka 64
  24. 'Iddet robinje koja svome gospodaru rodi dijete 68
  25. Riječi 'halijjeh' i 'berijjeh' i njima slične koje aludiraju na razvod braka 69
  26. O čovjeku kojem se rodi dijete, a na njemu budu izražene osobine nekoga drugoga 70
  27. O ženi koja pređe (konvertira) na islam prije muža 71
  28. O prestanku mjesečnice (hajda) 72
  29. O ženi koju njezin muž razvede opozivim razvodom, pa ona stupi u period prve ili druge mjesečnice, a zatim se ti ciklusi prekinu 75
  30. 'Iddet žene koja ima bijelo pranje (mustehada) 78
  31. Dojenje 79

POGLAVLJE O KURBANIMA I ŠTA SE MOŽE ZAKLATI ZA KURBAN

1. Životinje koje je pokuđeno žrtvovati za kurban	91
2. Kurbanско meso	92
3. O čovjeku koji zakolje svoj kurban prvi dan Bajrama prije nego što ujutro pođe klanjati bajram-namaz	95
4. Koliko osoba može učestvovati u jednom kurbanu?	96
5. Klanje životinja	97
6. O lovu i šta je zabranjeno konzumirati od divljači i drugih životinja	99
7. Konzumiranje mesa pustinjskoga bodljorepoga guštera	100
8. O uginuloj ribi i drugom što more izbaci na površinu	102
9. O ribi koja uginu u vodi	103
10. Klanje ženke ima status klanja mladunčeta	104
11. Konzumiranje skakavaca	105
12. Meso životinja koje su zaklali arapski kršćani	106
13. O onome što bude ubijeno kamenom	106
14. O klanju ovce i drugih životinja prije nego što uginu	107
15. O čovjeku koji kupi meso (životinje), ne znajući je li zaklana na šerijatski način, ili nije	108
16. Lov uz pomoć dresiranog psa (lovačkog kera)	109
17. 'Akika (kurban koji se kolje povodom rođenja djeteta, i drugi obredi u vezi s tim)	110
18. O krvarinama za ubistvo, ili za nanesene povrede	113
19. Krvarina za nanošenje povreda usni	114
20. Krvarina za namjerno ubistvo	115
21. Krvarina za nenamjerno ubistvo (iz nehata)	116
22. Odšteta za izbijene zube	117
23. Obeštećenje za oštećeni zub i za izbijeno oko	118
24. O grupi koja zajedno izvrše ubistvo jedne osobe	119
25. Čovjek naslijeđuje dio krvarine svoje supruge, a i supruga naslijeđuje dio krvarine svoga muža	120
26. O povredama i njihovim krvarinama	121
27. Odšteta za pobačaj	121
28. O posjekotini na licu i na glavi	123
29. O povredi za koju nema odštete	124
30. O onome koji bude ubijen iz nehata, a njegova rodbina s muške strane bude nepoznata	125
31. O zakletvi kojom se negira umiješanost u ubistvo	126

POGLAVLJE O FIKSNIM KAZNAMA ZA KRAĐU

1. O robu koji ukrade od svoga gospodara 131
2. O onome ko ukrade datule ili nešto drugo što nije uobičajeno zaštićeno 132
3. O čovjeku kojem nešto bude ukradeno što zahtijeva odsijecanje, pa on to pokloni kradljivcu nakon što podnese prijavu vlastima 135
4. Kolika je vrijednost ukradene stvari zbog koje je obavezno odsijecanje? 136
5. O kradljivcu koji ukrade, a već mu je odsječena ruka (šaka), ili ruka i noga (stopalo) 138
6. O robu koji pobjegne, pa ukrade 140
7. O 'muhtelisu' 141

POGLAVLJA O FIKSNIM KAZNAMA ZA BLUD

1. O kamenovanju 143
2. O priznanju bluda 146
3. O prisili na blud 152
4. Određena kaznena mjera (hadd) za robove o pitanju bluda 153
5. O propisanoj kazni za implicitnu potvoru 156
6. O propisanoj kazni za konzumiranje alkohola 157
7. O konzumiranju opojnih pića od meda (bit'), kukuruza (gubejra') i drugih 158
8. O zabrani opojnih pića ('hamra'), i o drugim pićima koja je, također, zabranjeno konzumirati 159
9. O (alkoholnim) koktelima 162
10. O kiseljenju voća (koje se spravlja u 'dubbi' i 'muzeffetu' 163
11. O piću od grožđa (tila') 164

POGLAVLJE O PROPISANIM DIJELOVIMA NASLJEDSTVA

POGLAVLJE O VASIJJETU

1. O nasljedstvu tetke po ocu 170
2. Da li se Vjerovjesnik, s.a.v.s., nasljeđuje? 173
3. Musliman ne nasljeđuje nemuslimana 174
4. O pravu nasljeđivanja imovine oslobođenoga roba 175
5. Nasljedstvo "hamila" 178
6. O vasijjetu (oporuči, testamentu) 179
7. O osobi koja na samrtni oporuči trećinu svog imetka 180

POGLAVLJE O ZAKLETVAMA I ZAVJETIMA

8. O zakletvama i zavjetima i o minimalnom iznosu koji je dovoljan u iskupljenju (keffaretu) za krivu zakletvu 183
9. O osobi koja se zakune da će pješaćiti do Bejtullaha 186
10. O onome koji se obaveže na pješaćenje, zatim onemoća 187
11. Izuzimanje u zakletvi 189
12. O osobi koja umre pod zavjetom 189
13. O onome ko se zakune ili zavjetuje da će izvršiti nedopušteno djelo 190
14. O onome ko se zakune nekim (ili nečim) osim Allahom 192
15. O osobi koja kaže da je njegov imetak poklonjen K'abi 193
16. O nenamjernoj zakletvi ("lagv") 194

POGLAVLJE O KUPOPRODAJI, TRGOVINI I AVANSIRANJU

1. Kupoprodaja 'araja' 195
2. O pokuđenosti prodaje plodova prije nego što počnu sazrijevati 196
3. O osobi koja prodaje dio plodova, a izuzme (drugi) dio 198
4. O onome što je pokuđeno kod prodaje osušenih hurmi za svježije hurme 199
5. O prodaji hrane i drugoga što nije preuzeto 200
6. O osobi koja prodaje robu ili nešto drugo na odgođeni rok plaćanja, zatim kaže: "Plati mi odmah gotovinom, a ja ću ti smanjiti cijenu" 202
7. O čovjeku koji prodaje ječam za pšenicu 203
8. O čovjeku koji prodaje hranu uz odgođeno plaćanje, a zatim za tu cijenu kupi nešto drugo 205
9. O onome što je pokuđeno od lažnog nadmetanja i presretanja trgovačke robe 205
10. O čovjeku koji plati unaprijed (avansira) u onome što se mjeri (šupljom mjerom) 206
11. Prodaja uvjetovana ograđivanjem od nedostataka (mahana) 207
12. O prodaji u kojoj ima obmane 209
13. O prodaji voća na stablu za ubrano voće ('muzabeneh') 211
14. O kupovini životinje za meso 213
15. O čovjeku koji se cjenka (nagađa) s drugim čovjekom oko nečega, pa neko (treći) povisi cijenu 214
16. O onome što čin kupoprodaje čini obaveznim između prodavca i kupca 215

17. Neslaganje između prodavca i kupca u kupoprodaji 216
18. O čovjeku koji prodaje robu na poček,
pa kupac bankrotira 217
19. O čovjeku koji nešto kupi ili proda, pa bude
prevaren u tome, i o čovjeku koji nametne
određene cijene muslimanima 218
20. O uvjetovanju pri kupoprodaji i o onome što je poništava 219
21. Ko proda oprasene palme, ili roba koji ima svoj imetak 221
22. O čovjeku koji kupi robinju koja ima muža,
ili mu (takva robinja) bude poklonjena 222
23. O periodu garancije od tri dana i periodu garancije
od godine dana 223
24. O prodavanju prava pripadnosti oslobođenog roba
i njegovom poklanjanju 224
25. O prodaji robinja koje imaju djecu 225
26. O prodaji životinje za životinju, na poček i za gotovinu 226
27. O zajedničkom učešću u kupoprodaji 227
28. O presudama 229

POGLAVLJE O DARIVANJU

29. O poklonu i dobrovoljnom davanju (sadaki) 231
30. O darivanju 232
31. O poklanjanju kuće na korištenje i stanovanje u njoj
dok je živ 235

POGLAVLJE O RAZMJENI NOVCA I KAMATI

1. O kamati koja biva u onome što se mjeri ili vaga 241
2. O osobi koja dobije poklone, i o osobi kojoj je neko dužan,
pa on proda (te poklone, ili ono što mu se duguje) prije
nego što dođe u njegov posjed 244
3. O osobi koja je dužna, pa vrati više od pozajmljenog iznosa 246
4. O zabranjenom činu falsificiranja dirhema i
dinara (srebrenjaka i zlatnika) 248
5. O iznajmljivanju palmi i zemlje onome koji će ih
obrađivati, uz naknadu 249
6. Kultiviranje zemlje s dopuštenjem imama (vladara) ili bez
njegovog dopuštenja 252
7. O dogovoru vezanom za količinu vode i njenoj podjeli
zajedničkim korisnicima 253

POGLAVLJE O OSLOBAĐANJU ROBOVA

8. O čovjeku koji oslobodi svoj dio roba (koji je u zajedničkom vlasništvu), oslobodi roba 'sa'ibu', ili oporuči oslobađanje (roba iz ropstva) 257
9. O prodaji roba koji je smrću svoga gospodara postao slobodan 260

POGLAVLJE O TUŽBI I SVJEDOČENJU

10. O tužbi, svjedočenjima i tvrdnji o postojanju krvnog srodstva 265
11. Zakletva uz svjedočenje jednog svjedoka 266
12. Traženje da se zakune tužena strana u sporu 268
13. Zalog 269
14. O osobi koja je bila svjedokom (nekog događaja) 270

POGLAVLJE O IZGUBLJENIM STVARIMA I ŽIVOTINJAMA

POGLAVLJE O PRAVU PRVOKUPNJE

- O pravu prvokupnje (preče kupnje) 275
- O robu koji posjeduje ugovor o oslobađanju uz otkup 276

POGLAVLJE O KONJSKIM TRKAMA

- O konjskim trkama 279

POGLAVLJE O VOJNIM POHODIMA

- O vojnim pohodima 281
1. O čovjeku koji nešto pokloni (borcu) na Allahovom putu 282
2. O grijehu Haridžija i o tome koliko je vrijedno držati se džema'ata 283
3. O (zabrani) ubijanja žena 285
4. O otpadniku od islama 286

POGLAVLJE O NOŠENJU SVILE I ZLATA

5. Šta je zabranjeno nositi od svile i (svilenog) brokata 287
6. O zabrani nošenja zlatnoga prstenja (muškarcima) 288
7. O čovjeku koji prođe pokraj sitne stoke drugog čovjeka i pomuže je bez njegovog dopuštenja 289

POGLAVLJE O POSJETI NEMUSLIMANA MEKKI I MEDINI

- 8. O posjeti nemuslimana koji su štíćenici islamske države Mekki i Medini, te šta je od toga pokuđeno** 291
- 9. Pokuđeno je da čovjek podigne drugog čovjeka s njegovog mjesta kako bi on na njega sjeo** 292
- 10. O rukji** 293

POGLAVLJE O POŽELJNOSTI OPTIMIZMA

- 11. O poželjnosti optimizma i lijepim imenima** 295
- 12. O pijenju u stojećem položaju** 295
- 13. O pijenju iz srebrenoga posuda** 296

POGLAVLJE O JEDENJU I PIJENJU

- 14. Pijenje i jedenje desnom rukom** 297
- 15. O čovjeku koji pije, zatim doda (posudu) onome sa svoje desne strane** 298
- 16. Vrijednost odazivanja na poziv** 299

POGLAVLJE O VRIJEDNOSTIMA MEDINE

- 17. O vrijednostima (fadiletima) Medine** 303
- 18. O držanju psa** 303
- 19. O zabrani laži, lošeg mišljenja, uhođenja i prenošenja tuđih riječi** 305

POGLAVLJE O PROSJAČENJU I UZIMANJU SADAKE

- 20. Suzdržavanje od prosjačenja i uzimanja sadake** 307
- 21. O čovjeku koji šalje pismo i započinje ga spominjanjem imena primaoca** 309
- 22. O traženju dopuštenja za ulazak** 310
- 23. O slikama, zvonu i šta je od toga pokuđeno** 311
- 24. O igri u kojoj se bacaju kocke** 312

POGLAVLJE O IGRAMA

- 25. Posmatranje igre (koja je dopuštena)** 313
- 26. O ženi koja nadovezuje svoju kosu kosom druge (žene)** 314

POGLAVLJE O ZAGOVORNIŠTVU

27. O zagovorništvu (šefa'atu) 315
28. O mirisu za muškarca 315
29. O dovi (protiv nekoga) 316

POGLAVLJE O OTPOZDRAVLJANJU

30. O otpozdravljanju nakon nazvanog selama 317
31. O dovi (išaretu prilikom sjedenja u namazu) 319
32. O čovjeku koji ignoriše (napušta) svoga brata (muslimana) 320

POGLAVLJE O IGNORISANJU I PREPIRCI

33. Prepiranje oko pitanja vjere i o čovjeku koji posvjedoči
da je drugi počinio kufr 321
34. Pokuđeno je jesti bijeli luk 322

POGLAVLJE O SNOVIMA

35. O snovima 323

O HADISIMA NA RAZLIČITE TEME

- O skromnosti i poniznosti 326
O ljubavi u ime Allaha 329
Vrijednost dobročinstva i dijeljenja sadake 330
O pravu komšije 332
O zapisivanju znanja 333
O bojenju sijede kose 334
O skrbniku (jetima) koji iz imovine jetima (siročeta)
uzme pozajmicu (kredit) 335
O čovjeku koji gleda u 'avret (stidno mjesto) drugoga 336
O puhanju u piće 337
O zabrani rukovanja sa ženama 338
O vrijednosti (nekih od) ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s. 339
O osobinama (svojstvima) Vjerovjesnika, s.a.v.s. 342
O kaburu (mezaru) Vjerovjesnika, s.a.v.s., i pohvalnim
radnjama u vezi s njim 343
O vrijednosti stida 344
Pravo muža koje ima kod žene (supruge) 345
O pravu na gostoprimstvo 346
Nazdravljanje onome koji kihne 347

Bijeg iz mjesta koje je pogodila kuga	348
O ogovaranju i potvori	349
O rijetkim i iznimnim situacijama (i vanrednim slučajima)	350
O mišu koji upadne u maslo	362
O štavljenju kože uginule životinje	363
O zaradi kupičara	364
O tumačenju nekih kur'anskih ajeta	369
Sadržaj	377

2

"Nakon Allahove knjige, Kur'ana, na Zemlji se nije pojavila autentičnija knjiga od Muvetta'a!"

(Šafi'i)

Malikov Muvetta' je najvjerodostojnije, najpoznatije, najstarije i najobuhvatnije šerijatskopravno djelo!"

(Dehlevi)

IMAM MALIK IBN ENES

MUVETTA'

ISBN 9958-9388-3-9

